

Əzakiyal

Hudaning alamət kərünüxliri — Əzakiyalning qaqirilixi wə uningoqa tapxuruloqan həwər

¹ Ottuzinçi yili, tətinqi aynıng bəxinçi künidə, mən Kewar dəryasioqa sürgün qilinoqanlar arisida turoqan məzgildə, mana asmanlar eqilip, mən Hudaning alamət kərünüxlirini kərdüm.

□ ■

² Tətinqi aynıng bəxinçi küni — Yəhoakinning sürgün bolqanliqining bəxinçi yili idi —

³ Kaldiylərnıng zeminida, Kewar dəryasi boyida, Buzining oqlı Əzakiyal kaqinoqa Pərwərdigarning səzi kəldi — xu yərdə Pərwərdigarning qoli uning wujudioqa qondi.

⁴ Mən kərdüm, mana! Ximaldin boran-qapqun kətürüldi; yoqan bir bulut wə uni orap turoqan bir ot, uning ətrapida bir yorukluk julalinip turatti; otturisdin, yəni xu ot iqidin, issiktin julalanoqan parkirak mistək bir kərünüx kəründi.

⁵ Yənə uning otturisdin, tət həyat məhluk kəründi; ularning kərünüxi xundak idiki: —

□ **1:1 «Ottuzinçi yili»** — Əzakiyalning əziningki 30-yili bolsa kerək. Əzakiyal əsli kaqin bolup, ottuz yaxka kirgəndə muqəddəs ibadəthanidiki toluk kaqinliq ornoqa (bolupmu qurbanliq kilixka) qiqixi kerək idi. Birak u sürgün bolup, undak nesiwigə muyəssər bolalmidi. ■ **1:1** Zəb. 137:1

ularda insanning qiyapiti bar idi; □

⁶ ularning hərbirining təttin yüzi bar idi; hərbirining təttin qaniti bar idi. ■

⁷ Ularning tüptüz putliri bar idi; tapanliri bolsa mözayning tuyaklırioğa ohxaytti; ular parkiritiloğan mistək parlap turatti.

⁸ Tət yenida, qanatlıri astida insanningkidək birdin qoli bar idi; tətisining hərbirining təttin yüzi wə təttin qaniti bar idi; □ ■

⁹ ularning qanatlıri bir-birigə tutax idi; ular yürğəndə heqyaqqa burulmaytti; ular həmmisi udul aldioğa yürətti.

¹⁰ Ularning yüz kərünüxliri insanningkidək idi; u tətisining ong tərripidə xirningkidək yüzi bar idi; tətisining sol tərripidə buqiningkidək yüzi bar idi; tətisining bürkütningkidək yüzimu bar idi.■

¹¹ Ularning yüzlıri ənə xundaq idi. Qanatlıri yukirida kerilip turatti; hərbirining ikki qaniti ikki tərripidiki məhlukning qanitioğa tutixatti; yənə ikki qaniti öz tenini yepip turatti.

¹² Ularning hərbi uduloğa qarap mangatti; ularda boloğan roh nəgə barimən desə, ular

---

□ **1:5 «ularda insanning qiyapiti bar idi»** — bu sözlər, ehtimal, muxu məhlukların gərə turəğan həlitini kərsitidu. Məhluklar sürətləngən almaxlar bəzidə ərəngə rodta, bəzidə ayalqə rodta kərulidu. Bəlkim ularning kərünüxi pəyoqəmbərgə bir tərpi ərəngə qiyapəttə, yənə bir tərpi ayalqə qiyapəttə kərüngən boluxi mumkin. ■ **1:6** Əz. 10:14 □ **1:8 «tətisining hərbirining təttin yüzi wə təttin qaniti bar idi»** — bəzi alimlar: — «tətisining hərbirining yenida ikkidin insanningkidək qoli bar idi» dəp tərijimə qilidu — demək, hərbi məhlukning təttin əməs, bəlkı ikkidin qoli bar idi. ■ **1:8** Əz. 10:8 ■ **1:10** Əz. 10:14; Wəh. 4:7

xu yərgə mangatti; ular mangoʻanda heqʻqaysi tərəpkə burulmaytti. □

13 Ҳаят мәһлуқларнинг қияпоти болса, көйүп ялқунлап туроған отнинг қоғидәк, мәх'әлләрдәк иди; муху от уян-буян аялинип мәһлуқлар арасида жүрәтти; от интайин ялқунлуқ иди, оттин қакмақлар қекип туратти;

14 һаят мәһлуқлар қакмақтәк пал-пұл қилип уяқтин-буяққа жүгүрүп туратти.

15 Мән һаят мәһлуқлароға қаридим, мана һаят мәһлуқларнинг һәрбирининг яенидә йәрдә туридиған, ularning жүзигә удулланған бирдин қак туратти;

16 қакларнинг хәкли вә ясилихи берил яқутнинг көрүнүхидә иди; төтисининг бирһиллә көрүнүхи бар иди; ularning хәкли вә ясилихи болса, қакнинг иқидә қак бардәк иди. □ ■

17 Мәһлуқлар mangoʻanda, ular жүзләнгән төт тәрипининг һәммишигә удул mangoʻanda; mangoʻanda ular heq burulmaytti.

18 Қакларнинг ултанглири болса, интайин егиз һәм дәһхәтлик иди; ular төтисининг ултанглирининг пүтүн әтрапи көзләр билән толоғаниди. ■

19 Ҳаят мәһлуқлар mangoʻanda, қаклар ularоға яандиқип mangoʻatti; һаят мәһлуқлар йәрдин көтүрүлгәндә, қакларму көтүрүләтти. ■

20 Роһ нәгә mang desә, ular xu yərgə mangatti — demäk, ularning роһи *Roһқа* әгидип ман-

□ **1:12 «ularda болоған роһ»** — бәлким Hudaning Roһидур.

□ **1:16 «...қакнинг иқидә қак бардәк иди»** — бәхқә бирһил тәрјимиси: «...бир қак яәнә бир қак билән гирәләхкән иди». ■ **1:16** Әз. 10:9,10 ■ **1:18** Әз. 10:12 ■ **1:19** Әз. 10:16

gatti. Qaqlar ular bilən təng kətürülətti; qünki məhluklarning rohi qaqlirida idi. □

²¹ Məhluklar mangoqanda, qaqlarmu mangatti; məhluklar tohtioqanda, qaqlarmu tohtaytti; ular yərdin kətürülginidə, qaqlarmu ularqa qoxulup təng kətürülətti; qünki həyat məhluklarning rohi qaqlarda idi.

²² Həyat məhluklarning baxliri üstidə bir yooqan kəz yətküsiz gümbəzgə ohxaydioqan bir nərsə turatti; u hrustaldək dəhşətlik parkirap, ularning bexi üstidə yeyilip turatti. □

²³ Bu gümbəzdək nərsining astida ularning qanatliri kerilip, bir-birigə tegixip turatti; hər bir məhlukning öz tenining ikki yenini yapidioqan ikkidin qaniti bar idi. □

²⁴ Ular mangoqanda, mən qanatlirining sadasini anglidim — u uluq sularning xarkirioqan sadasidək, Həmmigə Qadirning awazidək — qoxunning yürux qiliwatqan qaoqdiki sürən-xawqunlirining sadasidək idi; ular tohtap turoqan qaoqlarda, ular qanatlirini təwəngə qüxürətti.

□ **1:20 «Roh nəgə mang desə, ular xu yərgə mangatti...»** — «Roh» muxu yərdə bəlkim Hudaning Rohini kərsitidu. □ **1:22 «bir yooqan kəz yətküsiz gümbəz»** — bu gümbəz 26-ayət boyiqə Hudaning təhtining ulini kərsitidu. **«u hrustaldək dəhşətlik parkirap»** — yaki «u muzsiman dəhşətlik parkirap...». □ **1:23 «hər bir məhlukning öz tenining ikki yenini yapidioqan ikkidin qaniti bar idi»** — baxqa birhil təjimis: «hər bir məhlukning yapquqi ikki qaniti bar idi» — demək, hər birining tenini yapidioqan ikki qaniti bar idi. Bizning təjimiz boyiqə, bir yəlinixkə uqkanda, qanatliridin ikkisini ixlitidu, yənə bir yəlinixkə uqkanda, baxqi ikki qanitini ixlitidu.

²⁵ Wə ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidin bir awaz anglandi. Ular tohtap turoqan qaoqlarda, ular qanatlırini təwəngə qüxürətti.

²⁶ Ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidə, kək yakut kəbi bir təhtning siymasi turatti; bu təht siymasining üstidə, tolimu yukirida, insan qiyapitidə kəringən bir zat turatti.

²⁷ Wə mən bu zatni belining üsti tərripining turki mistək parkiroqan, ətrapini ot orap turoqan qiyapəttiki bir kərünuxtə kərdüm; wə belining asti tərripining turki, otning qiyapitidə idi, uning ətrapida küqlük yorukluk turatti.

²⁸ Bu ətrapida turoqan küqlük yoruklukning kərünuxi bolsa, yamoqurluk künidiki bulutta pəyda bolqan həsən-həsəning kərünuxidək idi. Bu bolsa Pərwərdigarning xan-xəripining qiyapitining kərünuxi idi. Buni kərüpla mən düm yikildim; wə mən səzləwatqan birsining awazini anglidim. □ ■

2

Əzakiyalning wəzipisi

¹ Wə U manga: I insan oqli, ornungdin dəs tur, wə Mən sanga söz qilimən, — dedi.

□ **1:28** «Bu ətrapida turoqan küqlük yoruklukning kərünuxi bolsa, yamoqurluk künidiki bulutta pəyda bolqan həsən-həsəning kərünuxidək idi» — bu sözlər, bəlkim bu küqlük nurning Pərwərdigarning kərünuxining ətrapida qəmbərsiman xəkildə bolqanlığını kərsitidu. ■ **1:28** Dan. 10:9

² U manga söz qiloqanda, Roh manga kirip, meni dəs turoquzdi; wə mən manga söz Qiloquqining awazini anglap turdum. □ ■

³ Wə U manga: — «I insan oqli, Mən seni Israil baliliriqa, yəni Manga asiylik qiloqan asiy «yat əllər»gə əwətimən; bügüngə kədər həm ular həm ularning ata-bowliri Manga yüz örüp asiylik qilip kəlməktə», — dedi. □ ■

⁴ — «Bu balilar bolsa nomussiz wə kəngli qattiktur; Mən seni ularqa əwətimən; sən ularqa: «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu!» — degin —

⁵ xuning bilən ular məyli kulak salsun, salmisun (qünki ular asiylik qilidiqan bir jəmət) — əzliri arisida həqiqiy bir pəyoqəmbərning turoqanliqini tonup yetidu. ■

⁶ Əmdi sən, i insan oqli, gərqə sanga tikən-jioqanlar həmrah bolsimu, wə sən qayan-larning arisida tursangmu, ulardin qorkma, wə səzliridinmu qorkma; xundak, ularning səzliridin qorkma, wə zərdilik qaraxliridin dəkkə-dükkigə qüxmə; qünki ular asiy bir

---

□ **2:2 «U manga söz qiloqanda, Roh manga kirip, meni dəs turoquzdi»** — «Roh», muxu yərdə xühşisizki, Hudaning Rohini kərsitidu. ■ **2:2** Əz. 3:24; Dan. 10:10 □ **2:3**

«Manga asiylik qiloqan asiy «yat əllər» — muxu yərdə «yat əllər» kinayilik gəp bolup, xühşisizki «Israil» (ximaliy padixahlik) wə Yəhuda (jənubiy padixahlik) degən ikki əlni kəsitidu. Ular Hudaqa «yat», ular qətəlliklərdək butqa qokundi. «Israil» (ximaliy padixahlik) 125 yil ilgiri Asuriyə imperiyəsi tərpidin sürgün boləqanidi. Asuriyə imperiyəsi oqulioqandin keyin, bəlkim sürgün boləqan kəp Israillar Babilda kəlip, sürgün boləqan «Yəhuda»dikilər bilən arilixip bir bolup kətkən. ■ **2:3** Yər. 3:25 ■ **2:5** Əz. 33:33

jəməttur. □ ■

⁷ Sən ular tingxisun, tingximisun Mening səzlirimni ularoqa yətküz; qünki ular asiylik kılouqıldur.

⁸ Wə sən, i insan oqlı, sanga eytkən səzlimgə kılak sal; bu asiy jəməttək tətür bolmioqin; aozingni eqip, Mən sanga bərginimni yegin». ■

⁹ — Mən qarısam, mana manga sozulğan bir kıl turuptu; wə mana, uningda bir oram yazma turuptu.

¹⁰ U kəz aldında uni eqip yeyip koydi; uning aldi-kəynining həmmə yerigə hət yeziloğanidi; uningoqa yeziloğanliri mərsiyə, matəm səzliri wə dərd-ələmlərdin ibarət idi. □

3

¹ Wə U manga: — I insan oqlı, erixkiningni yegin; bu yazmini yəp, berip Israıl jəmətigə səz kılqin, dedi. ■

□ **2:6 «gərqə sanga tikən-jioğanlar həmrah bolsimu, wə sən qayanların arisida tursangmu,...»** — «tikən-jioğanlar» wə «qayanlar» degənlər xübhısızki, Israillarni kərsitidu. ■ **2:6** Yər. 1:8, 17; Əz. 3:9; Luğa 12:4; 1Pet. 3:1 ■ **2:8** Wəh. 10:9 □ **2:10 «U kəz aldında uni eqip yeyip koydi; uning aldi-kəynining həmmə yerigə hət yeziloğanidi»** — adəttə, «oram yazmılar»da pəkət iqidila hət yeziklik bolatti. Alimların bu oram yazmining «aldi-kəyni»gə hət yeziloğanliki toqruluk hərhil pikri bar. Xübhısızki, uning bir əhmiyiti xuki, Hudaning sap səzligə heqkimning qoxumqə səzləni yezix mumkinqiliki yok idi; bizningqə, bu ix yənə Hudaning ularni əyibləydiğan səzlrining nuroqunlikini təkitleydu. ■ **3:1** Yər. 15:16; 2:8; Wəh. 10:9

² Xuning bilən mən aqzımni aqtim, U manga yazmini yegüzdi.

³ U manga: — I insan oqli, qorsikingni tok qilip, iqi-baqringni Mən sanga bərgən bu oram yazma bilən tolduroqin, — dedi. Xuning bilən mən yedim, aqzımda u həsəldək tatlık idi. ■

⁴ Wə U manga mundaq dedi: «I insan oqli, baroqin, Israil jəmätigə baroqin, Mening səzlimni ularoqa yətküzgin. ■

⁵ Qünki sən qəyriy yeziktiki yaki tili təs bir əlgə əməs, bəlki Israil jəmätigə əwətilding;

⁶ — qəyriy yeziktiki həm tili təs, səzlini qüxəngili bolmaydioqan kəp əllərgə əwətilmiding; Mən seni xularoqa ətətkən bolsam, ular sanga kulak salatti!

⁷ Birak Israil jəməti sanga kulak salmaydu, qünki ularning heqbiri Manga kulak selixni halimaydu; qünki pütün Israil jəmätining qapıki tong wə kəngli kattiktur.

⁸ Mana, Mən yüzüingni ularning yüzlirigə qarxi taxtək, wə sening pexanəingni ularning pexanilirioqa qarxi taxtək kildim. ■

⁹ Bərək, sening pexanəingni qakmak texidin kattik, hətta almastək kildim. Ulardin qorkma, wə ular tüpəylidin dəkkə-dükkigə qüxmə; qünki ular asi y bir jəməttur». ■

¹⁰ Wə U manga: — I insan oqli, Mening sanga eytmakqi bolqan həmmə səzlimni kənglünggə püküp qoyoqin, ularni kəngül qoyup anglioqin.

■ 3:3 Zəb. 19:10-11; 119:103; Wəh. 10:10 ■ 3:4 Yər. 1:17

■ 3:8 Yər. 1:18; Mik. 3:8 ■ 3:9 Yər. 1:8,17; 5:3; Əz. 2:6; 1Pet.

11 Wə hazır barəyin, sürgün boləqanlarəqə, yəni öz elingdikilərgə səz kıl, ular anglisun, anglimisun ularəqə: «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu!» — degin! — dedi.■

12 Xuning bilən Roh meni kətürdi, mən arqamdin zor xarkirəqan bir awazni anglidim — «Pərwərdigarning xan-xəripigə təkəkkür-mədhiyə öz jaylirida oqulsun!» —□ ■

13 — Həyat məhluklarınəg kənatlirininəg bir-birigə tegixkən awazi, wə ularning yenidiki qaklarınəg awazliri bəhəywət xarkirək bir sada idi.

14 Wə Roh meni kətürüp, yirəkka apardi; wə mən kəttik azab, rohimdiki oqəzəp bilən bardim, wə Pərwərdigarning kəli mening wujudumda küqlük idi. □

15 Xuning bilən mən Təl-Abib xəhiridə sürgün boləqanlar, yəni Kewar dəryasi boyida turoqanlarınəg yenioqə yetip kəldim; mən ular turoqan jayda olturdum; ularning arisida yəttə kün hang-tang kətip olturdum.■

16 Mana yəttə kün toxup, Pərwərdigarning səzi mənəgə kelip mundak deyildi: —

17 «I insan oqlı, Mən seni Israil jəməti üqün kəzətqi kəlip tiklidim; sən Mening aqzimdin səzni anglap, ularəqə Məndin boləqan aqahni

■ 3:11 Əz. 2:5, 7 □ 3:12 «xuning bilən Roh meni kətürdi,...» — «Roh», xübhisizki, Hudaning Rohi. ■ 3:12

Əz. 8:3 □ 3:14 «mən kəttik azab, rohimdiki oqəzəp bilən bardim,...» — Əzakiyalning dərd-əlimi wə rohinəg aqqıqlıki nemə üqün? Xübhisizki, u Hudaning səzini anglap öz həlkining kəttik kəngüllüklikini quxinip yetip, intayin azablanoqan wə ularning Hudaəqə boləqan wapasizlikioqə kəttik oqəzəpləngən.

■ 3:15 Ayup 2:13

yətküzgin. ■

18 Mən rəzillərgə: «Sən jəzmən əlisən» — desəm, birək sən uni ağahlandurmisang — yəni bu rəzil adəmni həyatka erixsun dəp rəzil yolidin yandurup, uni həyatka erixsun dəp ağahlandurmisang, xu rəzil adəm öz kəbihlikidə əlidu; birək Mən uning qəni üçün səndin hesab alimən. □ ■

19 Birək sən axu rəzil adəmni ağahlandursangmu, u rəzillikidin, yəni öz rəzil yolidin yanmisa, u öz kəbihlikidə əlidu; ləkin sən öz jeningni kütquzup qalisən.

20 Yaki bolmisa bir həkkəniy adəm öz həkkəniylikidin yenip, kəbihlik kildioqan bolsa, uning aldioqə qomək salsam, u əlidu; qünki sən uni ağahlandurmidin, u öz gunahida əlidu, wə u kiləqan həkkəniy ixlar əslənməydu; birək uning qəni üçün səndin hesab alimən. ■

21 Wə əgər sən həkkəniy adəmni gunah sadir qılma dəp ağahlandurup tursang, wə u gunah sadir qılmisa, u qaoqda u jəzmən həyat qalidu, qünki u ağahka kəngül koydi; xuning bilən sən

---

■ **3:17** Yəx. 62:6; Əz. 33:7; 1Tim. 3:1 □ **3:18** «Xu rəzil adəm öz kəbihlikidə əlidu» — ibrəniy tilida bu ikki bislik söz. Birinqi mənis: «U öz kəbihliki tüpəylidin əlidu». İkkinqi mənis: «U öz kəbihliki kəqürüm qilinmioqan həlda əlidu» — demək, u Hudaning dostluqidin ayriloqan həlda əlidu. Bizningqə ikkinqi imkəniyət bəlkim toqridur. Bəribir həmmimiz əlimiz; birək Hudadin ayriloqan həlda əlüx, həkikiy həm kərkunqluk əlümdur. ■ **3:18** Əz. 33:8 ■ **3:20** Əz. 18:24; 33:12,13

öz jeningni kutkuzup qalisən».□

22 Wə Pərwərdigarning qoli mening wujudumda turatti; U manga: — Ornungdin tur, tüzlənglikkə barəqin, Mən xu yərdə sən bilən səzliximən, — dedi.□

23 Xuning bilən mən ornumdin turup, tüzlənglikkə qıktım; wə mana, mən Kewar dəryasi boyıda turup kərgən xan-xərəptək, Pərwərdigarning xan-xəripi xu yərdə turatti; kərüpla mən düm yikildim. ■

24 Wə Roh iqimgə kirip meni tik turoquzdi; U manga səz qılıp mundaq dedi: — «Barəqin, öygə kirip özüngni bənd qiloqin. ■

25 Wə sən, i insan oqlı, mana, ular arəqamqılarni üstünggə selip, ular bilən seni baqlaydu; buning bilən sən talaqə qıqalmay, əl-yurt iqigə həq

---

□ **3:21 «U qaşda u jəzmən həyat qalidu, qünki u aqaşka kəngül koydi»** — bəzi alimlar, Hudaning bu səzini pəqət jismaniy jəhəttiki «ölüm» wə «həyat» dəp qaraydu. Hudaning Musa pəyoqəmbər arkılıq İsrail bilən bekitkən əhdisi boyiqə, İsrailar uning pərmanlırida yürgən bolsa, omumən eytkanda, kəp bəhtlik, uzun ömürlük bolıdu. Biraq biz bu səzlər bəlkim jismaniy tərəptin boluxi mumkin bolsimu, uningdinmu muşimi, rohiy tərəptinmu eytiləqan, dəp qaraymız. Demək, səzlər mənngülük həyat wə mənngülük ölümgə qaritiləqan. Undaq bolmisa həqkanıy adəm toqruluk «uning qiloqan həqkanıy ixliri əslənməydu» degən aqaş səzning nemə qorqunqluqi bolsun?

□ **3:22 «U manga: — Ornungdin tur, tüzlənglikkə barəqin, mən xu yərdə sən bilən səzliximən, — dedi»** — Huda Əzakiyal bilən səzlixix üqün uning bir hilwət jay («tüzlənglik» yaki «jiloqə»)qə qıqixini tələp qilıdu. ■ **3:23** Əz. 1:3 ■ **3:24** Əz. 2:2

kirəlməysən. □

²⁶ Xundakla ularoqa tənbiḥ bərgüqi bolmasliḳing üqün, Mən seni gaqa kılıp, tilingni tangliyingoqa qaplasturimən; qünki ular asiy bir jəməttur. □ ■

²⁷ Wə Mən sən bilən səzləxkinimdə, aqzingni eqip, sən ularoqa: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəysən; kim anglaymən desə anglisun, kim anglimaymən desə anglimisun; qünki ular asiy bir jəməttur. □ ■

4

Yerusalemning muḥasirigə elinixi

□ **3:25 «ular aroqamqilarni üstünggə selip, ular bilən seni baqlaydu»** — «ular» zadi kim? Baxqa ayətlərgə qariqanda Ezakiyalni «baqlıoqanlar» əl-yurttikilər əməs; xunga biz xundak qaraymizki, bu «ular» pərixtilərdin ibarət. Huda pərixtilər arkilik «qayib aroqamqılar» yaki «rohıy aroqamqılar» bilən Əzakiyal pəyoqəmbərnı ornidin turalmaydıoqan kılıdu: 4-bab, 8-ayətnimu kərüng. □

□ **3:26 «Mən seni gaqa kılıp, tilingni tangliyingoqa qaplasturimən»** — bu «gaqilik» adəttiki gəp-sözni kərsitidu; uning arilikta bəribir Huda bərgən bexarətlərnı eytix məs'uliyiti bar idi. Xunga Hudaning muxu buyruḳi bilən Əzakiyal həklər bilən heq salamlaxmaytti, adəttikidək gəplərnimu kılalmaytti. Bu gaqilik bəx yildin keyin, 24:27-ayəttə tügəydu. ■

■ **3:26** Əz. 2:5 □ **3:27 «Mən sən bilən səzləxkinimdə, aqzingni eqip, sən ularoqa: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəysən...»** — bu ikki ayət (26-27)kə qariqanda, Huda Əzi pəyoqəmbərnıng «gaqilikni» gahı-gahı üzidu wə xuning bilən Əzakiyal həlkkə söz kılıdu. Baxqa waqıtlarda u heq gəp kılalmaytti. ■ **3:27** Əz. 2:5, 7

¹ Əmdi sən, i insan oqli, bir kesəkni elip öz aldingoqa qoyqin; uning üstigə bir xəhərni — yəni Yerusalemmni oyup qoyqin. □

² Andin uni muhasirigə elip, uningə potəylərni qurup, sepiloqa qikidioqan bir dənglük yasap, uning ətrapiqə bargahlarıni tikip wə sepilni bəsküqi bazoqanlarıni tikləp qoyqin. ■

³ Bir təmür tahtini elip, uni özüng bilən xəhərning arisiqə tiklə; yüzüngni uningə qaritip tiklə; u muhasirigə elinidu, sən özüng uni muhasirigə alisən; bu ixning əzi Israil jəmätigə bexarət bolidu.

⁴ Wə sən, sol yeningə yanpaxlap yatqin; Israil jəmätining kəbihlikini öz üstünggə qoy; soloqa yanpaxlap qanqə kün yatsang, sən xunqə kün ularning kəbihlikini kətürisən. □

⁵ Mən sanga yetix kerək bolqan künlərni ularning kəbihlik kılqan yilliri boyiqə, yəni üq yüz toqsan kün kılıp bekitkənmən; xuning bilən sən Israil jəmätining kəbihlikini kətürisən. ■

⁶ Bu künlər tügigəndin keyin, sən yənə ong yanpaxlap yetip, Yəhuda jəmätining kəbihlikini kətürisən; sanga kırık künni bekitkənmən,

---

□ **4:1 «bir kesəkni elip öz aldingoqa qoyqin; uning üstigə bir xəhərni — yəni Yerusalemmni oyup qoyqin»** — keyinki ayətlərgə qariloqanda, bu «kesək» Yerusalemm xəhərini ipadiləx üqün nahayiti qong kesək bolux kerək idi. ■ **4:2** 2Pad. 25:1

□ **4:4 «Israil jəmätining kəbihlikini öz üstünggə qoy»** — muxu ayəttiki «Israil jəməti» bolsa, «ximaliy padixahlik» (on kəbilə ittifaqi)ni kərsitidu. 7-ayəttə «Yəhuda» «jənubiy padixahlik»ni kərsitidu. ■ **4:5** Qəl. 14:34

hər bir kün bir yilni ipadiləydu. □

⁷ Wə sən yüzüngni Yerusalemning muhasirisigə qaritip, yengingni türgən haldə, uni əyibləp bexarət berisən;

⁸ wə mana, Mən üstünggə arəqamqilarni salimənki, sən muhasirining künlirini tügətmigüqə uyan-buyanoğa heq ərülməysən. □

⁹ Wə sən özünggə buoqday, arpa, purqaq, kızil max terik wə qara buoqdaylarni elip bir idix iqiğə sal; wə buningdin özüng üqün tamak təyyarlaysən; sən buni yanpaxlap yatқан künlərdə, yəni üq yüz tokşan kündə yəysən;

¹⁰ sən yəydiqan tamak bolsa miqdari boyiqə hər küni yigirmə xəkəldin boluxi kerək; sən uni bəlgiləngən waqitlarda yəysən; □

¹¹ wə *hər küni* sunimu norma boyiqə, yəni altidin bir hin iqisən; *hər kündiki* bəlgiləngən

---

□ **4:6 «Mən sanga yetix kerək boləqan künlərnə .. üq yüz tokşan kün kilip bekitkənmən; xuning bilən sən Israil jəmätining qəbihlikini kətürisən; (5-ayət)... keyin, sən yənə ong yanpaxlap yetip, Yəhuda jəmätining qəbihlikini kətürisən; sanga kirik künni bekitkənmən, hər bir kün bir yilni ipadiləydu»** — Israilning 390 yillik jazani wə Yəhudaning 40 yillik jazani kerüxi toqruluk qoxumqə sezimizni kerüng.

□ **4:8 «mana, Mən üstünggə arəqamqilarni salimənki, sən muhasirining künlirini tügətmigüqə uyan-buyanoğa heq ərülməysən»** — yənə 3-bab, 25-ayətni kerüng. Bu «arəqamqilar» kerüngən yaki oqayibtin bolsun, Əzakiyalning sol yanjilip andin ong yanjilip yetixioğa yardəm bərdi. Bəlkim kəqtə (kerüwatқан həlk uning əyidin qikiq kətəkəndin keyin) u öz məyligə qoyuloqan. □ **4:10 «yigirmə xəkəl»** — yəni yerim qadaq — təhminən 230 gram.

wakıtlarda iqisən.□

12 Sən uni arpa kəmiqi xəklidə kilip yəysən; sən uni ularning kəz aldida insan nijasiti üstidə pixurisən».

13 Pərwərdigar: «Israillar Mən ularni həydəp qikiridioğan əllər arisida turup xu haram yolda öz nenini haram yəydu» — dedi.□ ■

14 Andin mən: «I Pərwərdigar! Mən özümni heqqağan buloqap koymidim, wə yaxliqimdin tartip bügüngə kədər mən əzi əlgəndin, yaki yirtkuqlar boqup qoyoğan nərsidin heq yemigənmən; heqkandəq yirginqlik gəxkə aozim tegip bakmioğan!» — dedim.□

15 Wə U manga: «Mana, Mən sangə insanning nijasitining ornioğa kalining tezikini bərdim; sən

---

□ 4:11 «**altidin bir hin**» — ondin altə litr ətrapida. «**hər kündiki bəlgiləngən wakıtlarda iqisən**» — demisəkmü, bundəq yemək-iqmək aqarqilikğa yüzləngən əhwalda bolidu.

□ 4:13 «**Israillar Mən ularni həydəp qikiridioğan əllər arisida turup xu haram yolda öz nenini haram yəydu**» — Huda Musa pəyoğəmbər arkilik Israillaroğa qong-kicik tərətlər hərdəim adəmzat turoğan jaylardin neri kilinixi kerək dəp buyruoğan (məsilən, «Kən» 23:13-14). Xungə «insan nijasiti otida» tamək etix muxu qanun boyiqə bolmaytti, əlwəttə.

■ 4:13 Hox. 9:3 □ 4:14 «**Mən özümni heqqağan buloqap koymidim, ... heqkandəq yirginqlik gəxkə aozim tegip bakmioğan!**» — Huda Musa pəyoğəmbər arkilik Israillaroğa bəzi gəxlər (məsilən, qoxka gəxi)ni mən'i qiləğan («Law.» 11-bab, «Kən.» 14-bab). Uning üstigə əzlikidin əlgən, yaki yirtkuq həywanlar tərripidin əltürülgün həywanlarning gəxlərnimu yeyixkə bolmaytti («Law.» 22:8). Əzakiyal əzi kahin boləoqqa, muxu təəplər uning üqün təhimu kattik boləoğan.

neningni xuning üstidə pixurisən» — dedi. □

16 Wə U manga: «I insan oqli, mana Mən Yerusalemda ularoqa yөлənqük boləjan nanni kुरutiwetimən; ular nanni tarazioqa selip, uni təxwix iqidə yəydu, suni əlqəm bilən alaqzidilik iqidə iqudu; □ ■

17 Qünki nan wə su ulardin qalidu; ular bir-birigə qarixip dəhət basidu, əz kəbihlikidin kुरup ketidu».

5

1 «Wə sən, i insan oqli, əzüng ötkür bir qiliqni al; uni ustira süpitidə ixlitip, qeqing wə

□ **4:15 «Mən sanga insanning nijasitining ornioqa kalining tezikini bərdim»** — alimlar Hudaning muxu sözliri üstidə ikki hil pikirdə boləjan: (1) Huda Əzakiyal pəyoqəmbərgə bərgən buyrukini siliklaxturup, uningəqa nijasitining ornida kala teziking otida (həlal dəp hesablanəjan) tamək etixkə ruhsət kiləjan; (2) Huda pəyoqəmbiri üqün məjizə yaritip, uning nijasitini kala tezigə aylandroqan; xuning bilən u həlal həlda tamək yəydiəjan boldi. Bizningqə 2-pikir toqridur. Qünki xuning bilən uni kəzitip yürgən yurtdaxlar buni bilməy, uning muxu «axni haram həlda yegənliki»gə qarap nahayiti qəqüp ketətti. Bolmisa, pəyoqəmbərninğ adəmni agahlandıridiəjan ix-hərikətlirining əhmiyiti yök bolatti.

□ **4:16 «Mən Yerusalemda ularoqa yөлənqük boləjan nanni kुरutiwetimən»** — səzmusəz tərijimə kiləqanda «Mən Yerusalemda «nan boləjan həsa»ni sunduriwetimən». «Yөлənqük» degən söz ibraniy tilida adəttə «tayək» yaki «həsa»ni bildüridu. Mumkinqiliki barki, kədimki zamanlarda Yəhudiy həlki öz nanlirini bir tayəkta (zihqa tiziləqandək) kətürüp mangatti. Hər həlda omumiy mənisi bizning tərijimə kiləqinimizdək bolidu. ■ **4:16** Law. 26:26; Yəx. 3:1; Əz. 5:16; 14:13

sakilingoşa sürtüp qoy; andin tarazini elip aloşan qaqlarni tēng bēlgin. □

² Muhasirə künliri tūgigəndə, üqtin birini xəhər iqidə köydürgin; yənə üqtin birini elip xəhər ətrapişa qepiwətkin; yənə üqtin birini xam-aləşa soriwətkin; Mən bir kıliqni suşurup ularni qoşlaymən.

³ Sən yənə ulardin birnəqqə talni elip tonungning pexigə tikip koyşin; □

⁴ bulardin yənə nəqqə talni elip ot iqigə taxlap köydüriwətkin; bulardin pütün Israil jəmätigə ot tutixip ketidu».

⁵ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, bu Yerusalem; Mən uni əllərnin dəl otturisişa orunlaxturdum; baxqa məmlikətlər uning əpşerisidə turidu; □

⁶ Biraq u Mening həkümlirimgə qarxilixip rəzilliktə əllərdinmu axuruwətti, bəlgilimilirimgə qarxilixixta əpşerisidiki məmlikətlərdinmu axuruwətti; qünki

□ **5:1 «...uni ustira süpitidə ixlitip, qeqing wə sakilingoşa sürtüp qoy»** — qaqlarni qūxürüwetixning əzi matəm tutuxni bildürətti. □ **5:3 «...tonungning pexigə tikip koyşin»** — Israillarning tonlirining pexidə Hudaning əmrlirini əslitidişan quşilar bar idi («Qəl.» 15:38-39ni kəring). Huda bu əmri bilən Əzakiyaləşa: «Kimlər Mening əmrlirim iqidə yüridişan bolsa, Mening səzlirim uni saklaydu» degəndək eytkən bolsa kerək. □ **5:5 «Mən uni (Israilni) əllərnin dəl otturisişa orunlaxturdum; baxqa məmlikətlər uning əpşerisidə turidu»** — Hudaning buningda Israiləşa bolşan məşsi, «yat əllər» u arkilik özining həkikiy Huda ikənlikini, həkqaniylikini, mehri-xəpkitini kərsun degənliktur. Biraq Israil əllərgə xundak bir ülgə bolmidi. Həzir ular «yat əllər»gə Hudaning jazasining qandak ikənlikigə bir misal bolidu.

Mening həkümlirimni ular r t qildi, Mening b lgilimilirim bolsa, ularda akmaydu.

7 Xunga R b Pərwərdigar mundaq d ydu: — Q nki silər  p q r ngl rdiki  ll rdinmu b kr k baxbaxtaklik k l anliki nglardin, Mening bəlgilimilirimdə mangmasliki nglardin w  həkümlirimni tutmasliki nglardin, hətta  p q r ngl rdiki əllərning h k mliridimu mangmasliki nglar t p ylidin, ■

8  mdi R b Pərwərdigar mundaq d ydu: — «Mana, M n  z mki sanga qarximən, *i Yerusalem*; sening arango a əllərning k z alidila jazalarni y rg zim n;

9 W  sening barlik yirginqlikliring t p ylidin arangda  z m kilip bakmi qan həmdə kölgəsi ikkinqi kilmaydi qan ixni kilmən.

10 Xuning bilən atilar  z balilirini y ydi qan bolidu, balilar  z atilirini y ydi qan bolidu; w  M n sanga jazalarni y rg zim n, w  sening barlik qal anliringning həmmisini hər tərəptin qikqan xamalo a soriwetim n. ■

11 Xunga, Mən hayatim bilən k s m kilimənki, — d ydu R b Pərwərdigar — q nki sən Mening muqəddəs jayimni əzüngning barlik lənətlik n rsiliring həm barlik yirginqlikliring bilən bul i qining t p ylidin, bərhək, Mən silərni k ro in kilmən; k z m sanga rəhim kilmaydu,

---

■ 5:7 Law. 18:24,28 ■ 5:10 Law. 26:29; Qan. 28:53; 2Pad. 6:29; Yiq. 4:10

iqimnimu sanga aʔiritmaymən. □ ■

12 Xəhərdikilərdin üqtin bir kismi waba kesili bilən əlidu həmdə aranglarda bolidioğan aqarqılıqtin bexini yəydu; üqtin bir kismi əpqrənglərdə kiliqlinidu; wə Mən üqtin bir kismini hər tərəptin qıqқан xamaloğa soriwetmə, andin bir kiliqni oqilaptin suoqurup ularni qoqlaymən. □ ■

13 Xuning bilən Mening əzəzim besikidu, Mening kəhrimni ularning üstigə quxürüp qonoquzup, piqandin qikimən; Mən Əz kəhrimni ular üstigə təküp tügətkəndin keyin, ular Mən Pərwərdigarning rəzillikkə qidimaydioğan otumdin səz kילוanlikimni tonup yetidu. □

14 Wə Mən sening əpqrəngdiki əllər arisida həmdə ətöp ketiwatқанlarning kəz aldida seni wəyrənə kilimən wə məshirə obyektini kilimən;

15 sening üstüggə əzəp həm kəhr wə kəhrlik əyiblər bilən jazalarni yürğüzginimdə sən əpqrəngdiki əllərgə horluk wə tapa-təning

---

□ **5:11 «Mən silərnə kiroqin kilimən»** — ibraniy tilida «Mən seni kırkiwetimən» deyilidu. Bu səz Əzakiyalning simwolluk hərəkətlirini bilən baqlıq (1-ayət). Baxқа birhil təjimi: «Kəzüm sanga erülüp qarimaydu». ■ **5:11** Əz. 7:4 □ **5:12 «Xəhərdikilərdin üqtin bir kismi waba kesili bilən əlidu həmdə aranglarda bolidioğan aqarqılıqtin bexini yəydu... andin bir kiliqni oqilaptin suoqurup ularni qoqlaymən»** — bu ayət Əzakiyalning (1-4-ayəttiki) simwolluk hərəkətlirini quxəndürüp beridu. Kərinüp turuptiki, (1-ayəttə) Əzakiyal xəhərgə saloğan «ot», «waba kesili həm aqarqılıq»қа wəkillik kilidu. ■ **5:12** Yər. 15:2 □ **5:13 «rəzillikkə qidimaydioğan otum»** — ibraniy tilida «həsitim» degən səz bilən ipadilididu.

obyekti, bir ibrət həm aləqzadilik qıkarıuqi bolisən; qünki Mən Pərwərdigar xundak sız kildim!■

¹⁶ Mən ularıa həlakət elip kəlgüqi, aqarqılık zəhərlik oklirini yaqdurınimda, siləning üstünglardiki aqarqılıkni küqəyımən, wə yələngük bolıan neningni kuruıwetımən.

□ ■ ¹⁷ Wə üstünglarıa öz baliliringlarni özünglardin juda kılidoıan aqarqılık həm yırtkuq həywanlarni əwəımən; waba kesilliri wə kən tökküqilər aranglarıa yamrap ketidu; üstünglarıa kılıq qüxurımən; Mənki Pərwərdigar sız kildim!».■

6

İsrail taqlirioıa karitiloıan bexarət

¹ Pərwərdigarning sızı manga kelip mundak deyildi: —

² İ insan oqlı, İsrailning taqlirioıa yüzüngni karitip ularni əyibləp mundak dəp bexarət bərgin: —■

³ «İsrailning taqliri, Rəb Pərwərdigarning sızini anglap kuyunglar: Rəb Pərwərdigar taqlar wə egizliklərgə, wadılar wə jiloıalarıa mundak dəydu: — Mana, Mən üstünglarıa bir

---

■ 5:15 Kən. 28:37 □ 5:16 «... yələngük bolıan neningni kuruıwetımən» — ibraniy tilida «nan bolıan həsang»ni sunduriwetımən»; 4-bab, 16-ayəttiki izahatni kərüng. ■ 5:16 Law. 26:26; 2Pad. 6:25; Yəx. 3:1; Əz. 4:16; 14:13 ■ 5:17 Law. 26:22 ■ 6:2 Əz. 36:1

kiliqni qüxürüp, «yükiri jay»liringlarni wəyran kiliimən. □

⁴ Xuning bilən silərnin qurbangahlıringlar wəyranə bolidu, «kün tüwrük»liringlar buzulidu; silərdin öltürülgənlərnin butliringlarnin aldioğa taxlaymən. □

⁵ Israillardin boləğan ölüklərnin öz butliri aldioğa yatquzimən; qurbangahlıringlar ətrapioğa ustihanlirini qeqiwetimən. □

⁶ Silər turəğan bərlək jaylarda xəhərlər yər bilən yəksan kiliidü, «yükiri jaylar» wəyranə bolidu; xuning bilən qurbangahlıringlar həlak bolidu, butliringlar qekilip yokilidu, «kün tüwrük»liringlar kesilip oqulitilidu, wə həmmə yasioqininglar yok kiliwetilidu; □

⁷ Wə öltürülgənlər aranglarda yikilixi bilən, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

⁸ Birək Mən silərdin bir kəldini kəldurimən; qünki yat məmləkətlərgə tarkitiwetilgininglarda, silərdin əllər arisida kiliqtin kütulup qəloğanlar bolidu.

□ **6:3 ««yükiri jay»liringlarni wəyran kiliimən»** — «yükiri jaylar» — İsrail wə Yəhuda uzundin beri taq qokkiliri katarlik jaylarda hərhil butlarəğa qokunup, hətta axu jaylarda «insan qurbanlık»larni kiliip kəlgən (16:21, 20:26-ayət katarliklarni kəring). □

□ **6:4 ««kün tüwrük»liringlar buzulidu»** — «kün tüwrükliri» yaki «kuyax butliri» degənnin baxқа bir tərjimisi «isriqgahlar». □

□ **6:5 «.... ölüklərnin öz butliri aldioğa yatquzimən; qurbangahlıringlar ətrapioğa ustihanlirini qeqiwetimən»** — xu qəqdiki butpərəslər: «qurbangah»lirimiz jəsətlər yaki adəm ustihanliriəğa tegixi bilən «buləqinip», «həram» boləğan, xunga uni kaytidin ixlətkili bolmaydu, dəp qaraytti □

□ **6:6 «kün tüwrükliri»** — yaki «kuyax butliri» degənnin baxқа bir tərjimisi «isriqgahlar».

⁹ Wə silərdin *kiliqtin* kutulup qaloqanlar sürgün qilinoqan məmlikətlərdə Məndin yanoqan wapəsiz kəbliri wə butliriqə pahixiwazlardək həwəs qiloqan kəzliri bilən baqrimni parəparə qiloqanlığını esigə kəltüridu; xuning bilən ular qiloqan rəzillikliri həm yirginqlik qilmixliri tūpəylidin öz-əzliridin nəprətlinidu.

¹⁰ Wə ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; Mən muxu külpətni silərnin bexinglarqə qüxürimən degənlikim bikardin-bikar əməs».

¹¹ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Aliqiningni-aliqiningqə urup, putung bilən yərnə təpkin: «İsrail jəmətinin barlıq kəbih, yirginqlik qilmixliri üqün way! Qünki ular kiliq, aqarqilik wə waba kesili bilən yikilidu» — degin! □ ■

¹² Yirəqta turoqan wabadin əlidu; yəkında turoqan kiliq bilən yikilidu; həm tirik qaloqan, yəni muhasirigə qüxkən kixi aqarqiliqtin əlidu; xuning bilən mening ularqə bolqan kəhrimni qüxürüp piqəndin qikimən.

¹³ Əmdi ulardin əltürülgənlər öz butliri arisida, ularning qurbangahliri ətrapida, öz butliriqə huxbuy yaqqan hər bir egiz dəng üstidə, taq qoqqilirida, barlıq yexil dərəh wə barəksan dub astida yatqan qəqda, ular Mening Pərwərdigar

---

□ **6:11** «... Aliqiningni-aliqiningqə urup, putung bilən yərnə təpkin» — muxu hərəkətlər muxu yərdə kixinin kənglinin azablanqanlığını bildüridu, əlwəttə. ■ **6:11** Əz. 21:22

ikənlikimni tonup yetidu. □

¹⁴ Wə Mən Əz qolumni ularning üstigə sozimən, ular hər turoqan jaylirida zeminni Diblattiki qəl-bayawandin bəttər wəyran qiliwetimən. Andin ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».□

7

Hatimə waqti kəldi!

¹ Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi: —

² «Sən angla, i insan oqli, Rəb Pərwərdigar Israil zeminiqə mundak dedi: Hatimə! Zeminning tət bulungioqə hatimə berilidu!»□

□ **6:13 «yexil dərəh wə baraxsan dub astida...»** — Israillar muxu jaylarda əlgüqilərnə dəpnə qilatti (məsilən, «Yar.» 35:8). Mumkinqilə bərk, ular keyinrək muxu jaylarni «tawapqah»qə aylandurup, xu yərdə öz ata-bowiliriqə dua qiloqan. Muxundak qilmixlar Təwratta kət'iy mən'i qilinoqan (məsilən, «Qan.» 18:11) □ **6:14 «ular hər turoqan jaylirida zeminni Diblattiki qəl-bayawandin bəttər wəyran qiliwetimən»** — baxqə birhil tərjimisi: «ular hər turoqan jaylirida zeminni jənubiy qəl-bayawandin Riblatkiqə (yəni, Israilning əng ximaliy xəhərlirin biri) wəyran qiliwetimən». İbraniy tilida «Diblat» bilən «Riblat» yezilixi bir-birigə nəhayiti ohxixip kətkəqkə, kəqürgüqi katiplar əsliy tekistning «Riblat» degən sözini hata kəqürgən boluximu mumkin. □ **7:2 «Hatimə! Zeminning tət bulungioqə hatimə berilidu!»** — ilgiriki pəyoqəmbərlər (Yoel, Amos, Yəxaya, Hoxiya, Mikah qatarliqlar) Hudaning muxu jazasi toqruluk bexarət bərgən. Əzakiyal pəyoqəmbər muxu yərdə, waqti-saiti hazır bolidu, dəydu.

³ Sanga hazır hatimə berilidu! Əz oəzipimni bexingə qüxürimən, əz yolliring boyiqə üstünggə həküm qikirip jazalap, əzüngning barlıq yirginqlik ixliringni əz bexingə yandurimən.

⁴ Mening kəzüm sanga rəhim kilmaydu həm iqimnimu sanga aqrıtmaymən; əksiqə əz yolliringni bexingə yandurimən, əz yirginqlikliring əz arangda bolidu; andin silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər».■

⁵ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Balayi'apət! Həq bolup bakmioqan balayi'apət kelidu! Mana, u kəldi!

⁶ Hatimə, hatimə! U sanga qarxi kəzoqaldi! Mana, u keliwatidu!

⁷ Həlakət yeningə kəldi, i zeminda turoquq; wakit-saiti toxti, axu kün yekinlaxti; huxallıq warkiraxliri əməs, bəlki dawaloquluk bir kiykas-sürən taqlarda anglinidu. □

⁸ Mən tezla kəhrimni üstünggə təküp, sanga qaratkən oəzipim bilən piqandin qikimən; Mən əz yolliring boyiqə üstünggə həküm qikirip jazalap, əzüngning barlıq yirginqlikliringni bexingə kayturup qüxürimən.

⁹ Mening kəzüm sanga rəhim kilmaydu həm

■ **7:4** Əz. 5:11; 8:18 □ **7:7** «**axu kün yekinlaxti...**» — muxu «kün» «Pərwərdigarning küni» yəni «kiyamət küni»ni kərsitidu. Əzakiyal pəyoqəmbərning bu bexaritining ikki qetimliq əməlgə axuruluxi bar: — (1) Babil imperiyəsi İsrail zeminiqə tajawuz kılıp Yəhudiylarni pütünləy sürgün kılıdu; (2) kəlgüsidə, Pərwərdigarning künidə; xu küni dəjjalning qoxunliri İsrail zeminiqə tajawuz kılıdu. Bu ikki wəqəning bir-birigə ohxaydiqən kəp yərliri bolidu.

iqimnimu sanga aqritmaymən; Mən öz yol-liringni bexingəyə yandurimən, wə öz yirgin-q-lik ixliring öz arangəyə qüxidu; xuning bilən silər özünqlarni uroquqining Mən Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

¹⁰ Mana, axu kün! Mana u kəldi! Həlakət qikip yüriwatidu! — tayak bihlandi, həkawurluq qeqəklidi! □

¹¹ Zorawanlik yetilip rəzillik tayiki bolup qikti; ularningkidin heqnərsə qalmaydu — ularning adəmlər topidin, dölət-bayliqliridin yaki həywisidin heqnemə qalmaydu. □

¹² Waqit-saiti kəldi, küni yekinlaxti; aloquqi huxal bolup kətmisun, satquqi matəm tutmisun; qünki qattik oqəzəp muxu bir top kixilərninğ həmmisining üstigə qüxidu. □

¹³ Qünki gərqə aloquqi bilən satquqi tirik qalsimu, satquqi əzi setiwətkinigə qaytidin igə bolmaydu; qünki bu top kixilər toqruluq kərüngən bexarət inawətsiz bolmaydu;

□ **7:10 «tayak bihlandi, həkawurluq qeqəklidi!»** — muxu «tayak» ularning zorawanliqini bildüridu — keyinki 10-ayətəni kərüng. Uning «bihlanəjanliqi» bəlkim uni jazalaydioqan waqit-saət toxqan, deməqci. □ **7:11 «zorawanlik yetilip rəzillik tayiki bolup qikti»** — baxqə birhil tərjimisi «zorawanlik yetilip, rəzillikni jazalaydioqan tayak bolup qikti» — Birəq bizningqə bu «tayak» 10-ayətətki tayakqə ohxax boluxi kərək. □ **7:12 «aloquqi huxal bolup kətmisun, satquqi matəm tutmisun; qünki qattik oqəzəp muxu bir top kixilərninğ həmmisining üstigə qüxidu»** — balayi'apət qüxkən künlərdə kəp nərsilərninğ bahəsi dərhəl qüxidu. Xu qaşda aloquqi kixi bəlkim: «naəhayiti ərzənoqə aldim» dəp huxallinidu, satquqi kixi bəlkim «bək ərzan setiptimən» dəp kəngli yerim bolidu.

ulardin heqkaysisi kəbihliki bilən öz həyatini sakliyalmaydu. □

14 Ular kanayni qelip həmmiini təyyarlidi, birak heqkim jənggə qikmaydu; qünki Mening oəzipim muxu bir top kixilərninğ həmmisigə karitiloğan.

15 Talada kiliq, iqidə waba wə aqarqilik turidu; dalada boləğan kixini kiliq, xəhərdə boləğan kixini bolsa, waba wə aqarqilik uni yutuwetidu.

16 Wə ulardin kutulup kəlip bulardin kaqқанlar taqlarda yürüp hərbiiri öz kəbihliki üçün jiloqidiki pahtəklərdək bukuldap matəm tutidu.

17 Hərbirininğ kəli dərmanisizlinidu, tizliri süydük bilən qilik-qilik həl bolup ketidu; □ ■

18 Ular əzigə bəz kiyimini baqlaydu, wəhxət ularni basidu; hərkaysininğ yüzidə hijalət, baxliri taqir kərünidu. □ ■

□ **7:13 «Qünki gərqə aloquqi bilən satkuqi tirik kəlsimu, satkuqi əzi setiwətkinigə kaytidin igə bolmaydu»** — əgər satқан nərsə yər bolsa, Musa pəyoqəmbərgə qüxürülgən mirasliq toqrisidiki kanun boyiqə, satkuqi uni (muwapik bahasida) kayturup setiwelix hokuki bar. Əmdi satқан nərsə yər bolsun bolmisun, uni kayturuwelix waqti bolmaydu, qünki həmmə adəm sürgün bolup epketilidu. **«ulardin heqkaysisi kəbihliki bilən öz həyatini sakliyalmaydu»** — baxқа birhil təjimisiz «ularning kəbihliki tüpəylidin, ularning heqkaysisi öz həyatini sakliyalmaydu». □ **7:17 «Hərbirininğ kəli dərmanisizlinidu, tizliri süydük bilən qilik-qilik həl bolup ketidu»** — demək, qorқunqtin xundak bolidu. Baxқа birhil təjimisiz «Hərbirininğ tizliri sudək ajiz bolup ketidu». ■ **7:17** Yəx. 13:7; Yər. 6:24 □ **7:18 «bəz kiyimi»** — matəm tutux yaki kattik towa kilixniz bildürətti. **«baxliri taqir kərünidu»** — matəm tutқanda, kattik puxayman kuloqanda ər kixilər qaqlirini qüxürüwetətti. ■ **7:18** Yəx. 15:2, 3; Yər. 48:37

19 Ular öz kümüxlirini koqilaroqa taxlaydu, ularning altunliri buloqanoqan nərsidək bolidu; ularning altun-kümüxliri Pərwərdigar oʻzəzipini kərsətkən künidə ularni kutkuzmaydu; ular bulardin aqlikini kanduralmaydu, kərsikini tolduralmaydu, qünki bu nərsilər ularoqa adəmlərni putlaxturidioqan kəbihlik boldi. □ ■

20 U Uning gūzəl bezəkini həywə bilən tiklidi; biraq ular uning iqidə yirginqlik məbudlarni həmdə lənətlik nərsilirini yasidi; xunga Mən uni ular üçün paskinqilikka aylاندurimən. □

21 Mən uni olja süpitidə yat adəmlərnin gəliyoqa, oqənimət qilip yər yūzidiki rəzillərgə tapxurimən; ular buni buloqaydu. □

□ **7:19 «ularning altunliri buloqanoqan nərsidək bolidu»** — «buloqanoqan bərsə» (yaki «nijis nərsə») muxu yərdə ikki bislik səz bolup, yənə «yirəq qilinoyan nərsə»nimu bildüridu. **«bu nərsilər ularoqa adəmlərni putlaxturidioqan kəbihlik boldi»** — «bu nərsilər» bəlkim ularning altun-kümüx boloyan bayliqliri wə xundakla ular altun-kümüxtin yasoyan butlar bolsa kerək. ■ **7:19** Pənd. 11:4; Zəf. 1:18 □ **7:20 «U Uning gūzəl Bezəkini həywə bilən tiklidi»** — «U» — Hudani kərsitidu. **«Uning gūzəl bezəki»** — muxu səz bizningqə muqəddəs ibadəthanioqa qaritiloqan (bu ibadəthanini Sulayman padixah quroqan, əsli intayin gūzəl wə həywətlik idi). Ayətning baxqa birhil tərjimisi: «Ular əzi gūzəl buyumlrinin pəhirləngən, biraq ular bulardin yirginqlik məbudlarni həmdə yirginqlik nərsilərni yasidi; xunga mən bularni ular üçün paskinqilikka aylاندurimən». Muxu ayəttiki «paskinqilik» ikki bislik səz bolup, yənə «yirəq qilinoyan nərsə»nimu kərsitidu. □ **7:21 «Mən uni olja süpitidə yat adəmlərnin gəliyoqa, oqənimət qilip yər yūzidiki rəzillərgə tapxurimən»** — «uni» muqəddəs ibadəthanini kərsitidu. 20-ayəttiki izahatta kərsitilgən ikkinqi tərjimə boyiqə, «uni» Israillarning zibu-zinnətlirini kərsitidu.

22 Mən yüzümni ulardın örüymən, wə kixilər Mening əziz jayimni buloqaydu; zorawanlar kirip u yərni buloqaydu.

23 Zənjirni təyyarlanglar; qünki zemin qanlıq jinayətlərgə, xəhər zorawanlıqqa toloqan.

24 Xunga Mən əllər içidiki əng rəzilini kəltürimən, ular ularning öylirigə igə bolidu; Mən zomigərləning həkawurluqini yokitimən; ularning «mukəddəs jayliri» buloqinidu. □

25 Wəhxət keliwatidu! Ular tinq-amanlıqni izdəydiqan bolidu, birək heq tapalmaydu.

26 Apət üstigə apət, xum həwər üstigə xum həwər kelidu; ular pəyoqəmbərdin bexarət so-raydu, birək kahinlardın Təwratning bilimi, aqsakallardın, moysipitlərdin nəsihət yokaq ketidu. □

27 Padixah matəm tutidu, xahzadə ümidsizlikkə qəmülidu, zemindiki həklərləning qolliri titrəp ketidu; Mən ularni öz yolliri boyiqə bir tərəp qilimən, öz həkümliri boyiqə ularoqa həküm qikirip jazalaymən; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

8

Yerusalemning jazaliri •••• Mukəddəs

□ **7:24 «ularning «mukəddəs jayliri» buloqinidu»** — muxu yərdə «mukəddəs jayliri» bəlkim həjwi, kinayilik gəp bolup, Israillarning butlaroqa beoqixliqan jaylirini kərsitidu. □ **7:26 «birək kahinlardın Təwratning bilimi... yokaq ketidu»** — «Təwrat»ning əsliy mənisi «yolyoruk», «tərbiyə».

ibadəthanida bolqan butpərəsliklər

¹ Altinçi yili, altinçi ayning bəxinçi künidə xundak əməlgə axuruldiki, mən öz öyümdə olturoqinimda, Israilning aqsakallirimu mening aldimda oltuqinida, Rəb Pərwərdigarning qoli wujudumoqə qüxti. □

² Mən qaridim, mana, otning qiyapitidə bir zatning kərünüxi turatti; belining təwini ot turqida turatti; belining üsti bolsa julaliqan yorukluk, qizitilqan mis parkiriqandək kərünüx turatti.

³ U qolning kərünüxidək bir xəkilni sozup, beximdiki bir tutam qaqni tutti; Roh meni asman bilən zemin otturisiqə kətürüp, Hudaning alamət kərünüxliridə Yerusalemoqə, yəni ibadəthanining ximaloqə qaraydiqan iqqi dərwasisining bosuqisiqə apardi. Axu yər «pak-mukəddəslikkə qarxlaxqan məbud», yəni Hudaning pak-mukəddəs oqəzipini qozoyaydiqan məbud turoqan jay idi. □ ■

⁴ Mana, mən tüzlənqliktə kərgən alamət kərünüxtək, Israilning Hudasing xan-xəripi xu yərdə turatti. ■

⁵ U manga: — I insan oqli, bexingni kətürüp

□ **8:1 «Israilning aqsakallirimu mening aldimda oltuqinida...»** — aqsakallar bəlkim pəyqəmbərdin nəsihət sorioqli kəldi. Pəyqəmbər Hudadin jawab kütəkəndə wəhiy uningqə berilidu. □ **8:3 «Roh meni asman bilən zemin otturisiqə kətürüp, ... ibadəthanining ximaloqə qaraydiqan iqqi dərwasisining bosuqisiqə apardi»** — «Roh» muxu yərdə Hudaning Mukəddəs Rohi.

«**«pak-mukəddəslikkə qarxlaxqan məbud», yəni Hudaning pak-mukəddəs oqəzipini qozoyaydiqan məbud»** — ibraniy tilida ««həsətkə təwə məbud», yəni (Hudaning) həsiti qozoyaydiqan məbud» deyilidu. ■ **8:3 Dan. 5:5**

■ **8:4** Əz. 3:23

ximal tərəpkə qarap baq, dedi. Mən beximni kətürüp ximal tərəpkə qaridim, mana, qurbangahning dərwasisining ximaliy tərpidə, bosuqida xu «pak-mukəddəslikkə qarxilaxkan məbud» turatti.

⁶ Wə u manga: — I insan oqli, ularning bundaq kilmixlrini — Israil jəmätining Meni mukəddəs jayimdin yirak kətküzidioqan, muxu yərdə kילוqan intayin yirginqlik ixlrini kərdüngsən? Biraq sən tehimu yirginqlik ixlarni kərisən, — dedi.

⁷ Wə U meni ibadəthana hoylisining kirix eoizioqa apardi, mən qaridim, mana, tamda bir təxük turatti.

⁸ U manga: — I insan oqli, tamni kolap təxkin, dedi. Mən tamni kolap təxtim, mana, bir ixik turatti.

⁹ U manga: — Kirgin, ularning muxu yərdə kילוqan rəzil yirginqlik ixlrini kərup baq, dedi.

¹⁰ Mən kirip qaridim, mana, ətrapidiki tamlarəqa nəkix kילוqan hərhil əmiligüqi həm yirginqlik haywanlarni, Israil jəmätining həmmə butlrini kərdüm.

¹¹ Wə bularning aldidə Israil jəmätining yətmix aqsakili turatti. Ularning otturisida Xafanning oqli Jaazaniya turatti; ularning hərbi qolida öz huxbuydenini tutup turatti; huxbuy quyuk buluttək ərləp qikti.

¹² Wə U manga: — I insan oqli, Israil jəmätidiki aqsakallarning qarangoqulukta, yəni hərbirining öz məbud nəkix kילוqan hujrisida nemə kילוqanlikini kərdüngmu? Qünki ular: «Pərwərdigar bizni kərməydu; Pərwərdigar

zeminni taxlap kətti» — dəydu, — dedi. □ ■

13 Wə U manga: — Biraq sən ularning tehimu yirginqlik qilmixlirini kərisən, dedi.

14 U meni Pərwərdigarning öyining ximaliy dərwasisining bosuqisiqə apardı; mana, xu yərdə «Tammuz üqün matəm tutup» yioqlawatқан ayallar olturatti. □

15 Wə U manga: — I insan oqli, sən muxularni kərdungmu? Biraq sən tehimu yirginqlik ixlarni kərisən, — dedi.

16 Wə U meni Pərwərdigarning öyining iqki hoyalisiqə apardı. Mana, Pərwərdigarning ibadəthanisining kirix yolida, pexaywan wə qurbangahning otturisida, yigirmə bəx adəm, Pərwərdigarning ibadəthanisiqə arkisini kılıp

---

□ **8:12 «Israil jəmətidiki aqsakallarning karangojulukta, yəni hərbirining öz məbud nəkiş kılinoqan hujrisida nemə kılqanlikini kərdungmu?»** — muxu alamət kərünüxləring həmmisi ularning öz eyidə («hərbirining öz ... hujrisida») nemə kılqanlikini kərsitidu. Xunga bu kərünüxni asasen «simwol» dəp qaraymiz; xundaqtimu buning bilən təng, ibadəthanidiki həqiqiy əhwalnimu kərsitidu. ■ **8:12** Əz. 9:9 □ **8:14 «Tammuz üqün matəm tutup yioqlawatқан ayallar»** — «Tammuz» — yəni «əsümlükləring padixahi» deyilgən bir bud. Riwayətlər boyiqə u elüp, təhtisaraqə qüxüp təhtisaraning padixahi boldi. Uning «əlumi» tüpəylidin hər yili uningqə qoqunqan ayallar «matəm tutux»i kerək idi.

xərkkə qarap kuyaxka qokuniwatatti. □

17 Wə U manga: — I insan oqli, sən muxularni kerdungmu? Yəhuda jəməti əzi muxu yərdə kıləqan yirginqlik kilmixlirini yenik dəp, ular yənə buning üstigə zeminni jəbir-zulum bilən toldurup mening aqqikimni kayta-kayta qozoqatsa bolamdu? Wə mana, ularning yənə xahni burnioqa tutiwatqinioqa kara! □

18 Xunga Mən kəhr bilən ularni bir tərəp kilmən; Mening kəzüm ularoqa rəhim kilmaydu, iqimnimu ularoqa aqrıtmaymən; ular kulikimoqa yukiri awazda nida kilsimu, ularni anglımaymən, — dedi.■

□ **8:16 «...Pərwədigarning ibadəthanisoqa arkisini kilip xərkkə qarap kuyaxka qokuniwatatti»** — bu babta eytiləqan bəx hərikət iqidə bu hərikət əng yirginqlik boldi. Qünki: (1) uning Hudaning ibadəthanisoqa arkini kılıxi mutlək kupurluk bir ix; (2) u ibadəthanioqa kirgən kixilərninğ aldida oquq-axkarə kupurluk kildi; (3) u kupurluk dəl Hudadin rəhim-xəpəkt soraydıqan jayda boldi («Yoel» 2:17ni kəring). □ **8:17**

«ularning yənə xahni burnioqa tutiwatqinioqa kara!» — «xahni burnioqa tutux» degən hərikət toqrısında üç pikir bar: — (1) kədimki zamanlarda bəzi butpərəs millətlər öz butlirioqa qokunolanda qeqəkligən bir xahni burnioqa tutatti. Xunga bu hərikət butpərəslikni kərsitidu; (2) Yəhudiylar Hudaqa ibadət kıləqanda ohxax hərikət kilip Hudaqa hərmət bildürixətti; undak boləqanda, Huda xundak sahtipəzlik həm butpərəslik bilən baqlənoqan ibadət ipadilirini kət'iy kəbul kilmaytti; (3) undak hərikət pəkətlə Pərwədigaroqa boləqan intayin hərmətsizlikni, yəni kupurlukni bildürətti. Bizningqə, bəlkim 2-pikir toqrıdur.

■ **8:18** Pənd. 1:28; Yəx. 1:15; Yər. 11:11; Əz. 5:11; 7:4

9

Yəttə jazani bəja kəltürgüqilər

¹ U kəlikiməyə küqlük bir awazda towlap: — Yəqin kelinglar, xəhərgə məs'ul boləuqılar, hərbinglar öz həlakət qoralinglarni qolunglarəyə tutunglar, — dedi.

² Wə mana, altə kixining *ibadəthanining* ximaliəyə qaraydiəyan «Yükiri dərwezə» tərəptin keliwatqinini kərdüm. Hər birisi qolida bitqit kəluquqı qoralini tutqan; ularning otturisida yeniyəyə pütükqining siyahədeni esiklik turəyan, kanap kiyimlərni kiygən birsi bar idi; wə ular *ibadəthaniyəyə* kirip, mis qurbangahning yenida turdi. □

³ Xu qaəyədə İsrailning Hudasing xan-xəripi əsli turəyan kerubtin kətürülüp əyning bosuqisida turdi. Pərwərdigar yeniyəyə pütükqining siyahədeni esiklik turəyan, kanap kiyimlərni kiygən kixini qakirip uningəyə: —□

⁴ Xəhərnin otturisidin, yəni Yerusalemin ot-turisidin ətüp, xəhər iqidə ətküzülgən barlik yirginlik ixlar tūpəylidin ah-nadamət qəkkən

---

□ **9:2 «hərbirisi qolida bitqit kəluquqı qoralini tutqan...»** — yaki «hərbirisi qolida jəng tokmikini tutqan...». □ **9:3 «İsrailning Hudasing xan-xəripi əsli turəyan kerubtin kətürülüp əyning bosuqisida turdi»** — «tə məhluk» bolsa «kerub»lardın ibarəttur (10-babni kəring). Biraq muxu yərdə eytiləyan «kerublar» bəlkim mukəddəs ibadəthanidiki «əng mukəddəs jay»da qoyuləyan ikki «altun kerub» xəklini kərsitidu. Hudaning yorukluk xan-xəripi xu yərdə («əng mukəddəs jay»da, kəlin bir pərdə kəynidə) Sulayman ibadəthanini qurəyandın beri turup kəlgənidi. Həzir Əzakiyal kəriduki, u həm ibadəthanidin həm İsrailning əzidin ayrilip ketidu.

kixilərnin pexanlirigə bir bəlgə saləjin, — dedi.□

⁵ Wə mangan anglitip baxka kixilərgə: — Bu kixinin kəynidin xəhərnin kezip, adəmlərnin kiringlar; kəzünglar rəhim kilmisun, ularəqa iqinglarnin aqritmanglar!

⁶ Birnimu qoymay həmmi — kərilər, yax yigit-kizlar, bowaq-balilar wə ayallarnin qoymay əltürəwetinglar; pəkət bəlgə qoyuləqan kixilərgə yekinlaxmanglar; bu ixni əz mukəddəs jayimdin baxlanglar, — dedi.

Xunga ular Hudaning əyi aldida turəqan həliki aqsakallardin baxləqan.

⁷ Wə U ularəqa: — Əyni buləqanglar, həyilirini əltürəlgənlər bilən toldurunglar; əmdi beringlar! — dedi. Xuning bilən ular qikip xəhər boyiqə adəmlərnin kirixka baxlidi.

⁸ Wə xundak boldiki, ular adəmlərnin kiroqinida, mən yaləuz qaldim; əzümni yərgə düm taxlidim wə: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Yerusaleməqa karitiləqan kəhringni təkəndə Israilning barlik qaldisini həlak qilamsən? —

□ 9:4 «... **ah-nadamət qəkkən kixilərnin pexanlirigə bir bəlgə saləjin**» — bu «bəlgə» (ibraniy tilida «taw» degən hərəp) qədimki zamanlarda krest yaki qəpras (+) xəklidə idi.

dedim.□

⁹ Wə U manga: — Israil wə Yəhuda jəmätining kəbihliki intayin rəzil; qünki ular: «Pərwərdigar zeminni taxlap kətti; Pərwərdigar bizni kərməydu» — dəydu.

¹⁰ «Mən bolsam, Mening kəzüm ularəqa rəhim kilmaydu, iqimnimu ularəqa aqrıtmaymən; Mən ularning yolini öz bexioqa qüxürimən, — dedi.■

¹¹ Wə mana, yenioqa pütükqining siyahdenini askan, kanap kiyimlərni kiygən kixi kıləqan ixni məlum kılıp: «Manga Sən buyruəqan ixni orundidim» — dedi.

10

Hudaning xan-xəripi ibadəthanisidin qikip ketidu

¹ Mən qaridim, mana, kerublarning bexi üstidiki gümbəz üstidə, kək yakutning kiyapitidək bir təhtning kərünüxi turatti;

² Wə *təhtkə Olturoquqi* kanap kiyimlərni kiygən kixigə: «Kerublarning astidiki qaqlarning

□ **9:8 «Sən Yerusalemoqa karitiloqan kəhringni tökkəndə Israilning barlik qaldisini halak kılamsən?»** — adəttə «Israilning qaldisi» degən ibarə pütün həlk arisida, Hudaəqa sadıq boləqan Yəhudiylarni kərsitidu. Birəq Əzakiyal muxu yərdə (Hudaning 9-10-ayəttə boləqan jawabioqa qarioqanda) bəlkim Yəhüdani kərsitidu; «ximaliy padixahlik», yənə Israilning on ikki kəbilisidin oni Asuriyə imperiyəsi tərpidin baldur munkəriz kılınip sürgün boldi, pəkət ikki kəbilə, yəni «Yəhuda wə Binyamin» (jənubiy padixahlik) qaldi. ■ **9:10** Əz. 5:11; 7:4; 8:18

arisiŋa kir, qolliringni kerublar arisida k y watkan qoqlarŋa toldurup, ularni x h r üstigə qeqiw t» — dedi. Mən karidim, u xundak kilixka baxlidi.

³ Bu kixi kirgəndə kerublar  yning ong t ripid  turatti; *xan-x r plik* bulut  yning iqki h ylisini toldurdi. □

⁴ W  Pərwərdigarning xan-xəripi kerub üstidin qikip,  yning bosu isiŋa k lg nidi;  y bulutka toldi, h yla bolsa Pərwərdigarning xan-x ripining julalikŋa q mg n.

⁵ Kerublarning kanatlirining sadasi h mmidin qadirning s zlig n qa diki awazid k bolup, sirttiki h yliŋa anglinip turatti.

⁶ W  xundak boldiki, *R b* kanap kiyimlərni kiygən kixigə: «Qaklar arisidin, yəni kerublar arisidin ot aloŋin» — d p buyruŋinida, u kirip bir qakning yenida turdi.

⁷ W  kerublardin biri  z k lini kerublar ot-turisdiki otka sozup uningdin ot elip, kanap kiyimlərni kiygən kixining qolliriŋa saldi; u buni elip qikip k tti

⁸ (kerublarning kanatliri astida, adəmning qollirining k yapiti k r n p turatti).

⁹ Mən karidim, mana, kerublarning yenida t t qak bar idi, bir kerubning yenida bir qak, yənə bir kerubning yenida yənə bir qak turatti; qaklarning k yapiti bolsa beril yakutning k r n xid  idi. ■

¹⁰ Ularning x kli bolsa, t tilisining ohxax idi, yəni qak iqid  qak bard k k r n tti.

□ **10:3 «xan-x r plik bulut  yning iqki h ylisini toldurdi»**

— «xan-x r plik bulut», 1:4ni kərüng. ■ **10:9**  z. 1:16

11 Kerublar mangoqanda, ular yüzləngən tətıla tərəpkə udul qarap mangatti; mangoqanda ular heq burulmaytti, bəlki bexi qaysi tərəpkə qarioqan bolsa, ular xu tərəpkə mangatti; ular mangoqanda heq burulmaytti.

12 Ularning pütün teni, dümbiliri, qolliri, qanatlıri wə ularning qaklırimu, yəni tətisigə təwə qaklarınig ətrapi kəzlər bilən toloqanidi.

13 Qaklarıni bolsa: «pirqiraydıoqan qaklar!» — dəp atioqinini öz kulikim bilən anglidim.

14 Hər bir kerubning tət yüzi bar idi; birinçisi kerubning yüzi, ikkinçisi adəmning yüzi, üçinçisi xirning yüzi, tətinqisi bürkütning yüzi idi. □

15 Kerublar yukirioqa ərlidi. Bular dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən həyat məhluklar idi.

16 Kerublar mangoqanda, qaklarımu ularoqa yandixip mangatti; kerublar yərdin ərləxkə qanatlırini kətürginidə, qaklarımu ularning yenidin burulup kətməytti. ■

17 Ular turoqanda, qaklarımu turatti; ular kətürülgəndə, qaklarımu ular bilən kətürülətti; qünki həyat məhluklarınig rohi qaklarda idi. ■

18 Wə Pərwərdigarning xan-xəripi əyning bosuoqisi üstidin qıqip, kerublar üstidə turdi;

19 Kerublar qanatlırini kerip, kəz aldında yərdin kətürüldi; ular əydin qıkkanda, qaklarımu

□ **10:14 «hər bir kerubning tət yüzi bar idi; birinçisi kerubning yüzi...»** — 1:10-ayəttə, «kerubning yüzi»ning ornida, «bukining yüzi» kərünidu. Xunga mumkinçiligi barki, «kerub»lar əzi bukining kıyapitidə kərünidu. ■ **10:16** Əz. 1:19

■ **10:17** Əz. 1:20

ularning yenida idi; ular Pərwərdigarning öyining xərkiy dərwasisida turatti; Israilning Hudasining xan-xəripi ularning üstidə yukiri turatti.

²⁰ Bular bolsa dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən, Israil Hudasining astida turoqan məhluklar idi; ularning kerublar ikənlikini bildim. ■

²¹ Ularning hər birining təttin yüzi, hər birining təttin kənti, kənatlıri astida insan qoli siyakidiki qolliri bar idi. ■

²² Ularning yüzlirining kiyapiti bolsa, ular mən Kewar dəryasi boyida kərgən yüzlər idi; ularning turki wə yüzliri mən kərgəngə ohxax idi; ularning hər biri öz udulioqa qarap mangatti.

11

Yetəqilərninğ jazalinixi

¹ Roh meni kətürüp, Pərwərdigarning öyining xərkiy, yəni xərkkə qaraydiqan dərwasisioqa apardi; wə mana, dərwasining bosuqisida yigirmə bəx adəm turatti; mən ularning otturisida awamning aqsakili bolqan, Azzurning oqli Jaazaniya həm Bənyaning oqli Pilatiyani kərdüm.

² Wə U manga: — I insan oqli, kəbihlikni oylap qikkuqi, muxu xəhərdə rəzil məslihət bərgüqi adəmlər dəl bulardur.

³ Ular: «Öylərni selix waqti yekinlaxti əməsmu? Bu xəhər bolsa qazan, biz bolsaq, iqidiki gəx» — dəydu. □

⁴ Xunga ularni əyibləp bexarət bərgin; — Bexarət bərgin, i insan oqlı! — dedi.

⁵ Xuning bilən Pərwərdigarning Rohi wujudumoqa urulup qüxüp, manga söz kıloqan: «Pərwərdigar mundaq dəydu» — degin. «Silərnin xundaq degininglarni, i Israil jəməti; kənglünglərgə pükkən oy-pikringlarni, Mən bilimən.

⁶ Silər muxu xəhərdə adəm öltürüxni kəpəytkənsilər; silər rəstə-koqılarni öltürülgənlər bilən toldurqansilər».

⁷ Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Silər öltürgən kixilər bolsa, dəl xu gəxtur, xəhər bolsa qazandur; biraq silərni bolsa un- ingdin tartiwalimən.

⁸ Silər kiliqtin kərkup kəlgənsilər, wə Mən

□ **11:3 «Öylərni selix waqti yekinlaxti əməsmu? Bu xəhər bolsa qazan, biz bolsaq, iqidiki gəx»** — bexarət berilgən qaşda Yerusalemlə xəhəri muhasirigə qüxkən bolsa kerək. Bu adəmlər «bizgə qataq bolmaydu, biz yənə normal turmux ötküzələydiqan bolduq» degən qaraxta bolqan idi. Ularning kəzkarixidin «xəhər qazan, biz gəx» degini, bəlkim «ot qazandiki gəxni kəydürməydu, əhwalimiz intayin rahət-paraşətlıktur» degənlikdur. Əzakiyal pəyoşəmbər bu ibarini baxqa tərəptin qüxəndürüp, ularni aqaşlandurup bexarət kılıdu. «biz gəx» degən sözning bəlkim yənə bir iqqi mənisi barki, «biz xəhərdə qaloqan, esil gəxmiz (Huda bizni saqlıoqan), biraq Əzakiyal bilən billə sürgün bolqanlar bolsa, pəkət «üqəy-qarin»lardur» degən həjwiş, kinayilik gəp. (Ayətning birinçi kışmining baxqa bir hil tərjimişi: «öylərni selixning waqti yekinlaxmıdi; xəhər bolsa...»).

üstünglaroqa bir kiliq qüxürimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

⁹ «Xuning bilən Mən siləni xəhərdin tartiwelip, yat adəmləning qolioqa tapxurimən, siləning üstünglardin həküm qikirip jazalaymən.

¹⁰ Silər kiliqlinip yikilisilər; Israil qegralirida üstünglaroqa həküm qikirip jazalaymən; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. □

¹¹ Bu xəhər silər üqün «kazan» bolmaydu, həm silərmu uningki «gəx»i bolmaysilər; Mən Israil qegralirida üstünglardin həküm qikirip jazalaymən.

¹² Wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər; silər Mening bəlgilimilirimdə yürmigən, həkümlirim boyiqə mangmiqansilər, bəlki epqərənglardiki əlləning həkümliri boyiqə mangqansilər».

¹³ Xundak boldiki, Mən bexarət beriwatqinimda, Bənyaning oqli Pilatiya jan üzdi. Mən düm yikildim: «Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Israilning qaldisini pütünləy yoqatmaqçimusən?» — dəp kattik awazda nida qildim.

Hudaning sürgün bolqan Israillaroqa yengi wədisi — yengi kəlb, yengi roh

¹⁴ Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

□ **11:10 «...Israil qegralirida üstünglaroqa həküm qikirip jazalaymən»** — Babil imperatori Nebokadnəsar Zədəkiyani Israilning qegrasida (Libnah xəhridə) sot qildi («2Pad.» 25:6-7, 18-21 ayətləni kərüng).

15 I insan oğlu, Yerusalemda turuwatqanlarning: «Pərwərdigardin yirak ketinglar! Qünki muxu zemin bizgila miras kılıp təkdim kılinoqan!» degən gəpi, sening qerindaxliring, yəni sening qerindaxliring boləqan sürgünlərgə həmə Israilning pütkül jəmətigə qaritip eytiləqan. □

16 Xunga ularəqə mundaq degin: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: Gərqə Mən ularni yirak yərlərgə, əllər arisioqə yətkiwətkən həmə məmlikətlər iqigə tarkitiwətkən bolsammu, ular barəqan yərlərdimu Mən Əzüm ularəqə kiqikkinə bir pak-muqəddəs baxpanah bolimən». □

17 Xunga mundaq degin: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən silərni əllərdin yioqimən,

---

□ **11:15**   **«Yerusalemda**   **туруwatqanlarning:**
«Pərwərdigardin yirak ketinglar! Qünki muxu zemin
bizgila miras kılıp təkdim kılinoqan!»   **degən...** —
 Yerusalemdikilərninq: «sürgün kılinoqanlar (yəni Yəhudadin heli burun Babiləqə sürgün kılinoqan kixilər həmədə 150 yil ilgiri sürgün kılinoqan Israildiki on qəbilə) nəhayiti gunahkar adəmlərdur, xunga Huda ularni sürgün kıldurdi, biz bolsaq pak adəmmiz, Huda muxu zeminni bizgə qaldurdi» degən qarixi bar idi. Bundaq təkəbburluqni Huda jazalaydu. «Sening qerindaxliring, yəni sening qerindaxliring boləqan sürgünlər» degən tekistning baxqə birhil wariyanti: «qerindaxliring boləqan uruq-tuoqanliring». □ **11:16 «pak-muqəddəs baxpanah»** — degən səz ibraniy tilida «muqəddəs jay» yaki «ibadəthana» degən səz. Muqəddəs ibadəthanining bir yərdə quruluqi Hudaning xu yərdə qoşdiəuqi wə baxpanah boləqanliqini bildüridu. Demək, ular (butpərəs) əllər arisida bolsimu, Huda (ular Uni izdigən bolsa) ularəqə jismani yə həmə rohiy jəhəttə baxpanah bolup, ularni tiq saqlaydu wə ularəqə durus yollarda mengixqə yənə yərdəmqi bolidu. Baxqə birhil tərjimisi: «...Mən ularəqə kışqə wəqit bir pak-muqəddəs baxpanah boldum».

tarkitiwetilgən məmlikətlərdin silərnı jəm kılımən, andin İsrail zeminini silərgə qayturup təkdım kılımən.

¹⁸ Xuning bilən ular u yərgə qaytıp kelidu, ular barlıq lənətlik nərsilərnı həm barlıq yirginqlik ixlirini u yərdin yok kılıdu.

¹⁹ Mən ularoqa bir kəlbni berimən, iqinglaroqa yeni bir rohnı salimən; Mən ularning tenidin taxtək kəlbni elip taxlaymən, ularoqa mehrlik bir kəlbni berimən. □ ■

²⁰ Xuning bilən ular Mening bəlgilimilirimdə yüridu, Mening həkümlirimni qing tutup ularoqa əməl kılıdu. Ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. ■

²¹ Birək kəngülliri lənətlik nərsilərgə wə yirginqlik kilmixlirioqa beqixlanoqanlar bolsa, Mən ularning yollirini öz bexioqa qüxürimən», — dəydu Rəb Pərwərdigar». ■

Hudaning xan-xəripi Yerusalemdin qikip ketidu

²² Kerublar qanatlırini yaydı, ularning qaklıri öz yenida turatti; İsrailning Hudasining xan-xəripi ular üstidə yukiri turatti;

²³ wə Pərwərdigarning xan-xəripi xəhərnıng otturisidin qikip, xəhərnıng xərək tərıpidiki taq

---

□ **11:19** «ularoqa mehrlik bir kəlbni berimən» — ıbranıy tilida səzmusez: «ularoqa gəxlük bir kəlbni berimən» degənliktur. ■ **11:19** Yər. 32:39; Əz. 36:26 ■ **11:20** Yər. 24:7; 30:22; 31:1; 32:38 ■ **11:21** Əz. 9:10

üstidə tohtidi. □

²⁴ Xuning bilən Roh meni kətürüp, Hudaning Rohi bərgən bu kərünüxtə meni Kaldiyəgə, yəni sürgün boləjanlarəğa apardi; xuan mən kərgən bu kərünüx məndin kətti. □

²⁵ Xuning bilən mən sürgün boləjanlarəğa Pərwərdigar manga kərsətkən barlıq ixlarni səzləp bərdim.

12

Yerusalem ahalisining sürgün boluxining sürətlinixi

¹ Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

² I insan oqlı, sən asiy bir jəmət arisida turisən; ularning kərüxkə kəzi bar əmma kərməydu, anglaxka kuliği bar, əmma anglımaydu, qünki ular asiy bir jəməttur. ■

³ Wə sən, i insan oqlı, sürgün boləquqining yüktaklirini təyyarlap kəyöqin; wə kündüzdə ularning kəz aldida sürgün boləquqidək öz jayingdin

□ **11:23 «Pərwərdigarning xan-xəripi ... xəhəarning xərk tərıpıdiki taoq üstidə tohtidi»** — bu taoq «Zəytun teoqi»dur. Əzakiyal pəyoqəmbər Pərwərdigarning xan-xəripini xu wakıtta yənə kərmidi. Əzakiyalning həmmə bexarətlirini omumlaxturup kəriəqanda, Hudaning xan-xəripi xu qaşda taoqda uzun turmay Israil zeminidinmu mutlək kətti. Biraq keyin (43-babta) u muxu xan-xərəp yənə xərk tərıpıdin keliwatkanlıqini kəridu. □ **11:24 «Roh meni kətürüp, ... meni Kaldiyəgə, yəni sürgün boləjanlarəğa apardi»** — «Kaldiyə» Babil imperiyəsinin bir qismi. ■ **12:2** Yəx. 6:9; Yər. 5:21; Əz. 2:3-8; 3:26, 27

başqa jayqa barşın. Gərçə ular asiy bir jəmət bolsimu, ehtimallığı yok əməski, ular qüxinip yetidu.

⁴ Kündüzdə ularning kəz aldida sürgün boluxqa təyyarlıoan yük-taklardək yük-takliringni elip qıq; andin kəq kirəy degəndə ularning kəz aldida sürgün bolidoan kixilərdək jayingdin qikip kətkin; □

⁵ tamni kolap texip, yük-takliringni elip qıqşın; □

⁶ ularning kəz aldida buni mürüנגgə elip, gugumda kətürüp qikip kətkin; yərnı kərəlməsliking üqün yüzüngni yapşın; qünki Mən seni Israil jəmətigə bexarət kıldim. □

⁷ Wə mən buyruloan boyiqə xundaq kıldim; kündüzdə mən sürgün boluquı kixidək yük-taklirimni elip qıqtım; wə kəq kirgəndə qolum bilən tamni kolap texip, yül-taklirimni qıqirip, gügümdə ularning kəz aldida mürəmgə elip kətürüp mangdim.

⁸ Ətigəndə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyilidi: —

⁹ «I insan oşlı, Israil jəməti, yəni asiy bir jəmət, səndin: «Bu nemə kılöining» dəp sorioan əməsmu?

□ **12:4 «Kündüzdə ularning kəz aldida sürgün boluxqa təyyarlıoan yük-taklardək yük-takliringni elip qıq; andin kəq kirəy degəndə ... jayingdin qikip kətkin;...»** — 4-6-ayətlərdiki buyruk bəlkim 3-ayəttiki buyrukni təpsiliyrək qüxəndüridu. □ **12:5 «Tamni kolap texip, ... qıqşın»** — «tam» bəlkim həylining temi. □ **12:6 «...yərnı kərəlməsliking üqün yüzüngni yapşın; qünki Mən seni Israil jəmətigə bexarət kıldim»** — bu bexarət keyinki ayətlərdə (11-14) qüxəndürülidu.

¹⁰ Ularoşa: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Bu yükləngən wəhiy Yerusalemdiki xahzadə həm xu yərdiki barlıq İsrail jəmətidikilər toquruluktur» — degin. □

¹¹ Ularoşa: «Mən silər üqün bexarət. Mən qandak kıləşan bolsam, əmdi ularoşimu xundak ixlar kıldurulidu; ular əsir bolup sürgün bolidu» — degin.

¹² Ular arisidiki xahzadə öz yük-taklırini gugumdə mürisidə kətürüp qıqıdu; ular tamni kolap texip təxüktin nərsilərini qıqırıdu; u öz yüzini yepip zeminni kərəlməydiəşan bolidu. ■

¹³ Xuning bilən Əz torumni uning üstigə yayımən, u Mening kiltikimda tutulidu; Mən uni Kaldiylərnin zemini boləşan Babiləşə apirimən, birak u u yərnə öz kəzi bilən kərməydu; u xu yərdə əlidu. □ ■

¹⁴ Uningəşə yərdəmləşkən əpəşəsidikilərnin həmmisini həm barlıq qoxunlirini Mən barlıq xamaləşə tarkitiwetimən; Mən kiliqni oqilaptin

---

□ **12:10 «Yerusalemdiki xahzadə»** — Zədəkiya padixəştur. Birak Əzakiyal pəşəşəmbər bəlkim uni ərziməs dəp qarışəşəşə, uni hərgiz «padixəş» deməydu. ■ **12:12** 2Pad. 25:4

□ **12:13 «...u Mening kiltikimda tutulidu; Mən uni Kaldiylərnin zemini boləşən Babiləşə apirimən, birak u u yərnə öz kəzi bilən kərməydu; u xu yərdə əlidu»** — bu bexarət tez əməlgə axuruldi. Zədəkiya padixəş Babil imperiyəşinin Yerusalemnə qarxiwaləşən muhəşirisi astida bəşəlgən sepildin ətəp qəşmaqçı idi. Babil əşkərliri uni tutuwelip Nebəşadnəşərnin əldiəşə elip bardi, Nebəşadnəşərnin uning kəzilərini oyuwətti. U Babiləşə əldi («Yəş.» 52:11ni, «2Pad.» 25:1-7ni kəşəşəş). Muxu tekistlərdə deyilgən «ixik» bəlkim toşuləşən yəki buşuləşən boluxi mumkin, xungə qəşqix üqün «tamni kolax» kəşək idi. ■ **12:13** Əz. 17:20

suqurup ularni qoqlaymən. ■

¹⁵ Mən ularni əllər arisioğa tarqitiwətkinimdə, məmlikətlər iqigə taratqinimda ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

¹⁶ Birəq ularning iqidiki az bir qismini, kiliq, aqarqilik həm waba kesilidin halas kilimən; məksitim xuki, ularoğa əzliri baridioğan əllərdə əzligə yirginqlik qilmixlirini etirap kilduruxtin ibarət; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». □

¹⁷ Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

¹⁸ «Insan oqli, öz neningni titrigən həlda yegin, süyüngni dir-dir qilip ənsirigən həlda iqkin;

¹⁹ həm xu zemindiki kixilərgə mundak dəp eytkin: «Rəb Pərwərdigar Yerusalemdikilər wə Israil zeminidə turuwatqanlar toqruluk mundak dəydu: «Ular öz nenini ənsirəx iqidə yəydu, süyini dəkkə-dükkidə iqidu; qünki zemində turuwatqanlarning jəbir-zulumi tüpəylidin, u yər həmmisi yəksan qilinidu. ■

²⁰ Ahalilik xəhərlər harabə bolup, zemin wəyanə bolidu; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər».

²¹ Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

²² «I insan oqli, Israil zeminidə: «Künlər uzartil-

■ **12:14** Əz. 5:10,12 □ **12:16** «xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu» — muxu jümlidiki «ular» bəlkim yat əllər; ular Israil jəmətini başqan bal-ayı'apətləni Israillardin anglap, bu ixlarni Pərwərdigarning jazasi dəp qüxinidu. ■ **12:19** Əz. 4:16

idu, hər bir alamət görünüş bika rə qə ketidu» degən ma kəl ni eytkini nemisi? □

²³ Ə m di ularə qə: — Rə b Pə r w ə r d i g a r m u n d a k d ə y d u: «Mən bu ma kəl ni y o k k i l i m ə n; I s r a i l d a bu ma kəl i k k i n q i i x l i t i l m ə y d u; s ə n ə k s i q ə ularə qə: «Künlər y e k i n l a x t i, h ə r b i r a l a m ə t k ə r ü n ü x n i n g ə m ə l g ə a x u r u l u x i m u y e k i n l a x t i» — d e g i n.

²⁴ Q ü n k i I s r a i l j ə m ə t i d ə y a l o q a n «a l a m ə t k ə r ü n ü x» y a k i a d ə m n i u q u r u d i o q a n p a l q i l i k l a r k a y t a b o l m a y d u.

²⁵ Q ü n k i M ə n Pə r w ə r d i g a r d u r m ə n; M ə n s ə z k i l i m ə n, h ə m k i l o q a n s ə z ü m q o k u m ə m ə l g ə a x u r u l i d u, y ə n ə k e q i k t ü r ü l m ə y d u. Q ü n k i s i l ə r n i n g k ü n l i r i n g l a r d a, i a s i y j ə m ə t, M ə n s ə z k i l i m ə n h ə m u n i ə m ə l g ə a x u r i m ə n» — d ə y d u Rə b Pə r w ə r d i g a r».

²⁶ Pə r w ə r d i g a r n i n g s ə z i m a n g a k e l i p m u n d a k d e y i l d i: —

²⁷ «I i n s a n o o q l i, m a n a, I s r a i l j ə m ə t i d i k i l ə r s e n i n g t o o r u l u k: «U k ə r g ə n a l a m ə t k ə r ü n ü x l ə r u z u n k ü n l ə r d i n k e y i n k i w a k i t l a r n i k ə r s i t i d u, u b i z g ə y i r a k k ə l g ü s i t o o r u l u k b e x a r ə t b e r i d u» — d ə y d u.

²⁸ X u n g a ularə qə: — Rə b Pə r w ə r d i g a r m u n d a k d ə y d u: «M e n i n g s ə z l i r i m d i n h ə q k a y s i s i y ə n ə k e q i k t ü r ü l m ə y d u, b ə l k i k i l o q a n s ə z ü m ə m ə l g ə a x u r u l i d u, d ə y d u Rə b Pə r w ə r d i g a r» — d e g i n».

□ **12:22 «Künlər uzartilidu, hər bir alamət görünüş bika rə qə ketidu»** — bu ma kəl b ə l k i m I s r a i l l a r n i n g k ə p p ə y o t ə m b ə r l ə r n i n g a g a h l a n d u r u x l i r i o q a b o l o q a n g u m a n l i r i n i y a k i b ə l k i h ə l k n i n g p ə y o t ə m b ə r l ə r n i n g a g a h l a n d u r u x l i r i o q a k u l a k s a l m a s l i k q ə b o l o q a n b ə h a n i s i n i i p a d i l ə y d u.

13

Sahta pəyoqəmbərlərgə boləjan agah

¹ Pərwərdigarning səzi munga kelip mundak deyildi: —

² «I insan oqlı, sən İsrailning bexarət bərgüqi pəyoqəmbərliri, yəni öz təsəwwuri bilən bexarət bərgüqilərnı əyibləp bexarət berip: «Pərwərdigarning səzini anglanglar!» — degin.

³ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Əz rohiyə əgixip mangidiyan, heq wəhiyni kərmigən hamakət pəyoqəmbərlərnıng həliyə way!

⁴ I İsrail, sening pəyoqəmbərliring huddi harabilər arisida yürüwatkan tülkilərdək boldi.

⁵ Silər həsülgən jaylarə qıkmioqansilər, uning Pərwərdigarning künidə bolidiyan jəngdə puhta turuxi üqün İsrail jəmätining buzulojan temini heq yasimidinglar.□

⁶ «Pərwərdigar mundak dəydu» degüqilər bolsa pəkət sahta bir kərünüxnı wə yalojan palni kərgənlərdin ibarəttur; Pərwərdigar ularni əwətmigən; birək ular öz səzining əməlgə axuruluxini ümid kılıdu.

⁷ Silər «Pərwərdigar mundak dəydu» deginglarda, Mən heq söz kilmioyan tursam, silər sahta bir «alamət kərünüx»ni kərgən, yalojan palni eytkən əməsmu?

□ 13:5 «**Silər həsülgən jaylarə qıkmioqansilər, uning Pərwərdigarning künidə .. İsrail jəmätining buzulojan temini heq yasimidinglar**» — bu gəpmu sahta pəyoqəmbərlərgə eytiloan: 4-ayət boyiqə ular «harabilər arisida yürəgən tülkilərdək» bolidu — bəlkim İsrail jəmiyitining buzulojan əhwaliyə zadila qarımay, pəkət əzlıri üqün kiqıkkınə bir «uwa təxükini» kolax bilən xuqulliniwatidu.

⁸ Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər oydurma sözligininglar, yaloqan «alamət körünüx»lərni kərgininglar tüpəylidin, əmdi mana, Mən silərgə qarximən, — dəydu Rəb Pərwərdigar,

⁹ — Mening qolum sahta «alamət körünüx»ni kərgən wə yaloqan palni eytkan pəyoqəmbərlər bilən qarxilixidu; ular öz həlqimning kengixidə olturmaydu, ular Israil jəmətinin nəsəbnamisiyə hatirilənməydu; ular Israilning zeminiyə heq kirgüzülməydu; xuning bilən silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

¹⁰ Bərhək, ular ting-amanlik bolmioqandimu «ting-amanlik!» dəp jar selip, həlqimni ezikturoqanliki üqün, birsi nepiz ara tamni qopursa, ular kelip pəkət uni hək suwak bilən akartip qoyoqanliki üqün —

¹¹ Tamni hək suwak bilən akartiwatqanlaroqə: «Bu tam yikilidu!» degin! Kəlkündək bir yamoqur yaqıdu! I yoqan məldürlər, silər qüxisilər! Dəhxətlik bir xamal qıqıdu; □

¹² wə mana, tam örülüp qüxkəndə, hək silərdin: «Silər bu tamni suwioqan hək suwak qeni!» dəp sorimamdu?

¹³ Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Əz kəhrim bilən dəhxətlik bir xamal partlitip qıqirimən; Mening aqqıqimdin kəlkündək bir

---

□ **13:11 «Tamni hək suwak bilən akartiwatqanlaroqə: «Bu tam yikilidu!» degin!»** — Əzakiyal sahta pəyoqəmbərlərni məs'uliyətsiz tamqılaroqə ohxitidu. Nepiz bir tamni puhta suwap küqəytixning ornida, ular pəkət qıraylik körünüx üqün uni hək bilən akartıdu.

yamoqur wə həmmiini halak qilidioqan kəhrlik mөldürlər yaqıdu.

14 Xuning bilən Mən silər hak suwak bilən akartkan tamni oqulitip, uning ulini axkarə kilip, uni yər bilən yəksan kilimən; u oqulap qüxkəndə, silər uning arisida halak bolisilər; wə Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

15-16 Xundaq kilip Mən kəhrimni tam həm uni hak suwak bilən akartkanlarning üstigə qüxürüp piqandin qikimən; wə: «Tam yok boldi, xundaqla uni hak suwak bilən akartkanlar, yəni Yerusalem toqruluk bexarət bərgüqi, heq tinq-amanlik bolmioqandimu u toqruluk tinq-amanlikni kərsətkən «alamət kərünüx»ni kərgən Israilning pəyoqəmbərlirimu yok boldi» — dəymən».□

«Ayal pəyoqəmbərlər» toqruluk bexarət

17 «Əmdi sən, i insan oqlı, öz təsəwwuri boyiqə bexarət bərgüqi öz həlkingning kizliriqə yüzüngni qaritip, ularni əyibləp bexarət berip mundaq degin: —

18 Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Əz beqixlirining hər birigə *sehirlilik* biləzüklerni qadap, janlarni tuzakqa elix üqün hər kəndə egiz-pakar adəmlərnin bexiqə pərənqini

□ 13:15-16 «Mən kəhrimni tam həm uni hak suwak bilən akartkanlarning üstigə qüxürüp piqandin qikimən; wə ... dəymən» — məzkur bexarəttiki əng ahırkı ayət boyiqə bu «nəpiz tam» Yerusalemnı kərsitidu, əmdi sahta pəyoqəmbərlər uning buzuk yərlirini puhta qilmay, pəqət həmmisi qiraylik kərünsün dəp uni «sahta bexarətlər» bilən akartidu.

yasioqanlaroqa way! Əmdi silər öz həlqimning janlirini tuzakqa qüxürüp, janliringlarni sak qaldurimiz dəwatamsilər? □

19 Nəqqə tutam arpa, nəqqə qixləm nanni dəp silər Manga kupurluk qilip, yaloqan səzgə kulak salidoqan Mening həlqimgə yaloqanqilikinglar arkilik əlməskə tegixliklirini əltürüp, tirik qalmasliqqa tegixliklirini hayat qaldurmaqimüsilər?■

20 Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən silərnin quxlarni tuzakqa qüxürgəndək kixilərnin tuzakqa qüxürgüqi şəhirlilik «tengik»liringlaroqa qarximən, Mən ularni bilikinglardin yirtip taxlaymən; xuning bilən silər quxlarni tuzakqa qüxürgəndək tutkan kixilərnin ərkinlikkə uquriwetimən.

21 Mən silərnin pəranjiliringlarnimu yirtip taxliwetip, həlqimni kolunglardin kutkuzimən; ular yənə kolunglarda olja bolup turmaydu; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

22 Silər yaloqanqilik bilən, Əzüm azar bərmigən həkqaniy adəmlərnin kəngligə azar bərgənlikinglar üqün, xundakla rəzil adəmlərnin hayatini saklap kutkuzuxka ularni rəzil yolidin yandurmay, əksiqə ularning kolini

□ **13:18 «Əz beoqixlirinin hər birigə şəhirlilik biləzükərnin kadap, ... hər kəndək egiz-pakar adəmlərnin beoqoqa pəranqini yasioqanlaroqa way!»** — ayallar bu «biləzük» wə «pəranjə»lərnin kəndək ixlətkənliki anqə enik bolmisimu, lekin xübhəsizki, ular arkilik şəhirlilik, jadugərlik yolida hər kəndək adəmlərnin dəmidini qilip öz indikigə kəltürməkqi boləqan; 19-ayət tehimu kəp təpsilatları bizgə təminləydu. ■ **13:19** Mik. 3:5

küqəytkininglar üçün,
²³ silər quruk «alamət közünüx»lərnı ikkinqi bolup kərməysilər, yaki yaloqan palqılık qılmaysilər; Mən Əz həlkimni qolunglardın qutkuzimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər».

14

Butpərəslik qıldioqanlaroqa way!

¹ İsrail aksakallirining bəziliri Mening yenimoqa kelip aldında olturuxti. ■

² Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

³ «İ insan ooqli, muxu adəmlər öz butlirini kəngligə tikləp, adəmlərnı putlaxturidioqan öz qəbihlikini kəz aldioqa qoyoqanidi. Əmdi ularning Meni izdəp Məndin yol sorixini qobul qılamdimən?

⁴ Əmdi ularoqa səz qilip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «İsrail jəmətidiki kənglidə öz butlirini tikləp, adəmlərnı putlaxturidioqan öz qəbihlikini kəz aldioqa qoyup, andin pəyoqəmbər aldioqa kelidioqan hər bir adəmni bolsa, Mənki Pərwərdigar uningə butlirining kəplüki boyiqə jawab qayturimən.

⁵ Xundak qilip Mən İsrail jəmətining kənglini Əzümgə igildurimən; qünki ular barlık butliri bilən Manga yat bolup kətti».

6 — Xunga Israil jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Towa kilinglar! Butliringlardin yenip *yenimoğa* kaytip kelinglar! Barlik yirginlik kilmixinglardin yüzünlarni örünglar!

7 Qünki Israil jəmətidiki əzlrini Məndin ayrip, əz butlirini kenglidə tikləp, adəmlərnı putlaxturidioğan əz kəbihlikini kəz aldioğa koyup, andin Məndin sorax üqün pəyoğəmbərnıng aldioğa kelidioğan hərəkəysi adəm yaki xuningoğa ohxax Israilda turuwatқан hərəkəysi musapirlar bolsa, Mənki Pərwərdigar Əzüm ularoğa jawab kayturimən;

8 Mən muxu kixini bir agah bexariti kilip uni səz-qəqəkkə kalduruxka yüzümni uningoğa qarxi kilimən; Mən həlkimning arisidin uni üzüp taxlaymən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. ■

9 Birak pəyoğəmbər əzi ezikturulup, bir bexarətlik səz kiloğan bolsa, u qaoğda Əzüm Pərwərdigar xu pəyoğəmbərni ezitkuoğa uqratқанmən; Mən uningoğa qarxi qolumni uzartip, uni həlkim arisidin həlak kilimən. □ ■

■ 14:8 Қан. 28:37; Əз. 5:15 □ 14:9 «**Birak pəyoğəmbər əzi ezikturulup, bir bexarətlik səz kiloğan bolsa, u qaoğda Əzüm Pərwərdigar xu pəyoğəmbərni ezitkuoğa uqratқанmən;...**» — muxu degini, Pərwərdigar adəmlərni ezikturuxni halaydu degənlik əməs, əlwəttə. Birak Əz adimi boloğan pəyoğəmbər adəmgə huxamət kilməqəi bolsa yaki əz mənпəətini kəzləp yüridioğan bolsa, əmdi xu qaoğda Huda uni azduruxi, ezitkuoğa uqritixi yaki yaman roğlarning qolioğa tapxuruxi mumkin. Xu qaoğda uning eytқан səzining həmmisi қuruk bolidu, əmma u əzi uningoğa ixinidu. ■ 14:9 Əз. 13:1, 2, 9

10 Ular kəbihlikining jazasını tartidu; pəyoqəmbərgə berilidiqan jaza bilən sorioquqioqa berilidiqan jaza ohxax bolidu.

11 Xuning bilən Israil jəməti yənə Məndin qətnəp kətməydu, yaki yənə asiylikliri bilən əzlrini buloqimaydu; ular Mening həlqim, wə Mən ularning Hudasi bolimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar».

*Keliwatqan jazani hətta həkkaniy kixilərmu
Israildin yandurmaydu*

12 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: —

13 «I insan ooqli, məlum bir zemin Manga asiylik kılıp gunah kılqanda, Mən xuning bilən qolumni uningqə qarxi uzartip, ularning yələnqūki bolqan nenini kurutuwetip, uning üstigə aqarqilikni əwətimən həm insan wə həywanlarni uningdin üzimən; □ ■

14 əmdi u qaoqda Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatqan bolsimu, ular öz həkkaniylikı tūpəylidin pəkət öz janlirinila sakliyalqan bolatti — dəydu Rəb Pərwərdigar.□

15 Əgər Mən zemindin yirtkuq həywanlarni ötküzsəm, ular uni baliliridin juda kılsa,

---

□ **14:13 «yələnqūki bolqan neni»** — ibraniy tilida «nan bolqan həsisi» deyilidu; 4:16-ayəttiki izahatni kərung. ■ **14:13** Law. 26:26; Əz. 4:16; 5:16 □ **14:14 «u qaoqda Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatqan bolsimu,...»** — Daniyal pəyoqəmbər on üq yil ilgiri Babilqə sürgün bolup, andin Nebokədnəsar üqün bax wəzir kılinoqan.

haywanlar tüpəylidin uningdin ötküqi heqbir adəm bolmay, u wəyrənə bolsa,

¹⁶ əmdi Mən öz hayatim bilən kəsəm kəlimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üq həzrət uningda turuwatқан bolsimu, ular nə öz oqulliri nə kızlirini kütquzalmaytti; ular pəkət öz janlirini kütquzalaytti, zeminning əzi wəyrənə peti qalatti.

¹⁷ Yaki bolmisa Mən xu zeminə qiliqni qüxürup, uningdin insan həm haywanni üzüwətkən bolsam,

¹⁸ əmdi hayatim bilən kəsəm kəlimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üq həzrət uningda turuwatқан bolsimu, ular nə öz oqulliri nə kızlirini saklap kütquzalmaytti; ular pəkət öz janlirini kütquzalaytti.

¹⁹ Yaki bolmisa Mən xu zeminə waba kesilini qüxürup, Əz kəhrimni qan tektürülüxi bilən üstigə təksəm, uningdin insan həm haywanni üzüwətkən bolsam,

²⁰ əmdi hayatim bilən kəsəm kəlimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatқан bolsimu, ular nə öz oqlini nə kızini kütquzalmaytti; ular pəkət həkkəniyliki bilən öz janlirini kütquzalaytti.

²¹ Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Əmdi xundaq boləndin keyin, insan həm haywanni üzüwetix üqün Yerusalemə qət jaza-yimni, yəni kiliq, aqarqilik, yirtkuq haywan wə waba kesilini qüxürsəm qandak bolar?

²² Birak mana, uningda kəlip qəloqanlar bolidu, yəni oqul-qızlar uningdin qikirilip kütquzulidu;

mana, ular silərninğ yeninglarəğa qikip, silər ularning yolliri həm kilmixlirini kərüp yetisilər; xuning bilən silər Mən Yerusalemoğa qüxürgən külpət, yəni uningəğa qüxürülgən barlık ixlar toqruluk təsəlli alisilər;

²³ əmdi silər ularning yolliri həm kilmixlirini kərginiglarda, ular silərgə təsəlli epkelidu; silər Mening uningda barlık kıləğan ixlirimni bikardin-bikar kilmioğanliqimni tonup yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar». □

15

Üzüm teli toqruluk təmsil

¹ Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

² «I insan oqlı, üzüm teli yaşıqining baxka dərəh yaşıqliridin nemə artuqçılıkı bar, uning xehining ormandiki dərəhlər arisida nemə alaıidiliki bar?

³ Uningdin birər jabdukanı yasaxka materiyal aşıanınğ paydisi barmu? Uningdin qinilərnı askudək kızıkanı yasıqılı bolamdu?

□ **14:23 «əmdi silər ularning yolliri həm kilmixlirini kərginiglarda, ular silərgə təsəlli epkelidu...»** — əslidə sürgün boləğanlar Yerusalemoğa qüxkən balayı'apətnı anglap bəlkim intayın azablinixi mumkin idi. Bırak kaqқанlar kəlgəndə, ularning kıyapitini wə kilmixlirini kərüp, ular bu ixning həkikətən Hudaning adil jazası ikənlikini qüxinip yetip, «bu jaza həmmisi durus» dəp kəngli jayıoğa qüxüxi kərək.

⁴ Mana, u otqa yekiloju boloqanda, ot uning ikki uqini köydürgəndə, otturisimu yerim köygəndə, əmdi uni birər ixka ixlətkili bolamdu?

⁵ Mana, u sak boloqanda, heqkandaq ixka ixlətkili bolmiojan yərdə, əmdi ot uni köydürüp yəp kətkəndə, uni birər ixka ixlətkili bolamdu?

⁶ Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən ormandiki dərəhlər arisidiki üzüm telining yaoliqini otqa tapxuroqinimdək, Yerusalemda turuwatqanlarni otqa tapxurimən.

⁷ Yüzümni ularoqa qarxi kilip karitimən; ular bir ottin qiksa, baxka bir ot ularni yəwetidu. Əz yüzümni ularoqa qarxi bolup qaratkanda, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

⁸ Ularning kiloqan wapasizlikliri tüpəylidin mən zeminni wəyrənə kilimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar».□

16

Wapasiz Yerusalem

¹ Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: —

² I insan oqli, əzining yirginqlik kilmixlirini Yerusalemning yüzigə selip mundaq degin: —

³ Rəb Pərwərdigar Yerusalemoqa mundaq dəydu: «Sening əsliy zating wə tuquluxung

---

□ 15:8 «... Ularning kiloqan wapasizlikliri tüpəylidin Mən zeminni wəyrənə kilimən» — bu babtiki «üzüm teli» degən təmsil üstidə «Qoxumqə səz»imizdə tohtilimiz.

Qanaaniylarning zeminida bolqan; sening atang Amoriy, apang Hittiy kiz idi. □

⁴ Sening tuquluxuqa kalsak, sen tuquloqan kunungda kindiking kesilmigan, sen suda yuyulup pakiz kilinmioqan; heqkim sanga tuz surkmigan yaki seni zakilimioqan.

⁵ Heqkimning kezi muxu ixlar uqun sanga rahim kilmioqan yaki iqini sanga aqritmioqan; aksiqe sen dalaqa taxliwetilgansen, qunki tuquloqan kunungda kamsitilgansen.

⁶ Xu qaqda Men yeningdin otup ketiwetip, seni ez qeningda eqinap yatqiningni kergan; we Men ez qeningda yatqan halitingda sanga: «Yaxioin!» — dedim. Berhek, sen ez qeningda yatqan halitingda Men sanga: «Yaxioin!» — dedim.

⁷ Men seni daladiki ot-qoplardak aynittim; sen esup heli boy tartip qiraylik bezilip wayioqa yetting; koksiliring xekillendi, qaqliring uzun esti; birak sen tehi tuqma-yalingaq iding. □

□ **16:3 «...sening atang Amoriy, apang Hittiy kiz idi»** — Israilning ejdadi Ibrahim we ayali Sarah, alwette. Muxu ayet we keyinki 1-14-ayetlarning belkim uq muhim mazmuni bar: (1) Ibrahim ezi asli Qanaandikilerdek butperes adem idi («Ye.» 24:2) — Huda uni zor mehir-xepkitidin Ozining adimi boluxi uqun talliwalqan; (2) Perwardigarning buyruqlirioqa hilap halda, Israil Qanaan zeminoqa kirgenda ularning kep oqul-kizliri yerlik (butperes Qanaaniy, Amoriy, Hittiy) kiz-yigitler bilan toy qilqan; (3) Israil Qanaan zeminoqa kirgenda Qanaandikilarning butperes yaman adetlirini qobul qilip ularqa inatayin ohxax bolup ketkenidi. □ **16:7 «sen esup heli boy tartip qiraylik bezilip wayioqa yetting»** — ahirki jumligo qarioqanda, «qiraylik bezilip wayioqa yetting» degan sez koksiliri we qaqliri toluk eskenlikini kersitixi mumkin.

⁸ Mən yənə yeningdin ətüwetip sanga qaridim; mana, ixk-muhəbbət məzgiling yetip kəldi; Mən tonumning pexini üstünggə yeyip qoyup, yalinqaqlıqıngni ətтім; Mən sanga kəsəm iqip, sən bilən bir əhdə tüzdum, dəydu Rəb Pərwərdigar, wə sən Meningki boldung. □ ■

⁹ Mən seni su bilən yuyup, keningni teningdin yuyuwetip, sanga puraklıq mayni sürttüm.

¹⁰ Mən sanga kəxtilik kəngləkni kiygüzüp, ayıqıngğa dəlfin terisidin tikkən kəxlərni saptım; seni nepis kanap bilən orap, yipək bilən yepip qoydum.

¹¹ Seni zibu-zinnətlər bilən pərdazlidim, qollıngğa biləzüknlərni, boynungğa marjanni taqap qoydum;

¹² burnungğa halkini, qulaqlıngğa zirilərni, bexingğa gözəl tajni kiygüzdum.

¹³ Xundak kılıp sən altun-kümüx bilən pərdazlandıng; kiyim-keqəkliring nepis kapap, yipək wə kəxtilik rəhttin idi. Yegining aq un, bal həm zəytun meyi idi; sən intayin gözəl bolup, hanix mərtiwisigə kətürüldung.

¹⁴ Güzəllıking tüpəylidin əllərdə dangkıng qıqti; qünki Mən sanga kərkəmlıkimni beqıxlıxım bilən güzəllıking kamalətkə yətti, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

¹⁵ — Bırak sən güzəllıkinggə tayınip, dangkıngdin paydılınip pəhıxə boldung; sən

□ **16:8** «Mən tonumning pexini üstünggə yeyip qoyup, yalinqaqlıqıngni ətтім» — qədimki zamanlarda ərkək kixi kizning üstigə kiyim-keqikini yepixi xu kizni öz əmrigə almaqçı boluqlıqını bildürətti. «Rut» 3:9-ayət, «Kan.» 22:30-ayətni kərüng. ■ **16:8** Yar. 22:16; 24:7

hər bir ötküqi kixigə pahixə muhəbbətliringni təktüng; güzəlliking uning boldi!

16 Sən kiyim-keqəkliringdin elip özüng üqün rənggarəng bezəlgən «yukiri jaylar»ni yasap, andin ularning üstidə buzukluk kıləansən. Bundak ixlar yüz berip bakmioqan, wə ikkinqi yüz bərməydu! □

17 Sən Mən sanga beoixliqan güzəl zibuzinnətlirim wə altun-kümüxüm bilən ərkək məbudlarni yasap ular bilən buzukluk kıləansən. □

18 Sən öz kəxtilik kiyimliringni elip ularəqa kiygüzdüng; Mening meyim wə Mening huxbuyumni ularəqa sunup beoixliding;

19 Mən özünggə bərgən nenimni, Mən sanga ozukqa bərgən aq an, zəytun meyi wə balni bolsa, sən ularning aldiəqa huxpurak hədiyə süpitidə atap sundung: ixlar dəl xundak idi! — dəydu Rəb Pərwərdigar.

20 — Uning üstigə sən Əzümgə tuəqup bərgən kiz-ooqulliringni elip, məbudlarning ozukı bol-sun dəp ularni kurbanlik kilding. Sening buzuklukung azlik kıləandək,

21 sən Mening balilirimni soyup ularni ottin ötküzüp məbudlarəqa atap koydungəu? ■

22 Sening barlik yirginqlik kilmixliring həm

□ **16:16 «yukiri jaylar»** — butpərəslik kildioqan jaylar: 6:3-ayətning izahətini kəring. □ **16:17 «altun-kümüxüm bilən ərkək məbudlarni yasap ular bilən buzukluk kıləansən»** — «buzukluk» bolsa butka qəkunuxni insan-

ning Hudaəqa boləqan wapasizlikəqa ohxitidu; uning üstigə, Qanaandiki butlarəqa qəkunuxtək «diniy murasimlar» kəp wakitlarda xəhwaniy buzukluk, pahixiwazlik bilən baəqlik idi.

■ **16:21** Yəx. 57:5

paħixə buzuklukliringda, sən yaxlıqingda tuoqma-yalingaq bolup öz keningda eqınap yatqan künliringni heqqaqan esinggə kəltürmiding.

²³ Əmdi sening bu rəzillikliringdin keyin — (Way, həlingoqa way! — dəydu Rəb Pərwərdigar)

²⁴ sən yənə özüng üqün bir pəxtak qurup, hər bir məydanəqa bir «yukiri jay»ni yasiding; □

²⁵ sən hər bir koqining bexida «yukiri jay»ingni salding; sən öz güzəllikingni yirginqlik kilip, teningni hər bir ötküqigə tutup, putungni eqip özüngni berip paħixə buzuklukungni kəpəytting.

²⁶ Sən ixkwaz ərliki qong qoxnang boləan Misirliklər bilən buzukluk ötküzdüng; Mening aqqikimni qozəqap, paħixə buzuklukungni kəpəytting.

²⁷ Wə mana, Mən Öz kolumni üstüggə uzartip, sening nesiwəngni azaytip qoydum. Mən seningdin nəprətlinidiəan, buzuk yolungdin nomus kilip qəqigənləarning, yəni Filistiyləarning qizlirining qolioqa tapxurdum.■

²⁸ Sən yənə qanmay yənə Asuriyliklər bilən buzukluk ötküzdüng; buzukluk ötküzgəndin keyin yənə qanaət qilmiding.

²⁹ Xunga sən sodigərnin zəmini, yəni Kaldiyə bilən boləan buzuklukungni kəpəytip, buningdin yənə qanaət qilmiding.

□ **16:24 «sən... hər bir məydanəqa bir «yukiri jay»ni yasiding»** — paħixə ayallar bəkim koqılarda yukiri bir jayda turup «heridarlar»ni qaqiratti. Muxu yərdə «yukiri jay» əmdi ikki bislik bolup, yənə «butqa qokunidiəan jaylar»ni kərsitidu.

■ **16:27** 2Tar. 28:18

³⁰ Muxundak barlik ixlarni, yəni nomussiz pahixə ayalning ixlirini kilisən, nemanqə suyuq sening kəlbing! — dəydu Rəb Pərwərdigar,

³¹ Əzüngning pəxtikingni hər koqining bexida kúridioqan, hər bir məydanda «yukiri jay»ingni yasaydioqan! Uning üstigə sən pahixə ayaldək əməs iding, qünki sən həkni nəziringgə almayting!

³² I wapasiz ayal, erining ornida yat adəmlərgə kəngül beridioqan!

³³ Həklər pahixə ayaləyə həmixə hək beridu; birak sən axniliringni buzukluk muhəbbətliridin huzur elixkə həryandin yeningəyə kəlsun dəp ularning həmmisigə üstək berip in'am kilisən;

³⁴ buzuklukta sən baxkə ayallarning əksisən, qünki heqkim sening buzuk muhəbbitingni izdəp kəlmidi; sən üstək bərding, heq hək sanga berilmidi — sən həkikətən ularning əksisən!

³⁵ Xunga, i pahixə ayal, Pərwərdigarning səzini angla!

³⁶ — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Sening tənggiliring təkülüp, axniliring bilən boləqan buzuklukliring bilən sening uyat yering axkarilanəqliki tūpəylidin, barlik yirginqlik məbudliring tūpəylidin, ularəyə atap sunəqan baliliringning kəni tūpəylidin —

³⁷ xunga mana, Mən sening əzünggə əyxixrət mənbəsi kəloqan, barlik səygən həm barlik nəprətləngən axniliringni yioqimən — Mən ularni sanga qarxi qikirip ətirapingdin yioqip, sening uyat yeringni ularəyə axkarə kilimən, ular sening barlik uyat yeringni kəridu.

³⁸ Xuning bilən seni buzukluk kəloqan həm

қан төkkən ayallarni jazalıoqandək jazalaymən;
Mən kəhr bilən, ottək oğəzipimning təlipi bilən
üstünggə qanlıq jazani qüxürimən;

³⁹ Wə Mən seni ularning qolioğa tapxurimən;
ular sening pəxtakliringni oqulitidu, sening
«yukiri jay»liringni qekip taxlaydu; ular kiyim-
keqikingni üstüngdin saldurup taxlap, güzəl
zibu-zinnətliringni bulap-talap, seni tuoqma-
yalingaq qalduridu.

⁴⁰ Ular sanga qarxi bir top kixilərnı yioqıp ep-
kelidu, ular seni qalma-kesək qilidu həm seni
kiliqliri bilən qepiwetidu.

⁴¹ Ular oyliringni ot bilən köydüridu, kəp ayal-
larning köz aldida üstünggə jazalarnı qüxüridu;
xuning bilən Mən seni pahixə ayal boluxtin
qaldurimən; sən yənə heqkandaq «muğəbbət
həqki»ni bərməysən. ■

⁴² Xuning bilən Mən sanga karatқан kəhrimni
tohtitimən, Mening muqəddəslirimdin qıqқан
oğəzəp səndin ketidu; Mən tinqlinip qayta
aqqıqlanmaymən. □

⁴³ Sən yaxlıq künliringni esinggə kəltürmiding,
əksiqə muxu qilmixliring bilən Meni
oğəzəpləndürdüng; xunga mana, öz yolungni
öz bexingğa qayturimən, — dəydu Rəb
Pərwərdigar, — xuning bilən bu buzuklukni
baxқа yirginqlik qilmixliring üstigə qoxup

■ **16:41** 2Pad. 25:9; Yər. 52:13 □ **16:42** «**Mening muqəddəslirimdin qıqқан oğəzəp**» — İbraniy tilida «Mening həsitim».

ikkinqi kılmaysən. □ ■

Yerusalem, Samariyə wə Sodom

⁴⁴ Mana, maqallarni ixlitidioqanlarning həmmisi sən toqruluk: «Anisi qandaq bolsa, kızi xundak bolar» degən bir maqalni tiloqa alidu.

⁴⁵ Sən öz eri həm baliliridin nəprətləngən anangning kızidursən; həm öz ərliri həm baliliridin nəprətləngən aqa-singilliringning arilikidikisən; sening anang bolsa Hıttiy, sening atang Amoriy idi. □

⁴⁶ Sening aqang bolsa sol təriringdə turoqan Samariyə, yəni u wə uning kızliri; singling bolsa ong təriringdə turoqan Sodom wə uning kızliri.

⁴⁷ Sən nə ularning yolliridida mangmioqan, nə ularning yirginqlik kılmixliri boyiqə ix kılmioqansən; Yaq! Bəlki kıskioqinə bir wakit

---

□ **16:43 «...bu buzuklukni baxqa yirginqlik kılmixliring üstigə qoxup ikkinqi kılmaysən»** — baxqa birhil tərjimisi: «...bu buzuklukni baxqa nəprətlik kılmixliring üstigə qoxup kılding əməsmu?» ■ **16:43** Əz. 9:10; 11:21; Law. 19:29

□ **16:45 «sening anang bolsa Hıttiy, sening atang Amoriy idi»** — 3-ayəttiki izahatta eytiloqandək: — Israilning əjdadi İbrahim wə ayali Sarah, əlwəttə. Muxu ayət wə keyinki 1-14-ayətləning bəlkim üq muhim məzmuni bar: (1) İbrahim əzi əsli Qanaandikilərdək butpərəs adəm idi («Yə.» 24:2) — Huda uni zor mehır-xəpkitidin Əzining adimi boluxi üqün talliwaloqan; (2) Pərwərdigarning buyruqlirioqa hilap halda, Israil Qanaan zeminiqə kirgəndə ularning kəp oqul-kızliri yərlik (butpərəs Qanaaniy, Amoriy, Hıttiy) kız-yigitlər bilən toy kıloqan; (3) Israil kənan zeminiqə kirgəndə kənandikiləning butpərəs yaman adətlirini qəbul kılip ularqə inatayin ohxax bolup kətkəndi.

iqidə sən barlıq yolliringda ulardin buzuk bolup kətting. □

48 Əz həyatim bilən kəsəm qilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — singling Sodom, yəni u yaki qizliri sən yaki sening qizliringning qilmixliridək qilmidi; □

49 Mana, muxu singling Sodomning kəbihliki — u wə qizlirining təkəbbuluqi, nanliri mol, əndixisiz azadilik künliridə ajiz-namratlarning qolini heq küqəytmigənliki idi. □ ■

50 Ular təkəbburlixip, Mening aldimda yirginqlik ixlarni qildi; Mən buni kərginimdə, ularni yokattim. ■

51 Samariyə bolsa sening gunahliringning yerimidəkmü gunah sadir qilmidi; həlbuki, sən bolsang yirginqlik qilmixliringni ularningkidin kəp awutup qilding; xundaq qilip sən yirginqlik qilmixliring tüpəylidin aqa-singlingni huddi

---

□ **16:47 «Bəlkə kişiqoşinə bir vaxit iqidə sən barlıq yolliringda ulardin buzuk bolup kətting»** — baxka birhil təjrimisi: «bəlki ularning qilmixlirini az dəp, sən barlıq yolliringda ulardin buzuk bolup kətting». □ **16:48 «singling Sodom, yəni u yaki qizliri sən yaki sening qizliringning qilmixliridək qilmidi»** — bəlkim oqurmənlərnin esidə barki, İbrahimning dəwrində Sodom xəşiri əsli bəqqiwazlik gunahı üçün Huda tərpidin ot bilən həlak qilinoğan. □ **16:49 «Mana, muxu singling Sodomning kəbihliki — u wə qizlirining təkəbbuluqi, nanliri mol, əndixisiz azadilik künliridə ajiz-namratlarning qolini heq küqəytmigənliki idi»** — bu ayət Sodomning bəqqiwazlikidiki əsasiy gunahlirini kərsitip, bəgünki kəp bay dələtlərgə yaki bay adəmlərgə qongqur aqaş beridu. ■ **16:49** Yar. 18:20-21; 19; Am. 5:12 ■ **16:50** Yar. 19:24

həkkaniydək kəründürgəniding. □

⁵² Sən əslidə öz aqa-singlingning üstidin həküm kıləuqu iding; əmdi sənmu, öz xərməndilikingni kətürüp yür! Sening ularningkidin tehimu nəprətlik gunəhliring tüpəylidin ular səndin həkkaniy kərünidu; xunga sənmu aqa-singlingni həkkaniy kərsətkening tüpəylidin hijalətkə kəlip xərməndilikingni kətürüp yür! □

⁵³ Wə mən ularni sürgündin, yəni Sodom həm kızlirini sürgündin, Samariyə həm kızlirini sürgündin qikrip, xundaqla ularning arisiəə sürgün boləanliringni qikrip sürgünlüktin

---

□ **16:51 «Samariyə bolsa sening gunəhliringning yerim-idəkmü gunəh sadir kilmidi..»** — «Samariyə» muxu yərdə «Ximaliy Padixəhlik»ni kərsitidu. U Israilning on kəbililik «Ximaliy Padixəhlik»ining paytəhti idi. Ularning butpərəsliki tüpəylidin Huda Asuriyə imperiyəsining wasitisi bilən miladiyədin ilgiriki 722-yilda ularni jazalap sürgün kildi. □ **16:52 «Sən əslidə öz aqa-singlingning üstidin həküm kıləuqu iding;...»** — baxqa birhil təjimi: «Sən aqa-singlingning üstidin yahxi bir həküm qikarəuqu bolup qalding;...» — demək, «ularni öz kilmixliringəə selixturup, ularni adil dəp kərsəting». Biraq 56-ayət bizning təjimizni qollaydu, dəp qaraymiz.

əsligə kəltürimən; □

⁵⁴ xuning bilən ularoqa təsəlli bərginingdə, sən öz xərməndilikini kətürisən, sening barlıq qilmixliring tüpəylidin hijalətkə qəlisən. □

⁵⁵ Sening aqa-singling, Sodom həm qızlıri əsli həlioqa, Samariyə həm qızlırimu əsli həlioqa kelidu; sənmu wə sening qızlıring əsliy həlinglaroqa kelisilər.

⁵⁶⁻⁵⁷ Sening rəzillikning pax kəlinmay, təkəbburluqta yürgən kününgdə, singling Sodom aqzində səz-qəqək boləqan əməsmidi? Əmdi hazır sən özüng Suriyə qızlıri wə uning ətrapidikilərninğ həmmisi həmdə Filistiyə qızlıri, yəni seni kəzğə ilmaydıqan ətrapıngdikilərninğ mazək obyektı bolup

---

□ **16:53 «mən ularni sürgündin, yəni Sodom həm qızlırini sürgündin.. qikırip, ... əsligə kəltürimən»** — Sodom xəhıri əsli «Əlük dengiz» boyıda idi. «Əlük dengiz»ning ətrapidiki xəhərlər miladiyədin ilğiriki 537-yilidin baxlap qaytidin ahalilik boldi. Sodom xəhırininğ özining əsli dəl qəyərdə ikənlikini bilməymiz. «... **Samariyə həm qızlırini sürgündin qikırip, xundakla ularning arisioqa sürgün boləqanliringni qikırip sürgünlükdin əsligə kəltürimən»** — bu bexarət bəlkim Pars imperatori Qorəxning Babil imperiyəsi sürgün qıləqan həlklərnı azad kılıxliri bilən (miladiyədin ilğiriki 539-yili) qışmən baxlanəqan; kəlgüsidə toluq əməlgə axurulıdu, dəp ixinimiz: 37-babta, «Yəhuda» wə «İsrail»ning yengidin «bir həlk» bolıdıqanlıqı toqruluk yənə bir bexarət bar. □ **16:54 «Xuning bilən ularoqa təsəlli bərginingdə...»** — bu təsəlli bolsa əllərninğ qaləqanlirininğ Yəhuda wə Yerusalemoqa qüxürülgən jazani kərüp «biz yamanlık kılduk, birək ular bizdin tehımu yaman kıldı, tehımu eəqir jazani kəridu» dəp tapqan təsəllisi boluxı kərək.

qalding. □ ■

⁵⁸ Sən buzuklukung, yirginqlik qilmixliringning jazasini ketürisən, dəydu Pərwərdigar.

⁵⁹ Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Öz qiloqanliring, yəni iqqən kəsəmingni kəmsitip, əhdini buzoqanliqing boyiqə seni bir tərəp qilimən; □

⁶⁰ Həlbuki, Mən sening bilən yaxliq künliringdə tüzgən əhdəmni əsləymən, həm sən bilən mənggülük bir əhdə tüzimən.

⁶¹ Xuning bilən sən özüngdin qong aqilir- ing həmdə seningdin kiqik singilliringni tapxuruwaloqiningda, sən yolliringni esinggə kəltürüp hijalətkə qalisən; qünki muxu *aqə-singilliringni* sanga qizlar süpitidə tapxurimən; biraq bu ixlar seningdiki əhdə tüpəylidin bolmaydu. □

⁶² Mən Öz əhdəmni sən bilən tüzimən, sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən;

⁶³ xuning bilən seni kəqürüm qiloqinimda, sən qilmixliringni esinggə kəltürüp hijil bolup, xərməndiliking tüpəylidin qaytidin aqzingni

---

□ **16:56-57 «singling Sodom aqzingda səz-qəqək boləjan əməsmidi?»** — baxqa birhil tərjimisi: «singling Sodomni hətta tilingə alməyting». ■ **16:56-57** Yəx. 9:10-16 □ **16:59 «Öz qiloqanliring, yəni iqqən kəsəmingni kəmsitip, əhdini buzoqanliqing boyiqə...»** — «əhdə» xübhəsizki, Huda Musa pəyoqəmbər arqilik tüzgən əhdə («Mis.» 19-20-babni kərüng).

□ **16:61 «...qünki muxu aqə-singilliringni sanga qizlar süpitidə tapxurimən; biraq bu ixlar seningdiki əhdə tüpəylidin bolmaydu»** — ahırkı zamanda Israil həlki kəp əllərgə Hudaning yolini kərsitidoqan yahxi bir ülgə bolidu. Bu ixlar Musa pəyoqəmbər arqilik «kona əhdə» bilən əməs, bəlki Hudaning ular bilən yengi «mənggülük əhdə»si bilən bolidu.

həq aqmayşən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

17

Ikki bürküt tooşruluk təmsil

¹ Wə Pərwərdigarning səzi munga kelip xundak deyildi: —

² I insan oşli, bir tepixmakni otturişqa koyup, İsrail jəmätigə bir təmsilni sölşp berip mundak deşin: —

³ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kəng şanatlık, ziq rənggarəng uzun pəylik qong bir bürküt Liwanışqa kelip, xu yərdiki egiz kedir dərhişing uşidiki xahni aldi; □

⁴ U əng yukiri yumran bişini üzüşelip, uni sodigərning zeminişqa apirip, tijarətqilərning xəşirigə tikti. □

⁵ U yənə zemindin baxşa urukni elip başlik bir etişqa tikti; uni mol sular boyida selip, sügət telidək tiklidi.

⁶ U əşüp, kəng yeyilip, pəs boyluk üzüm teli bolup qikti; uning xahliri *bürküt* tərəpkə şarap

---

□ **17:3 «uzun pəylik qong bir bürküt Liwanışqa kelip...»** — təmsildiki «Liwan» Yerusalemni kərsitidu. □ **17:4 «U**

(qong bürküt) əng yukiri yumran bişini üzüşelip, uni sodigərning zeminişqa apirip, tijarətqilərning xəşirigə tikti» — təmsildiki birinşı «qong bürküt» — Babilning imperatori Nebokadnəsar idi. U miladiyədin ilşiriki 598-yilida Yerusalemışqa kelip, Yəkoniya (yax padixah)ni, bəzi han ailisidikilər wə zemindiki əng usta hünərüşnlərni Babilışqa apardi. Bu təmsil 12-21-ayəttə qüşəndürülidu.

əsti, yiltizlirimu uning astioğa sozuldi. Xu yol bilən u üzüm teli bolup, xahlendi, bihlendi.□

⁷ Əmdi kəng qanatlik, ziq pəylik yənə bir qong bürküt pəyda boldi; wə mana, bu üzüm teli «U meni suqarsun» dəp, tikilgən qənəkliridin yiltizlirini uningə qaraq tartti, xahlirini uningə qaraq sozdi; □

⁸ Mana, u obdan xahlap mewə bərsun, esil üzüm teli bolsun dəp munbət etizda, mol sular boyioğa tikilgənidi».

⁹ Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «U ronak tapamdu? Uni kaqxal kiliwetix üqün *bürküt* yiltizlirini yulup, mewisini kesiwətməmdü? Uning yumran yopurmaqliri hazan bolidü; xu qəqda uni yiltizliridin yuluwelixka küqlük bir bilək yaki nuroqun həqləring heq keriki bolmaydu.

¹⁰ Əmdi hətta kaytidin tikilgən bolsa, ronak tapamdu? Xərək xamili uningə təgkəndila taza kaqjirap kətməmdü? U tikilip əskən qənəkliridə kaqjirap ketidu».

Təmsil qüxəndürülidu

¹¹ Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —

¹² «Asiy jəməttin: «Muxu ixlarning mənisini biləmsilər?» dəp sorap, ularə qə mundak degin:

□ **17:6 «U əsüp, kəng yeyilip, pəs boyluk üzüm teli bolup qikti»** — «üzüm teli» Zədəkiya padixahni kərsitidu. U əslidə (Hudaning iradisi boyiqə) Babil imperatorioğa bekinip ronak tapti. □ **17:7 «Əmdi kəng qanatlik,... yənə bir qong bürküt pəyda boldi»** — ikkinqi qong bürküt xühşisizki, Misir padixahı (Psammetikus II).

«Mana, Babil padixahi Yerusalemoğa kelip, uning padixahi həm xahzadilirini elip ezi bilən Babiloğa kayturup apardi.

¹³ Xu wakitta u padixahning nəslidin bir kixini elip uning bilən əhdə tüzüp uningoğa kəsəm iqküzdi. U yənə zemindiki esil-mətiwər bolqanlarni uning bilən elip kətti;

¹⁴ məxsət, padixahlikning təwən ajiz hələttə bolup, kəddini rusliyalmay, pəkət uning əhdisini tutuxi bilən jenini jan ətküzüx üqün idi.

¹⁵ Birak u Misir bizgə atlar həm qong qoxunni təminlisun dəp əlqilirini xu yərgə əwətip, uningoğa asiylik kildi. Əmdi u ronak tapamdu? Mundaq ixlarni kילוquqi tirik qalamdu? U əhdini buzup tirik qalamdu? □ ■

¹⁶ Mən həyatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — bərək u özini padixah kילוqan padixahning zeminidə, — yəni uning kəsimini kəmsitkən, əhdisini buzoqan həliki padixahning zeminidə, — uning yenida, Babilning otturisida əlidu.

¹⁷ Bolidiqan jəngdə, ular kelip nuroqun kixilərnəni qirix üqün *sepiloğa* qikidiqan dənglüklərnəni selip,

---

□ **17:15 «Birak u (Zədəkiya) Misir bizgə atlar həm qong qoxunni təminlisun dəp əlqilirini xu yərgə əwətip, uningoğa (Nəboqadnəsaroğa) asiylik kildi»** — bu ayəttə intayin muhim səz bar. Nəboqadnəsar ezi butpərəs «kapir», idi. Birak enik turiduki, Hudağa ixəngən, ixənmigən bolsun, Əz həlkidin birsi baxqa birsi bilən əhdə yaki tohtam kילוqan bolsa, Huda muxundaq əhdini Əziningki dəp qaraydu; hərəkandaq etikadqi baxqa bir etikadqi bilən yaki kapir bilən əhdə tüzəsə, wə əhdisini buzsə, Hudaning Əzigə qarxi qikқан bolidu. 19-20-ayətni kərüng. ■ **17:15** Yər. 37:5

potəylərnı kuroqanda, Pirəwn küqlük qoxun həm nuroqunliqan əskərlərnı baxlap kəlsimu, uning üçün heqnemə kilip berəlməydu. □ ■

18 U kəsəmni kəmsitip, əhdini buzdi; mana, u qol elixip söz bərdi, biraq u muxu ixlarnı kildi; xunga u tirik keqip kutulalmaydu».

19 Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən həyatim bilən kəsəm kilimənki, bərhək, u kəmsitkən kəsımim həmdə buzoqan əhdəmni bolsa, bularnı öz bexioqa kiygüzımən. □

20 Mən Əz torumni üstigə yeyip taxlaymən, u Mening kiltikimda tutulidu; Mən uni Babiloqa apirimən həmdə xu yərdə Manga kiləqan mutlək wapasizliki üçün uning üstigə həküm qikirip jazalaymən. ■

21 Uning bilən billə barlıq qaçqanlar, barlıq qoxunliri kiliq bilən yikilidu; bulardin qaloqanlar hər bir xamaloqa tarkitilidu; xuning bilən silər Mənki Pərwərdigarning söz kiləqanlıkini tonup yetisilər».■

□ 17:17 «**Bolidioqan jəngdə, ular kelip nuroqun kixilərnı kixirix üçün sepiloqa qikidioqan dənglülklərnı selip,...**» — «ular» muxu yərdə Babilliklərnı kərsitidu. «**Pirəwn küqlük qoxun həm nuroqunliqan əskərlərnı baxlap kəlsimu, uning üçün heqnemə kilip berəlməydu**» — dərwəkə Pirəwnning yardimi yokqa qikti («Yər.» 37-bab, 5-, 21-ayətni wə 32-bab, 1-2-ayətne selixtürüp kəring). ■ 17:17 2Pad. 25:1; Yəx. 29:3; Əz. 4:2 □ 17:19 «**bərhək, u kəmsitkən kəsımim həmdə buzoqan əhdəmni bolsa, bularnı öz bexioqa kiygüzımən**» — yənə dikqət kilixqa ərzyduki, Nebokədnəsar Zədəkiyoqa iqküzgən kəsəm wə uning bilən tüzgən əhdini Huda «Mening kəsımim», «Mening əhdəm» dəydu. ■ 17:20 Yər. 4:12; 25:31; Əz. 12:13; 32:3 ■ 17:21 Əz. 5:10, 12; 12:14; 16:40

Kedir dərihi tooqruluk baxqa bir təmsil

²² Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mənmu egiz kedirning uqidin bih elip tikimən; uning yapyax xahqilirining uqidin yumran birisini üzüp, egiz həywətlik taq üstigə tikimən;

²³ Israil egizlikidiki taqqa Mən uni tikimən; u obdan xahlap, mewə berip, esil kedir dərihi bolidu; uning astioqa hərқandak uqar-қanatlar қonidu; uning xahlirining sayisida ular қonup turidu;

²⁴ xuning bilən daladiki barlik dərəhlər biliduki, Mənki Pərwərdigar egiz dərəhni pəs kildim, pəs dərəhni egiz kildim, yexil dərəhni қаoқjirattim, қақxal dərəhni kəkərtip barақsan kildim; Mənki Pərwərdigar mundak sөz kildim wə xuni ada қilimən».□

18*Hər bir adəmninг Huda aldida boləan jawabkarliқi*

¹ Wə Pərwərdigarning sөzi mаngа kelip mundak deyildi: —

² «Israil zemini tooqruluk silər: «Atilar aқqıq-қuқuқk üzümlərnı yesə, balılarning qixi kərıq

□ 17:24 «... Mənki Pərwərdigar egiz dərəhni pəs kildim, pəs dərəhni egiz kildim, yexil dərəhni қаoқjirattim, қақxal dərəhni kəkərtip barақsan kildim» — xübhisizki, bu ahırkı təmsil Қutқuzoқuқi-Məsiһ wə Uning səltənitiнi kərsitidu. Hər bir Israiliy kixi Məsiһning Dawut padixahning nəslidin qıққанliқini bilətti.

sezilidu» degən muxu maqalni ixlitidioqan kix-
ilər zadi nemə deməkcisilər? □ ■

³ Mən həyatim bilən kəsəm qilimənki, dəydu
Rəb Pərwərdigar, silər İsrail iqidə muxu maqalni
qaytidin ixlətməysilər.

⁴ Mana, barlıq janlar Meningkidur; atining jeni
Meningkidək, balining jenimu Meningkidur; gu-
nah sadir qiloquqi jan igisi bolsa, u əlidu.

Üq misal

⁵ Birsi həqqaniy bolsa, adillik wə adalət
yürgüzidioqan bolsa,

⁶ — u nə taqlar üstidə butqa ataloqan taamni
yemigən, nə İsrail jəmətidiki butlaroqa bax
kötürüp ulardin tilimigən, nə qoxnisining ay-
alini heq buzmiqan, nə ay kərgəndə ayaloqa
yekin kəlmigən ■

⁷ nə heqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən,
bəlki kərzdardin kapalət aloqanni qayturidioqan,
bulangqilik qilmioqan, öz nenini aq
qaloqanlaroqa təksim qilip bərgən, yeling-
yalingaqqa kiyim kiygüzgən; ■

⁸ pulni əsümgə bərməyidioqan, jazanə almay-
dioqan, bəlki qolini kəbihliktin tartip, ikki adəm
arisida durus həküm qikiridioqan; ■

□ **18:2 «Atilar aqqıq-qüqük üzümlərni yesə, balilarning qixi kerik sezilidu»** — demək, ata-bowimiz yaman ix qiloqan, biraq biz uning yaman nətijilirini, Hudaning jzasini kerimiz. Keyinki ayətlərni kəring. ■ **18:2** Yər. 31:29 ■ **18:6** Law. 18:19,20 ; Yəx. 57:7; 65:7 ■ **18:7** Mis. 22:21, 26; Law. 19:13; 25:14; Qan. 15:7; 24:12; Yəx. 58:7; Mat. 25:3 ■ **18:8** Mis. 22:25; Law. 25:35, 36

9 Mening bəlgilimilirimdə mangidioğan, baxkılaraqə adil muamilə kılix üqün həkümlirimni tutidioğan bolsa — mana muxu kixi həkqəniy, u jəzmən həyat bolidu, dəydu Rəb Pərwərdigar.

10 Əgərdə öz puxti boləğan, zorawanlık kıləuqi, qan təkkuqi boləğan, xundak yamanlıqlarning birini öz kərindixioğa kıləğan, həmdə yukiriki yahxilikning həqkaysisini kilmioğan, bir oqli bolsa, — yəni taqlar üstidə butka ataləğan taamni yegən, koxnisining ayalini buzəğan, □

12 ajiz-namratlarəğa zulum-zumbuluk ixlətkən, bulangqilik kıləğan, kərzdardin kapalət aləğanni kəyturmioğan, butlarəğa bax kətürüp ulardin tiligən, yirginqlik ixlarni kıləğan,

13 pulni əsümgə bərgən, jazanə aləğan bir oqli bolsa — əmdi u həyat kalamdu? U həyat qalmaydu; u muxundak yirginqlik kilmixlarni kıləğini üqün u jəzmən əlidu; uning öz kəni öz bexi üstigə quxidu.

14 Birak mana, muxu kiximu bir oqlul tapsa, u atisining sadir kıləğan barlık gunahlırini kərgən bolsimu, həm kərgini bilən xundak kilmisa

15 — yəni taqlar üstidə butka ataləğan taamni yemigən, İsrail jəmətədiki butlarəğa bax kətürüp ulardin tilimigən, koxnisining ayalini buzmiəğan,

---

□ **18:10 «xundak yamanlıqlarning birini öz kərindixioğa kıləğan, həmdə yukiriki yahxilikning həqkaysisini kilmioğan, bir oqli bolsa»** — baxka birhil təjrimisi: «muxundak yamanlıqlarning birini öz kərindixioğa kıləğan bir oqli bar bolsa, — (atisi ulardin birini həq kilmioğan bolsimu), — »

16 heqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən, kərzdardin kapalət elixni heq özigə tutmioğan, bulangqilik kilmioğan, öz nenini aq kələqlarğa təksim kilip bərgən, yeling-yalingaqqə kiyim kiygüzgən, □

17 öz qolini kəbihliktin tartidioğan, pulni əsümgə bərmigən, əsüm-jazanə almioğan, bəlki Mening həkümlirimgə əməl kilidioğan, bəlgilimilirimdə mangidioğan bolsa — u öz atisining kəbihliki tüpəylidin əlməydu, u jəzmən həyat bolidu.

18 Uning atisi bolsa, zulum-zumbuluk ixlətkən, öz kərindixioğa bulangqilik kələqlan, öz həlki arisida natoqlarğa ixlarni kələqlanliki tüpəylidin, mana u öz kəbihliki iqidə əlidu.

19 Silər: «Nemixkə oql atisining kəbihlikining jazasini kətürməydu?» dəp soraysilər; birak oql adillik həm adalətni yürgüzgən, Mening barlik bəlgilimilirimni tutup ularğa əməl kələqlan; u jəzmən həyat bolidu; ■

20 gunah sadir kələqluqi jan igisi əlidu. Oql atisining kəbihlikining jazasini kətürməydu, wə yaki ata oqlining kəbihlikining jazasini kətürməydu; həkkanıy kixining həkkanıyliki öz üstidə turidu, rəzil kixining rəzilliki öz üstidə turidu;

21 wə rəzil kixi barlik sadir kələqlan gunahlıridin

□ **18:16** «heqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən, kərzdardin kapalət elixni heq özigə tutmioğan» — Musa pəyojəmbərgə qüxürülgən qanun boyiqə kərzdardin «kapalət alsa» bolatti (məsilən, pulning ornioğa kiyim-keqək, qoral-əswab alsa bolatti), birak kərzdar unioğa kerək bolqanda, unioğa qayturup turuxi kerək idi («Mis.» 22:26, «Qan.» 24:6-17-ayətni kəring). ■ **18:19** Qan. 24:16; 2Pad. 14:6; 2Tar. 25:4

yenip towa kilip, Mening barlik bəlgilimilirimni tutup, adillik həm adalətni yürüzidioğan bolsa, u jəzmən həyat bolidu, u ölməydu.

²² Uning sadir kıloğan barlik itaətsizlikliri uning hesabioğa əslənməydu; u kıloğan həkkaniylik bilən həyat bolidu.

²³ Mən rəzil adəmning ölümidin huzur alandimən? — dəydu Rəb Pərwərdigar. Əksiqə, məndiki huzur uning öz yolidin yenip towa kıloğanlikidin əməsmu? ■

²⁴ Həkkaniy kixi öz həkkaniylikidin yenip, kəbihlik kıloğan, rəzil adəmlərnin yirginlik kilmixliri boyiqə ix kıloğan bolsa, u həyat qalamdu? Uning kıloğan həkkaniylikliridin heqkaysisi əslənməydu; ötküzgən asiyligi, sadir kıloğan gunah iqidə, u ölidu.

²⁵ Əmma silər: «Rəbning yoli adil əməs» dəysilər; əmdi, i Israil jəməti, anglanglar; Mening yolum adil əməsmu? Silərnin yollir- inglar adilsizlik əməsmu? ■

²⁶ Həkkaniy kixi həkkaniylikidin yenip, kəbihlikni ötküzgən bolsa, u ölidu; ötküzgən kəbihlik bilən u ölidu.

²⁷ Həm rəzil adəm ötküzgən rəzillikidin yenip towa kilip, adillik həm adalət yürüzidioğan bolsa, u öz jenini həyat saklaydu.

²⁸ Qünki u oylinip, barlik ötküzgən itaətsizlikliridin yandi; u jəzmən həyat bolidu, u ölməydu.

²⁹ Ləkin Israil jəməti «Rəbning yoli adil əməs» dəydu; i Israil jəməti, Mening yollirim adil

əməsmu? Adil bolmioqini silərning yolliringlar əməsmu?

³⁰ Xunga Mən üstünglərə, yəni hərbinglarni öz yolliringlar boyiqə həküm qikirip jazalaymən, i Israil jəməti, dəydu Rəb Pərwərdigar. Qayıtip yenimə qelinglar, barlıq itaətsizlikliringlardin yenip towa kilinglar; xuning bilən kəbihlik silərgə kıltak bolmaydu.

³¹ Əzünglardin barlıq ötküzgən itaətsizlikliringlarni taxliwetinglar, əzünglərə yengi kəlb wə yengi rohni tiklänglar; nemixka əlməkqisilər, i Israil jəməti? □ ■

³² Qünki əlidiqan kixining əlümidin manga huzur yoktur, dəydu Rəb Pərwərdigar; xunga yolunglardin yenip towa kılıp həyat bolunglar!». □ ■

19

Israil xahzadilirigə bir mərsiyə

¹ — «Əmdi sən, Israil xahzadilirigə bir mərsiyəni aqzingə qə elip mundak dəp oquqin:

² «Xirlar arisida anang kəndək bir qixi xir idi!

■ **18:30** Mat. 3:2 □ **18:31** «**Əzünglərə yengi kəlb wə yengi rohni tiklänglar**» — 11:19-ayətni kəring. Bu «yengi kəlb», «yengi roh» towa kılıx yolida Hudadinla kelidu. ■ **18:31** Yər. 32:39; Əz. 11:19; 36:26 □ **18:32** «**əlidiqan kixining əlümidin manga huzur yoktur, dəydu Rəb Pərwərdigar**» — «qoxumqə səz»imizdə muxu muhım bab üstidə tohtilimiz. ■ **18:32** Əz. 33:11

U yax xirlar arisida yatqan, u arslanlirini beqip
kuwwatlidi.

³U arslanliridin birini qong kildi, u yax xir bolup
qikti;

U owni tutup yirtixni egandi;

U adamlarnimu yawetatti.

⁴Əllər uningdin hawər anglidi;

U ularning ora tozikiqida tutuwelindi;

Ular uning burnioqa ilməkni selip,

Misir zeminiqə epkatti. ■

⁵Qix xir özining arminini bikar kütkinini,

Ümidning yoxaloqanliqini körüp,

U baxqa bir arslinini elip,

Uni beqip yax xir kildi;

⁶U xirlar arisida uyan-buyan kəzdi;

U yax xir bolup,

Owni tutup yirtixni egandi;

U adamlarnimu yawetatti.

⁷U ularning istihkamlirini buzup,

Ularning xəhərlirini harabə kiliwətti;

Zemin wə uning üstidiki həmmisi uning
hərkirigən awazi bilən dəkkə-dükkigə qüxti.

⁸Andin əllər uning ətrapidiki rayonlardin kelip
uningoqa qarxi qikti;

Ular uning üstigə torini yeyip taxlidi;

U ularning ora tozikiqida tutuwelindi.

⁹Ular burnioqa ilmək selip kəpəskə solidi;

Uni Babilning padixahioqa apardi;

Ular uni torlirioqa eliwaldi;

Xuning bilən uning awazi Israil taoqlirida
qaytidin anglanmaydu. ■

10 Sening anang üzümzaringda bir üzüm teli idi;
U su boyida tiklängənidi;
Sularning mollukidin,
U intayin mewilik, көp xahlık boldi.

11 Uning küqlük xahliri bar idi,
Hөküm sürgüqilərnıng xahənə hasilirioqa layik
idi;

Uning boyi bulutlardinmu egiz көkkə takaxti,
U egizliki wə xahlirining nuroqunliki bilən
kөрünərlik idi;

12 Biraq u көhr bilən yulundi,
U yөrgə taxlandi,

Xөrk xamili mewisini kurutiwətti;
Uning küqlük xahliri sunduruldi, qaojirap көtti;
Ot ularni yutuwaldi.

13 Həzir u qөл-bayawanda,
Qangqak, susiz bir yөrdə tikildi;

14 Uning xahlirining birsidin ot qikip,
Uning bihliri hөm mewisini yutuwaldi;
Xuning bilən uningda hөkümdarning xahənə
hasisi bolöqudək küqlük xehi qalmidi.

Bu sözlər mөrsiyədur, bular pəqət mөrsiyə
üqünla ixlilitidu».□

20

Israilning asiylikining tarihi wə Hudaning

□ 19:14 «Uning xahlirining birsidin ot qikip, uning bihliri hөm mewisini yutuwaldi...» — bu «xah» («xahlardin birsi») Zəkəriya padixah boluxi mumkin. Uning Hudaqə ixənməsliki hөm əhməqliki Israilning bexioqa көp balayi'apətlərni qüxürdi («2Pad.» 24:17tin-17:25-ayətkiqə көrüng).

uning keləqiki toşruluk pilani •••• Aqsakallar kelip Əzakiyaldin yol soraydu

¹ Yəttinçi yili, bəxinçi ayning oninçi küni xundak boldiki, Israilning bəzi aqsakalliri Pərwərdigarni izdəp uningdin sorişili mening aldiməja kelip olturdi.

² Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

³ I insan oşli, Israilning aqsakalliriəja söz kilip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər Məndin sorişili kəldinglar? Əz hayatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mən silərnin Məndin sorixinglarəja yoloja koymaymən.

⁴ Əmdi ularning üstigə həküm qikiramşən, i adəm balisi, həküm qikiramşən? Ularəja atabowilirining yirginqlik kilmixlirini ayan kilip ularəja mundak degin: —■

⁵ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Israilni tallışan künidə, Yakup jəmətining nəsligə qol kətürüp kəsəm kilip, Misir zeminida Əzümni ularəja ayan kilənimda, yəni ularəja qol kətürüp kəsəm kilip ularəja: «Mən Pərwərdigar sening Hudayingdurmən» deginimdə ■

⁶ — xu küni Mən ularni Misir zeminidin qikirip ular üqün alahidə izdəp tapқан süt həm bal ekip turidişan, həmmə zemin arisidiki əng güzəl zeminning güli bolışan zeminoja kirgüzüş üqün, qol kətürüp kəsəm kildim;

⁷ Mən ularəja: «Hərbiringlar öz kezünglar aldidiki nəprətlik nərsiləрни

taxliwetinglar, Misirning butliri bilən özünqlarni buloqimanglar; Mən Pərwərdigar Hudaynglardurmən» — dedim.

⁸ Lekin ular Manga asiylik qilip Manga qulak selixni halimaytti; heqkaysisi nə ez kəzi aldidiki nəprətlik nərsiləni taxliwətmidi, nə Misirning butliridin heq ayrilmidi. Andin Mən kəhrimni Misir zemini iqidə ularoqa təküp, ularoqa karatқан aqqikimni basimən, dedim —

⁹ həlbuki, namimning ular turəqan əllər arisida buləqanmasliki üqün, Əz namim üqün hərəkət qildim; qünki Mən bu əllərnin göz aldidida ularni Misirdin qikirixim bilən Əzümni ayan qiloqanidim;

¹⁰ xunga Mən ularni Misir zeminidin *toluq* qikirip, qəl-bayawanoqa apardim. □ ■

¹¹ Wə Mən bəlgilimilirimni berip, Əz həkümlirimni ularoqa ayan qildim — ularoqa əməl qilidioqan kixi ularning səwəbidin həyatқа erixidu.■

¹² Əzüm həm ular arisidiki bexarət bolsun dəp, Mening ularni pak-muqəddəs qilidioqan Pərwərdigar ikənlikimni bilixi üqün «xabat

---

□ **20:10** «xunga Mən ularni Misir zeminidin toluq qikirip, qəl-bayawanoqa apardim» — Israilning Hudadin gumanlinip, Uningoqa asiylik qilixi Misirdin qikix jəryanidimu, ular tehi Misir territoriysisidə boləqan qaoqdimu bar idi. Xu qaoqda Huda pəqət Əz nami wə wədisi üqün bu «qikirix» kutquzuxini toluq ada qilip, ularni dengizdin etküzüp qəlgə apardi. ■ **20:10** Mis. 13:18 ■ **20:11** Law. 18:5; Qan. 30:15, 16, 19, 20; Rim. 10:5; Gal. 3:12

kün»lirimni ularoqa beoixlidim; □ ■

¹³ lekin Israil jəməti qəl-bayawanda Manga asiylik kildi; qünki ular Mening bəlgilimilirimdə mangmidi, Mening həkümlirimni qətkə kakti (əgər adəmlər bu əmrlərgə əməl kilsa, u ularning səwəbidin həyatka erixidu) wə Mening «xabat kün»lirimni kattik buloqidi; Mən ularning üstigə qəl-bayawanda ular həlak kılinoquqə kəhrimni təkımən dedim — ■

¹⁴ həlbuki, namimning əllər arisida buloqanmasliki üqün, Əz namim üqün hərəkət kildim; qünki Mən bu əllərnin göz aldida ularni Misirdin kütquzup qıkaroqanmən.

¹⁵ Mən yənə qəl-bayawanda ularoqa süt həm bal ekip turidioqan, həmmə zeminning güli boluqan zeminoqa kirgüzməymən dəp, qolumni kətürüp kəsəm kılımən dedim

¹⁶ (qünki ularning kəlbi butlirioqa əgixip kətkəqkə, Mening bəlgilimilirimni qətkə kəkkən, Mening həkümlirimdə mangmioqan, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan); —

¹⁷ həlbuki, kəzüm ularoqa rəhim kılıp ularni həlak kıldim yaki ularni qəl-bayawanda tügəxtürmidim.

¹⁸ Mən qəl-bayawanda ularning balilirioqa mundak dedim: «Ata-bowiliringlarning bəlgimiliridə mangmanglar, nə ularning

---

□ **20:12** «Mening ularni pak-muqəddəs kıldioqan Pərwərdigar ikənlikimni bilixi üqün «xabat kün»lirimni ularoqa beoixlidim» — «xabat küni» xənbə küni bolup, Huda Yəhudiylaroqa beoixlioqan dəm alidioqan, Hudani seşinidioqan küni. ■ **20:12** Mis. 20:8; 31:13-17; 35:2 ■ **20:13** Mis. 16:28

hökümlirini tutmanglar nə butliri bilən özünqlarni buloqimanglar.

19 Mən Pərwərdigar Hudayinglardurmən; Mening bəlgilimilirimdə mengip, Mening həkümlirimni tutup ularoqa əməl qilinglar;

20 Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlanglar; u silərnin Mening Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilixinglar üçün Mən wə silər otturimizdiki bir bexarəttur.

21 Ləkin balilirimu Manga asiylik kildi; ular nə Mening bəlgilimilirimdə mangmioqan nə Mening həkümlirimni tutmioqan (birsı ularoqa əməl qilsa, u ular bilən həyatka erixidu) ular Mening «xabat kün»lirimni buloqioqan; xunga Mən kəhrimni ular üstigə təküp ularoqa karatqan aqqikimni qüxürüp piqandin qikimən, dedim;

22 ləkin jazadin qolumni tartip, namimni əllərnin kəz aldida buloqanmisun dəp Öz namim üçün hərəkət qildim; Mən bu əllərnin kəz aldida ularni Misirdin qutkuzup qikəroqanmən.

23 Qəl-bayawanda Mən qolumni kətürüp ularoqa silərnı əllər arisioqa tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən dəp kəsəm qilimən, dedim;

24 qünki ular Mening həkümlirimni ada qilmioqan, bəlgilimilirimni qətkə kəqқан, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan; ular kəzlrini ata-bowilirinin butlirioqa tikməktə idi;

25 xunga Mən ularoqa yahxi bolmioqan bəlgilimilərnı, ularni həyatka elip

barmaydığan həkümlərni beoixlidim; □

26 wə ularni öz-özidin səskəndürüp, Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetixi üqün, Mən ularni öz hədiyyələri arkilik buloqidim, çünki ular hədiyyə süpitidə barlik tunji balilirini atap qoyatti. □ ■

27 Xunga, i insan ooqli, Israil jəmätigə söz kilip mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Ata-bowiliringlar xu ixtimu Manga kupurluq kıloqanki, ular Manga wapasizlik kıloqan;

28 ular Mən Öz kolumni kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm kıloqan yərgə kirqəndə, ular xu yərdiki udul kəlgən hər bir yukiri dəng həm baraksan dərəhni kərüpla xu jaylarda ular kurbanliklərini kilip, Meni aqqıqlandırığan hədiyyələri kılatti; ular xu yərdimu «huxpurak hədiyyə»lərini puri-

---

□ **20:25 «yahxi bolmioqan bəlgilimilər» ... «hayatka erixməydiğan həkümlər»** — 26-ayəttiki izahatni kəring.

□ **20:26 «yahxi bolmioqan bəlgilimilər» ... «hayatka erixməydiğan həkümlər» (25-ayət)...** — bu ikki ayət (26-25) intayin muhim. «Yahxi bolmioqan bəlgilimilər», «hayatka erixməydiğan həkümlər» degənlər əməliyəttə butpərəslik diniy kaidə-yosunlardan ibarət. Huda ularning Özining adəmi hayatka erixtürdiğan əmr-pərmanlərini qətkə kəkip, aldinip, intayin rəzil butpərəslikkə beoixlinixığa yol qoyoqan: 31-ayətnimu kəring. Öz balilirini Hudağa (yaki butlarğa, əlwəttə) atap kurbanlik kılax Təwratta kət'iy mən'i kılinoqan. «Kan.», 12:29-31-ayətni kəring. ■ **20:26** Əz. 16:21

tip, «xarab hədiyyə»lirini təkətti; □

²⁹ xuning bilən Mən ulardin: «Silər qıqıdıoğan bu yukiri jay degən nemə?» dəp soridim; xunga bügüngə kədər uning ismi «Bamah»dur. □

³⁰ Xunga Israil jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər ata-bowiliringlarning yolida əzliringlarnimu buloqimakqimusilər? Ularning nəprətlik kilmixlirioğa əgixip buzukluk kilmakqimusilər?

³¹ Əmdi silər hədiyyəliringlarni sunup, öz oqulliringlarni ottin ötküzgəndə, silər yənila bügüngə kədər əzünglarni barlıq butliringlar bilən buloqawatisilər; əmdi Mən silərning Meni izdəp sorixinglaroğa yol qoyamdimən, i Israil jəməti?! Mən həyatim bilən kəsəm kilmənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən silərning Meni izdəp sorixinglaroğa yol qoymaymən!

³² Xuningdək silərning kənglünglərdiki «Biz yat əllərdək, baxka yurtlardiki jəmətlərdək yaoqəq həm tax məbudlaroğa qoqunimiz» degən koyunglar əməlgə axurulmaydu!

³³ Mən həyatim bilən kəsəm kilmənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, Mən bərħək küqlük

---

□ **20:28 «ular xu yərdiki udul kəlgən hər bir yukiri dəng həm baraksan dərəhni kərüpla xu jaylarda ular qurbanlıqlirini kilip, Meni aqqıqlandırıdıoğan hədiyyələrnı kilatti»** — Huda Musa pəyğəmbər arkilik «Silər Mən bekitkən jayda qurbanlıq qilinglar» degən («Kən.» 12-bab). Həklərnıng öz beximqilik kilip «yukiri jay»larda qurbanlıq kılıxliri bəribir butpərəslikkə aylinip ketətti. □ **20:29 «xunga bügüngə kədər uning ismi «Bamah»dur»** — «Bamah» degənnıng mənisi «yukiri jay». Bəlkim xu qəoqda uning baxka bir həjwi, kınayilik mənisi mu bar idi; biraq bğün biz uni bilməymiz.

qol, uzartқан bilikim һәм тәкүп яақдурлаған қәһрим билән үстүңлардин һәкүмранлиқ қилимән.

³⁴ Мән күқлүк қол, узартқан bilikim һәм тәкүп яақдурлаған қәһр билән silәрни әлләрдин қикирip epkelimән, тарқитилған мәмлiкәтләрдин silәрни yioqimән;

³⁵ silәрни әлләргә тәwә болған қәл-bayawanоја киргүзүп, xu yәrdә үстүңлардин yüz turanә һәкүм қикирip jazalaymән;

³⁶ ata-bowiliringlarning üstidin Misir zeminidiki қәл-bayawanоја һәкүм қикирip jazaloqinimdәk, silәning үстүңлардин yüz turanә һәкүм қикирip jazalaymән, дәydu Rәb Pәrwәrdigar.

³⁷ Мән silәрни һаса astidin өtküzүп, әһdining rixtisigә баоқландurimән. □

³⁸ Мән aranglardin Manga wapasizlik қилоған asiylarni xallap қикirimән; ularni turuwatқан jaylardin қикirimән, biraq ular Israil zemi-noја kirmәydu; xuning билән silә Pәrwәrdigar ikәнlikimni tonup yetisilәр.

³⁹ — Әmdi silә bolsanglar, i Israil jәмәti, Rәb Pәrwәrdigar silәrgә mundaq дәydu: — Manga kulaq salmaymiz desanglar, beriweringlar, һәrbiringlar өз butliringlarоја qоқuniweringlar! Biraq silә yәнә һәdiyәliringlar һәм мәbudliringlar билән

□ **20:37 «Мән silәрни һаса astidin өtküzүп, әһdining rixtisigә баоқландurimән»** — «һаса astidin өtküzүx» тооқruluk «Law.» 27:32, «Yәr.» 33:13 kәrүng. Қоylardin yamanlirini xallap қикix үқүн қоyқи ularni bir-birlәp өз һасisi astidin өtküzүп тәкxүрәtti.

Mening namimni ikkinqi buloqimaysilər! □

⁴⁰ Qünki Mening mukəddəs teoqimda, yəni Israilning egizlikidiki taqda, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — barlıq Israil jəməti, ularning həmmisi Manga zemində turup hizmət qilidu; Mən u yərdə ularni qobul qilimən wə u yərdə Mən silərdin «kətürmə hədiyə»liringlarni, tunji həsul boləqan kəktat-mewiliringlarni, xundakla barlıq mukəddəs dəp ayrip beoqixliqan nəsriliringlarni tələp qilimən.

⁴¹ Mən siləрни əllər arisidin qiqirip, məmlikətlərdin elip yioqinimda, esil huxbuydək siləрни qobul qilimən; xuning bilən əllərnin göz aldida aranglarda Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsitimən.

⁴² Ata-bowiliringlarəqa qolumni kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp qəsəm qiloqan Israil zeminiəqa siləрни kirgüzginimdə, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər.

⁴³ Silər u yərdə öz yolliringlarni wə özünqlarni buloqioqan barlıq qilmixliringlarni əsləysilər; xuning bilən ötküzgən rəzil ixliringlar tüpəylidin silər öz-özünqlarni kəzgə ilməysilər, öz-özünqlərdin nəprətlinisilər.

⁴⁴ Mən rəzil yolliringlarəqa əsasən əməs, yəki buzuk qilmixliringlarəqa əsasən əməs, bəlkə Öz namim üqün silərgə xəpəkətlik muamilə qiloqandin keyin, i Israil jəməti, silər Mening

---

□ **20:39 «Biraq silər yənə hədiyəliringlar həm məbudliringlar bilən Mening namimni ikkinqi buloqimaysilər!»** — baxqa birhil təjimişi: «Biraq keyin, hətta silər Manga kulək salmioqan bolsanglarmu, silər yənə hədiyəliringlar həm məbudliringlar bilən Mening namimni ikkinqi buloqimaysilər!».

Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

Ot wə kıliq arķilik boləjan jaza

⁴⁵ Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak dəyildi: —

⁴⁶ I insan oqlı, yüzüngni Teman xəhırığə qarıtıp, jənubtikilərnı əyibləp, Nəgəw ormanlıq dalasını əyibləydiəjan bexarət berip, — □

⁴⁷ Yəni Nəgəw ormanlıq dalasıəja mundak degin: — Pərwərdigarning səzini angla; Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga bir ot yaqımən; u səndiki həmmə yexil dərəhni həmdə həmmə qaxxal dərəhni yəwetidu; yalkunluq ot həq əqməydu, jənubtin ximaləiqə pütkül yər yüzi uning bilən köyüp ketidu; □ ■

⁴⁸ barlıq ət igiliri Mənki Pərwərdigar uni yaqқанlikimni kərüp yetidu; u həqқақан əqürülməydu!».

⁴⁹ Wə mən: — Ah, Pərwərdigar! Ular mən toqruluk: «U pəqət təmsillərnıla səzləwatidu» dəydu! — dedim.

21

«Kiliq» həqķidə

□ **20:46 «Teman xəhıri»** — İsrailning xərkıy jənubiy qeğrasıəja tutıxıdu, «Nəgəw» İsrailning jənubiy tərıpını kərsitidu. □ **20:47 «... pütkül yər yüzi uning bilən köyüp ketidu»** — yaki «... hər adəmning yüzi uning bilən köyüp ketidu». ■ **20:47** Luқа 23:31

¹ Wə Pərwərdigarning sözi munga kelip mundak deyildi: —

² I insan oqli, yüzüngni Yerusalemoğa karitip, «mukəddəs jaylar»ni əyibləp, Israil zeminini əyibləp bexarət berip,

³ Yəni Israil zeminioğa mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga qarxidurmən; kiliqimni oqlaptin suqurup, səndin həm həkəkaniylar həm rəzilləni üzüp taxlaymən.

⁴ Mən səndin həm həkəkaniylar həm rəzilləni üzüp taxlimaqci bolənim üqün, kiliqim barlik ət igiliri, yəni jənuhtin ximaloıqə bolənan həmməylən bilən qarxilixioğa oqlaptin qikidu;

⁵ xuning bilən barlik ət igiliri Mənki Pərwərdigarning Əz kiliqimni oqlaptin suquroqanlikimni tonup yetidu; kiliq oqlapka qaytidin yenip kirməydu.

⁶ Əmdi uş tartkin, i insan oqli; iq-baotring eqixkudək dərd-ələm bilən ularning kəz aldida uş-zar kil.

⁷ Wə xundak boliduki, ular səndin: «Nemixka uş tartisən?» dəp sorioqanda, sən ularoğa: «Boloqan xum həwər tüpəylidin! Mana, u kelidu! Barlik yürəklər erip, barlik kollar boxap ketidu, barlik rohlar zəiplixip, barlik tizlar süydük bilən qilik-qilik həl bolup ketidu; mana u keliwatidu! U yetip kəldi! — dəydu Rəb Pərwərdigar» — degin. □ ■

□ 21:7 «**barlik tizlar süydük bilən qilik-qilik həl bolup ketidu**» — demək, qorkunqtin xundak bolidu. Baxka birhil tərijimisi «barlik tizlar sudək ajiz bolup ketidu». ■ 21:7 Yər. 6:24; 49:23; Əz. 4:17; 7:17

⁸ Wə Pərwərdigarning sözi manga kelip xundak deyildi: —

⁹ I insan oqli, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, bir kiliq, bir kiliq, bislanoqan, parkiritiloqan!

¹⁰ U zor kiroqinqilik üçün bislanoqan, uni yaltiraxka parkiratkan; Öz oqlumning xahanə hasisi hərəkəndak addiy tayakni kəmsitkənliki tüpəylidin, huxal bolup ketiximizgə toqra keləmdu?□

¹¹ U kiliqni parkiritilixka, qol bilən tutuxka bekitkən;

Kiliq biləngən, parkiritiloqan,
Kətl kילוquqining kوليوا tutkuzuxka təyyarlanoqandur!

¹² Nalə-pəryad kətürüp piqan qəkkın, i insan oqli,

Qünki *kiliq* Mening həlkimgə qarxi qikқан;
U Israilning barlik xahzadilirigə qarxi qikқан;
Ular Öz həlkim bilən təng kiliqka tapxuruloqan;
Xunga yanpixingoqa kattik urup koyoqin!□ ■

¹³ Qünki sinak kəldi; əmdi bu «xahanə hasa »

□ **21:10** «U zor kiroqinqilik üçün bislanoqan, ... Öz oqlumning xahanə hasisi hərəkəndak sddiy tayakni kəmsitkənliki tüpəylidin, huxal bolup ketiximizgə toqra keləmdu?» — oqurmənlər kəp hil tərjimiliri bilən uqrixixi mumkin. Bu jümlining əyni tekistini qüxinix təs. «Əz oqlum» muxu yərdə bəlkim Yəhuda yaki Yəhudaning padixahı Zədəkiya boluxi mumkin. Zədəkiya əzini «yengilməs» dəp həسابliqini bilən, uning Huda məhsus təyyarlioqan kiliqni «bir tal yaqraq tayak»tək asanla bir tərəp kilixi hərgiz mumkin əməs. □ **21:12** «**xunga yanpixingoqa kattik urup koyoqin!**» — «yanpaxka urux» kattik dərd-ələmning ipadisi idi. ■ **21:12** Əz. 6:11; 7:27

baxka yaoaqlarni kəmsitkini bilən, u bəribir tügixidu əməsmu?! — dəydu Rəb Pərwərdigar. ■

¹⁴ — Əmdi sən, i insan oqlı, bexarət bərgin, qawak qaloın! Kiliq ikki kətim, üq kətim urup kirsun! U kiroquqi kiliq, ularni hər tərəptin qorxiwaloın zor kətl kילוquqi kiliqtur! □

¹⁵ Ularning yürəklirini erisun dəp, ulardin nuroınliri putlixip kətsun dəp, Mən ularning barliq dərwaziliriqa təhdit saloquqi kiliqni kəritip koydum. Way! U qakmaktək parkiritiloın, u kirixka suoıuruloın; □ ■

¹⁶ i kiliq, ong tərəpkə ötkür bol! Sol tərəpkə burulup qap! Bisingni kəyərgə kəratkan bolsa xu yərgə qap!

¹⁷ Mənki Pərwərdigar Öz kolum bilən qawak qalimən, Öz kəhrimni təküp piqəndin qikimən; Mənki Pərwərdigar xundak söz kildim.

Hudaning Babilning padixahini Yerusalemoqa hujum kilixka kəritip koyidioınliki

¹⁸ Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —

■ **21:13** Yəx. 1:5; Yər. 6:28-30 □ **21:14** «bexarət bərgin, qawak qaloın!» — «qawak qelix» bəlkim pəyoqəmbərnəng Hudaqa wəkil bolup, Hudaning bu ixlarni toıqra degənlikini ipadilixi idi. □ **21:15** «ularning yürəklirini erisun dəp, ... Mən ularning barliq dərwaziliriqa təhdit saloquqi kiliqni kəritip koydum. Way! U qakmaktək parkiritiloın, u kirixka suoıuruloın» — okurmənlər baxka nəqə hil tərjimiliri bilən uqrixixi mumkin. İbraniy tilida bu ayəttiki bəzi sözning mənisini pəkət pərez kilixkila bolidu. ■ **21:15** Əz. 21:32

19 Sən i insan oşli, Babil padixahining qiliqining mengixioşə təyyarlanoşan ikki yolni bekitip qoyoşin; ikkilisi bir zemindin qikidioşan bolsun; *Yerusalem* xəşirigə mangidioşan yolning bexida bir yol bəlgisini tikləp qoyoşin;

20 yəni qiliqning yetip kelixi üqün Ammoniylarning Rabbah xəşirigə bir yol həmdə Yəhudaşə, yəni istihkami məstəhkəm Yerusalem xəşirigə yənə bir yolni bekitip qoyoşin;

21 qünki Babilning padixahi aqa yolda, yəni ikki yolning bexida pal aqkuzidu; u oklarni silkiydu, «kəqmə məbudlar»din soraydu, jigərnı təkşüridu. □

22 Əmdi sepilni bəsküqi bazoşanlarnı tikləşni, qan təküxkə pərman kilixni, jəng elan kilip tovlaxni, dərwarzıləşə uruloşuqi bazoşanlarnı tikləşni, sepiloşə qikidioşan dənglükłərnı yasaxni, potəylərnı quruxni, Yerusalemni *muşasirigə elixni* kərsitidioşan pal uning ong qolişə qüxidu; ■

23 gərşə bu pal ularşə yaloşan kərüngini bilən, ular iškən kəşəmlər tüpəylidin, Yəhudadikilərnı qanggiloşə alsun dəp padixah ularning

---

□ **21:21 «kəqmə məbudlar»** — ibraniy tilida «tərafım»; kişik, qol bilən kətürgili boloşan «qolaylık butlar». **«jigərnı təkşürüx»** — kona zamandiki palqilişning bir usuli idi. Biliximizşə ular bir həywanni soyup, andin üqəy-qarnı qatarlıqlarnı təkşürüp, kərgən alamətlər boyiqə bir qararşə kelətti.

■ **21:22** Əz. 4:2; 17:17

kəbihlikini esigə kəltüridu. □

²⁴ — Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: Silərning asiqlikinglar axkarilinip, barliq kilmixliringlarda gunahlinglar kəringəqkə, kəbihlikinglarni əskə kəltürginglar tūpəylidin — yəni əzünglar pax kilinip əskə elinqinglar tūpəylidin, silər qoloqa elinisilər.

²⁵ Əmdi sən, i Israilning munapik həm rəzil xahzadisi, kəbihlikingning jazalinix waqti-saiti toxkinida, kəridioqan künig kelidu! □

²⁶ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Səllini uningdin eliwət, tajni eliwət; ixlar əz petida turiwərməydu; pəs turoqanni egiz kil, egiz turoqanni pəs kil;

²⁷ uning *təhtini* ərūwət, ərūwət, ərūwət! Uning hokukining Igisi kəlmigüqə, u yənə məwjut

□ **21:23 «gərqə bu pal ularoqa yaloqan kəringini bilən, ... Yəhudadikiləni qangilioqa alsun dəp padixah ularning kəbihlikini esigə kəltüridu»** — pütün bu ayətnig əyni tekstni qüxinix təs. «Iqkən kəsəmlər» bəlkim Zədəkiya Nebəqadnəsarəqa iqqən kəsəmləni kərsitidu. Nebəqadnəsarəning məslihetqiliri bu palni yaloqan dəp qarəqini bilən, Huda Yerusalemni jazalansun (Nebəqadnəsarəning qangilioqa qüxsun) dəp kət'iy bekitkən boləqəqqa, Nebəqadnəsar bəribir Rabbah xəhərigə əməs, bəlkə Yerusalemning asiqlikini esigə kəltürüp uningəqa hujum kilixni qarar kilidu. □ **21:25 «i Israilning munapik həm rəzil xahzadisi»** — «rəzil xahzadə» Zədəkiya padixahni kərsitidu. Əzakiyal pəyoqəmbər uni «padixah» degüsi kəlməydu. **«kəbihlikingning jazalinix waqti-saiti toxkinida, kəridioqan künig kelidu!»** — ibranii tilida «kəbihlikingning jazalinix waqti-saiti toxkinida, kəridioqan künig kəldi!» deyilidu. Demək, kəridioqan künigning yəqin kəlgənlikini təkətiləydu.

bolmaydu; Mən uni Uningoşa təkdım qilimən.□

Ammon həlki toqruluk bexarət

²⁸ Əmdi i insan oqlı, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar Ammoniylar wə ularning mazaklıri toqrisida mundak dəydu: «Bir kiliq, bir kiliq kətl kılıxka suquruloşan; u adəmni yəwetixkə, qakmaktək yaltiraxka parkiritiloşan!» — degin!□

²⁹ Qünki palqılar sən kiliq toqrunğda kuruq, alamət kərünüxlərni kərüp, sən üqün yaloşandin bir pal salıdu; rəzillərning kərıdıoşan küni kəlgəndə, kəbihlikning jazalinix waqti-saiti toxkanda, bular seni xu kırıloşan rəzillərning boyunliri üstigə qoxup yatqızıdu!

³⁰ Bu kiliqni öz oşilapioşa qayturup sal!

Mən sening üstünggə özüng yarıtıloşan jayda, yəni sən tərülgən jayda həküm qıkırıp jaza-laymən.

³¹ Xuning bilən Mən üstünggə kəhrimni təküp yaqdurup,
Oşəzipimning oti qılıp püwlaymən;

□ **21:27 «Uning həkuşining igisi kəlmigüqə, u yənə məwjut bolmaydu; Mən uni uningoa təkdım qilimən»** — bu ayətning mənisi, Zədəkiyadin keyin, Dawut padixahning əwladi, İsrail həm aləmning tegixlik padixahı Kutquzoşuqi-Məsih kəlgüqə İsrailning təhtigə öz həlkidin bolşan həqkim padixah bolup olturmaydu. «Yar.» 49:10-tiki bexarətnimu kərüng.

□ **21:28 «Bir kiliq, bir kiliq kətl kılıxka suquruloşan; u adəmni yəwetixkə, qakmaktək yaltiraxka parkiritiloşan!»** — Ammoniylar əzlrining muxu kiliqini İsrailarni soyux üqün suquroşan (keyinki ayətlətni kərüng). Biraq ahırıda u əzlrining bexioşa qüxıdu.

Mən seni qatillikqa mahir yawuz adəmlərnin
 qolıoqa tapxurup berimən;
³² Sən otqa yekiloqu bolisən;
 Sening qening öz zeminidə təkülidu;
 Sən qaytidin əslənməysən;
 Qünki Mənki Pərwərdigar söz qiloqan.

22

Yerusalem tooqruluk üq bexarət •••• Birinqi:
 — *qanlıq xəhər*

¹ Pərwərdigarning sözi mangu kelip xundak deyildi: —

² Əmdi sən, i insan oqlı, qanlıq xəhər üstigə həküm qıqarmamsən? Həküm qıqarmamsən? Əmdi uning yirginqlik qilmixlirini yüzigə selip mundak degin: —■

³ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Öz jaza künining kelixi üqün öz iqidə qan tökküqi xəhər, özini buloqax üqün özigə məbudlarni yasioqan xəhər —

⁴ Sən tökkən qan töpəylidin gunahkar boldung, yasioqan məbudlar töpəylidin özüngni buloqiding; sən öz jaza künliringni yekinlaxturdung, yilliringni toxturdung; xunga Mən seni əllərgə rəsua, barlıq məmlikətlərgə mazakning obykti qildim. ■

⁵ Sanga yekindikilər həmdə səndin yiraktikilər seni mazak qilidu, i qiya-qiyaoqa toloqan bətnamliq xəhər!

6 İsrailning xahzadiliri, hər birining hokukidin paydilinip iqingdə qandak qan tökkənlikigə qara!

7 Sening iqingdə ular ata-anisini közgə ilmiqan; aranglarda musapirlarğa zulum-zumbuluk qilqan, yetim-yesirlər həm tul hotunlarğa uwal qilqan;

8 Mening pak-mukəddəs nərsilirimni sən kəmsitkən, Mening «xabat kün»lirimni buloqap buzoqansən;

9 sening iqingdə qanğa təxna təhməthor adəmlər bolqan; ular taqlar üstidə butpərəslik exini yegən; sening iqingdə ular buzukluk pəsəndilik qilqan; ■

10 səndə öz atisining nomusioğa təgkənlər bar; ay kərgən qız-ayallarni ayaql asti qilqanlarmu bar. □ ■

11 Birsı qoxnisining ayali bilən yirginqlik buzukluk qilqan; yənə birsi öz kelinini buzup xəhwaniyət qilqan; səndə bolqan yənə birsi öz singlisioğa, yənə atisining qizioğa baskunqilik qilqan. ■

12 Ular qan təküx üqün arangda «sowəatlar»ni qəbul qilqan; sən əsüm-jazanə aloqan; sən öz qoxniliringdin haramni məjburiy yuluwelip, Meni untuqansən — dəydu Rəb Pərwərdigar.

13 Wə mana, Mən haramni məjburiy yuluwelix-

■ **22:9** Əz. 18:6,11 □ **22:10** «**atisining nomusioğa təgkənlər**» — ibrani tilida buning ikki mənisining mumkinliki bar: (1) öz atisioğa baskunqilik qilqan; (2) atisining ayali (öz anisi yaki əgəy anisi)ğa baskunqilik qilqan. Bizningqə muxu yərdə (2) toqridur. ■ **22:10** Law. 18:8,19; Əz. 18:6 ■ **22:11** Law. 18:15, 20; Yər. 5:8

ingəya wə sən öz arangda təkkən qanlarəya qarap qolumni-qoluməya urdum! □ ■

14 Mən seni bir tərəp qilidiəyan künlərdimu yüriking yənıla tok, qolliring qing turiw-erəmdü? Mənki Pərwərdigar söz qıldim, Əzüm uni ada qilimən. ■

15 Mən seni əllər arisiəya tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən, otturangda boləyan pəsəndilikinggə hatimə berimən. ■

16 Əmdi sən özüng arkilik əllərnin göz aldida buləyisən, andin Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. □

Ikkinqi bexarət: — Tawlaşning nətijisi — heqnemə qalmaydu!

17 Pərwərdigarning sözi mənə kelip xundak deyildi: —

18 İ insan oəli, İsrail jəməti Mənə huddi daxkal bolup qikti; ularning həmmisi humdanda qaləyan mis, qələy, tēmür wə qoşuxunlardur; ular kümüşning pəki bolup qikti. ■

19 Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Həmminglar daxkal bolup qikqəqqa, mənə əmdi Mən siləni Yerusalem otturisiəya yiqimən;

□ **22:13 «sən öz arangda təkkən qanlarəya qarap qolumni-qoluməya urdum»** — «qol-qoləya urux» qattik əpsuslinarlik, piəyanni bildüridu. ■ **22:13** Əz. 21:22 ■ **22:14** Əz. 17:24 ■ **22:15** Əz. 12:14, 15 □ **22:16 «Əmdi sən özüng arkilik əllərnin göz aldida buləyisən, andin Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən»** — oqurmənlər baxqa hil tərjimələri uqritixi mumkin. Ayətnin əyni tekstini qüxinix səl təs. ■ **22:18** Yəx. 1:22

²⁰ kixilər üstigə ot püwləp, ularni eritip tawlox üqün kümüx, mis, tēmür, qoquxun wə kələyni humdan iqigə yioqkandək, Mən oqəzipim wə kəhrim bilən silərnı yioqip *xəhər* iqigə selip silərnı eritimən.

²¹ Xundək, Mən silərnı yioqip, oqəzipimning otini üstünglərgə püwləymən, silər uning otturisida erip ketisilər;

²² kümüx humdanda eritilgəndək, silər xəhər otturisida eritilisilər; wə silər Mənki Pərwərdigarning Əz kəhrimni üstünglərgə təkənlikimni tonup yetisilər.

Üqinqi bexarət: — İsrailning pütүн jəmiyiti buzuldi!

²³ Pərwərdigarning səzi manga kelip xundək deyildi: —

²⁴ I insan oqlı, xəhərgə mundək degin: — Oqəzəp qüxkən kündə sən paklandurulmioqan, yamoqur qüxmigən bir zeminsən. □

²⁵ Əz oljisini titma qilidioqan, hərkirəydioqan xirdək ularning pəyoqəmbərliri uningda suyikəst ixlitidu; ular janlarnı yəwetidu; həzinilərnı, qimmətlik nərsilirini buliwalidu; ular uning otturisdiki tul hotunlarnı kəpəytməktə. ■

²⁶ Uning kaqinliri Təwrat-kanunumni buzup taxlap, pak-muqəddəs nərsilirimni buloqioqan;

□ **22:24 «Oqəzəp qüxkən kündə sən paklandurulmioqan, yamoqur qüxmigən bir zeminsən»** — Hudaning oqəzipi tüpəylidin, ularda bəlkim bir quroqəqililik boləqanidi. «Qan.» 28-babni kərüng. ■ **22:25** Mat. 23:14

ular pak-muqəddəs bilən addiy nərsilərnə pərķ qılmaydu; ular «xabat kün»lirimgə kəzini yumup yüridu; xuning bilən ular arisida Manga bətnam qaplinidu. ■

27 Uning iqidiki xahzadilər huddi oljisini titma qilidiqan bərilərdək; ular kan təküxidu, janlarnə nabut qilixidu, haram mən-pəətni bulixidu. ■

28 Uning pəyoqəmbərliri ularning *qilmixlirini* «hək suwaq» bilən akartkan, «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəp sahta kərünüxlərnə kərüwelip, pal selip yalqanqilik yətküzidu; ləkin Pərwərdigar ularqə səz qiloqan əməs. ■

29 Zemindiki addiy puqralarmu jəbir-zulum qilixip, bulang-talang qilidu; ular ajiznamratlarnə bozək qilip, musapirlarqə zulum selip uwal qilidu.

30 Mən ular arisidin tamni kaytidin yasitip beridiqan, Meni ularning zeminini wəyran qiliximdin yanduridiqan, uning yerikini ətküdək, Mening aldimda turidiqan ariqi bir əzimətni izdəp kəldim; birək heqbirni tapalmidim. ■

31 Xunga Mən kəhrimni üstigə təkimən; qəzipimning oti bilən Mən ularnə halak qilimən; Mən ularning yollirini əz bexioqə kayturimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar. ■

■ 22:26 Law. 10:10; Əz. 44:23 ■ 22:27 Mik. 3:11; Zəf. 3:3

■ 22:28 Əz. 13:7, 9, 10; 21:29; 22:12 ■ 22:30 Zəb. 106:23

■ 22:31 Əz. 9:10; 11:21; 16:43

23

Oholah, həm Oholibah — ikki ayal toqirulmuş bolqan təmsil

¹ Pərvərdigarning sözi mangu kelip xundak deyildi: —

² I insan oqlı, bir anidin tuqluqlan ikki ayal bar ikən;

³ ular Misir zeminidə paxixilik qilqlan; ular yaxliqta paxixilik qilqlan; xu yərdə ularning kəksiliri mijiklinip, qizliq əmqək topqiliri silanqlan. ■

⁴ Ularning isimliri bolsa, qongining Oholah, kiqikining Oholibah idi; ular Meningki idi; ular oqlul-qizlarni tuqlqan. Samariyə bolsa Oholah, Yerusalem Oholibahdır. □

⁵ Oholah Meningki bolqan təkdirdimu yənə buzukluq qilqlan — u axikliroqla, yəni qoxniliri bolqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərdə bolqan;

⁶ kək kiyim kiygən, əməldar-həkümdarlar, həmmisi kelixkən yigitlər, atqa mingən qəwəndazlar idi.

⁷ U öz buzukluqlini ularning üstigə beqlixliqlan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzadiliri idi; öz arzu-həwəslirini barliq qozqlatqlanlar bilən

---

■ 23:3 Əz. 20:8 □ 23:4 «Ular**ning isimliri bolsa, qongining Oholah, kiqikining Oholibah idi; ular Meningki idi**» — demək, Oholah İsrailning ximaliy padixahliqlini, Oholibah Yəhudani kərsitidu. «Oholah» — «uning qediri», «Oholibah» — «mening qedirim uningdidur» degən mənildə.

wə ularning barlıq məbudliri bilən u özini buloıoan. □

⁸ U yənıla Misirda boloan pahiıilıkliridin waz kəqmidi; qünki uning yaxlıkıda axu yərdikilər uning bilən billə yatti, kızılık kəksilirini silap, öz buzukluklırını uning üstigə təkıti.

⁹ Xunga Mən uni öz axnilirining, yəni uning arzu-həwəslirini kəzoqatқан Asuriylərnıng kəlioıa tapxurdum; ■

¹⁰ ular uning nomusini axkarılap, uning oıul-kızlırını elip ketip, uni kiliqlap öltürüwətti; u ayallar arisida *yaman* atakқа kaldi; uning üstigə həküm qikirilip jazalandi.

Oholibah

¹¹ Uning singlisi Oholibah buni kərüp turupmu, arzu-həwəsliridə hədisidin tehımu buzuk, pahiıilıkliri hədisiningkidin kəp bolup kətti.

¹² U öz kəoxniliri boloan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərni kəzoqatқан; ular əməldar-həkümdarlar, həxəmətlık sawut, formilarni kiygən, atқа mingən qəwəndazlar, ularning həmmisi kelıxkən yigitlər idi. ■

¹³ Mən uning buloınip kətkənlikini kərdum; ular ikkilisi bir yolluk idi.

¹⁴ U uning pahiıilıklirini axurdi; qünki u tamda pərəng bilən sürətləngən adəmlərni, yəni Kaldiylərnıng rəsımlirini kərđi;

□ **23:7** «U öz buzuklukını ularning üstigə beoıixlıoan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzadiliri idi» — yaki «U öz buzuklukını ularning üstigə beoıixlıoan; ularning həmmisini Asuriyəning esilzadilirigə beoıixlıoan». ■ **23:9** 2Pad. 17; 18

■ **23:12** 2Pad. 16:7

15 ularning bəlliri potilar bilən oraloqan, bexioqa quyruqluk səllilər kiyilgən; ularning həmmisi ləxkər bexidək, yəni tuquloqan yurti Kaldiyədəki Babilliklarning kiyapitidə idi.

16 U xuan ularoqa qarap ularning xəhwaniy həwsini qozoqoqan, xuning bilən ularni izdəp Kaldiyəgə əlqilərnə əwətkən. □

17 Xuning bilən Babilliklar uningoqa, yəni uning axnilik orun-kərpilirigə yəkin kelip, uni öz zinaliri bilən buloqoqan; u özini ular bilən billə buloqoqandin keyin ulardin bizar boldi.

18 U öz buzukluklirini oquq kəlip, nomusini axkarilixi bilən, jenim hədisidin yirgəngəndək uningdinmu yirgəndi.

19 Birək u yənə özining yaxliq künlirini, yəni Misir zeminida buzukluk pəhixilik kəloqan künlirini esigə kəltürüp öz buzukluklirini tehimu kəpəytti.

20 Uning ərliki exək mədəkliridək, məniysi atlarningkidək boləqan Babilning pəhixiwaz ərkəklirigə qarap həwəsliri qozoqaldi.

21 Sən yaxliqingdiki buzuklukliringoqa, yəni yaxliqingda Misirliklarning əmqəkliringni silioqinioqa yənə təxna bolup təlmürdung.

22 Xunga, i Oholibah, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mana, Mən jening hazır bizar boləqan axnilir-

□ **23:16 «U xuan ularoqa qarap ularning xəhwaniy həwsini qozoqoqan, xuning bilən ularni izdəp Kaldiyəgə əlqilərnə əwətkən»** — bundək bayanlar bəlkim Yəhudaning padixəhliri Babildin yardəm sorioqanlikini, Babilliklar bilən dostlaxmaqçi boləqanlikini, xundəkla ularning butpərəslikini qəbul kəloqanlikini kərsitidu («2Pad.» 20:12-15, 21:1-9-ayətlərnə kəring).

ingni özünggə qarxi kozoqitimən, ularni sən bilən qarxilixixka həmmə təriringdin elip kelimən;

²³ Babilliklar, barlıq Kaldiylər, Pekodlar, Xoalar, Koallar həmdə Asuriylərninğ həmmisini ular bilən təng kozoqaymən; ularning həmmisi kelixkən yigitlər, əməldar-hökümdarlar, uluq bəglər wə janablar, həmmisi atka mingən qəwəndazlardur;

²⁴ ular koral-yaraqlar, jəng hərwiliri, yük hərwiliri həm zor bir top həklər bilən sanga qarxi qıqıdu; ular əzlrini həmmə təriringdə sipar-kalkanlar wə dubuloqalarni kiyip sanga qarxi səpras bolidu; bexingəqə qüxidioqan tegixlik jazani ularəqə tapxurimən, ular öz həkümliri boyiqə jazalaydu.

²⁵ Mən mukəddəslikimdin qıqkan oqəzəpni sanga karitimən; xuning bilən ular kəhr bilən seni bir tərəp kılıdu. Ular seninğ burnung wə kulakliringni kesiwetidu; səndin ahırki qaloqanlar kiliqlinidu; ular oqul-qizliringni elip ketidu, səndin yənla qaloqanlar otta yutuwetilidu. □

²⁶ Ular səndin kiyim-keqəkliringni eliwelip, güzəl zibu-zinnətliringni bulaydu. ■

²⁷ Xuning bilən Mən səndə Misir zeminida baxlanəqan buzuklukliringni wə pəhixilikliringni tohtitimən; sən bu ixlarəqə yənə təlmürməysən, Misirni qayta əsliməysən.

²⁸ — Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən seni özünğ nəprətləngənlərninğ

□ **23:25** «*Mening* mukəddəslikimdin qıqkan oqəzəp» — ibraniy tilida «(Mening) həsitim». ■ **23:26** Əz. 16:39

qolioqa, yəni jening yirgəngənlərnin qolioqa tapxurimən; ■

²⁹⁻³⁰ ular seni əqmənlik bilən bir tərəp kılıp, barlıq əjirlirini elip ketip, seni tuoqmayalingaq qaldurup, paxiliklirini nomusini axkarilaydu. Sən əllər bilən paxilik qiloanliqin, ularning məbudliri bilən özünqni buloqoanliqin tūpəylidin, seninq buzukluklirinq həm paxiliklirinq bularni bexinqoqa qūxūrdi. ■

³¹ Hədəngning yolida özünq mangoansən; xunga Mən uninqdiki kədəhni seninq qolunqoqimu tutkuzdum.

³² — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Hədəngning kədəhni, qongqur wə qong bir kədəhni sənmu iqisən; sən rəsua bolup mazaq kilinisən, qūnki uninq həjimi qongdur;

³³ sən dəhxətlik wə həlakət kədəhi, yəni hədəng Samariyəning kədəhi bilən məstlik həm dərd-ələmgə toldurulisən;

³⁴ sən uni iqiwetip yənə yalaysən, hətta uninq parqilirinimu oajilaysən, andin kəksilirinqnimo yulup taxlaysən; qūnki Mən xundaq səz qildim, dəydu Rəb Pərwərdigar.

³⁵ Xuning üqūn Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Qūnki sən Meni untup arqangoqa taxliwətkənliqin üqūn, xunga öz buzuklukunq həm paxiliklirinqning jazasini kətūrisən. ■

³⁶ Wə Pərwərdigar manga mundaq dedi: — I insan ooqli, sən Oholah wə Oholibamah üstigə

■ 23:28 Əz. 16:37; Əz. 23:17 ■ 23:29-30 Əz. 16:39; Əz. 23:25, 26 ■ 23:35 Yər. 2:32; 3:21; 13:25; 18:15; Əz. 22:12

höküm qikıramsən? Əmdi ularoşa öz yirginlik qılmıxlirini ayan kılıp kərsətkin. ■

37 Qünki ular buzukluk kildi; kolliri qan boldi; ular öz butliri bilən buzukluk kılıp, uning üstigə Manga tuoşkan öz balilirini ularning ozuqi süpitidə kurbanlik kılıp ötküzüp beoşıxlidi. □ ■

38 Uning üstigə ular Manga xundak ix kıləanki, ohxax bir kündə ular Mening mukəddəs jayimni buləlap, «xabat kün»lirimni buzoan. ■

39 Qünki ular öz balilirimni butlirioşa soyoan qaoşda, ular ohxax bir kündə mukəddəs jayimni buləaxka kirdi; mana, ular Mening öyüm ottur-isida xundak kıləan. ■

40 Uning üstigə adəmlərnı yiraktın qakirdi, ularni elip kelixkə əlqi əwətti; mana, ular kəldi; sən ularni dəp yuyunup, kəz-qaxliringoşa osma qoyup, özüngni zibu-zinnətlər bilən pərdazliding;

41 həxəmətlık bir diwanda olturdung, uning aldioşa üstigə Mening huxbuyum həm zəytun meyim qoyuləan dastihanni qoydung; ■

42 oşəmsiz yürgən bir top kixilərnıng awazi uningda anglandi; qüprəndə adəmlər bilən billə qəl-bayawandin Sebaiylarmu elip kelindi; ular *hədə-singilning* kollirioşa biləzükler, bexioşa qi-

---

■ 23:36 Əz. 20:4; 22:2 □ 23:37 «**öz balilirini ularning ozuqi süpitidə kurbanlik kılıp ötküzüp beoşıxlidi**» — «(ottin) ötküzüx» degən söz, butpərəslik toşruluk bayanlar arisida bolsa, adəttə insanlarnı, bolupmu balilarnı butlaroşa «kurbanlik süpitidə ottin ötküzüx»ni kərsitidu. ■ 23:37 Əz. 16:21; 20:26,31 ■ 23:38 Əz. 22:8 ■ 23:39 2Pad. 21:4-7; Əz. 16:21; Əz. 20:13, 16 ■ 23:41 Pənd. 7:17

rayliq tajlarni saldi. □

⁴³ Əmdi Mən zina-buzukluklar bilən uprap kerioqan pahixə toqruluk; «Ular əmdi uning bilən buzukluk kiliwərsun; qünki u həkikətən *pahixə*» — dedim. □

⁴⁴ — Xuning bilən ular pahixə ayaloqa yekinlaxkandək uningəya yekin berip billə yatti; ular xundak kilip Oholah wə Oholibamah bu ikki buzuk ayaloqa yekinlixip billə yatti.

⁴⁵ Birak həkkanıy adəmlər ularni zinahor ayallarni wə kan tökküqi ayallarni jazalioqanoqa ohxax, ularning üstigə həküm qikirip jazalaydu; qünki ular zinahor ayallar, ularning kolliri kandur. □ ■

⁴⁶ Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Bir top adəmlərnə ularəya qarxi qikirip elip kelimən, ularni həryanoqa həydiwetixkə wə bulangqilik kilixka tapxurimən.

⁴⁷ Bu top kixilər ularni taxlar bilən qalma-kesək kilip, kiliqliri bilən qepip soyidu; ular ularning oqul-kizlirini öltüridu, öylirini ot bilən keydüriwetidu. ■

□ **23:42 «...Sebaiylarmu elip kelindi»** — «Sebaiylar»ning baxka birhil təjimişi: «hərakəxlər». □ **23:43 «Ular əmdi uning bilən buzukluk kiliwərsun — qünki u həkikətən pahixə»** — yaki «U həkikətən xundak bolsa, ular yanıla hazır uning bilən rast buzukluk kılamdu?». □ **23:45 «Birak həkkanıy adəmlər ularni zinahor ayallarni ... Jazalioqanoqa ohxax, ularning üstigə həküm qikirip jazalaydu»** — bizningqə bu jümlidiki «həkkanıy adəmlər» kattik kinayilik, həjwiyy gəp idi. Qünki u Babilliklarni kərsitidu (46-47-ayətlərnə kərüng). Mənişi bəlkim: «Ular silər bilən selixturuloqanda, həkkanıy adəmlər kərünüdu». ■ **23:45** Əz. 16:38 ■ **23:47** Əz. 16:41

⁴⁸ Xuning bilən Mən zemində buzuklukğa ha-timə berimən; xuning bilən barlıq ayallar silərdin sawaq elip silərnin buzuklukliringni dorimaydu.

⁴⁹ Ular buzuklukungni öz bexingəyə kayturup qüxüridu, wə silər məbudliringlarəyə qetixlik boləqan gunahlarni kətürisilər; silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.■

24

Daoqlixip kətkən qazan

¹ Tokkuzinçi yili, oninçi ayning oninçi künidə, Pərwərdigarning sözi mənə kelip mundaq deyildi: —

² I insan oqlı, bu künni, dəl muxu künnin qislasini yeziwəloqin; qünki dəl muxu kündə Babilning padixahı Yerusalemlni muhasirigə aldı.

³ Asiy jəmätning aldiyə bir təmsilni qoyup mundaq deyin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydi: — «Kazanni otning üstigə qoyunlar, ot üstigə qoyunlar, uningəyə su qoyunlar; ■

⁴ gəx parqiliri, hər bir esil gəx parqilirini, put wə qolını uningəyə yiqip selinlar; esil ustihanlarnımu qoxunlar;

⁵ qoy padisidin əng esillirini elinlar; ustihanlarni pixuruxğa uning astiyəyə otun topla qoyunlar; uni kattıq kaynitinglar, uningdiki ustihanlar obdan kaynisun.

6 — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qanhor xəhərning həlioqa, yəni dat baskan qazanoqa, heq deti kətməydiqan qazanoqa way! Uningdiki həmmi birdin-birdin al; uningqa nesiwə qeki taxlanmisun! □ ■

7 Qünki u təkkən qan uning otturisida turidu; u qanni topa bilən kəmgili boləudək yərgə əməs, bəlki takir tax üstigə təkti. □

8 Kəhrimni kəzoqax, intikam elix üqün, u təkkən qanning yepilmasliki üqün takir tax üstigə qaldurdum.

9 Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qanhor xəhərning həlioqa way! Mənmu uning otun dəwisini yooqan qilimən! ■

10 Otunni dəwilənglar, otni yikip quhqulanglar, gəx obdan pixsun, dora-dərməklərni kəoxunglar, ustihanlar kəyüp kətsun!

11 Andin qazanni kizitip, uningdiki misni kipkizil qilinglar, iqidiki daq-kirlar eritilip, uning deti qikiriwetilix üqün uni quruk peti qoqlar

---

□ 24:6 «Qanhor xəhərning həlioqa, yəni dat baskan qazanoqa, heq deti kətməydiqan qazanoqa way!... uningqa nesiwə qeki taxlanmisun!» — qazanning deti qan rənggidə bolup, bəlkim xəhərning qanhorluqini bildüridu. Ayətning keyinki qismining mənisi bəlkim, qazanning dat baskan parqiliridək, xəhərdikilərmu parqə-parqə tarkilip ketip, heqqandak bəhtning nesiwisini kərməydu degənlik. «**uningdiki həmmi birdin-birdin al**» — yaki «uningdiki gəx parqilirini bir-biridin al». ■ 24:6 Əz. 22:2 □ 24:7 «**Qünki ... u qanni topa bilən kəmgili boləudək yərgə əməs, bəlki takir tax üstigə təkti**» — demək, əzliri eltürgən adməmlərgə tehimu bihərmətlik qilip ularni dəpnə qilməqan; yənə kelip, heq nomus qilmay təkkən qanni yoxuruxning həjiti yok dəp yürgən. ■ 24:9 Naq. 3:1; Həb. 2:12

üstigə koyunglar!

¹² Uning kılqan awariqilikliri Meni upratti;
Lekin uning qelin deti uningdin kətmidi;
Xunga uning deti otta turiwərsun!

¹³ Sening paskiniqilikingdə buzuk pahixilik bardur; Mən seni pakizlimaqçi boldum, lekin sən paskiniqiliqtin pakizlandurulmaymən deding; əmdi kəhrimni üstünggə təküp tohtatmioquqə sən paskiniqiliqtin pakizlandurulmaysən.

¹⁴ Mənki Pərwərdigar xundak söz kildim; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada kılımən; Mən nə buningdin yanmaymən, nə heq sanga iqimni aqrıtmaymən, nə uningdin ökünməymən; ular sening yolliring wə kilmixliring boyiqə üstünggə həküm qikirip jazalaydu — dəydu Rəb Pərwərdigar.■

Əzakiyalning sөyümlük ayalining əlümi

¹⁵ Wə Pərwərdigarning sözi manga kelip xundak deyildi: —

¹⁶ «I insan oqlı, Mən sening sөyümlük kəz qarıqukungni bir urux bilən səndin elip kətimən; birak sən heq matəm tutma, heq yioqlima, heq kəz yexi kılma;

¹⁷ süküt iqidə uq-zar tartisən; əlgüqi üqün heq həza tutma; səlləngni bexingqə orap, kəxliringni putungqə baqlıoqin; yüzüngning təwinini yepiwətmə, adəmlər epbərgən nandin yemə».

■ 24:14 Əz. 5:11; 23:24

¹⁸ Xuning bilən Mən ətigəndə həlkkə söz kildim; kəqkurunda ayalim öldi. İkkinqi küni ətigəndə mən buyruloqini boyiqə ix kildim.

¹⁹ Əmdi halayik manga: «Sening bu qiloqan ixliringning nemini kərsətkənlikini deməmsən?» dedi.

²⁰ Mən ularoqa mundak dedim: — Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —

²¹ Israil jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən Öz mukəddəs jayimni, yəni sən pəhirləngən küqtayanqingni, kəzünglarni huxal qiloquqi, jeninglar təxna boləqan nərsini buləqay dəwatimən; siləring kəyninglarda qaləqan kiz-ooqullar qiliq bilən yokilidu.

²² Xu tapta silər Mən *Əzakiyal* hazır qiloqinimdək kilisilər; silər yüzünglarning təwinini yapmaysilər, adəmlər epbərgən nandin yeməysilər;

²³ səllənglər bexinglarda, kəxinglar ayaqliringda boliweridu; silər heq matəm tutmaysilər yaki heq yioqlimaysilər; silər kəbihlikliringlar iqidə solixip, bir-biringlaroqa qarixip uq-zar tartisilər. □ ■

²⁴ Xundak qilip Əzakiyalning əzi silərgə bexarət bolidu; u qandak qiloqan bolsa, silər xundak kilisilər; bu ix əməlgə axuruloqanda, silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup

---

□ **24:23 «silər heq matəm tutmaysilər yaki heq yioqlimaysilər; silər kəbihlikliringlar iqidə solixip, bir-biringlaroqa qarixip uq-zar tartisilər»** — demisəkmü, balayi'apət xundak eoqir boliduki, heqqandak kəz yaxliri yaki matəm tutuxlar uningoqa layik kəlməydu. ■ **24:23** Əz. 4:17

yetisilər.■

²⁵ — Wə sən, i insan oqlı, Mən ulardin küq-istihkamini, ular pəhriləngən güzək gəhrini, səyümlük kəz qarıquqlirini, jan-jegiri boləqan kız-oqullirini ulardin məhrum qilidiəqan künidə,

²⁶ — yəni xu künidə, sanga bu həwərnı qulıqıngəqə yətküzüx üqün bir kaqkən yen-ıngəqə kəlməmdü?

²⁷ Xu künidə aqzıng eqiləqan bolıdu, sən bu kaqkən bilən səzlixısən, yənə heq gaqa bol-maysən; xundak qilip ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».□

25

Əllər toqruluk bexarətlər •••• Birinqi bexarət — Ammon toqruluk

¹ Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

² I insan oqlı, yüzüngni Ammoniyarəqə qarıtıp, ularni əyibləp bexarət berip mundak degin: —■

³ — Ammoniyarəqə mundak degin — Rəb Pərwərdigarning səzini anglanglar! Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening mukəddəs jayım buləqanoqanda, Israil zemini wəyran qilinoqanda, Yəhuda jəməti sürgün

---

■ 24:24 Əz. 12:6 □ 24:27 «Xu künidə aqzıng eqiləqan bolıdu, sən bu kaqkən bilən səzlixısən, yənə heq gaqa bolmaysən» — bu gaqilik bəx yil ilgiri baxlanəqan. 3:26-ayətni izahtı bilən wə 33:22-ayətnimu kərüng. ■ 25:2 Yər. 49:1

kilinoqanda sən ularoqa karap: «Wah! Yahxi boldi!» degining tüpəylidin,

⁴ əmdi mana, Mən seni xərktiki əllərnin igitdarqilikioqa tapxurimən; ular senin arangda bargah kurup, arangda qedirlirini tikidu; ular mewiliringni yep, sütungni iqidu.

⁵ Mən Rabbah xəhirini tögilər üqün otlaq, Ammoniylarning yerini koy padiliri üqün arangah kilimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

⁶ — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Israil zeminiqoqa karap qawak qelip, putungni tepqəklitip, kəlbinqdiki pütin eqmənlik bilən hux bolqanliqing tüpəylidin, □

⁷ əmdi mana, Mən üstünggə qolumni uzartip, seni əllərgə olja boluxka tapxurimən; Mən seni həklər iqidin üzimən, məmlikətlər iqidin yokitimən; Mən seni həlak kilimən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. □

Ikkinqi bexarət — Moab toqruluk

□ 25:6 «sən Israil zeminiqoqa karap qawak qelip, putungni tepqəklitip, kəlbinqdiki pütin eqmənlik bilən hux bolqanliqing tüpəylidin... — muxu yərdə «qawak qelix» wə «putni tipqəklitix» intayin huxal bolup kətkənlikini bildüridu.

□ 25:7 «əmdi mana, mən üstünggə qolumni uzartip, seni əllərgə olja boluxka tapxurimən...» — Babilning padixahı Nebokədnəsar miladiyədin ilgiriki 582-yili Rabbah xəhirini wəyran kiliwətti. Keyin «Nabatiylik» ərəblər xərək tərripidin kelip Ammon zeminini igiliwəldi.

⁸ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Qünki Moab wə Seirning: «Yəhuda pəkət barlıq baxqa əllər bilən ohxax, halas» degini tüpəylidin, ■

⁹ xunga mana, Mən Moabning yenini — qəgrasidiki xəhərlərnı, zeminining pəhri boləqan Bəyt-Yəximot, Baal-Meon wə Kiriatayim xəhərliridin baxlap yerip aqımən;

¹⁰ ularni Ammoniy-larning zemini bilən billə xərktiki əllərgə tapxurimən; Mən Ammoniy-larning yənə əllər arisida əslənməsliki üqün, ularning igidarlıqıqə tapxurimən; ■

¹¹ wə Moab üstigə həküm qıqırıp jazalaymən; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.□

Üqinqi bexarət — Edomni əyibləx

¹² Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — qünki Edom Yəhuda jəmətidin eq elip yamanlıq kılıp, xuningdək eqiir gunahkar boləqini tüpəylidin, intıqam aləqini tüpəylidin,

¹³ — əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən Edomqə kolumni sozimən; xuning bilən uni zeminidin adəmlər həm haywanlardin məhrum kılımə; Mən uni Teman xəhiridin tartip wəyran kılımə; ular Dedan xəhirigiqə kiliq bilən yikilidu.

■ 25:8 Yər. 49:1-47 ■ 25:10 Əz. 21:37 □ 25:11 «Moab üstigə həküm qıqırıp jazalaymən; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu» — Babilning padıxaşi Nebokədnəsar miladiyədin ilğiriki 582-yili Moabning zeminini ixoqal kildi. Keyin «Nabatıylik» ərəblər xərək tərıpidin kelip Moab zeminni igiliwaldi.

14 Xuning bilən Mən həlkim İsrailning qoli arkilik Edom üstidin Öz intikamimni alimən; ular Mening aqqikim həm kəhrim boyiqə Edomda ix kilidu; Edomiylar Mening intikamimning nemə ikənlikini bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.□

Tətinqi bexarət — Filistiyəni əyibləx

15 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Filistiyələr intikam niyiti bilən hərəkət kilip, kona eqmənliki bilən Yəhudani yokitayli dəp iq-ıqıdın eq aloqini tüpəylidin,

16 Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Filistiyəning üstigə qolumni uzartimən; Mən Kərətiylərnı kırıwetimən, dengiz boyidikilərnıng qalduklirininı wəyran qilimən.

17 Mən ularnıng üstigə kəhrilik tənbihlərnı qüxürüp kattıq intikam alimən; ularnıng üstidin intikam aloqinimda ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.□

□ 25:14 «Mən həlkim İsrailning qoli arkilik Edom üstidin öz intikamimni alimən; ular Mening aqqikim həm kəhrim boyiqə Edomda ix kilidu...» — miladiyədin ilgiriki 120-yili Yəhudıylarınıng yetəkqisi Yuhanna Hirkanus Edomqa hujum kilip ularqa «towa kilip Pərwərdigarqa ix-ınlıqlar, yaki qiliqimda əlünqlar» degən tallax yolını bərdi.

□ 25:17 «Mən ularnıng (Filistiyələrnıng) üstigə kəhrilik tənbihlərnı qüxürüp kattıq intikam alimən» — Filistiyələr awwal Babilning padıxahı Nebokadnəsar tərıpidin azab kərdi; andin Grek imperiyəsi tərıpidin ixoqal qilindi; miladiyədin ilgiriki 148-146-yıllarda ular Yəhudıylar tərıpidin bir məzgil ixoqal qilindi. Ularınıng əwladlırı bögünki «Pələstinliklər»ning bir qısmı.

26

Tur wə Zidonni əyibləx

¹ On birinçi yili, ayning birinçi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — □

² I insan oqlı, Turning Yerusalem toqruluk; «Wah! Yahxi boldi! Əllərninğ dərwazisi bolocuqi wəyran boldi! U manga qarap qayrilip eqildi; uning wəyran kilinixi bilən özümni toyoquzimən!» degini tüpəylidin,

³ — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, i Tur, Mən sanga qarximən, dengiz dolğunlarni kəzoqıoqandək, kəp əllərnı sən bilən qarxilixka kəzoqaymən;

⁴ ular Turning sepillirini bərbat kilip, uning munarlırını qekip yokitidu. Uning üstidiki topilirini kirip taxlap, uni takir tax kilip qoyimən.

⁵ U pəkət dengiz otturısidiki torlar yeyilidoqan jay bolidu; qünki Mən xundak söz kildim, dəydu Rəb Pərwərdigar; u əllər üqün olja bolup qalidu.

⁶ Uning kuruklukta qaloqan kızlırı kiliq bilən kirilidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.□

⁷ — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Tur bilən qarxilixixka Babil padixahı Nebokadnəsar, yəni «padixahlarning padixahı»ni, atlar, jəng hərwiliri bilən, atlıq

---

□ **26:1 «on birinçi yıl»** — sürgün boləanlikining 11-yili idi. Bəlkim on birinçi ay boluxı mumkin. □ **26:6 «kuruklukta qaloqan kızlırı»** — bəlkim turoqa bekindi boləan yezilarnı kərsitidu. 8-ayətnimu kərüng. Bu bexarət toqruluk yənə «qoxumqə səz»imizni kərüng.

qəwəndazlar, koxun wə zor bir top adəmlər bilən ximal tərpidin qikirip epkelimən.

8 U kuruqlukta kaləjan kizlirini kiliq bilən soyidu, sanga muhasirə potəylirini kuridu, sepiloə qikidiəjan denglükni yasaydu, sanga qarap kalkanlirini kətüridu.

9 U sepilliringəja bəsküqi bazəjanlarni karitip tikləydu, koral-paltiliri bilən munarliringni qekip oqulitidu.

10 Uning atlirining köplükidin ularning kətürgən qang-topisi seni kaplaydu; sepilliri bəsülgən bir xəhərgə bəsüp kirkəndək u sening kəwukliringdin kirkəndə, sepilliring atlik əskərləning, qaklarning həm jəng hərwilirining sadasi bilən təwrinip ketidu.

11 Atlirining tuyakliri bilən u barliq rəstə-koqiliringni qəyləydu; u puqraliringni kiliq bilən kiridu, küqlük tüwrükliring yərgə yikilidu. ■

12 Ular baylikliringni olja, mal-tawarliringni qənimət kilidu; ular sepilliringni buzup oqulitip, həxəmətlik əyliringni harabə kilidu; ular sening taxliring, yaəjaq-limliring wə topa-qangliringni dengiz suliri iqigə taxlaydu.

13 Mən nahxliringning sadasini tügitimən; qiltarliringning awazi kaytidin anglanmaydu. ■

14 Mən seni takir tax kilimən; sən torlar yeyilidiəjan bir jay bolisən, halas; sən kaytidin qurulmaysən; qünki Mənki Pərwədigar xun-

---

■ 26:11 Yəx. 5:28; Yər. 47:3 ■ 26:13 Yəx. 24:7, 8; Yər. 7:34; 16:9

dak degənmən, dəydu Rəb Pərwərdigar.□

15 Rəb Pərwərdigar Turəja mundak dəydu: — Sən oqulap kətkinəgdə, yarilanəjanlar aq-zarlıqinida, otturungda kiroqin-qapqun qilinəqanda, dengizning qət yaqiliri təwrinip kətməmdü?

16 Dengizdiki xahzadilər təhtliridin qüxüp, tonlirini biryakqa taxlap, kəxtilik kiyim-keqəklirini seliwetidu; ular əzlrini kərkunq-titrək bilən pürkəydu; ular yərgə olturup, heq tohtawsiz titrəp, sanga qarap sarasimigə qüxidu.

17 Ular sən üqün bir mərsiyəni oqup sanga mundak dəydu: —

«I aqaləng dengizdikilərdin boləjan, dangki qikqan,

Dengiz üstidin küqlük həküm sürgən,

Əz wəhəxtliringni barlıq dengizda turuwatqanlarəja saləjan xəhər!

Sən wə sənda turuwatqanlar nəkədər həlak boləjan!■

18 Həzir sening oqulap kətkən kününgdə,

Dengiz boyidikilər titrəp ketidu;

Dengizdiki arallar wə kiroqaktikilər sening yok bolup kətkinəgdin dəkkə-dükkigə qüxüp

---

□ **26:14 «Mən seni taqir tax qilimən; sən torlar yeyilidəjan bir jay bolisən, halas; sən qaytidin qurulmaysən»** — bu bexarət awwal Babilning imperatori Nebəkadnəsar, andin Grek imperatori «Büyük Iskəndər» tərəpliridin əməlgə axuruldi. Turning həzirkə əhwalı dəl muxu ayəttə eytiləndəktur. Bu ixlar toqruluk yənə «qoxumqə səz»imizni kərüng. ■ **26:17** Wəh, 18:9-19

qaldı».□

19 — Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: —
«Mən seni adəmzatsız xəhərlərdək, harabə
xəhər kılqinimda,

Mən üstünggə dengiz qongkurluklirini qikirip
seni qəkürginimdə,

Uluq sular seni besip yapqanda,

20 Xu tapta Mən seni hangoqa qüxkənlər bilən
billə qüxürimən,

Kədimki zamandikilərnin qatarioqa
qüxürimən;

Seni yərning tegiliridə turoquzimən;

Seningdə kaytidin adəmzat bolmasliki üqün,

Seni kədimki harabilər arisioqa,

Hangoqa qüxkənlər bilən billə boluxqa
qüxürimən;

Biraq tiriklərnin zeminida bolsa güzəllik tikləp
qoyimən;□

21 Mən seni baxkilaroqa bir aqaği-wəhxət
kylimən;

Sən kaytidin heq bolmaysən;

Ular seni izdəydu, biraq sən mənggügə tepil-
maysən»

— dəydu Rəb Pərwərdigar.

□ 26:18 «**Həzir senin qulap kətkən kününgdə, dengiz boyidikilər titrəp ketidu...**» — bu bexarətnin kəp jəhətlərdə əməlgə axuruluxi toqruluk «qoxumqə səz»imizni kərüng.

□ 26:20 «**Biraq tiriklərnin zeminida bolsa güzəllik tikləp qoyimən**» — baxka birhil tərjimisi: «Sən kaytidin tiriklərnin zeminida hərmətkə sazawər orunda bolmaysən».

27

Tur toqrulux yəna bir bexarət — Tur xəhırini qıraylık kemigə ohxitix

¹ Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

² Sən, i insan oqlı, Tur toqrulux bir mərsiyəni aozingəqa elip uningəqa mundak degin: —

³ I dengizlarning kirix aozıda turukluk, dengiz boyliridiki kəp əllər bilən sodilaxkuqi, Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —

«I Tur, sən «Mening güzəllikim kamalətkə yətti!» deding. □ ■

⁴ Sening qəgraliring bolsa dengizlarning ottur-isida idi;

Seni yasioqanlar güzəllikini kamalətkə yətküzdi.

⁵ Ular barlik tahtayliringni Senirdiki qarioqaylardin yasioqan;

Sanga moma üqün ular Liwandin kedir dərihini epkəlgən;

⁶ Palakliringni Baxandiki dub dərəhliridin yasioqan;

Palubangni səmxit dərəhliridin yasap,

Kupros dengiz boyidiki pıl qixi bilən nəqixligən. ■

⁷ Yəlking Misirdin kəltürülgən kəxtilik libastin yasaləqan, u sanga tuq boləqan;

□ **27:3 «I dengizlarning kirix aozıda turukluk...»** — ibraniy tilida «kirix aozı» deqan söz «jüplük xəklidə», qünki turning ikki porti bar idi. ■ **27:3** Əz. 28:12 ■ **27:6** Yəx. 2:13

Sayiwining bolsa dengiz boyidiki Elixahdiki kək wə səsün rəhtlərdin idi; □

⁸ Zidondikilər həm Arwadtikilər sening palak uruquqiliring idi;

Səndə boləqan danixmənlər, i Tur, sening yol baxliuquqiliring idi.

⁹ Gəbaldiki aqsakallar wə uning danixmənliri səndə bolup, kawakliringni etətti;

Dengiz-okyandiki barliq kemilər wə ularning dengizqiliri mal almacturuxka yeningoqa kelətti.

¹⁰ Parslar, Ludtikilər, Liwiyədikilər qoxunoqa tizimlinip, sening ləxkərliring boləqan;

Ular qalkān-dubuloqilirini üstünggə esip, seni həywətlik qiləqan; □

¹¹ Arwadtikilər qoxuning bilən hər təriringdə sepilliringda turup kəzəttə boləqan;

Gammadtikilərmu munarliringda turəqan;

Ular qalkān-qorallirini ətrapingoqa, sepilliringoqa esip qoyəqan;

Ular güzəllikingni kamalətkə yətküzgən;

¹² Tawarliringning mol boləqanliqidin Tarxix sanga heridar boləqan;

Məhsulatliringoqa ular kümüx, təmür, qələy, qoquxun tegixip bərgən. □

¹³ Jawan, Tubal wə Məxək sən bilən soda qiləqan;

□ **27:7 «Elixah»** — bəlkim Kuprosni kərsitidu. □ **27:10 «Liwiyədikilər»** — «Liwiyə» yaki «Libya» ibraniy tilida «Put» degən sözdur. □ **27:12 «Tarxix»** — qədimki zamanlarda dengiz sodisi bilən dangki qıqqan «Tarxix» dəydiəqan üç yurt bar boluxi mumkin idi. Birinçisi, ximaliy Afriqida (hazırkı Marakəx ətrapida); ikkinçisi İspaniyə, üçinçisi Əngliyə idi. Muxu yərdə bəlkim İspaniyini kərsitidu.

Ular tawarliringoşa adəmlərninĝ janliri, mis
kaqa-kazanlarni tegixkən. □

14 Torgamaĝ jəmətidikilər məhsulatliring üqün
atlar, jəng atliri wə kəqirlarni tegixip bərgən.

15 Dedandikilər sən bilən sodilaxkən;
Dengiz boyliridiki kəp həlk sanga heridar
boləan;

Ular sanga dəndan, əbnus yaşıqini təligən;

16 Suriyə kəl hünərliringning mol boləanlikidin
sanga heridar boləan;

Ular məhsulatliringoşa mawi yaqutlar, səsün
rəhtlərnini, kəxtilərnini, nəpis kanap rəhtlərnini,
marjanlarni, kızil yaqutlarni tegixip bərgən. □

17 Yəhuda wə İsrail zeminidikilərdinmu sən
bilən sodilaxquqilar boləan;

Tawarliringoşa ular Minnitning buşdayliri, pe-
qinilər, həsəl, zəytun meyi, məlhəm dorilarni
tegixip bərgən.

18 Dəməxk kəl hünərliringning mol
boləanlikidin,

Hərhil baylıqliring tüpəylidin sanga heridar
bolup sanga Həlbəning xarablrini, aq
yunqlarni tegixip bərgən.

19 Wedan wə Uzaldin qıkkən Jawandikilər
məhsulatliringoşa sokuloqan təmür,

□ **27:13 «Jawan»** — hazırkı Gretsiyədur. Tubal wə Məxək əslidə hazırkı Türkiyə zeminida yaxıoqan ikki kəbilə idi. Keyin ular Rusiyə tərəpkə kəqüp kətkən boluxi mumkin. **«adəmlərninĝ janliri»** — kullar degənlik. □ **27:16 «Suriyə kəl hünərliringning mol boləanlikidin sanga heridar boləan...»** — bəzi kona kəqürmə nushilarda «Aram» (Suriyə) əməs, «Edom» deyilidu: 18-ayəttə «Dəməxk» (Suriyəninĝ paytəhti) toşrulux söz boləaqqa, «Edom» bəlkim toşridur.

qowzakdarqin, egirni tegixkənidi.

²⁰ Dedan sanga at tokumlrini tegixip bərgən;

²¹ Ərəbistan wə Kərdiki barlıq xahzadilər sanga heridar boldi;

Sanga pahlanlar, qoqkarlar wə eqkilərnı tegixip bərgən.

²² Xəba həm Raamahdiki sodigərlər sən bilən tijarət kıləqan;

Məhsulatliringoqa ular hərhil sərhil tetitkular, qimmətlik jawahıratlar wə altun almxturup bərgən.

²³ Həran, Kannəh, Edəndikilər wə Xəba, Axur, Hilmadtiki sodigərlər sən bilən tijarət kıləqan;□

²⁴ Ular sanga həxəmətlik kiyim-keqək, səsün rəhtlər wə kəxtilər, rəngmurəng giləmlərnı tegixip bərgən;

Bularning həmmisi tügünqəklinip tana-aroqamqılar bilən qıng baqlinip, bazaringoqa kirdi.

²⁵ Tarxixitiki kemilər tawarliringni kətürgən karwanlardək boləqan;

Xuning bilən sən dengiz-okyanning baqlrida mal bilən toldurulup, intayin eqirlixip kətkənsən; □

²⁶ Sening palak orəquqiliring seni uluq sularoqa apardi;

Xərk xamili seni dengiz-okyanning baqlrida parə-parə kiliwətti;■

²⁷ Sening mal-mülükliring, bazarliring, dengizqiliring wə yol baxlıquqiliring,

□ **27:23 «Axur»** — Asuriyə. □ **27:25 «eqirlixip kətkən»** — ibraniy tilida ikki bislik gəp bolup, uning ikkinqi mənisi «hərmət-abruyluk boləqan» degən mənidə. Xühhisizki, bu kinayilik gəp idi. ■ **27:26** Əz. 17:1

Kawakliringni ətküqilər, sən bilən sodilaxқан sodigərlər, səndə boloqan barlıq ləxkərliring, Jümlidin arangda toplanoqan adəmləring həmmisi sən ərülüp kətkən kününgdə ərülüp dengiz-okyaning koynioqa ətərk bolup ketidu.■

²⁸ Yol baxlıoquqiliringning aq-zarlıridin daladik-ilər təwrəp ketidu.■

²⁹ Palaq oroquqilarning həmmisi, Dengizqılar, dengizda barlıq yol baxlıoquqılar öz kemiliridin qüxidu;

Ular quruklukta turidu;

³⁰ Ular sanga qarap awazini anglitip,

Qattik aq-zar kətüridu;

Ular topa-qang qikirip bexioqa qaqudu;

Ular küllər iqidə eoqinaydu.

³¹ Ular seni dəp qaqlirini qüxürüp əzlrini taz kilip, bəz kiyimlərgə oraydu;

Ular qattik matəm tutup sən üqün zor dərd-ələm iqidə yioqlaydu.□ ■

³² Ular aq-zarlırini kətürginidə sən üqün bir mərsiyəni oqup, sən toqruluk həza kilip mundaq dəydu:

— «Tur dengiz-okyanlar otturısında, hazır jimjit kilinoqan!

Əsli kim uningoqa təng kelələytti?

³³ Məhsulatliring dengiz-okyanlardin ətüp kətkəndə,

Sən kəp həlklərnə kənaətləndürgən;

Baylıqliring wə tawarliringning molluqi bilən yər yüzidiki padixahlarnə beyitqənsən.

■ 27:27 Wəh. 18:9-19 ■ 27:28 Əz. 26:10, 15 □ 27:31 «bəz kiyimlər» — matəm tutux yaki qattik towa qilixni bildürətti.

■ 27:31 Yər. 48:37

34 Sən sularning qongkur tegidə dengiz-okyanlar tərpidin parə-parə kılinoqanda, Tawarliring həm arangda bolqan top-top adəmliringmu ərülüp ətərk bolup kətti.

35 Barlıq dengiz boyidikilər sanga qarap alakzadə bolqan; Ularning padixahliri dəhxət qorkup, ularning yüzlrini sur baskan.

36 Həklər arisidiki sodigərlər sanga qarap «ux-ux» kildi; Sən özüng bir wəhxət iding, əmdi qaytidin bolmaysən»».□ ■

28

Turning padixahini əyibləydiqan bir bexarət

1 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

2 I insan oqlı, turning xahzadisigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sening özüngni qong tutup: «Mən bir ilahturmən;

Mən Hudaning təhtigə, yəni dengiz-okyanlarning baqrida olturimən», degənsən; (Biraq sən insan, Huda əməssən!)

Sən öz kənglüngni Hudaning kəngli dəp oylap qalding.■

3 Mana, sən Daniyaldin danasən;

□ 27:36 «sodigərlər sanga qarap «ux-ux» kildi» — «ux-ux kılıx» kona jəmiyəttə məshirə kılıxni bildüridu. ■ 27:36 Əz. 26:21 ■ 28:2 Yəx. 31:3

Həqkandak sir səndin yoxurun əməs;□

⁴ Danalıqıng wə əkling bilən sən baylıqlarəa igə boldung,

Altun-kümüxnü həziniliringgə toplap qoydung;

⁵ Tijarəttə boləan zor danalıqıng bilən baylıqliringni awuttung;

Baylıqliring tüpəylidin özüngni qong tuttung: —

⁶ Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —

Sən öz kənglüngni Hudaning kəngli dəp oylap kətkənlikingdin,

⁷ Əmdi mana, Mən yat adəmlər,

Yəni əlləring dəhxitini üstüggə epkelimən;

Ular danalıqıngning parlaklıqini yökitixka kiliqlirini suqurup,

Xan-xəripingni buləaydu;■

⁸ Ular seni hangəa qüxüridu;

Xuning bilən sən dengiz-okyanlarning köynida ɵltürülgənlərnin ɵlümidə ɵlisən.

⁹ Əmdi seni ɵltürgüqining aldidə: «Mən Huda» — dəmsən?

Birək sən özüngni sanjip ɵltüridiəqanınin qoli astidə Təngri əməs, insan bolup qıqisən.

¹⁰ Sən yat adəmlərnin qolida hətne kilinmiəqanlarəa layik boləan ɵlüm bilən ɵlisən;

Qünki Mən xundak söz kıləan», — dəydu Rəb

□ **28:3** «**Mana, sən Daniyaldin danasən**» — xu waqıtta Daniyal pəyğəmbər allıqəan Babil ordisidə birnəqqə yıl bax wəzir boləan. ■ **28:7** Yər. 6:23

Pərwərdigar.□

Turning padixahı tooṛruluk bir mərsiyə

¹¹ Pərwərdigarning səzi munga kelip mundak deyildi: —

¹² I insan oqli, Turning padixahı tooṛruluk awazingni kətürüp bu mərsiyəni aozingota elip uningota mundak degin: —

Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —

«Sən, kamalətning jəwhiri boləjan, Danalikka toləjan, güzəlliktə kamalətkə yətkəniding;□ ■

¹³ Sən Erəm baṛqisi, yəni Hudaning baṛqisida boləjansən;

Hər bir kimmətlik taxlar, yəni kızıl yaqut, serik gəhər wə almas, beril yaqut, aq həkik, anartax, kək yaqut, zumrət wə kək qaxtax sanga yögək boləjan;

Yaqut kəzliring wə nəkkaxliring altun iqiğə yasaləjan;

Sən yaritiləjan kününgdə ular təyyarlanəjanidi.

¹⁴ Sən bolsang məsihləngən muḥapizətqi kerub idingsən,

Qünki Mən seni xundak bekitkənidim;

Sən Hudaning mukəddəs teṛqida boləjansən;

□ **28:10** «Sən yat adəmlərnin qolida hətnə kilinmioṛanlarəja layik boləjan əlüm bilən əlisən» — Turdikilər adətə «hətnə kilinmioṛan»lardindur. «Əzakiyal pəyoṛəmbər» degən kitabta, «hətnə kilinmioṛan petida əlüx» degən səz «Hudadin ayriləjan petida əlüx» degən mənini bildüridu. «Qoxumqə səz»imizdə biz «hətnə» degən tema üstidə tohtitilimiz. □ **28:12** «Sən, kamalətning jəwhiri boləjan» — yaki «sən, kamalətning məhəri boləjan». ■ **28:12** Əz. 27:3

Sən otluq taxlar arisida yürəting;□

¹⁵ Sən yaritiloqan kündin beri, səndə kəbihlik pəyda boluqə, yolliringda mukəmməl bolup kəlgəniding.□

¹⁶ Kiloqan sodiliringning kəp boluqanlikidin sən zorluq-zumbuluk bilən tolup, gunah sadir kiloqan;

Xunga Mən seni Hudaning teqdidin haram nərsə dəp taxliwətkənmən;

Mən seni, i muhəpizətqi kerub, otluq taxlar arisidin həydəp yoqatqanmən;

¹⁷ Sening kənglüng güzəlliking bilən

□ **28:14 «Sən bolsang Məsihləngən muhəpizətqi kerub idingsən»** — «kerub» toqruluk 9:3-ayəttiki izahət, «Yar.» 3:24 wə «Təbirlər»nimu kərüng. «Kerub»lar küqlük pərixtilərdir. «Məsihlinix» yaki «məsih kılınix» — Təwrattiki bəlgilimide, yengi padixah, «bax kahin» həm bəzi qaoqlarda pəyoqəmbərləni tikləx üçün «məsih kılınix» murasimi ötküzülətti. Murasimda bexioqə puraklıq may quyulətti. Bu «məsihləx» dəp ataloqan. Biraq muxu yərdə bir kerub (pərixte) «məsih kılinoqan»; Huda Əzi uni alahidə bir hizmət kılixka təyyarlıx üçün uni məsihligən bolsa kerək. □ **28:15 «Sən yaritiloqan kündin beri, səndə kəbihlik pəyda boluqə, yolliringda mukəmməl bolup kəlgəniding»** — oqurmənlər bəlkim hazır kəriduki, Əzakiyal pəyoqəmbər Tur padixahioqə əməs, bəlkim uning kəynidə turoqan rohiy küqkə səz kiliwatidu. Aldidiki 1-10-ayətlər «Turning xahxzadisi» toqruluk idi; hazır tema «Turning padixahioqə əzgətilidu. Bizdə heq guman yoqki, u Xəytanoqə gəp kiliwatidu. Muxu yərdə Xəytan toqruluk birnəqqə muhim həwərlər bar: — (1) u Huda tərpidin yaritiloqan. (2) uning Erəm baqisida alahidə muhəpizətqilik kildioqan hizmiti bar idi. (3) u əsli intayin qiraylık wə küqlük kerub (pərixte) idi. (4) u Erəm baqisida boluqan wəqıtta Hudaoqə qarxi qıqқан. (5) xu gunahı tūpəylidin u Hudaning huzuridin həydiwətilgən.

təkəbburlixip kətti;
Parlaklığın tüpəylidin sən danalığın
buloqansən;

Mən seni yərgə taxlıwəttim;
Padixahlar seni kərüp yetixi üçün Mən seni ular
aldida yatquzdum. □

¹⁸ Sənin kəbihlərlərinin köplüki tüpəylidin,
Kiloqan sodangning adilsizliki tüpəylidin,
Əz müqəddəs jaylaringni buloqansən;
Mən əzüngdin bir otni qikardim,
U seni köydürüp yəwətti;
Xuning bilən sanga qarap turoqanlarning
həmmisining köz aldida,
Mən seni yərdə qaloqan küllərgə aylan-
duruwəttim.

¹⁹ Seni tonuqanlarning həmmisi sanga qarap
sarasimidə qalidu;
Sən əzüng bir wəhxət bolup qalding, əmdi
qaytidin bolmaysən».

Zidonni əyibləydiqan bir bexarət

²⁰ Pərwərdigarın sözi mənə kelip mundaq
deyildi: —

²¹ I insan oqlu, yüzüngni Zidonqa qaritip uni
əyibləp bexarət berip mundaq deyin: — □

²² Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: —
«Mənə, Mənə sanga qarxi, i Zidon;

□ **28:17** «... Mən seni yərgə taxlıwəttim; padixahlar seni kərüp yetixi üçün Mən seni ular aldida turoquzdum» — muxu 17- wə keyinki ayətlərdə, Əzakiyal həm Xəytanoqa həm Tur padixahi (Ittobal II)qa söz qilidu. Tur padixahi Xəytanoqa intayin ohxap kətkən. □ **28:21** «Zidon» — Tur xəhiringni ətrafida bolup, uningqa qaraxlıq rayon idi.

Əzüm arangda uluoqlinimən;
Mən uning üstigə həküm qikirip jazalioqinimda,
Əzümni uningda pak-mukəddəs ikənlimni
kərsətkinimdə,
Ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup
yetidu.

²³ Mən ularoşa wabani əwitip, rəstə-koqilirida
qan akquzimən;

Uningoşa qarxi qikqan kiliqning hər ətrapida
boloqanlıkidin otturisida əltürülgənlər yikilidu;
Xuning bilən ular Mening Pərwərdigar
ikənlikimni tonup yetidu;

²⁴ Ular yənə Israil jəmətini kəzgə ilmiqan
ətrapidikilər arisida,
Israil üqün adəmni sanjiqıuqi jioqan yaki dərd-
ələmlik tikən bolmaydu;
Xuning bilən ular Mening Rəb Pərwərdigar
ikənlikimni tonup yetidu».

²⁵ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən
ular tarkitiloqan əllər arisidin Israil jəmətini
qaytidin yioqkimda, ularda əllərnin kəz
aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni
kərsətkinimdə, əmdi ular Mən Əz kulum boloqan
Yakupqa təqdim kilqan, əzining zeminida ol-
turidu;

²⁶ ular uningda tinq-amanlik iqidə yaxap, əylərnin
selip üzümzarları tikidu; Mən ularni kəzgə
ilmaydioqan ətrapidikilərnin həmmisining
üstigə həküm qikirip jazalioqinimda, ular tinq-
amanlik iqidə turidu; xuning bilən ular Mening
Pərwərdigar, ularning Hudasi ikənlikimni bilip
yetidu».■

29

Pirəwn wə Misirni əyibləydiqan bexarət

¹ Oninqi yili, oninqi ayning on ikkinqi künidə Pərwərdigarning sözi manga kelip mundaq deyildi: —

² I insan oqlı, yüzüngni Misir padixaħi Pirəwngə qaritip uni wə Misirning barlıq əħlini əyiblöp bexarət berip munu sözlərni degin: — □

³ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «I öz-özigə: «Bu dərya özümningki, mən uni özüm üqün yaratqanmən» degüqi bolqan, öz dəryaliri otturisida yatqan yoqan əjdihə Misir padixaħi Pirəwn, mana, Mən sanga qarximən!■

⁴ Mən qarmaqlarnı engəkliringgə selip, dəryaliringdiki beliklarnı öz qasiraqliringoqa qaplasturup seni dəryaliring otturisidin qikirimən; dəryaliringdiki barlıq beliklar qasiraqliringoqa qaplixidu.

⁵ Mən seni, yəni sən wə dəryaliringdiki barlıq beliklarnı qəl-bayawanoqa taxlaymən; sən dalaqa qüxüp yikilisən. Heqkim seni yiqmaydu, dəpnə kılmaydu; Mən seni yər yüzidiki həywanlar, asmandiki uqar-qanatlarıning ozuqi boluxqa təqdim kılimən.

⁶ Xuning bilən Misirda barlıq turuwatqanlar Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu;

□ **29:2 «Misirning barlıq əħlini əyiblöp bexarət berip...»** — Misir ikki kisi moqa, yəni «təwən Misir» wə «yukirikı Misir» oqa bəlungən. «Misirning barlıq əħlini...» degən söz bu ikki kisi moqa qaritiloqan. ■ **29:3** Zəb. 74:13,14; Yəx. 27:1; 51:9

çünki ular Israil jəmätigə «kõmux hasa» bolõan. □ ■

⁷ Ular seni kõi bilən tutkanda, sən yerilip, ularning pütkül mürilirini tiliwätting; ular sanga tayanõanda, sən sunup, pütkül bällirini mitkut kiliwätting».

⁸ Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən üstüggə bir kiliq qikirip, səndiki insan wə haywanlarni kiriwetimən.

⁹ Misir zemini wəyranə wə harabilər bolup qalidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; çünki Pirəwn: «Nil dəryasi meningki, mən uni yaratkənmən» degənidi.

¹⁰ Xunga mana, Mən sanga həm sening dəryaliringõa qarximən; Mən Misir zeminini Migdoldin Səwəngiqə, yəni Efiopiyəning qegrasiõiqə pütünləy harabə-wəyranə kiliwetimən. □

¹¹ Kirik yil iqidə, insanning yaki haywanning ayiõi uni besip ötməydu wə uningda heq adəm turmaydu.

¹² Mən Misir zeminini wəyran kilinõan zeminlar arisida wəyran kilimən; wə uning xəhərliri harabə kilinõan xəhərlər arisida kirik yil wəyran bolidu; Mən Misirliqlarni əllər arisioa tarkitiwetimən, ularni məmlikətlər arisioa tar-

□ **29:6 «kõmux hasa»** — demək, tayanõqili bolmaydiõan, ixəqsiz yardım. 7-ayətni kərüng. ■ **29:6** 2Pad. 18:21; Yəx. 36:6 □ **29:10 «Misir zeminini Migdoldin Səwəngiqə, yəni Efiopiyəning qegrasiõiqə...»** — «Migdol» bəlkim Nil dəryasining deltasida, «Səwən» bolsa hazırki «Aswan» (qong damba yasaloqan) xəhəрни kərsitidu.

itimən». □

¹³ Birak Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Kirik yilning ahirida Mən Misirliklarni tarkitiloqan əllərdin yiqip qayturimən;

¹⁴ Mən Misirni sürgündin əsligə kəltürüp, ularni Patros zeminiqə, yəni tuquloqan zeminiqə qayturimən; ular xu yərdə təwən dərijilik bir məmlikət bolidu.

¹⁵ U məmlikətlər arisida əng təwən turidu; u qaytidin əzini baxqə əllər üstigə kətürməydu; Mən ularni pəsəytimənki, ular qaytidin baxqə əllər üstidin həküm sürməydu.

¹⁶ *Misir* qaytidin Israil jəmətinəng tayanqisi bolmaydu; əksiqə ular daim Israil üqün uningdin panah izdəx gunahining əslətmisi bolidu; andin ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu». □ ■

□ **29:12 «zeminini wəyran qilinoqan zeminlər arisida wəyran qilimən»** — bu wə uningqə ohxap ketidiloqan ibarilər bəlkim «dunya boyiqə uni əng wəyranə zemin qilimən» degən mənədə. **«uning xəhərliri harabə qilinoqan xəhərlər arisida kirik yil wəyran bolidu»** — «kirik yil wəyran bolux»ni kərsətkən bu bexarət, bəlkim birinqi qetim miladiyədin ilgiriki 525-487-yillarda, Pars imperatori «Kambisis»ning Misir üstidin rəhimsiz həküm sürüxi, xuningdək Misirning pəs orunqə qüxürülüxi bilən əməlgə axuruloqan. Birak xu dəwərdə Misirda «uningda heq adəm turmaydu» degən (11-ayəttiki) bexarət toluq əməlgə axurulmidi. Xunga bexarətning toluq əməlgə axuruluxi Məsihning dunyaqə qaytip kelixi bilən bolidu, dəp oylaymiz. «Koxumqə sez»imiznimu kərüng. □ **29:16 «Misir qaytidin Israil jəmətinəng tayanqisi bolmaydu; əksiqə ular daim Israil üqün uningdin panah izdəx gunahining əslətmisi bolidu»** — Israillər hərdaim Misirdin panah izdəp kəlgən, bu Hudaqə ixənməslik gunahı bolqan. ■ **29:16** Yiq. 4:17

Misir wə Babil

17 Yigirmə yəttinçi yili, birinçi aynıng birinçi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi munga kelip mundak deyildi: — □

18 I insan oqlı, Babil padixahı Nebokədnəsar Turoqa jəng kilixta qoxunini kattik japalik əmgəkkə saldı; xuning bilən hər bir bax takir bolup kətti, hər bir mürə sürkilip yeqlir bolup kətti; biraq nə u nə qoxuni Tur bilən qarxilaxqan əmgəktə heqkandak hək almidi; □

19 xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Misir zeminini Babil padixahı Nebokədnəsaroqa təqdim kilimən; u uning bayliqlirini elip, oljisini bulap, qənimitini tutup elip ketidu; bular uning qoxuni üqün ix həkki bolidu.

20 Mən uningoqa *Turoqa* jəng qiləjanning ix həkki üqün Misir zeminini təqdim kildim; qünki ular Meni dəp əjir kildi, — dəydu Rəb Pərwərdigar. □

□ **29:17 «Yigirmə yəttinçi yili, birinçi aynıng birinçi künidə ... Pərwərdigarning səzi munga kelip mundak deyildi»** — okurmənlər bəlkim xuningoqa diqqət qiləjan boluxi mumkinki, Misir toqruluk bu bexarət yukiriki bexarətlərdin 17 yil keyin berilgən. Xübhisizki, u Misir toqrusidiki bexarətlərnı jəm kilip toluq bolsun dəp muxu yərdə qoxulojan.

□ **29:18 «Babil padixahı Nebokədnəsar Turoqa jəng kilixta qoxunini kattik japalik əmgəkkə saldı... biraq nə u nə qoxuni Tur bilən qarxilaxqan əmgəktə heqkandak hək almidi»** — əməliyəttə Babil padixahı Nebokədnəsar Tur xəjirini 13 yil muhasirigə aldi! U ahirda Babilə təslim boldi, biraq bu səzgə qarışanda Nebokədnəsar uningdin heq payda kərmigən.

□ **29:20 «Mən uningoqa Turoqa jəng qiləjanning ix həkki üqün Misir zeminini təqdim kildim»** — ibraniy tilida muxu yərdə «Turoqa» degənlik «uningoqa» deyilidu. 18-ayətni kəring.

21 — Mən xu kündə Israil jəməti üçün bir münggüz östürüp qikirimən, wə sən *Əzakiyalning* aozingni ular arisida aqimən; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu. □

30

Misir tooqruluk eytiloğan mərsiyə

¹ Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi: —

² I insan oqli, bexarət berip: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər dad-pəryad selip: «Way xu küni!» — dənglar!» — degin.

³ Qünki kün yeqinlaxti; bərhək, Pərwərdigarning küni, bulutlar kaplanoğan kün yeqinlaxti; u əllərning bexioğa qüxidioğan kündür. □

⁴ Xuning bilən bir kiliq Misir üstigə qüxidu; öltürülgənlər Misirda yikiloğanda, uning zor bayliqliri bulinip kətkəndə, uning ulliri örülüp qüxkəndə, Efiopiyəliklər dərd-ələm tartidu.

□ **29:21 «Mən xu kündə Israil jəməti üçün bir münggüz östürüp qikirimən»** — Təwratta, «münggüz»lər kəp hallarda adəmlərning abruy-xəhritini yaki hokukqini bildüridu. Muxu yərdə Kutkuzoquqi-Məsihni kərsitixi mumkin. «Zəbur» 132-küy, 17-ayətni kəring. Bu münggüzlər adəmnıng bexidin əskən əməs, əlwəttə! □ **30:3 «Pərwərdigarning küni»** — adəttə ahirki zamandiki, hər əl-millətni başkan azab-oqubətlik künlərnı kərsitidu. Muxu yərdə «Pərwərdigarning küni» bəlkim həm yeqin arioğa bolidioğan wə yiraq kəlgüsidə bolidioğan (ahirki zamandiki) ixlarnımu kərsitidu.

⁵ Efiopiyə, Put, Lud, barlıq Ərəbiyə, Liwiyə wə əhdə kılinoğan zemindikilərmu Misir bilən billə kılıqlinidu. □

⁶ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Misirni qollaydioğanlar yikilidu; uning küqidin bolğan pəhri yərgə qūxidu; Migdoldin Səwəngiqə bolğan həlk kılıqlinidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

⁷ — Ular wəyran kılinoğan zeminlar arisida wəyran kılınidu; uning xəhərliri harabə kılinoğan xəhərlər arisida yatidu.

⁸ Xuning bilən, Mən Misiroğa ot salənimda, uning yardimidə bolğanlar sunduruloğanda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu;

⁹ Xu küni əlqilər Efiopiyəni kərkətitix üqün kemilərdə olturup məndin qıqıdu; Misirning bexioğa qūxkən kündək ularoqımu azab-oqubət qūxidu; mana, u keliwatidu!

¹⁰ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən yənə Misirning top-top adəmlirini Babil padixahı Nebokədnəsarning qoli bilən tūgitimən. □

¹¹ U wə uning bilən kəlgən həlkı, yəni əlləarning arisidiki əng dəhxətliki zeminni həlak kılıxqa

□ **30:5 «barlıq Ərəbiyə»** — yaki, «arilixip kətkən top-top adəmlər». **«Liwiyə»** — (yaki «Libya») ibraniy tilida «Lubiylar». Bəzi kəqürmilərdə «Kubdikilər» deyilidu. Adəttə «Put» Liwiyəni kərsitidu. **«əhdə kılinoğan zemindikilər»** — bəlkim (Hudaning yolyorukliriə hilap) Misiroğa kəqip kətkən Yəhudiylarni kərsitixi mumkin («Yər.» 44-babni kəring). □ **30:10**

«Mən yənə Misirning top-top adəmlirini Babil padixahı Nebokədnəsarning qoli bilən tūgitimən» — muxu ayəttiki «yənə» bexarətning həm yəqin arini (Nebokədnəsar arkilik) həm yirək kəlgüsini (ahirkı zamanlarni)mu kərsitidioğanlıqini ispatlaydu.

elip kelinidu; ular Misir bilən qarxilixka kiliqlarni suqurup, zeminni ɵltürɵlgənlər bilən tolduridu. □ ■

¹² Mən Nil dəryalirini kurutimən, Wə zeminni rəzil adəmlərninğ kəliqə setiwetimən;

Zemin wə uningda turoqan həmmiini yat adəmlərninğ kəlidə wəyrənə kəlimən; Mənki Pərwərdigar xundak sɵz kəliqan».

¹³ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Nof xəhiridin butlarni yɵkitimən, oyoqan məbudlarnimu yɵkitimən; Misir zeminidin kəytidin xəhzadə bolmas; Mən Misir zeminini kɵrkunqka qūxūrimən. □

¹⁴ Mən Patros xəhirini wəyrənə kəlip, Zəan xəhiridə ot salimən, No xəhiri üstidin həküm qikərip jazalaymən. □

¹⁵ Misirninğ istihkami boləqan Sin xəhirininğ üstigə kəhrimni təkimən; No xəhirininğ top-top adəmlirini kəriwetimən.

¹⁶ Mən Misirdə bir ot salimən; Sin azablardin toloqinip ketidu; No xəhiri bəsūlidu, Nof xəhiri hərə kəni yawlarəqə yūzlinidu.

¹⁷ Awən wə Pibəsət xəhərliridiki yigitlər kiliqlinidu; bu xəhərlər sürgūn kəlinidu.

¹⁸ Mening xu yərdə Misirninğ boyunturuklirini sunduroqinimda, Tahpanəs xəhiridə kən qarangoqulixidu; uningda əz kūqidin boləqan pəhri yɵkilidu; bir bulut uni kəpləydu; uning

---

□ **30:11** «U (Nəbəkədnəsar) ... elip kelinidu» — demək, Nəbəkədnəsarinğ təjavuz kəlip kəlixi Hudaning orunlaxturuxidur. ■ **30:11** Əz. 28:7 □ **30:13** «Nof xəhiri» — həkirkə Məmfis xəhiri. □ **30:14** «No xəhiri» — həkirkə Tebes xəhiri.

kızlıri sürgün qilinidu.

¹⁹ Mən xundak kılıp Misir üstidin həküm qikirip jazalaymən; wə xular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

Pirəwn tooqruluk yənə bir bexarət

²⁰ On birinçi yili, birinçi aynıng yəttinçi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

²¹ I insan ooqli, Mən Misir padixaḥi Pirəwnning bilikini sundurdum; wə mana, u dawalin-ixka tengilmidi, yaki kiliq tutuxka tengik bilən küqəytilmidi.□

²² — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Misir padixaḥi Pirəwngə qarximən; Mən uning biləklirini, həm küqlük boloḥinini həm sunduruloḥan bilikini üzüwetimən; xuning bilən kiliqini qolidin qüxürmən;

²³ Misirliklarni əllərgə tarkitiwetimən, məmlikətlər arisioḥa taritimən.

²⁴ Mən Babil padixaḥining qolini küqəytip, kiliqimni uning qolioḥa tutkuzimən; Mən Pirəwnning biləklirini sundurimənki, u Babil padixaḥi aldida əjili toxkan yarilanoḥan adəmdək aḥ-zarlar bilən ingraydu.

□ **30:21 «...Mən Misir padixaḥi Pirəwnning bilikini sundurdum; wə mana, u ... kiliq tutuxka tengik bilən küqəytilmidi»** — bu bexarət bəlkim «Yər.» 37:1-10-ayətlərdə təswirləngən wəkəni kərsitidu. Hofna Pirəwnning qoxunliri Yerusalemnı muḥasirigə aloḥan Babil qoxunioḥa qarxi jənggə qikḥanda, məoqlubiyətkə uqrap Misiroḥa qekingən.

25 Mən Babil padixahining biləklirini küqəyтімən, wə Pirəwning biləkliri sanggilap qalidu; Mən Öz qiliqimni Babil padixahining qoliqə tutkuzoqinimda, u uni Misir zemini üstigə sozoqinida, ular Mening Pərwərdigar ikənlimni tonup yetidu;

26 wə Mən Misirliklarni əllər arisiqə tarkitimən, məmlikətlər iqiğə taritimən; wə ular Mening Pərwərdigar ikənlimni tonup yetidu».

31

Asuriyə qandaq boloqan bolsa, Misir xundaq bolidu

¹ On birinçi yili, üqinqi ayning birinçi künidə xundaq boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: —

² I insan ooqli, Misir padixahi Pirəwngə wə uning top-top adəmlirigə mundaq degin: — Əmdi sən büyüklüküngdə kim sən bilən təng bolalaydu?□

³ Mana, Asuriyəmu Liwandiki bir kedir dərihi idi; uning ormanlıqqa sayə bərgən güzəl xahliri

---

□ 31:2 «Əmdi sən büyüklüküngdə kim sən bilən təng bolalaydu?» — Hudaning bu soali «Kimmu sən bilən təng turalaydu?» degəngə ohxiqini bilən, əməliyəttə xundaq mənidə əməs. 3-14-ayətlərdin qarışanda, Hudaning Misirə eytqan səzi «Sən Asuriyədin heq büyük əməssən, Asuriyəgə ohxax yərning tegiqə təwən qilinisən» degəngə barawər.

bolup, u intayin egiz boyluq idi; uning uqi bulutlaroqa taqaxkanidi; □ ■

⁴ Sular uni yoqan kilip, qongkur bulaklar uni egiz kilip oštürgəndi; erikliri uning tüwidin, ətrapidin ekip oštətti, ular öz oštənglirini daladiki barliq dərəhlərgiqə əwətkənidi.

⁵ Xuning bilən, u bihlanoqan waqıtta, mol sular bilən egizliki barliq dərəhlərdin egiz boloqan, uning xahliri kəpəygən wə xahqiliri uzun boloqan;

⁶ asmandiki barliq uqar-kanatlar uning xahlirida uwilioqan, xahqiliri astida daladiki barliq janiwarlar balilioqan; uning sayisi astida barliq uluq əllər yaxioqan. ■

⁷ Xundak bolup uning xahliri kengiyip, u büyüklükidə güzəlləxkən; qünki uning yiltizliri mol sularoqa yətkən.

⁸ Hudaning başqisidiki kedir dərəhlərmu uni tosalmaytti; qarioqaylar uning xahliridək, qinar dərəhliri uning xahqiliridəkmü kəlməytti; Hudaning başqisidiki heqkandak dərəh güzəlliktə uningə ohximaytti. ■

⁹ Mən uni xahlirining kəplüki bilən güzəl kilənmən; Hudaning başqisida boləqan barliq dərəhlər, yəni Erəmdiki dərəhlər uningdin həsət kilənanidi.

¹⁰ Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki u özini egiz kətürüp, uqini bulutlaroqa

---

□ **31:3** «Asuriyəmu Liwandiki bir kedir dərihi idi; uning ormanliqqa sayə bərgən güzəl xahliri bolup, u intayin egiz boyluq idi...» — Asuriyə imperiyəsi bu bexarəttin 25 yıl ilgiri, yəni miladiyədin ilgiri 612-yili Babil tərpidin həlak boləqan.

■ **31:3** Dan. 4:7 ■ **31:6** Dan. 4:9 ■ **31:8** Yar. 2:8

taqaxturup uzartqanliqi, egizlikidin kenglining təkəbburlaxqanliqi tüpəylidin, □

¹¹ əmdi Mən uni üzül-kesil bir tərəp qilixqa uni əllərning arisidiki mustəbitning qolioqa tapxurdum; Mən uni rəzilliki tüpəylidin həydəp qətkə qakqanidim.

¹² Yat adəmlər, yəni əllər arisidiki əng wəhxilər uni kesip taxlidi. Xahliri taqlar wə barliq jiləqlarəqa yikilip, uning xahqiliri zemindiki barliq jiralarəqa sundurulup yatidu; yər yüzidiki həklər uning sayisidin qikip uningdin neri kətti.

■ ¹³ Uning yikiloqan oqli üstigə asmandiki barliq uqar-qanatlar qonup yaxaydu; daladiki barliq janiwarlar xahliri üstidə turidu.

¹⁴ Buning məqsiti, sulardin suqirilidioqan dərəhlərning heqbiri özini egiz kətürmisun, yaki uqini bulutlarəqa taqaxturmisan, yahxi suqirilidioqan dərəhlərning heqbiri undaq egizlikkə kətürülmisan üqündur; qünki ularning həmmisi ölümgə bekitilgən — yərning tegilirigə qüxüxkə bekitilgənlərning, əlidioqan adəm balilirining, hangəqa qüxidioqanlarning qatarididur.

□ **31:10 «Qünki u özini egiz kətürüp, uqini bulutlarəqa taqaxturup uzartqanliqi, egizlikidin kenglining təkəbburlaxqanliqi tüpəylidin, ...»** — ibraniy tilida bu ayətning xəkli: «Qünki **sən** özüngni egiz kətürgənliking tüpəylidin, uqini bulutlarəqa taqaxturup uzartqanliqi, egizlikidin kenglining təkəbburlaxqanliqi tüpəylidin...». Xunga mumkinqiliki barki, ayətning birinqi jümlisi (Sən... tüpəylidin..) Misiroqa eytiloqan. Birak jümlə muxu ayəttə tügiməydu; Misirni kərsətkən bolsa pəkət 18-ayətkə kəlgəndə tügixi kerək. 11-18-ayətlər yənila Asuriyəgə eytiloqan. ■ **31:12** Əz. 28:7; 30:11

15 — Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — U təhtisaraqa qüxkən künidə, Mən üning üqün bir matəm tutkuzoqanmən; qongkur sularni etiwetip uning bulaq-eriklirini tosuwətkənmən; xuning bilən uning uluq suliri tizginləngən. Mən Liwanni uning üqün qarilik kiygüzdüm; uning üqün daladiki barliq dərəhlər solixip kətti.

16 Mən uni hangoqa qüxidioqanlar bilən billə təhtisaraqa taxliwətkinimdə, uning yikiloqan qaoqdiki sadasi bilən əlləni təwritiwəttim; xuning bilən Erəm baqqsidiki barliq dərəhlər, Liwandiki sərhil wə əng esil dərəhlər, yahxi suqiriloqan həmmə dərəhlər yər tegiliridə turup təsəlli tapqan. □ ■

17 Uning sayisidə turoqanlar wə əllər arisida uni qollaydioqanlar uning bilən təng təhtisaraqa, kiliq bilən öltürülgənlərnin yenioqa qüxkən. □

18 Qeni eytə, Erəm baqqsidiki dərəhlərnin qaysisi xan-xərəp wə güzəlliktə sən *Misiroqa*

□ **31:16 «Mən uni hangoqa qüxidioqanlar bilən billə təhtisaraqa taxliwətkinimdə... ... yahxi suqiriloqan həmmə dərəhlər yər tegiliridə turup təsəlli tapqan»**

— demək, Asuriyə imperiyəsidin ilgiri oquloqan imperiyələr Asuriyənin oqulap ketixigə qarap «Bizdin uluq boluqan imperiyəmu dərəkə oqulidi» dəp təsəlli tapidu. ■ **31:16** Yəx. 14:9

□ **31:17 «Uning sayisidə turoqanlar ... uning bilən təng təhtisaraqa, kiliq bilən öltürülgənlərnin yenioqa qüxkən»** — «...kiliq bilən öltürülgənlərnin yenioqa qüxkən» degənlikning mənisini bəlkim xuki, rəsmiy dəpnə kilinmay təhtisarada pəs dəp qaraloqan, yaki bolmisa təhtisarada əng təwən jayda turidioqan. Əhwalning qandaq boluxidin kət'iynezər, Huda Pirəwn, Misir wə qoxunlirinin rəsmiy dəpnə kilinmasliqi arkilik, Əzining ulardin rənjigənlikini baxqa əllərgə kərsitidu.

təng kelələytti? Biraq sənmu Erəm baqçisidiki dərəhlər bilən təng yər tegilirigə qüxürülisən; sən hətnə kilinmioqanlar arisida, kiliq bilən öltürülgənlər bilən billə yatisən; mana bu Pirəwn wə uning top-top adəmlirining həmmisining nesiwisidur, dəydu Rəb Pərwərdigar. □ ■

32

Misiroqa kilingan mərsiya

¹ On ikkinçi yili, on ikkinçi ayning birinçi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —

² I insan oqlı, Misir padixahı Pirəwn üqün bir mərsiyəni aqzingoqa elip uningqa mundak degin: — Sən özüngni əllər arisida bir xiroqa ohx-atkansən, biraq sən dengiz-okyanlar arisidiki bir əjdihəsən, halas; sən palaklixip erikliringni

---

□ **31:18** «Keni eytə, Erəm baqçisidiki dərəhlərləning qaysisi xan-xərəp wə güzəlliktə sən Misiroqa təng kelələytti? ...Mana bu Pirəwn wə uning top-top adəmlirining həmmisining nesiwisidur» — bexarətning bu əng ahırkı jümlisi, yəni 18-ayət Misir wə padixahı Pirəwngə eytilidu. Ilgiriki 2-17-ayətlərləning həmmisi Asuriyə imperiyəsining əhwalini təswirləydu; Misirning aqiwiti ularlığigə ohxax bolidu. ■ **31:18** Əz. 28:10

exip taxturup, sulirini ayaqliring bilən qaloqitip, dəryalirini leyitip qoydung. □ ■

3 — Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Kəp əllərninğ top-top adəmliri aldida Əz torumni üstünggə yeyip taxlaymən; ular seni torumda tutup tartixidu. ■

4 Mən seni kuruqlukta kaldurup, dalaqa taxlaymən; asmandiki barliq uqar-qanatlarıni üstünggə qondurup, yər yüzidiki janiwarlarıni seningdin toyundurimən;

5 gəxüngni taqlar üstigə qoyimən, jiloqlarıni pütkül əzaying bilən toldurimən;

6 Mən kəningning ekixliri bilən zeminni hətta taqlarəqiqimu suqirimən; jiralər sən bilən toxup ketidu.

7 Nurungni eqürginimdə, Mən asmanlarıni to-suwetimən, yultuzlarıni qara qilimən; quyaxni bulut bilən qaplaymən, ay nur bərməydu. ■

8 Asmanlardiki barliq parlaydioqan nurlarıni üstüngdə qara qilip, zemininggə qarangoqulukni qaplaymən, dəydu Rəb

---

□ **32:2 «Sən özüngni əllər arisida bir xiroqa ohxatqansən, birəq sən dengiz-okyanlar arisidiki bir əjdihəsən, halas»** — baxqə birhil tərjimisi: «Sən əllər arisida bir xirdək boləqaniding, dengiz-okyanlar arisida əjdihəsən». «Əjdihə» degən söz muxu yərdə yənə (Nil dəryasida kəp tepilidioqan) timsahnimu kərsitixi mumkin. ■ **32:2** Əz. 29:3 ■ **32:3** Əz. 12:13; 17:20 ■ **32:7** Yəx. 13:10; Yo. 2:31, 3:15

Pərwərdigar. □

⁹ Mən əllər arisioğa, yəni sən tonumioğan məmləkətlər arisioğa sening həlakətini *qaloğan adəmliringni* elip kətkinimdə, kəp əllərnin yurikini biaram kəlimən;

¹⁰ Mən kəp əllərnə sən bilən aləxzadə kəlimən, ularning padixahləri sanga qarap dəhxətlik kərkixidu; Mən kəliqimni ularning kəz aldida oynatkinimda, yəni sening yikiləğan künəngdə ularning hər biri öz jan qəyqəsida hər dəqiqə təwrinidu.

¹¹ — Qünki Rəb Pərwərdigar mundəq dəydu: — «Babil padixahining kəliqi üstənggə qikidu.

¹² Palwanlarning kəliqləri bilən Mən sening top-top adəmliringni yikətimən; ularning həmmisi əllər arisidiki mustəbitlərdur; ular Misirning pəhrini yökətidu, uning top-top adəmləri kurutuwetilidu. ■

¹³ Mən zor sular boyidin bərlək həywanlirininimə həlak kəlimən; insan ayioqi qəytidin ularni qələqətməydu, həywanlarning tuyəqləri qəytidin ularni leyitməydu. □

¹⁴ Xuning bilən Mən ularning sulirini tindurimən; ularning eriklirini süpsüzük məydək aqturimən, dəydu Rəb Pərwərdigar.

□ **32:8** «**Asmanlardiki bərlək parlaydioğan nurlarni üstəngdə qara kəlip, zeminənggə qarəngəqulukni qəpləymən, dəydu Rəb Pərwərdigar**» — yənə təkrarlaymizki, bu bexarət bəlkim həm yeqinkə wəqit (Babilning hujumi arqilək)ni həm ahirki zamanlardiki «Pərwərdigarning künənimə» kərsətidu. Ahirki zamanlardimə əllərnə kərkətidioğan «yengi Babil» pəyda boluxi mumkin («Wəh.» 17-18-bablarni kərüng). ■ **32:12** Əz. 28:7; 31:12; 31:2,18; 32:16 □ **32:13** «**zor sular**» — Nil dəryəsi wə uning dətisini kərsətidu.

15 — Mən Misir zeminini wəyrənə qiloqinimda, zemin əzining barlıqıdin məhrum boləqinida, Mən uningdiki barlıq turuwatqanlarni uruwətkinimdə, əmdi ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

16 — Bu bir mərsiyə; ular uni oquydu — Əllərnin qizliri matəm qilip uni oquydu; mərsiyəni ular Misir wə uning barlıq top-top adəmlirigə oquydu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

Pirəwn təhtisaraşqa qüxidu

17 On ikkinqi yili, ayning on bəxinqi künidə yənə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —□

18 I insan oqlı, Misirning top-top adəmliri üqün aq-zar qəkkın; xuningdək ularni, yəni uni küqlük əllərnin qizliri bilən billə təwəngə, haşqoqa qüxidioqanlaroqa həmrah boluxqa yər tegilirigə qüxürüp taxliwət; □

19 güzəlliktə sən kimdin artuq iding? Əmdi qüxüp, hətnə qilinmioqan bilən billə yat!

□ 32:17 «On ikkinqi yili, ayning on bəxinqi künidə...» — bəlkim on ikkinqi ayda, yəni yukiriki bexarəttin ikki həptə keyin: 1-ayətni kərüng. □ 32:18 «I insan oqlı, Misirning top-top adəmliri üqün aq-zar qəkkın; xuningdək ularni, yəni uni küqlük əllərnin qizliri bilən billə təwəngə, haşqoqa qüxidioqanlaroqa həmrah boluxqa yər tegilirigə qüxürüp taxliwət» — baxqa birhil tərjimisi: «I insan oqlı, Misirning top-top adəmliri üqün aq-zar qəkinglar; xuningdək ularni haşqoqa qüxidioqanlaroqa həmrah boluxqa yər tegilirigə taxliwət».

20 Ular kiliq bilən ɵltɵrɵlgɵnlər arisiɵa yikilidu; kiliq suɵuruldi; u wə uning top-top adɵmlirining hɵmmisi sɵrɵp apiriwetilsun!

21 Əmdi palwanlarning arisidiki batur-əzimətlər təhtisaraning otturisasi da turup *Misir* wə uni qolliɵanlarɵa sɵz kilidu: —«Mana, ular qɵxti, ular jim yatidu — hətne kilinmioanlar, kiliq bilən ɵltɵrɵlgɵnlər!».

22 — Mana, xu yərdidur Asuriyə wə uning yioqiloan koxuni; uning gɵrliri ɵz ətrapididur; mana ularning hɵmmisi ɵltɵrɵlgən, kiliquanɵan.

23 Ularning gɵrliri qongkur hangning tegididur; uning yioqiloan koxuni ɵz gɵri ətrapida turidu; ular tiriklɵrning zeminida adɵmlərgə wəhxət salɵanlar — bularning hɵmmisi ɵltɵrɵlgən, kiliquanɵan.

24 Mana Elam wə uning gɵrining ətrapida turoan uning barlik top-top adɵmliri; ularning hɵmmisi ɵltɵrɵlgən, kiliquanɵan, ular hətne kilinmioan peti yər tegilirigə qɵxkənlər — yəni tiriklɵrning zeminida adɵmlərgə ɵz wəhxitini salɵanlar! Birak hazir ular hangɵa qɵxkənlər bilən billə iza-aħanətkə qɵmidu.

25 Kixilər uning ɵqun ɵltɵrɵlgɵnlər arisida, top-top adɵmliri arisida bir orun rasliɵan; həkining gɵrliri uning ətrapididur; ularning hɵmmisi hətne kilinmioanlar, kiliquanɵanlar; xunga ular hangɵa qɵxkənlər bilən billə iza-aħanətkə qalidu; ular ɵltɵrɵlgɵnlər arisiɵa yatkuzulidu — gərqə tiriklɵrning zeminida ularning wəhxiti adɵmlərgə selinɵan bolsimu!

26 Mana xu yərdə Məxək bilən Tubal bar-

lik top-top adəmliri bilən turidu; ularning gərliri öz ətrapididur; ularning həmmisi hətnə kilinmioqanlar, kiliqlanoqanlar — gərqə ular tirik turuwatqanlarning zeminida öz wəhxitini adəmlərgə saloqan bolsimu!

²⁷ Ular jəng qoralliri bilən təhtisaraoqa qüxkən, kiliqliri öz bexi astioqa koyuloqan, hətnə kilinmay turup yikiloqan palwanlar arisida yatmaydu; ularning kəbihlikliri öz ustihanliri üstidə bolidu — gərqə ular tiriklərnin zeminida baturlaroqimu wəhxət saloqan bolsimu!□

²⁸ Sən *Pirəwnmu* hətnə kilinmioqanlar arisida tarmar bolup, kiliq bilən öltürülgənlər arisida yatisən.

²⁹ Mana xu yərdə Edom, uning padixahliri, barliq xahzadilirimu; ular küqlük bolsimu, kiliqlanoqanlar bilən billə yatquzulidu; ular hətnə kilinmioqanlar arisida, hangoqa qüxidioqanlar bilən billə yatidu.

³⁰ Mana ximaldiki xahzadilər, həmmisi; mana barliq Zidondikilər, öltürülgənlər bilən billə qüxkən; gərqə öz küqi bilən wəhxət saloqan bolsimu, ular hazır hijaləttə qaldı; ular hətnə kilinmioqan bolup, kiliqlanoqanlar arisida yetip,

---

□ 32:27 «**ular jəng qoralliri bilən təhtisaraoqa qüxkən, ... hətnə kilinmay turup yikiloqan palwanlar arisida yatmaydu; ularning kəbihlikliri öz ustihanliri üstidə bolidu — gərqə ular tiriklərnin zeminida baturlaroqimu wəhxət saloqan bolsimu!**» — demək, Məxək wə Tubal degən ikki kəbilidikilər (hazırkı Rusiyədəki «Moskwa» wə «Tobolsk» bilən munasiwiti bar boluxi mumkin) jəngdə kirilip, baturlardək dəpnə kilinmay, bəlki ularning kəbihlikini kərsitix üqün ustihanliri oquq asman astida yatidu.

hangıqqa qüxidioqanlar bilən billə hijalətkə qalidu.

³¹ Pirəwn bularni kəridu, xuningdək özining kiliqlanoqan top-top adəmliri toqruluk, yəni əzi wə qoxuni toqruluk ulardin təsəlli alidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

³² — Gərqə Mən uning wəhxitini tirik turuwatqanlarning zeminiqqa salduroqan bolsammu, biraq u hətnə qilinmioqanlar arisioqa, kiliq bilən ɵltürülgənlər arisioqa yatquzulidu, — yəni Pirəwn wə uning barliq top-top adəmliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

33

Yerusalemning oqulixi •••• Kəzətqining wəzipisi

¹ Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —

² I insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə səz yətküzüp ularqqa mundak degin: — Mən kiliqni məlum bir zemin üstigə qıkarəqinimda, zemindiki həlkə öz arisidin bir adəmnı tepip uni kəzətqi beketsə, —

³ u kiliqning zemin üstigə qıqkanlıqini kərup, kanay qelip həlkəni agahlandursa,

⁴ kimdikim kanay awazini anglap, agahni almisa, kiliq kelip uni elip kətsə, əmdi uning qeni öz bexi üstigə bolidu.

⁵ U kanay awazini anglap, agahni almioqan; xunga uning qeni əzigə bolidu; u agah aloqan bolsa, jenini kütquzoqan bolatti.

⁶ Birak kəzətqi kiliqning keliwatqinini kərüp, kanay qalmay, həlkni agaħlandurmisa, əmdi kiliq kelip ular arisidin birawni elip kətsə, undağta u öz kəbihlikidə elip ketilidu; birak uning keni üqün Mən kəzətqidin hesab alimən.

⁷ Əmdi, i insan oqlı, Mən seni Israil jəməti üqün kəzətqi dəp bekitkənmən; sən Mening aqzimdin həwər anglap, ularqa Məndin agaħ yətküzisən.

⁸ Mən rəzil adəmgə: «I rəzil adəm, sən qoqum əlisən» desəm, wə əzüng bu rəzilni yolidin yanduruxka səz kılmay uni agaħlandurmisang, u rəzil öz kəbihlikidə əlidu; birak uning keni üqün səndin hesab alimən. □

⁹ Birak sən rəzilni yolidin yenix toqruluk agaħlandursang, u yolidin yanmisa, u öz kəbihlikidə əlidu; birak əzüng öz jeningni kətkuzup kəlisən.

¹⁰ Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmətiğə səz kılıp: — Silər: «Bizning itaətsizliklerimiz wə gunaħlerimiz bəximizdidur, biz ular bilən zəiplixip ketiwatimiz; əmdi biz kandaqmu həyatqa erixi-

---

■ 33:7 Əz. 3:1 □ 33:8 «I rəzil adəm, sən qoqum əlisən» — bu agaħ pəqət jismaniy jəhətnila kərsətməydu, dəp qaraymiz. Hər bir adəm ilgiri-keyin (Adəm'atimizning gunaħining səwəbidin) əlidu. Muxu yərdə kərsitilgan əlüx Hudaning huzuridin, bərikətliridin ayrilixtin ibarət dəp qaraymiz (11-ayətnimu kərüng).

miz?» dəysilər. □ ■

11 Ularoqa səzümni yətküzüp: «Mən həyatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən rəzil adəmning ölümidin heq hursənlikim yoxtur; pəkət ularni rəzil yolidin yenip həyatka erixsun dəymən; rəzil yolliringlardin yeninglar, yeninglar! Nemixka əlgünglar kelidu, i Israil jəməti?!» — degin.■

12 Wə sən, i insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə mundak degin: — Həkkaniy adəmning həkkaniylikı asiylik kiləjan künidə uni kütquzmaydu; həm rəzil adəm bolsa, u öz rəzillikidin yanəjan künidə rəzillikidin yikilmaydu; həkkaniy adəm gunah sadir kiləjan künidə, u əslidiki həkkaniylikı bilən həyatka turıwərməydu.■

13 Mən həkkaniyoqa: «Sən bərhək həyatka erixsən» deginimdə, u öz həkkaniylikioqa tayinip kəbihlik sadir kilsa, əmdi uning həkkaniy ixliridin heqkaysisi əslənməydu; əksiqə u

---

□ **33:10 «əmdi biz kandaqmu həyatka eriximiz?»** — yaki «əmdi kandaq yaxaymiz?». Bu ayətlərdə «həkkaniylik» (insanning həkkaniylikı) adəmning əzlikidin qıkmaydu, bəlkı adəmning Hudaning Əzigə tayanəjanlikining bir mewisi, dəp ispatlinidu. «Həkkaniy adəm» «öz həkkaniylikoqa tayansa (demək, uning közliri Hudaəqa əməs, əzigə bolsa) tügixidu.

■ **33:10** Əz. 24:23 ■ **33:11** Əz. 18:23, 32 ■ **33:12** Əz. 18:24

ətküzgən kəbihlikni tūpəylidin əlidu.□

14 Əmdi mən rəzilgə: «Sən qoqum əlisən» desəm, birəq u gunahidin yenip, kəz aldimda adalət wə həkəkaniylikni yürgürsə —

15 Rəzil adəm kərzgə kapalətkə aloqan nərsini kəyturup bərsə, — bulangqilikta aloqanni kəyturup bərsə — kəbihlik sadir kilməy, həyat bəlgilimiliridə mangsa — əmdi u bərhək həyatka igə bolidu, u əlməydu.

16 Uning sadir kəloqan gunahiridin həqkəyisi əslənməydu; u adalət wə həkəkaniylikni yürgürgən — u bərhək həyatka igə bolidu.

17 Birəq əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydu; əməliyətə ularning yoli bolsa həmmigə barawər əməs.■

18 Həkəkaniy adəm öz həkəkaniylikidin yenip, kəbihlikni sadir kilsa, u buningda əlidu.

19 Rəzil adəm öz rəzillikidin yenip, adalət wə həkəkaniylik yürgürsə, bu ixlardin həyatka igə bolidu.

20 Lekin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəysilər; i Israil jəməti, Mən hərəkəysinglarəqə öz yolliringlar boyiqə

□ **33:13 «əksiqə u ətküzgən kəbihlikni tūpəylidin əlidu»** — ibraniy tilida «əksiqə u ətküzgən kəbihlikni tūpəylidin, uningda əlidu». Bu ayətlərdə «həkəkaniylik» (insanning həkəkaniylik) adəmning əzlikidin qıkmaydu, bəlki adəmning Hudaning Əzigə tayanəqləylikning bir mewisi, dəp ispatlinidu. «həkəkaniy adəm» «öz həkəkaniylikni» qə tayansa (demək, uning kəzliri Hudaəqə əməs, əzigə bolsa) tūgixidu. ■ **33:17** Əz. 18:25, 29; 33:20

üstünlərgə həküm qikirimən!□

²¹ Wə xundak boldiki, sürgün bolğan on ikkinçi yili, oninçi ayning bəxinçi künidə, Yerusalemdin kaçқан birsi yenimoğa kelip: «Xəhər bəsüldi!» — dedi.□ ■

²² Əmdi kaçқан adəmning yetip kelixining aldinkı ahximida Pərwərdigarning qoli mening wujudumoğa qonoqanidi; xuning bilən U aozimni eqip qoydi; aozim eqilip, mən yənə gaqa bolmidim. □

Israil zeminida qaloqanlar toqruluk bexarət

□ **33:20 «i Israil jəməti, Mən hərqaysinglaroğa öz yolliringlar boyiqə üstünlərgə həküm qikirimən!»** — bu muhim babtiki 1-20-ayətləarning məzmuni toqruluk «qoxumqə səz»imiznimu kəring. 32:1-33:21diki bexarətlər 29-31-bablardiki Misir toqruluk bexarətlərdin heli burun berilgən. Ləkin bexarətləarning kəpinçisi Misir toqruluk bolqaqqa, burun berilgən bexarətlərmu 29-31-bablardiki bexarətlərgə ulap bayan qilinoqan. □ **33:21 «sürgün bolğan on ikkinçi yili, oninçi ayning bəxinçi künidə... »** — bu waqit xəhərnin ixəqal boləninidin 18 ay keyinki waqit boluxi mumkin. Yerusalemdin Babiloğa mangidoqan yol adəttə 4 aylıq bolatti («Əzra 7:9ni kəring»). Tekistning bəzi kəqürmiliridə «on birinçi yil» deyilidu; birak bir qisim alimlar «on ikkinçi yil» deyix toqra dəp qaraydu; qünki yənə imkaniyət barki, Israil wə Babil pütünləy ohximaydoqan kalendarni ixlətkən. Biz bu pikirgə mayilmiz. ■ **33:21** 2Pad. 25; Əz. 24:26 □ **33:22 «Əmdi kaçқан adəmning yetip kelixining aldinkı ahximida Pərwərdigarning qoli mening wujudumoğa qonoqanidi; xuning bilən u aozimni eqip qoydi; aozim eqilip, mən yənə gaqa bolmidim»** — bu gaqilik təhminən altə yil ilgiri baxlanoqan (3:26-ayətni izahiti bilən wə 24:32-ayətnimu kəring).

23 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —

24 I insan oqli, Israil zeminidiki harabə jaylarda turuwatqanlar: «Ibrahım pəkət bir adəm turupmu bu zeminə miras boləjanidi; birak biz kəp adəmmiz; əmdi zemin bəribir bizgə təkdim kılindi» — dəp eytiwatidu.□

25 Xunga ularəqa mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər gəxni qan bilən yəysilər; silər öz məbudliringlarni bax kətürüp izdəysilər; silər qan təküwatisilər; əmdi silər zeminə miras bolamsilər? ■

26 Silər kiliqinglarəqa tayinisilər, silər yirginlik ixlarni qikirisilər, hərbinglar öz koxnisining ayalıəqa buzukqilik kılidu. Əmdi silər zeminə miras bolamsilər?».

27 Ularəqa mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Mən həyatim bilən kəsəm kilmənki, bərək, harabə jaylarda turuwatqanlar kiliqlinip yikilidu; dalada qaləqanni yawayi həywanlarning yəwetixə tapxurimən; istihkamlar wə qaralarda turoqanlarmu waba kesilidin əlidu.

28 Mən zeminni wəyanə wə qəl-bayawan kilmən; uning küqidin boləqan pəhri yəkilidu; Israilning taqliri wəyanə boliduki, ulardin

---

□ 33:24 «Ibrahım pəkət bir adəm turupmu bu zeminə miras boləjanidi; birak biz kəp adəmmiz; əmdi zemin bəribir bizgə təkdim kılindi» — Babildikilər Qanaanda (Pələstində) turoqan Yəhudiylarning kəpinqisini əltürgən yaki sürgün kıləjanidi. Zeminda qalduruləqan az kəsim adəmlər (tehi həq towa kilməqan) təkəbburlixip xundak səz kılidu. ■ 33:25 Yar. 9:4; Law. 3:17

ətküqi heqbir adəm bolmaydu. □

²⁹ Ularning yürgüzgən yirginqlik kilmixliri tüpəylidin Mən zeminni wəyranə wə qəl-bayawan kılqinimda ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

Əzakiyal pəyoqəmbər həkikətən qarxi elindimu?

³⁰ — Əmdi sən bolsang, i insan oqlı, əl-yurtungdikilər hərdaim seni aqlziqla elip əylirining tamlirining yenida wə dərwezilarda səzləp bir-birigə həm hərbiəri öz kərindixiqla sən toqruluk: «Kəni berip, Pərwərdigardin nemə söz barkin, anglap keləyli!» — dəydu.

³¹ Ular jamaət süpitidə yeningqla kelip, Mening həlkimning süpitidə aldingda olturidu; ular səzliringni anglaydu, birak ularqla əməl kilmaydu; ular aqlzi bilən sanga muhəbbət kərsitidu, birak kəngli haram mənprətkə tartidu; □ ■

³² mana, sən ular üqün pəkət yekimlik awaz bilən, sazlıri obdan təngxilip eytiləqan muhəbbət nahxisisən, halas; ular səzliringni anglaydu, birak ularqla əməl kilmaydu.

³³ Əmdi buning həmmisi əməlgə axuruləqinida (u bərəkət əməlgə axurulidu!) ular bir

□ **33:28 «Mən zeminni wəyranə wə qəl-bayawan kilmən»** — yaki «Mən zeminni wəyranə wə (adəmni kərəkutkuqi) bir wəhət kilmən». □ **33:31 «Ular aqlzi bilən sanga muhəbbət kərsitidu, birak kəngli haram mənprətkə tartidu»** — baxqa birhil tərjimisi: «Əməliyəttə ular aqlzida eytkən xəhsiy arzu-həwəslirigə əməl kildu, kəngli haram mənprətkə tartidu».

■ **33:31** Əz. 14:1-3; 20:1-3

pəyoğəmbərninğ ularning arisida boləlanlıqini tonup yetidu».□

34

Ətmüxtiki wapasiz padiqi-baqquqilar wə keləqəktə bolidioğan «Yahxi Padiqi »

¹ Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —

² I insan oqlı, bexarət berip Israilni baqquqi padiqilarni əyibləp mundak degin: — Padiqilaroğa mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Əzlininila bekiwatkan Israilning padiqirining həlioğa way! Padiqilarning padisini ozuqlandurux kerək əməsmu? ■

³ Silər yeoqini əzünqlar yəysilər, yungini əzünqlar kiysilər; bordaloğan esil malni soyusilər; lekin qoylarni baqmaysilər.

⁴ Ajizlarni küqəytmidinglar, kesəllərnı sakaytmidinglar, zəhimləngənlərnı tengip qoymidinglar, tarkilip kətkənlərnı kayturup əkəlmidinglar, ezip kətkənlərnı izdəp barmidinglar; əksiqə silər zorluq-zumbuluk

□ **33:33 «Əmdi bununğ həmmisi əməlgə axuruloqinida ... ular bir pəyoğəmbərninğ ularning arisida boləlanlıqini tonup yetidu»** — xübhısizki, Yerusalemdin kaçqan adəm kelip xəhərninğ həwirini eytixi bilən, həlq Əzakiyalni uluq pəyoğəmbər dəp bilip yətti. Əpsus, ular Əzakiyalning səzlinini pəkət kulak tüwidila anqlap, üzül-kesil towa kılmioğan. Xunga 24-29 ayəttə aldın eytiloğan balayi'apətlərmu ularning bexioğa qüxürülüxi kerək. ■ **34:2** Yər. 23:1

wə rəhimsizlik bilən ular üstidin həküm sürüp kəlgənsilər. ■

⁵ Ular padiqisiz bolup tarkilip kətti; ular tarkilip ketip daladiki barlıq həywanlarəyə ozuk bolup kətti.

⁶ Mening qoylirim barlıq taqlar arisidin, hər yukiri egizlik üstidə tenəp kətti; Mening qoylirim pütkül yər yüzigə tarkip kətti, biraq ularni tepixka tirixkuqi yaki izdigüqi yok idi.

⁷ Xunga, i padiqilar, Pərwərdigarning sözini anglanglar: —

⁸ Mən həyatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Qoylirimning padiqisi bolmioaqaqa, ular ow bolup kaldı, daladiki hər bir həywanəyə ozuk boldı; qünki Mening padiqilirim Öz padamni izdiməydu, ular pəqət əzlrini bakıdu, Mening qoylirimni bakmaydu.

⁹ — Xunga, i padiqilar, Pərwərdigarning sözini anglanglar!

¹⁰ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən padiqılarəyə qarximən; Mən Öz qoylirimning hesabini ulardin alimən, wə ularni padini beqixtin tohtitimən; xuning bilən padiqilar əzlrinimu bakmaydu; wə Mən qoylirimni ularəyə yənə ozuk bolmisun üqün ularning aqzidin kutuldurimən.

¹¹ Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Özüm öz qoylirimni izdəp ularning halini soraymən;

¹² padiqi əzining qoyliri arisida, tarap kətkən qoylarni tepip bakqandək, Mənmü qoylirimni izdəp bakimən; ular bulutluk karangoqu kündə

tarilip kətkən hər bir jaylardın Mən ularni kütuldurimən.

¹³ Mən ularni həklərdin epkelimən, ularni məmlikətlərdin yiqimən, öz zeminiyə apirimən; Mən ularni İsrail taqliri üstidə, erik-üstənglər boyda və zemindiki barlıq turaloju jaylarda bakimən; ■

¹⁴ Mən ularni esil qimənzarda bakimən; İsrail taqliri ularning yaylıki bolidu; ular xu yərdə obdan yaylaqta yatidu; İsrail taqliri üstidə, münbət qimənzarda ozuklinidu.

¹⁵ Mən Əzüm Əz padamni bakimən, ularni yatquzimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

¹⁶ — Mən yoldin tenəp kətkənlərni izdəymən, tarkilip kətkənlərni kayturimən; zəhimləngənlərni tengip qoyimən, ajizlärni küqəytimən; biraq səmrigənlər və küqlüklərni yokitimən; padamni adalət bilən bakimən.

¹⁷ Əmdi silərgə kəlsəm, i Mening padam, Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən koy və koy arisida, qoqkarlar və tekilər arisida həküm qikirimən. □

¹⁸ Əmdi silərning yahxi qimənzarni yegininglar azlık kılıp, qiməndiki qalojan ot-qəplərni ayaqliringlar bilən qəyliwetixinglar kerəkmu? Silər süpsüzük sulardın iqkəndin keyin,

---

■ 34:13 Əz. 28:25 □ 34:17 «Əmdi silərgə kəlsəm, i Mening padam, ... — Mana, Mən koy və koy arisida, qoqkarlar və tekilər arisida həküm qikirimən» — Əzakiyal «padiqilar»ni, yəni İsrail padixahliri, kaqinliri və pəyoqəmbərlirini əyibləp qikti. U hazır həlk arisidiki ajiz-namratlärni bozək kılıp kəlgən baylar və mənəspdarlar (səmrigən və küqlük koylar)ni əyibləxkə baxlaydu.

qaloqinini ayaqliringlar bilən leyitiwetixinglar kerəkmü?

¹⁹ Xunga Mening koylirimöja siləning ayaqliringlar qəyliwətkənni yeyixtin, ayaqliringlar dəssəp leyitiwətkənni iqiixtin baxqa amal yoq.

²⁰ Xunga Rəb Pərwərdigar ularöja mundaq dəydu: — Mana Mən, Mən Özüm səmrigən qoylar wə oruk qoylar arisida həküm qikirimən.

²¹ Qünki silər mürə-yanpaxliringlar bilən ittirip, münggüzliringlar bilən ularni tərəp-tərəpkə tarkitiwətküqə üsisilər,

²² — Mən ularni yənə ow obyekti bolmisun dəp Öz padamni kutquzimən; wə Mən koy wə koy arisida həküm qikirimən.

²³ Mən ularning üstigə bir padiqini tikləymən, u ularni baqidu; u bolsa Mening kulum Dawut; u ularni beqip, ularöja padiqi bolidu; ■

²⁴ wə Mənki Pərwərdigar ularning Hudasi bolimən, Mening kulum Dawut ular arisida əmir bolidu; Mənki Pərwərdigar xundaq söz qildim.

□ ■

²⁵ Mən ular bilən aman-hatirjəmlik beqixlaydiqan əhdini tüzüp, yirtkuq

■ **34:23** Yəx. 40:11; 42:1; 50:10; 52:13; 53:11; Yər. 30:9; Yh. 10:11 □ **34:24** «**Mənki Pərwərdigar ularning Hudasi bolimən, Mening kulum Dawut ular arisida əmir bolidu**» — 11-ayəttə Pərwərdigar: «Özüm koylirimöja padiqi bolimən» dəp wədə qilidu. Muxu ayətlərdə u «Kulum Dawut»ni ularöja padiqi boluxqa tikləymən, dəydu. Dawuttin uluq, Dawutning oqli boloqan Məsihdə Hudaning bu ikki wədisi təng əməlgə axuruloqan həm axurulidu. «Yuh.» 10-bab, jümlidin Məsihning «Mən Özüm yaxi padiqidurmən» degən sözini kərüng. ■ **34:24** Yəx. 55:4

haywanlarni zemindin tugitimən; ular bihətər bolup janggalda turidu, ormanlıqlarda qonup uhlaydu.

26 Mən ularni həm egizlikim ətrapidiki jaylarni bərikətlik kılımən; yamoqur-yeoqinlarni öz pəslidə yaqdurimən; bular bərikətlik yamoqurlar bolidu. □

27 Daladiki dərəhlər mewilirini, tupraq ündürmilirini beridu; ular öz zeminida bihətər turidu; Mən ularning boyunturuq-asarətlirini sundurup, ularni kulluqqa tutkanlarning qolidin kutuldurəqinimda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu.

28 Ular yənə əllərgə ow bolmaydu, yər yuzidiki haywanlar yənə ularni yəwətməydu; ular bihətər turidu, heqkim ularni qorqatmaydu.

29 Mən ular üqün dangki qikқан alahidə bir bostanlık jayni təminləymən; ular kaytidin zeminda aqarqilikta yigləp qalmaydu, yaki kaytidin əllərnin mazak obykti bolmaydu. ■

30 Andin ular Mənki Pərwərdigar Hudasing ular bilən billə bolidioqanlikimni wə əzlirining, yəni Israil jəmətining Mening həlkim bolidioqanlikini bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

31 — Əmdi silər bolsanglar, i Mening qoylirim, Mening qimənzarimdiki qoylirim, insandur-silər, halas; Mən bolsam silərnin Hudayinglardurmən» — dəydu Rəb Pərwərdigar. ■

□ 34:26 «Mən ularni həm egizlikim ətrapidiki jaylarni bərikətlik kılımən» — «egizlikim» (yaki «dənglüküm») Zion teoqini kərsitidu. ■ 34:29 Əz. 36:6-38 ■ 34:31 Yh. 10:11

35

Edom, yəni Seir tooqroluq bexarət

¹ Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —

² I insan oqli, yüzüngni Seir teoqioqa qaritip, bexarət berip uni əyibləp mundak degin: —□

³ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, i Seir teqi, Mən sanga qarximən; Mən qolumni üstünggə uzartip, seni bir wəyrənə wə qəlbayawan kilimən.

⁴ Mən xəhərliringni harabə kiliwetimən, wə sən wəyrənə bolisən; andin sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən.

⁵ Qünki sən mənggügə əqmənlik saqlap kəlgənsən, Israillarning bexioqa külpət qüxkən künidə, kəbihlikning jazalinix waqti-saiti toxkanda, ularni kiliq küqigə tapxurup bərgənliking tüpəylidin, ■

⁶ Xunga Mən həyatim bilən qəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən sanga qan təkülüxnə bekittim; qan seni qooqlaydu. Sən qan təküxtin nəprətlənmigənliking tüpəylidin, əmdi qan seni qooqlap yürüdü.

□ **35:2 «yüzüngni Seir teoqioqa qaritip, bexarət berip uni əyibləp mundak degin: —»** — «Seir» Edomning baxqa bir ismi. Oqurmənlərnin esidə bəlkim barki, Yakup wə Edom uka-aka bolup, ular arisida əqmənlik pəyda bolqan. Gərqə Edom Yakupni kəqürüm qiloqan bolsimu, uning keyinki əwladliri bolqan Edomiylar Yakupning əwladliri bolqan Israiloqa küqlük əqmənlik saqlap kəlgən. ■ **35:5** Əz. 25:15

⁷ Mən Seir teoqini wəyranə wə qəl-bayawan kilip, uningdin besip ötküqi həm uningoqa kaytkuqini üzüp taxlaymən.

⁸ Mən uning taoqlirini öltürülgənliri bilən toldurimən; sening egizlikliringdə, sening jiloqiliringda, sening barlıq jiraliringda kıliq bilən öltürülgənlər yikilidu.

⁹ Mən seni mənggügə wəyranə kilimən; sening xəhərliring adəmzatsiz bolidu; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

¹⁰ — Qünki sən: «Bu ikki əl, ikki məmlikət Meningki bolidu, biz ularoqa igə bolimiz» deging tūpəylidin — gərqə Mən Pərwərdigar xu yərdə boləqan bolsammu —, □ ■

¹¹ əmdi Mən həyatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən sening nəpritingdin qıkkən aqqıking boyiqə wə həsiting boyiqə sanga muamilə kilimən; Mən üstüggə həküm qikirip jazalixim bilən, Mən ular arisida Özümni kərsitimən.

¹² Xuning bilən sening Israil taoqlirioqa qarap: «Ular wəyran boldi, ular bizgə yəm boluxqa təkdin kilindi» degən barlıq həqarətliringni Mən Pərwərdigarning angliqinimni sənlər tonup yetisilər.

¹³ Uning üstigə aqzınglarda silər Manga qarxi qikip özünqlarni qong kərsitip, Manga kupurluq kiləqan sözünqləni kəpəytkənsilər; Mən ularni anglidim.

¹⁴ Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: —

□ **35:10** «Bu ikki əl, ikki məmlikət meningki bolidu» — «ikki əl, ikki məmlikət» Yəhuda wə Israil (ximaliy padixahlıq)ni kərsitidu. ■ **35:10** Zəb. 83:12

Pütkül yər yüzi xadlinip kətkinidə, Mən seni wəyranə kılımən.

¹⁵ İsrail jəmätining mirasi wəyran kılinoqanda buningdin sən xadlanoqiningdäk, Mənmu sanga xundak kılımən; sənmu, i Seir teqi wə barlık Edom — siləning barlıqinglar wəyranə bolidu; wə *Edomiylar* Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

36

Huda Əzining nami üqün İsrailni əsligə kəltüridu

¹ Əmdi sən, i insan oqlı, İsrail taqlirioqa bexarət berip mundak degin: — İsrail taqliri, Pərwərdigarning sözini anglanglar: —■

² Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Düxməning silərgə karap: «Wah! Mənggü yukiri jaylar bizgə təlluk boldi!» degini tüpəylidin, ■

³ xunga bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Bərħək, qünki ular siləni wəyranə kılıp, əllərdin kəloqanlirioqa təwə kılıxqa həryandin siləni əzgənliki tüpəylidin, wə silər əllər arisida söz-qəqək

wə təhmət obyektı bolup qaloqanliqinglardin, □
 4 əmdi xunga, i Israil taqliri, Rəb Pərwərdigarning səzini anglanglar: — Rəb Pərwərdigar əllərdin qaloqanliriqə olja həm mazək obyektı bolup qaloqan taqlar, egizliklər, jiralar wə jiloqlarqə, wəyran bolqan harabilər wə taxliwetilgən xəhərlərgə mundək dəydu: —
 5 Xunga Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Huxal boluxup kəlbidiki pütün eqmənliki bilən Mening zeminimni əzlırigə təəlluk boluxqə bekitip, uni bulang-talang qiliwalayli degən əllərdin qaloqanliriqə wə Edomdikiləarning həmmisigə bərhək, Mən *Əz həlqimğə* bolqan kizəqinlikimdin qıqqan aqqıq otida səz qıldim:

6 Israil zemini toqruluk bexarət berip, taqlar, egizliklər, jiralar wə jiloqlarqə səz kilip mundək degin: — Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana, Mən *Əz həlqimğə bolqan* kizəqinlikimdin kəhrim bilən səz qıldim — qünki silər əlləarning mazək-aqanətlirini yegənsilər.■

7 — Xunga Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Mən qolumni kətürüp xundək kəsəm iqqənki, bərhək, ətrapinglardiki əllər əzining mazək-aqanətlirini əzi ixitidu.

□ **36:3 «Qünki ular silərnı wəyranə kilip, əllərdin qaloqanliriqə təwə kilixqə həryandin silərnı əzgənliki tüpəylidin,...»** — muxu ayəttiki «ular» wə «(yat) əllərdin qaloqanlar» bəkim (1) «Babil» wə «baxqə əllər»ni kərsitidu; (2) ahırkı zamandiki «dəjjal wə uningqə beqinoqan əllər»ni wə ulardın «baxqə əllər»ni kərsitidu. Babil Israilni ixəqal kilip bulang-talang qiloqandin keyin asasən uni taxlap kətti; ətrapidiki əllər qaloqan həlqning əjizliqidin paydiliniq uni tehimu kəprək bulang-talang qildi. ■ **36:6** Əz. 34:29

⁸ Lekin silər, i Israil taqliri, xahlinisilər, həlqim Israiloqa mewə berisilər; qünki ular pat arida qaytip kelidu.

⁹ Qünki mana, Mən silər təriringlardidurmən; Mən silərgə qaraymən, silər yumxitisilər həm terilisilər.

¹⁰ Wə Mən üstünglərdə adəmləni, yəni Israilning pütkül jəmətini, ularning barlıqini kəpəyтімən; xəhərlər ahalilik bolidu, harabilər qaytidin qurulidu.

¹¹ Mən üstünglərdə adəm həm haywanlarni kəpəyтімən, ular awup nəsil kəridu; Mən ötkən zamanlardikidək siləni olturaqlıq kəlimən; bərhək, həlinglarni əslidikidin əwzəl kəlimən; silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər.

¹² Mən üstünglərgə adəmləni, yəni həlqim Israilni mangdurimən; ular silərgə igidarqılıq kəlidu, silər ularning mirasi bolisilər; silər yənə ularni baliliridin juda kəlmaysilər.

¹³ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Qünki ularning silərgə: «Silər adəmləni yəysilər, öz elinglarni balilardin juda kəloqansilər!» degini tūpəylidin,

¹⁴ əmdi silər yənə adəmləni yeməysilər, öz elinglarni baliliridin yənə juda kəlmaysilər, dəydu Rəb Pərwərdigar.

¹⁵ — Mən silərgə yənə əlləning mazaq-ağanətlirini anglatquzmaymən; silər əlləning tapa-tənisini yənə kətürməysilər, silər öz elinglarni qaytidin yikətmaysilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

¹⁶ Pərwərdigarning səzi mangu kelip xundak

deyildi: —

¹⁷ İ insan oğlu, İsrail jəməti öz zeminida turoqan qaoqlarda, ular öz yoli həm kılmixliri bilən uni buloqoqan; Mening aldimda ularning yoli ay kərgən ayalning napaklikioqa ohxax.

¹⁸ Xunga zeminoqa təkkən qan üqün, zeminni məbudliri bilən buloqoqanliki üqün, Mən kəhrimni ular üstigə təktum;

¹⁹ Mən ularni əllər arisioqa tarkitiwəttim, ular məmlikətlər iqigə tarilip kətti; Mən ularning yolliri həm kılmixliri boyiqə ularning üstigə həküm qikardim.

²⁰ Ular baridoqan hərqaysi əllərgə kəlgəndə, ular toqrisida: «Bular Pərwərdigarning həlqi, birak ular Uning zeminidin qikqan!» — deyilgəndə, ular yənila Mening pak-mukəddəs namimni buloqoqan; ■

²¹ Birak Mən İsrail jəməti baroqan hərqaysi əllər arisida buloqoqan pak-mukəddəs namim üqün kəngül bəldüm.

²² Xunga İsrail jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən bu ixni silərnəni dəp əməs, i İsrail jəməti, bəlki silər baroqan hərqaysi əllər arisida silər buloqoqan öz pak-mukəddəs namim üqün qilimən.

²³ Mən əllər arisida buloqoqan, Əzümning bəyüq namimni pak-mukəddəs dəp kərsitimən; namimni dəl silər ular arisida buloqoqan; ularning kəz aldida Mən Əzümni silərnəning aranglarda pak-mukəddəs kərsətkinimdə, əllər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu, — dəydu

Rəb Pərwərdigar.

²⁴ Mən silərnı əllər arısidın elıp, məmlıkətlər ıqıdın yıoıp, silərnı öz zemınglaroıa kəyturımən.

²⁵ — Mən süpsüzük sunı üstünglaroıa qaqımən, bunıng bılən silər pak bolısilər. Silərnı həmmə paskınılıkınglardın wə butlırınglardın paklaymən.

²⁶ Mən silərgə yengı kəlb berımən, ıqınglaroıa yengı bır roı salımən; tenınglardıki tax yürəkni elıp taxlap, meırlık bır kəlbni ata kılımə. □ ■

²⁷ Menıng Roıımnı ıqınglaroıa kırıgüzüp, silərnı əmr-pərmanlırım boyıqə mangoıuzımən, həkümlırımni tutkuzımən, xunıng bılən ularoıa əməl kılısilər;

²⁸ silər Mən ata-bowılırınglaroıa təkdım kıləıan zemında yaxaysilər; Menıng kəwmım bolısilər, Mən silərnıng Hudayınglar bolımən.

²⁹ Mən silərnı barlık paskınıqılıktın kutkuzımən; Mən buııdaynı awun boluxkə buyruymən; üstünglərgə heı qarqılıkni koyməymən; ■

³⁰ Mən dərəhlərnıng mewısnı wə etızdıki məısulatlarnı awutımənki, silər qarqılık tıpəyldın əllər arısidə xərməndə bolmaysilər.

³¹ Silər rəzil yollıringlar wə naıar kılımlırlınglarnı əsləp, kəbihlıklırlınglar wə yırgınqlık kıləıanlırınglar üqün öz-özünglardın yırgınısilər. ■

³² Silərgə məlum bolsunki, bu ıxni kılıxım silər

□ **36:26** «...mėhrlik bır kəlbni ata kılımə» — ıbarnıy tilıdə bu söz «...gəx yürəkni ata kılımə» deyılğən. ■ **36:26** Yər. 32:39; Əz. 11:19 ■ **36:29** Əz. 34:29 ■ **36:31** Əz. 6:9; 20:43; 16:61,63

üqün əməs , — dəydu Rəb Pərwərdigar, — öz yolliringlar üqün hijil bolup xərməndə bolunglar, i Israil jəməti.□

33 — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən kəbihlilinglardin paklioqan künidə, Mən xəhərlərnəni ahalilik kəlimən, harabə qaloqan jaylarmu kəytidin kərulidu.

34 Wəyran kəlinoqan zemin ətüp ketiwatqan hər birining kəz aldida wəyranə kərünsimu, u kəytidin terilidu.

35 Xuning bilən ular: «Bu wəyran kəlinoqan zemin huddi Erəm baqisidək boldi; harabə, wəyran kəlinoqan xəhərlər həzir mustəhkəmləndi, ahalilik boldi» — dəydu.■

36 Wə ətrapida qaloqan əllər Mənki Pərwərdigarning buzuloqan jaylarni kəruquqi həm wəyranə kəlinoqan yərlərnəni kəytidin terioquqi ikənlikimni bilip yetidu; Mənki Pərwərdigar səz kəldim, buningoqa əməl kəlimən.■

37 Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən yənəla Israilning jəmətinəng bu ixlarni tiləydioqan dua-tilawətlirigə ijabət kəloquqi bolimən; Mən koy padisidək ularning adəmlirini awutimən;

38 Mukəddəs dəp ayriloqan kəurbanlik koy padisidək, bekitilgən həyt-bayramlirioqa beqixlanoqan koy padisi Yerusalemoqa tolduruləndək, harabə boləqan xəhərlər kəytidin adəm padiliri bilən toldurulidu; ular

□ **36:32 «bu ixni kəlixim silər üqün əməs,...»** — demək, bu ixni Huda Əzi üqün kəlidu. ■ **36:35** Yəx. 51:3; Əz. 28:13

■ **36:36** Əz. 17:24; 22:14; 37:14

Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu.

37

Quruq səngəklərgə tolojan jiloğa — İsrailning tirilixi

¹ Pərwərdigarning qoli wujudumğa qondi; Pərwərdigar meni Rohi bilən kətürüp qikip, bir jiloqining otturisiğa turozuzdi; u yər səngəklərgə toldi. □

² U meni səngəklər ətrapidin uyak-buyakğa ötküzdi; mana, bu oquq jiloqida *səngəklər* intayin nuroqun idi; wə mana, ular intayin qurup kətkənidi.

³ U məndin: — I insan oqli, bu səngəklər qaytidin yaxnamdu? — dəp soridi. Mən: — I Rəb Pərwərdigar, sən bilisən, — dedim.

⁴ U mənə: I insan oqli, bu səngəklər üstigə bexarət berip mundaq deyin: «I quruq səngəklər, Pərwərdigarning sözini anglanglar!

⁵ Rəb Pərwərdigar bu səngəklərgə mundaq dəydu: — Mana, Mən silərgə bir roq-nəpəs kirgüzimən, wə silər həyat bolisilər. □

⁶ Mən üstünglərgə pəy-singirlərnı salimən, silərnı terə bilən yapimən, silərgə roq-nəpəs

□ **37:1 «Pərwərdigar meni Rohi bilən kətürüp qikip,...»** — ibraniy tilida «Pərwərdigar meni Roh bilən kətürüp qikip,...». Demək, Pərwərdigar Öz Rohi bilən pəyoqəmbərnı kətürdi.

□ **37:5 «mən silərgə bir roq-nəpəs kirgüzimən, wə silər həyat bolisilər»** — ibraniy tilida «roq» wə «nəpəs» bir sez.

kirgüzimən; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər».

⁷ Xunga mən buyrulqini boyiqə bexarət bərdim; mən bexarət berixingə, bir xawqun kətürüldi, mana jalak-julak bir awaz anglandi, səngəklər jipsilixip, bir-birigə qoxuldi.

⁸ Mən kərdum, mana, pəy-singirlər wə ət ularning üstigə kelip ularni qaplidi; birak ular da heq roh-nəpəs bolmidi.

⁹ U manga: — I insan oqli, roh-nəpəskə bexarət berip mundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Tət tərəptin xamal kəlgəysilər, i roh-nəpəs, wə muxu eltürülgənlər tirilsun üqün ularning üstigə püwlənglər» — dedi.□

¹⁰ Xunga mən buyrulqandək bexarət beriwidim, roh-nəpəs ularqə kirdi-də, ular həyat bolup tik turdi — büyük bir qoxunqə aylandi.

¹¹ Wə U manga: — I insan oqli, bu səngəklər bolsa Israilning pütün jəmətidur. Mana, ular: «Bizning səngəklirimiz qurup kətti, ümidimiz üzüldi; biz tügəxtuk!» — dəydu.

¹² Xunga bexarət berip ularqə mundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən gərüngləрни eqip, silərni gərünglərdin qikirimən, i Mening həlqim, silərni Israil zeminiqə elip kirimən;

¹³ Mən gərüngləрни aqqinimda, silərni gərünglərdin qıqarqinimda, i Mening həlqim,

□ 37:9 «roh-nəpəskə bexarət berip mundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Tət tərəptin xamal kəlgəysilər, i roh-nəpəs,...» — ibraniy tilida «roh» (yaki «roh-nəpəs») wə «xamal» bir sez. «Tət tərəptin xamal kəlgəysilər, ...» ibraniy tilida «tət tərəptiki xamaldin kəlgəysilər, ...»

silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər.

¹⁴ Wə Mən Öz Rohimni silərgə kirgüzimən, silər həyat bolisilər; wə Mən silərnə öz zemininglarda turoquzimən; silər Mənki Pərwərdigarni xundak səzni qilip, xuni ada qildi, dəp bilip yetisilər».

Ikki tayaqning bir boluxi tooqruluk bexarət

¹⁵ Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

¹⁶ I insan oqlı, bir tayaqni elip, uning üstigə «Yəhuda wə uning həmrahliri boləqan Israillar üqün» dəp yazəqin; yənə bir tayaqni elip, uning üstigə «Əfraim wə uning həmrahliri boləqan pütün Israil jəmətidikilər üqün» dəp yazəqin;

¹⁷ wə ularni bir-birigə ulap qoy; ular qolungda bir bolsun.

¹⁸ Həlqimdikilər səndin: «Bu ixlar bilən nemini qüxəndürməkqi bizgə dəp bərməmsən?» dəp sorisa,

¹⁹ ularəqə: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Əfraimning wə uningəqə həmrah boləqan Israil kəbililirining koli tutqan Yüsüpning tayiqini elip, uni Yəhudaning tayiqəqə qoxup ulap, ularni birlə tayaq qilimən; ular Mening qolumda bir tayaq bolidu.

²⁰ Sən yazəqan tayaqnlarni ularning kəz aldida qolungda tutup ularəqə xundak degin: —

²¹ «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mana, Mən Israil balilirini barəqan əllər arisidin elip, ularni həryandin yioqip öz zeminiəqə epkelimən.

22 Mən ularni Israil taqlirining üstidə bir əl qilimən; bir padixah ularning həmmisigə padixah bolidu; ular qaytidin ikki əl bolmaydu, yaki qaytidin ikki padixahlıqqa heq bəlünməydu. ■

23 Ular əzlrini qaytidin ularning məbudliri, lənətlik ixliri yaki asiyliklirining heqkayisisi bilən heq buləqimaydu; Mən ularni gunah ətküzgən olturaqlaxқан jayliridin qutkuzup, ularni paklandurimən; ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən.

24 Wə mening qulum Dawut ularəa padixah bolidu; ularning həmmisining birla padiqisi bolidu; ular Mening həkümlirimdə mengip, Mening bəlgilimirimni tutup ularəa əməl qilidu. ■

25 Ular Mening qulum Yakupқа təkdim qiloğan, ata-bowiliringlar turup kəlgən zeminda turidu; ular uningda turidu — ular, ularning baliliri, wə balilarning baliliri mənggü turidu — Mening qulum Dawut ularning xahzadisi bolidu. □

26 Mən ular bilən aman-hatirjəmlik beqixlaydioğan bir əhdə tüzimən; bu ular bilən mənggülik bir əhdə bolidu; Mən ularni

■ 37:22 Yh. 10:16 ■ 37:24 Yəx. 40:11; Yər. 30:9; Əz. 34:23

□ 37:25 «Mening qulum Dawut ularning xahzadisi bolidu» — bu sözning mənasidə ikki mümkünlik bar: — (1) Huda Dawut padixahni tirildürüp ularəa padixah süpitidə tikləydu. (2) muxu sözlər Dawutning əvladi Qutkuzoquqi-Məsihni kərsitidu (34-babni kərüng). Bizningə hər ikkisi toqridur. Xu qaşda Hudaning səltəniti yər yüzigə kəlgəndə, Dawut pəyoəmbər yər yüzidə turup, Israil wə aləmning həkikiy padixahı wə padiqisi boləğan Məsihkə wəkil bolup ularning padixahı boluxi mumkin.

jayida makanlaxturup awutimən; wə Mening mukəddəs jayimni ular arisiqə mənggügə tikləymən. ■

²⁷ Mening turaloqu jayim ularda bolidu; Mən ularning Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. □ ■

²⁸ Mening pak-mukəddəs jayim ular arisida mənggügə tikləngəndə, əmdi əllər Əzüm Pərwərdigarning Israilni pak-mukəddəs kılouqi ikənlikimni bilip yetidu».

38

Ahırkı zamanlar — «Gog»ni əyibləydiqan bexarət

¹ Pərwərdigarning sözi mənə kelip mundak deyildi: —

² İnsan oqlı, yüzüngni Magog zeminidiki Rox, Məxək wə Tubalning əmiri Gogqa qaritip uni əyibləp bexarət berip xundak deyin: — □ ■

■ **37:26** Zəb. 89:3-4; Əz. 34:25; 2Kor. 6:16 □ **37:27** «Mening turaloqu jayim ularda bolidu; Mən ularning Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu» — muxu bexarət 40-48-bablarda təpsiliy həlda eqilidu. ■ **37:27** Əz. 11:20; 14:11 □ **38:2** «yüzüngni Magog zeminidiki Rox, Məxək wə Tubalning əmiri Gogqa qaritip...» — baxka birhil təjmisı: «yüzüngni Magog zeminidin boləqan Məxək wə Tubalning kattiwax xahzadisi boləqan Gogqa qaritip...». Məxək wə Tubal xu dəwrlərdə hazırkı Türkiyədə turoqan ikki qəbilə idi. Ularning hazırkı Rusiyədəki «Moskwa» wə «Tobolsk» bilən munasiwiti bar boluxi mumkin. Bəzi alimlar «Rox»ni hazırkı «Rusiyə» bilən munasiwiti bar, dəp qaraydu. ■ **38:2** Wəh. 20:8

³ Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga qarximən;

⁴ Mən seni arkingoşa yandurup, engikinggə ilməkləni selip, sən wə pütün qoxunungni — atlar wə atlık əskərləni, həmmisi toluk qorallanoşan, sipar-kalkanlarni kətürgən, kiliq tutқан top-top kixiləni jənggə qikirimən; ■

⁵ Pars, Efiopiyə wə Put, həmmisi kalkan-dubuloşa bilən qorallinidu □

⁶ — Gomer wə uning barlık top-top adəmliri, ximalning əng kəridin kəlgən Torgamah jəməti wə uning barlık top-top adəmliri, bu kəp əllər sanga həmrah bolup billə bolidu. □

⁷ Əzüngni təyyarla; sən wə sanga yioşiloşan barlık top-top adəmliring təyyarlanoşan petida bol; sən ularoşa nazarətqilik kilisən. □

⁸ Kəp künlərdin keyin sən *jənggə* qakirilisən; sən ahirki yillarda kiliqtin kutkuzuloşan, kəp əllərdin yioşiloşan həlkning zeminişoşa, yəni uzundin beri wəyran kəlinip kəlgən Israil taqlirişoşa hujum kilisən; uning həlki əllərdin yioşiloşan bolup, ularning həmmisi aman-esən turiweridu;

⁹ sən, barlık top adəmliring wə sanga həmrah boluşan nuroşun əllər bilən billə aloşa be-

■ **38:4** Əz. 29:4; 39:2 □ **38:5 «Put»** — hazırki «Liwiyə» («Libya»). □ **38:6 «Gomer»** — bəzi alimlar «Gomer»ni

hazırki «Germaniyə» bilən munasiwiti bar, dəp qaraydu. «Torgamah»ning kim ikənlikini bir nemə deyix təs, birak Pələstin yaki Babiloşa nisbətən «ximaliy əng kəri» boluşan jay Sibiriyədur. □ **38:7 «sən ularoşa nazarətqilik kilisən»** — baxqa birhil təjimişi: «sən ularoşa muşapizətqi bolisən».

sip, boran-qapkundək kelisən; sən yər yüzini qaplioqan buluttək bolisən».■

¹⁰ — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Xu küni xundak boliduki, kənglünggə baxkiqə hiyallar kirip, sən rəzil hiylə-nəyrəngni oylap qikisən;

¹¹ sən: «Mən sepilsiz yeza-kəntlər jaylaxqan zeminoqa besip kirimən; mən aman-esən turuwatqan bir həlkə yekinliximən — ularning həmmisi sepilsiz, takaksiz wə dərwasisiz turuwatidu», dəysən, —

¹² «Xuning bilən oljilarni elip, bulang-talang qilimən; qolumni əslidə wəyran bolup əmdiliktə makanlik boləqan jaylarəqə, əllərdin yioqioqan, mal-dunyaəqə igə boləqan, dunyaning kindikidə yaxawatqan həlkə qarxi qilimən».

¹³ Xu tapta Xeba, Dedan, Tarxixniki sodigərlər barlik yax xirliri bilən səndin: «Sən olja elixka kəldingmu? Sən top-top adəmliringni bulang-talang qiliwelixka — altun-kümüxnə elip ketixkə, mal-dunyani elip ketixkə, zor bir oljoqə erixiwelixka yioqdingmu?» — dəp soraydu.□

¹⁴ Xunga bexarət bərgin, i insan oqli, Gogka xundak degin: — Mening həlkim Israil aman-esən bolidioqan künini, sən bilip yətməmsən?

¹⁵ Sən öz jayingdin, yəni ximalning əng qət jayidin qikisən, sən wə sanga həmrəh boləqan

■ **38:9** Əz. 30:18 □ **38:13** «Xeba, Dedan, Tarxix...» — «Xeba» wə «Dedan» — Ərəb millətliri idi. «Tarxix» — qong bir soda xəhiri (yukiriki 27:12-ayəttiki izahatni kərüng). «Yax xirliri» — bularəqə ohxaydioqan, ular bilən soda qilidioqan əllər. Ayətning mənsi bəlkim Gog Israiləqə hujum qiləqanda ularmu əhwaldin paydilanmaqci bolidu.

nuruğun əllər, həmmisi atlıq bolup, top-top adəmlər, qong koxun bolisən.

¹⁶ Sən yər yüzini kaplıoğan buluttək həlkim Israiloğa qarxi qikisən — bu ahırki zamanlarda bolidu — Mən seni öz zeminioğa qarxilixixka qikirimən; xundak kılıp Mən sən arkilik, i Gog, əllərninğ kəz aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkəndə, ular Meni tonuydu».

¹⁷ — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mən kədimki zamanlarda kullirim boləğan Israildiki pəyoəmbərlər arkilik bexarət kıləğan birsi sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundakla kəp yillardin beri, Mening seni həlkimgə qarxilixixka qikiridioğanlikim toqruluk bexarət bərgən əməsmu?»

¹⁸ Wə xu küni, yəni Gog Israil zeminioğa qarxi qikқан küni xundak boliduki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — oəzipim bilən Mening kəhrim ərləp qikidu.

¹⁹ Mening Əz *həlkimgə* boləğan kizəinlikimdin, oəzəp bilən xundak səz kıləğanmənkı, Israil zeminida zor yər təwrəx bolidu; ■

²⁰ xuning bilən dengizdiki beliklar, asmandiki uqar-kanatlar, daladiki haywanlar, yər yüzidiki əmiligüqi haywanlar wə yər yüzidə turoğan barlik insanlar Mening yüzüm aldida təwrinip ketidu; taoqlar ərülüp, tik yarlar oqlap ketidu,

□ **38:17** «Mən kədimki zamanlarda kullirim boləğan Israildiki pəyoəmbərlər arkilik bexarət kıləğan birsi sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundakla kəp yillardin beri, Mening seni həlkimgə qarxilixixka qikiridioğanlikim toqruluk bexarət bərgən əməsmu?» — bu ayət üstidə biz «koxumqə səz»imizdə tohtilimiz. ■ **38:19** Əz. 36:5, 6

barlıq tamlar yərgə ərülüp qüxidu.

²¹ Mən barlıq taqlirimda uning bilən qarxilixixka bir kiliq qakirimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — hərbersining kiliqi öz qerindixigə qarxi qikidu.

²² Mən waba kesili wə qan təküx bilən uningə həküm qikirip jazalaxka kiriximən; Mən uningə, uning qoxunliri üstigə, uningə həmrəh boləqan nuroqun əllər üstigə dəhəxtlik yamoqur, zor məldür taxliri, ot wə güngürt yaqdurimən;

²³ Mən Əzümni uluqlap, Əzümni pak-mukəddəs dəp kərsitimən; wə nuroqun əllərnig kəz aldida namayan bolimən, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

39

Gog wə Magog toqruluk bexarətnig baxka təpsilatlıri

¹ «Əmdi sən, i insan oqlı, Gogni əyibləp bexarət berip xundak degin: — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga qarximən;

² Mən seni arkingə yandurup, yetkiləp, seni ximalning əng kəridin qikirimən, Israilning taqliri üstigə tajawuz kildurimən; ■

³ Mən okyayingni sol qolungdin urup taxliquziwetimən, okliringni ong qolungdin qüxüriwetimən;

⁴ sən Israil taqlirining üstigə yikilisən; sən wə sening barliq koxunliring, sanga həmrah bolıqan əllər yikilisilər; Mən seni barliq yirtkuq uqar-kanatlarqə gəx, daladiki barliq haywanlarqə ow boluxkə təkdim kildim. ■

⁵ Sən dalada yikilisən; qünki Mən xundak söz kildim, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

⁶ Mən Magog üstigə wə dengiz boyida aman-esən turoqanlarqə ot yaqdurimən; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

⁷ Mening pak-mukəddəs namimni həlkim Israil arisida tonutimən; pak-mukəddəs namimning kaytidin buloqinixkə kət'iy yol qoymaymən; əllər Mening Pərwərdigar, Israilda turoqan Mukəddəs Boluqısi ikənlikimni bilip yetidu.

⁸ Mana, u kelidu! Bu ixlar qokum bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — bu dəl Mən eytkən künidur.

⁹ Israil xəhərliridə turuwatqanlar qikip qorallarni, jümlidin sipar-qalkqanlar, okyalar, tokmaqılar wə nəyzilərnə köydürüp ot qalaydu — ular bular bilən yəttə yil ot qalaydu.

¹⁰ Daladin heq otun elinmaydu, ormanlardin heq yaqraq kesilməydu; qünki ular qorallarni ot qalaxkə ixlitidu; ular əzlıridin olja tutqanlarni olja tutidu, əzlırini bulang-talang kılqanlarni bulang-talang kılidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

¹¹ Wə xu künidə xundak boliduki, Israil zeminidin, yəni dengizning xərkıy kiroqıkidin etidoqanlarning jiloqısidin Gogkə bir yərlik boluxi üqün bir orunni berimən; bu yərlik bolsa etküqılərnəng yolini tosidu; ular xu yərdə Gog

wə uning barliq top-top adəmlirini kəmidu; u «Həmon-Gog jilojisi» dəp atilidu. □

¹² İsrail jəməti zeminini həlal qilix üçün, ularni yəttə ay kəmidu;

¹³ zemindiki barliq həlk ularni yərlikkə qoyidu; xuning bilən Əzüm uluqlanqan muxu künidə bu ix ularqa xərəp bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

¹⁴ Ular birnəqqə adəmni zeminni dawamliq arilap, tajawuzqilarning zemin yüzidə qaloqan jəsətlirini kümüxtək alahidə ixni qilix üçün ayriydu; ular xu yəttə ay tügigəndə, andin jəsətlərnə izdəx hizmitini baxlaydu. □

¹⁵ Bu «zemindin ətküqilər» aylinip yüridu; əgər birsi adəmning ustihini kərgən bolsa, u uning yenioqa bir bəlgə tikləydu; «izdəp kəmgüqilər» uni Həmon-Gog jilojisiqa dəpnə qiloquqə bəlgə turidu

¹⁶ (*jilojida* «Həmonah» dəp ataloqan bir xəhər bolidu). Ular xu yol bilən zeminni paklaydu». □

¹⁷ — «Wə sən, i insan oqlı, Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Hərəkəndak uqar-qanatlar, daladiki barliq həywanlarqa mundak degin: «Yioqilixip kelinglar, Mən silərgə qilmaqqi boləqan qurbanliqimoqa, yəni İsrail taqliri üstidə qilinoqan qong qurbanliqqa həryəndin

□ **39:11 «Həmon-Gog»** — «Gogning top-top adəmliri» degənlik. □ **39:14 «Ular birnəqqə adəmni zeminni**

dawamliq arilap, tajawuzqilarning zemin yüzidə qaloqan jəsətlirini kümüxtək alahidə ixni qilix üçün ayriydu» — bu hizmətni qilix üçün nəqqə adəmni alahidə «ayrix» kerək bolidu — qünki jəsətlərgə tegix adəmni «napak» qilip, ibadəthanioqa kirixkə layəqətsiz qilidu. □ **39:16 «Həmonah»** — «zor bir

top adəmlər» degənlik.

jəm bolunglar! Silər xu yərdə gəx yəp, qan iqisilər.

18 Silər baturlarning gəxini, yər yüzidiki xahzadilarning qenini — qoqqarlarning, oqkilərnin, torpaqlarning qenini iqisilər — ularning həmmisi Baxandiki bordaloqan mallardur!

19 Silər Mən silərgə qilməqçi boləqan qurbanlıqimdin, toyəuqə may yəp, toyəuqə qan iqisilər!

20 Silər dastihinimda atlar wə jəng hərwisidikilər, baturlar, barlıq jəngçi palwanlar bilən toyunisilər» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

21 — wə Mən Öz xan-xəripimni əllər arisiqə kərsitimən, barlıq əllər Mening yürüzgən jaza-lirimni wə ularning üstigə qoyqan qolumni kəridu.

22 Wə xu kündin tartip Israil jəməti Mening Pərwərdigar, ularning Hüdasi ikənlikimni bilip yetidu.

23 Əllər Israil jəmətining kəbihliki, Manga asiylik qiloqanliki tüpəylidin sürgün boləqanliqini bilip yetidu; mana, Mən yüzümni ulardin yoxurup, ularni düxmənlirining qolioqə tapxurdum; ularning həmmisi qiliqlinip yikildi.

24 Ularin paskiniqiliki wə asiylikliri boyiqə Mən ularni bir tərəp qildim, yüzümni ulardin yoxurdum».

Hudaning Israil üçün ahirki məxsətli

25 Xunga Rəb Pərwərdigar xundə dəydu: — Mən hazır Yəqubni sürgün boləqanliqidin əsligə

qayturup, pütkül Israil jəməti üstigə rəhim kılıp, Əz pak-muqəddəs namim üqün otluk kızıqınliqimni kərsitimən. □

²⁶⁻²⁷ Əz zeminida aman-esən turoqinida, heqkim ularni kərkutmaydioqan qaoş kəlgəndə, Mən ularni əllərdin qayturup, düxmənlirining zeminliridin yioşkinimda, wə kəp əlləring kəz aldida Əzümning pak-muqəddəs ikənlikimni kərsətkinimdə, xu qaoşda ular hijalitini wə Məndin yüz ərüp kılıqan asiylıqining barlıq gunahını kətüridu;

²⁸ ular Mening ularni əllər arısqoşa sürgün kılduroqanliqim tüpəylidin, wə andin ulardin heqkaysisini xu yərdə qaldurmay öz zeminioşa yioşkanliqim tüpəylidin, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu;

²⁹ wə Mən yüzümni ulardin qayta heq yoxurmaymən; qünki Mən Israil jəməti üstigə Əz Rohimni kuyoşan bolimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.■

40

Yengi ibadəthanini ayan kılıdioşan aləmət kərinüx •••• Shemilarni kərüng

¹ Bizning sürgün boləşanliqimizning yigirmə bəşinqi yili, yilning bəşida, ayning oninqi künidə, yəni xəhər bəşülgəndin on tət yil keyin — dəl axu künidə Pərwərdigarning qoli mening

□ **39:25 «Əz... otluk kızıqınliqim»** — ibraniy tilida «Əz... həsətim». ■ **39:29** Yo. 3:1; Ros. 2:17

wujuduməğa kəndi, wə U meni *xəhərgə* apardi.

□ ■

² Hudaning alamət kərünüxliridə U meni Israil zeminiəğa apirip, intayin egiz taə üstigə orunlaxturdi; taəning jənubiy tərripidə xəhərdək bir qurulus turatti. □

³ U meni xu yərgə apardi; mana qolida kanap tanisi wə əlqəm hadisini tutqan, misning kərünüxidə boləqan bir kixi; u dərwarzida turatti.

⁴ Bu kixi manga: «İnsan oəli, kəzliring bilən kərüp, quliking bilən anglap, kənglüngni mən sanga kərsitidiəqan barliq ixləəğa baəqliəqin; qünki buning sanga kərsitilixi üqün sən muxu yərgə elip kelinding. Israil jəmətigə barliq kərginingni ayan qil».

⁵ Wə mana, ibadəthanining həmmə tərripidə tam bar idi. U kixining qolida altə gəzlik əlqəm hadisi bar idi; xu qəəqdiki «bir gəz» bir gəz bir alikənoəğa toəqra kelətti. U tamning kənglikini əlqidi, bir «hada» qikti; egizliki bolsa, bir «hada»

□ **40:1 «Bizning sürgün boləqanliqimizning yigirmə bəxinqi yili... Pərwərdigarning qoli mening wujuduməğa kəndi, wə u meni xəhərgə apardi»** — Əskərtix: bu 40-44 bablarda tərjimimizning bəzi yərliridə oqurmənlərgə yardimi bolsun dəp bəzi ayətlərgə səz qəxtuk. Ular əslidiki tekistning bir qismi bolmisimu, ular tekistning mənisini toəqra qüxinimizgə yardəm beridu. Biz adəttikidək bundak səzləni «sus qilduk». **«bizning sürgün boləqanliqimizning yigirmə bəxinqi yili, yilning bəxida, ayniq oninqi künidə..»** — bu alamət kərünüx birinqi kərünüxtin 19 yil keyin idi. ■ **40:1** Əz. 33:21 □ **40:2 «xəhərdək bir qurulus turatti»** — yaki «bir xəhərninq qarisi turatti».

qıkti.□

⁶ U xərkkə qaraydıoğan dərwasioğa kelip, uning pələmpəylirigə qıkti; uning bosuoşisining kənglikini əlqidi, u bir hada qıkti. Yənə bir tərripining kəngliki bir hada qıkti.

⁷ *Dərwasining iqidiki* hər bir «oyuk öy»ning uzunluğu bir hada, kəngliki bir hada idi; oyuk öylərlərin arılığı bəx gəz idi; dərwasining iqidiki bosuoğa, yəni iqqirigə qaraydıoğan dəhlizning aldidiki bosuoşining *ikki tərripining* uzunluğu *ayrim-ayrim* bir «hada» qıkti; □

⁸ u dərwasining iqqirigə qaraydıoğan dəhlizni əlqidi, *uzunluğu* bir hada qıkti.

⁹ U dərwasining dalinining uzunluğunu əlqidi, səkkiz gəz qıkti; uning kexikining yenediki tamning kəlinliki ikki gəz qıkti. Muxu dalan iqqirigə qaraytti.

¹⁰ Xərkkə qarıoğan dərwasining iqidə, u tərripidə üqtin, bu tərripidə üqtin oyuk öylər bar idi.

□ **40:5 «ibadəthana»** — ibraniy tilida pəkət «öy» deyilidu. Muxu yərdə «ibadəthana» «mukəddəshana» (41-bab) wə uning həylisini öz iqigə alidu. **«u kixining qolida altə gəzlik əlqəm hadisi bar idi»** — Mukəddəs Kitabta ixlitilgən «gəz» adəmning qolining jəynəktin barmakning uqioiqə boləoğan arılığı (təhminən 45 santimetr) idi. «xu qaoqdiki «bir gəz» bir gəz bir alıqanoğa toqra kelətti» — xunga bu bablarda ixlitilgən «gəz» uningdin uzun, təhminən 53 santimetr hesablinatti. Dərwasisining qandaq ikənlikini qüxinix üqün, towəndiki «keliqətki mukəddəs ibadəthana»ni kərsitidioğan shemilərnı kərüng. **«U tamning kənglikini əlqidi, bir «hada» qıkti; egizliki bolsa, bir «hada» qıkti»** — oqurmənlərlərin esidə bolsunki, bir «hada» altə gəz idi. □ **40:7 «oyuk öy»** — demək, aldin ki temi yok öy. «Oyuk öy»lərlərin aldi karidor (dəhliz) bolatti.

Üqilisi ohxax əlqəmdə idi; üq öyning ikki yan temi ohxax kəlinlikta idi.

11 U dərwezini əlqidi, kəngliki on gəz qıkti; uning jəmiy uzunluğu on üq gəz idi. □

12 Bu yandiki oyuk öylərninɡ aldida bir gəz kəlinliktiki bir tosmə tam bar idi, wə u yandiki oyuk öylərninɡ aldida bir gəz kəlinlikta bir tosmə tam bar idi; həryandiki oyuk öylərninɡ kəngliki altə gəz idi.

13 U dərwezining jəmiy kənglikini, yəni bu tərəptiki oyuk öyning əgzisining *arqa lewidin* u tərəptiki oyuk öyning əgzisining *arqa lewioqiqa* yigirmə bəx gəz qıkti; bu tərəptiki oyuk öyning ixiki bilən u tərəptiki oyuk öyning ixiki bir-birigə qarixatti. □

14 U iqki həyliəqa kirix eəjizidiki tüwrüklərnəni əlqidi; ularning egizliki atmix gəz qıkti; dərwezəni temi bu həylininɡ tüwrüklirini orap turoqanidi.

□ **40:11 «U dərwezini əlqidi»** — muxu yərdə dərwezining «kirix eəjizi»ning sirtki tərəpini kərsitidu. Dərwezəninɡ əzi heli uzun bolup, uning «kirix eəjizi»i, dəhlizi (karidori) wə «dalan»i bar idi. Sheminimu kərüng. **«uning jəmiy uzunluğu»** — sirtki tam wə pələmpəyni əz iqiğə alsa kerək. □ **40:13 «bu tərəptiki oyuk öyning ixiki bilən u tərəptiki oyuk öyning ixiki bir-birigə qarixatti»** — bu yərdiki «ixik»ning nemini kərsitidioqanlıqini bilməymiz. Bəzi alimlar «bala tam» yaki «küngürə» dəp tərjimə qilidu.

□

15 Dərwazining tüwidin dalanning iqki eoizioiqə əllik gəz qıkti.

16 Oyuk əylərninğ hər birininğ udul temida, xundaqla oyuk əylərninğ arilikida, dalanning yenida ohxaxla rojəklər bar idi; muxu rojəklər sirtioqa qarap tariyip mangoqan idi; hər bir ariliktiki tam-tüwrüklərgə palma dərəhliri nəkkixləngənidi.

Sirtki həyola — shemini kərünğ

17 U meni sirtki həyliqə apardi; mana, kiqik hanilar, wə sirtki həylini qeridəp yasaloqan tax tahtaylik supa; supininğ üstigə ottuz kiqik hana selinoqan.

18 Bu tax tahtaylik supa həyolidiki dər wazilaroqa tutaxqan, uning kəngliki ularning uzunluqioqa barawər idi; bu «pəs tax supa» idi.

19 U təwənki dər wazining iqi tər ipidin iqki həylininğ sirtki temioiqə bolooan arilikni əlqidi;

□ **40:14 «kirix eoizidiki tüwrüklər»** — yaki «kirix eoizidiki munarlar». «**ularning (tüwrüklərninğ) egizliki atmix gəz qıkti; dər waza temi bu həylininğ tüwrüklirini orap turoqanidi**» — bu ikki tüwrük intayin egizdur. Bəzi alimlar ayətni «u dər wazining iqki «tosma tam»lirioqa ularning arilik tamlirini qoxup jəmiy uzunluqini əlqidi, jəmiy bolup atmix gəz idi» degən mənida qüxinidu. Biraq (undaq bolsa) bu əlqəm ikki tərəptiki iqki «tosma tam»lirininğ arilikliri bilən jəmiy uzunluqininğ qoxulmisi bolatti. Mundaq əlqəxninğ nemə əhmiyiti bolsun?

xərək wə ximal tərəplərningmu yüz gəz qıktı. □

Baxqa ikki dərwarzisi

²⁰ Andin sirtki həylioğa kiridioğan, ximaloğa qaraydioğan dərwarzining uzunluqi wə kənglikini əlqidi.

²¹ Uning bu tərpidə üqtin oyuk əy, u tərpidə üqtin oyuk əy bar idi; uning tüwrükliri, dalanliri birinqi dərwarziningkigə ohxax idi; uning uzunluqi əllik gəz, kəngliki yigirmə bəx gəz.

²² Uning deriziliri, dalanliri, palma dərəh nəkixliri xərkkə qaraydioğan dərwarziningkigə ohxax idi; kixilər uning yəttə baskuqluk pələmpiyi bilən qıqatti; uning dalini iqkirigə qaraytti. □

²³ İqki həylida ximal wə xərktiki dərwarzilaroğa udul birdin dərwarzə turatti; u dərwarzidin dərwarzioiqə əlqidi, yüz gəz qıktı.

²⁴ U meni jənub tərəpkə apardi; mana, jənubkimu qaraydioğan bir dərwaza bar idi; u uning tüwrükliri, dalanlirini əlqidi, ular baxkilirioğa ohxax idi.

²⁵ Dərwarzining wə dalinining ətrapidiki derizilər baxkilirioğa ohxax idi; uning uzunluqi əllik gəz, kəngliki yigirmə bəx gəz idi.

□ **40:19 «təwəнки dərwarzining iqi tərpidin...»** — mumkin-qiliki barki, «təwəнки» muxu yərdə «jənubiy» degən mənədə ixl-tilidu. Qünki təwəndə «xərkiy dərwaza» wə «ximaliy dərwaza» tiloğa elinidu, birək ayəttə «jənubiy dərwaza» tiloğa elinmaydu.

□ **40:22 «uning deriziliri...»** — «deriziliri» muxu yərdə uning «rojək»liri, yaki «rojəklik derizə»lirini kərsitidu (16-ayətni kərüng).

²⁶ Uningoşa qikidioşan yəttə baskuq bar idi; uning dalini iqqirigə qaraytti; uning tüwrüküridə palma dərühining nəxişi bar idi, u tərəptə biri, bu tərəptə biri bar idi.

²⁷ İqki həylişə kiridioşan, jənubkə qaraydioşan bir dərşəzə bar idi; u jənubiy tərəptə dərşəzədin dərşəzişə əlqidi, yüz gəz qıkti.

²⁸ U meni iqqi həylişə jənubiy dərşəzədin əkirdi; wə jənubiy dərşəzəni əlqidi; uning əlqəmliri bəşkə dərşəzilərninşəgigə ohşəş idi.

²⁹ Uning oyuk əyliri, arilik tamliri, dalinininşə əlqəmliri bəşkilirininşəgigə ohşəş idi; uning wə dalinininşə ətrəpliridə derizilər bar idi; uning uzunluşə əllik gəz, kənglikiyigirmə bəş gəz idi.

³⁰ Ətrəpidə uzunluşə yigirmə bəş gəz, kənglikiyigirmə bəş gəz ətrəpidə dalini bar idi. □

³¹ Uning dalini bolsa sirtki həylişə qaraytti; uning kirix eşişidiki ikki şən tüwrüküridə palma dərəhlərninşə nəxişi bar idi; uning qıqış yolininşə səkkiz baskuqluk pələmpiyi bar idi.

³² U meni iqqi həylidə xərk tərəpkə apardı; u tərəptiki dərşəzəni əlqidi; uning əlqəmliri bəşkilirioşə ohşəş idi.

³³ Uning oyuk əyliri, arilik tamliri, dalinininşə əlqəmliri bəşkilirininşəgigə ohşəş idi; uning wə dalinininşə ətrəpliridə derizilər bar idi; uning uzunluşə əllik gəz, kənglikiyigirmə bəş gəz idi.

³⁴ Uning dalini bolsa sirtki həylişə qaraytti; uning *kirix eşişininşə* u wə bu tərəpidiki tüwrüküridə palma dərəhlərninşə nəxişi bar idi; uning qıqış

□ 40:30 «ətrəpidə uzunluşə yigirmə bəş gəz, kənglikiyigirmə bəş gəz ətrəpidə dalini bar idi» — əyni tekstini qüxinix təs.

yolining səkkiz baskuqluq pələmpiyi bar idi.

³⁵ U meni ximaliy dərwasioğa apardı, wə uni əlqidi; uning əlqəmliri baxkilorioğa ohxax idi.

³⁶ Uning oyuk öyliri, arilik tamliri, dalanliri *baxkilorioğa* ohxax idi; ətrapida derizilər bar idi. Uning uzunluqi əllik gəz, uning kəngliki yigirmə bəx gəz idi.

³⁷ Uning dalinidiki tüwrüklər sirtki həylioğa qaraytti; uning *kirix eəizidiki* ikki yan tüwrükidə palma dərəhlərninğ nəxixi bar idi; uning qıqix yolining səkkiz baskuqluq pələmpiyi bar idi. □

³⁸ Hər bir dərwasia *ikki* tüwrükining yenida ixilik kiqik öy bar idi; ular xu öylərdə köydürmə qurbanlıqlarni yuyatti.

³⁹ Dərwasining dalinida uyanda ikkidin xirə, buyanda ikkidin xirə bar idi; ular xirələrninğ üstidə köydürmə qurbanlik, gunah qurbanliqi wə itaətsizlik qurbanlıqlirini soyidu.

⁴⁰ Ximaliy dərwasining dalinining kirix eəizidiki pələmpəyning bir yenida ikki xirə bar idi; dalanning kirix eəizining yənə bir yenida ikki xirə bar idi.

⁴¹ Xuningdək dərwasining u yenida tət xirə, bu yenida tət xirə bar idi — jəmiy səkkiz joza bar idi; ular ularning üstidə qurbanlıqlarni soyidu.

⁴² Yənə taxtin yonup yasaləan, uzunluqi bir yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz, egizliki bir gəz kelidioğan tət xirə bar idi; ularning üstigə köydürmə qurbanlıqlar wə baxqa qurbanlıqlarni soyidioğan qoral-əswablar

□ **40:37 «uning dalinidiki tüwrüklər ...»** — yaki «uning kexəkliri ...».

qoyulidu. □

⁴³ Dərwaza iqidə, tamliri üstigə bir alıkan uzunluqtiki jüp ilməklük kanarlar bekitilgən. Xirələr üstigə qurbanlıq gəxliri qoyulidu. □

Kaħinlarning öyliri

⁴⁴ İqki høyla iqidə wə iqki dərwazining sirtida mədhiyə nahxiqiliri üqün ikki kiqik öy bar idi; biri ximaliy dərwazining yenida, jənubқа yüzləngən; yənə biri jənubiy dərwazining yenida, ximaloqa yüzləngənidi.

⁴⁵ U mangu: «Jənubқа yüzləngən öy kaħinlar, yəni ibadəthaniyə məs'ullar üqündür.

⁴⁶ Jənubқа yüzləngən öy kaħinlar, yəni qurbangah wəzipisigə məs'ullar üqündür. Bular bolsa Zadokning jəmätining oqul pərzəntliri; xularla Lawiy jəmätidilər arisidin

---

□ 40:42 «Yənə taxtin yonup yasaloqan, uzunluqi bir yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz, egizliki bir gəz kelidioqan tət xirə bar idi; ularning üstigə köydürmə qurbanlıqlar wə baxқа qurbanlıqlarni soyidioqan qoral-əswablar qoyulidu» — baxқа birhil tərjimisi: «Bu tət xirə yonuloqan taxtin yasaloqan, uzunluqi bir yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz, egizliki bir gəz; ularning üstigimu köydürmə qurbanlıqlar wə baxқа qurbanlıqlarni soyidioqan qoral-əswablar qoylidu». Biraq bundaq jozilar qoy-kalilarning jəsitini qoyoqudək dərjide qong əməs. □ 40:43 «dərwaza iqidə... kanarlar bekitilgən. Xirələr üstigə qurbanlıq gəxliri qoyulidu» — bəzi alimlar bu xirələr pəqət ximaliy dərwazisidila qoyuloqan, dəp qaraydu. Biraq 38-ayət «dərwazilar»ni kərsitidu.

Pərwərdigarning yenioğa hizmitidə boluxқа kirələydu» — dedi.□

⁴⁷ U həylini əlqidi; uzunluğu yüz gəz, kəngliki yüz gəz, tət qasilik idi; kurbangah bolsa mukəddəshana aldida turatti.□

Mukəddəs jayning dalini •••• Shemini kərüŋ

⁴⁸ U meni mukəddəshanining dalinioğa apardi; u dalan eozizining ikki yenidiki tamlarning uzunluğunu əlqidi; bir tərəptikisi bəx gəz, yənə bir tərəptikisi bəx gəz qıkti; dalan eozizining *əzi on tət gəz idi*; dalan eozizidiki tamning *iqki tərpinin*g kəngliki bu tərpi üç gəz, u tərpi üç gəz idi. □

⁴⁹ Dalanning kəngliki yigirmə gəz, uzunluğu on bir gəz idi; unioğa qikidioğan pələmpəy bar idi; tüwrükimu bar idi, u yenida biri, bu yenida biri bar idi.□

□ **40:46** «xularla Lawiy jəmätidilər arisidin Pərwərdigarning yenioğa hizmitidə boluxқа kirələydu» — Zadoklarning xu imtiyazoğa igə bolux səwəbi 44:15də eytilidu.

□ **40:47** «**kurbangah bolsa mukəddəshana aldida turatti**» — «mukəddəshana» həyola iqidə turidioğan öy; u «mukəddəs jay» wə «əng mukəddəs jay»ni öz iqidə alidu. □ **40:48** «**dalan eozizining əzi on tət gəz idi**» — bu jümlə bəzi kona tekistlərdə (bolupmu kona grek tilidiki LXX tərjimisidə) tepilidu. Əməliyəttə bayanlirining toluq boluxi üçün muxundaq bir jümlə boluxi kerək idi. □ **40:49** «**Dalanning ... uzunluğu on bir gəz idi**» — bəzi kona tekistlərdə «on ikki gəz» deyilidu.

41

Muqəddəs jay, əng muqəddəs jay •••• Shemilarni kərüŋ

¹ U meni *muqəddəshanidiki* muqəddəs jayning aldiqə apardı; u jayning kirix eozizining ikki tərpidiki yan tamni əlqidi, hər ikkisining qelinliki altə gəz qikti.

² Kirix eozizining kəngliki bolsa on gəz idi; muqəddəs jayning kirix eozizidiki toqra tamning iqi tərpinin kənglikini əlqidi, hər ikkisi bəx gəz qikti; u muqəddəs jayning uzunluqini əlqidi, kirix gəz qikti; uning kəngliki yigirmə gəz qikti.

³ U iqlirigə qarap mangdi, əng muqəddəs jayqə kirix eozizidiki toqra tamning kəngliki ikki gəz; eozizining kəngliki altə gəz idi; *ikki təraptiki* toqra tamning uzunluqi bolsa, yəttə gəz idi. □

⁴ U muqəddəs jayning kəynidiki «əng muqəddəs jay»ning uzunluqini əlqidi, yigirmə gəz qikti; kənglikimu yigirmə gəz idi. U mangan: «Bu əng muqəddəs jay» — dedi.□

«Muqəddəshana»qə yandax kiqik hanilar

□ 41:3 «U iqlirigə qarap mangdi ... kirix eozizidiki toqra tamning kəngliki ikki gəz...» — alimlarning bu 1-3 ayəttiki əlqəmlər toqruluk baxqə-baxqə qüxinixliri bar. Shemilirimizni kərüŋ. □ 41:4 «U muqəddəs jayning kəynidiki «əng muqəddəs jay»ning uzunluqini əlqidi, ... U mangan: «bu əng muqəddəs jay» — dedi» — Əzakiyal kahin bolup, «muqəddəs jay»qə kirdi. Biraq «əng muqəddəs jay»qə kirmidi; Musa pəyoqəmbərgə qüxürülgən qanun boyiqə pəqət «bax kahin» «əng muqəddəs jay»qə kirixkə hokukluk idi.

⁵ U muqəddəshanining temini əlqidi, kəlinliki altə gəz qıkti; yandiki kiqik hanilarning bolsa, kəngliki tət gəz idi; kiqik hanilar muqəddəshanini qəridəp selinqanidi.

⁶ Yenidiki kiqik hanilar üq kəwətlik, bir-birigə üstiləklilik idi, hər kəwəttə ottuzdin hana bar idi; kiqik hanilarning limliri muqəddəshanining temioqa qikip qalmasıliki üqün, limlar kiqik hanilarning sirtki temioqa bekitilgənidi.

⁷ Yukiriliqanseri muqəddəshanining ətrapidiki kiqik hanilar kengiyip barqanidi; qünki muqəddəshanining ətrapida quruluş bolqanliqtin bina egizligənsəri hanilar kəngəygən. Xu səwəbtin muqəddəshanimu egizligənsəri kəngəygən. Təwəndiki kəwəttin yukiridiki kəwətkiqə otturidiki kəwət arkilik qikidiqan pələmpəy bar idi. □

⁸ Mən muqəddəshanining egiz ulluq supisi barlikini kərdum; u həm yenidiki kiqik hanilarning uli idi; uning egizliki toptoqra bir «hada» idi, yəni altə «qong gəz» idi. □

⁹⁻¹⁰ Yenidiki hanilarning sirtki temining kəlinliki bəx gəz idi. Muqəddəshanining yenidiki kiqik hanilar bilən *kahinlarning* hujriliri arilikidiki box yərning kəngliki yigirmə gəz idi; bu box yər

□ **41:7 «muqəddəshanining ətrapida quruluş bolqanliqtin bina egizligənsəri hanilar kəngəygən»** — muxu «quruluş» degən söz pütkül «Muqəddəs Kitab»ta pəkət bir ketimla tepilidu, xunga uning mənisini bekitix təs. Mumkinqiliki yənə barki, u «karidor» yaki «pələmpəy» degən mənidə. □ **41:8 «uning egizliki toptoqra bir «hada» idi, yəni altə «qong gəz» idi»** — oqurmənlərnin esidə boliduki, «qong gəz» «bir gəzgə qoxuloqan bir aliqan» (525 millimetr etrapida) (40:5ni kəring).

mukəddəshanining həmmə tərpidə bar idi.

¹¹ Yenidiki kiqik hanilaroqa kirix eoqizi bolsa box yərgə qaraytti; bir kirix eoqizi ximaloqa, yənə biri jənubka qaraytti. Supa üstidiki hanilarni qəridigən box yərning kəngliki bəx gəz idi.

¹² Oqərbkə jaylaxkan, box yərgə qaraydioqan binaning uzunluqi yətmix gəz idi; binaning sirtki temining kəlinliqi bəx gəz; uning kəngliki tokşan gəz idi.□

Ibadəthanining yənə bəzi təpsilatlıri

¹³ Həliqi kixi mukəddəshanining əzini əlqidi; uning uzunluqi yüz gəz idi. Box yərning kəngliki *yüz gəz idi*, binaning tamliri qoxulup jəmiy kəngliki yüz gəz idi.

¹⁴ Mukəddəshanining aldi tərpi wə xərkkə jaylaxkan həylisining kəngliki yüz gəz idi. □

¹⁵⁻¹⁶ U *mukəddəshanining* kəynidiki box yərgə qaraydioqan binaning kənglikini, jümlidin u wə bu tərpidiki karidorni əlqidi, yüz gəz qiqti. Mukəddəshanining «mukəddəs jay»i bilən iqki «əng mukəddəs jay»i wə sirtka qaraydioqan dalini bolsa, yaqraq tahtaylar bilən bezəlgən; uning bosuoqiliri, iqidiki üq jayning ətrapidiki rojəkliri həm dəhlizliri bolsa, bosuoqisidin tartip

□ **41:12 «binaning uzunluqi yətmix gəz idi... uning kəngliki tokşan gəz idi»** — bu binaning kəngliki wə uzunluqi «iqki kəngliki» wə «iqki uzunluqi»ni kərsətsə kerək. Shemimizda xundaq kıyas kılimiz. Baxka imkaniyitimu shemimizda kərsitilidu. Alimlar binaning qaysi yəlinixtə (toqrısıoqa, uzunısıoqa) orunlaxturuluxi toqruluk ikki pikirdə bar. □ **41:14 «xərkkə jaylaxkan həylisi»** — ibraniy tilida « xərkkə jaylaxkan box yər».

həmmə yər, poldin derizilərgiqə yaəraq tahtaylar bilən bezəlgən (derizilər əzi rojəklilik idi).

17-18 Dalandin iƣki «əng muƣəddəs jay»oƣiqə boləqan torus, iƣki wə sirtƣi «muƣəddəs jay»ning tamlirining həmmə yeri kerub wə palma dərəhliri bilən əlqəmlilik nəƣixləngənidi. Hər ikki kerub arisida bir palma dərəhi nəƣixləngənidi; hər bir kerubning ikki yüzi bar idi. □

19 Kerubning insan yüzi bu tərəptiki palma dərəhi nəƣixigə ƣaraytti; xir yüzi u tərəptiki palma dərəhi nəƣixigə ƣaraytti; pütkül muƣəddəshanining *iƣki* həmmə tərəpi xundak idi;

20 dalanning poldin tartip torusioƣiqə, xuningdək «muƣəddəs jay»ning tamlirioƣa kerublar wə palma dərəhliri nəƣix ƣilinoqan.

21 «Muƣəddəs jay»ning ixik kexəkliri bolsa, tət ƣasilik idi; «əng muƣəddəs jay» aldidiki ixik kexəklirimu ohxax idi.

22 «*Muƣəddəs jay*»ning egizliki üq ƣəz, uzunluƣi ikki ƣəz boləqan ƣurbangahı yaəraqtin yasaloqan; uning burjəkliri, yüzi wə tamlirining həmmisi yaəraqtin yasaloqan; həliƣi kixi manga: «Bu bolsa Pərwərdigarning aldida turidioqan xirədur» — dedi. □

□ 41:17-18 «**iƣki wə sirtƣi «muƣəddəs jay»**» — demək, «muƣəddəs jay» wə «əng muƣəddəs jay». □ 41:22

«**«Muƣəddəs jay»ning egizliki üq ƣəz, uzunluƣi ikki ƣəz boləqan ƣurbangahı yaəraqtin yasaloqan...**» — bu «ƣurbangah» bəlkim ƣurbanlıqlarning əzi üqün əməs, bəlkı Pərwərdigarning aldida «muƣəddəs nan» ƣoyulux üqün yasilidu; ƣünki ahirida «Bu bolsa Pərwərdigarning aldida turidioqan xirədur» deyilidu.

²³ *Mukəddəshanining* «mukəddəs jay» həm «əng mukəddəs jay»ining hər birining qox qanatlıq ixiki bar idi.

²⁴ Hər bir qanitining ikki qatlimi bar idi; bu ikki qatlam qatlinatti; bu tərəptiki qanitining ikki qatlimi bar idi; u tərəptikisiningmu ikki qatlimi bar idi.

²⁵ Ularning üstigə, yəni «mukəddəs jay»ning ixikliri üstigə, tamlarning üstini nəkiqligəndək, kerublar wə palma dərəhliri nəkiqləngənidi; sirtki dalanning aldidə yaşıyaqtin yasaloqan bir aywan bar idi.

²⁶ Dalanning u wə bu tərpidə rojəklər wə palma dərəh nəkiqliri bar idi. Mukəddəshanining yenidiki kiqik hanilar wə aldidiki aywanning xəklimu xundəq idi.

42

Sirtki wə iqki həyloqə arisioqə jaylaxqan kaqinlarning əyliri •••• Shemilarni kərüng

¹ U meni sirtki həylioqə, ximal tərpidə apardi; u meni yənə «box yər»gə tutaxqan, ibadəthanining ximaliy udulioqə jaylaxqan kiqik hanilaroqə apardi.

² Hanilarning jəmiy uzunluqi yüz gəz idi; ularning kirix yoli ximaloqə qaraytti; *hanilarning* jəmiy kəngliki əllik gəz idi.

³ Hanilar iqki həylioqə təwə yigirmə gəz kəngliktiki «box yər»gə qaraytti, xundəqlə sirtki həylioqə təwə «tax tahtayliq supa»ning

udulida idi. Üq kəwətlik hanilarning karidorining bir tərpidiki hanilar yənə bir tərpidiki hanilarning udulida idi.

⁴ Hanilarning aldida on gəz kənglikdə, yüz gəz uzunlukta bir karidor bar idi. Hanilarning ixikliri ximaloqa qaraytti; □

⁵ yukiridiki hanilar təwəndiki wə otturisdiki öylərdin tar idi; qünki karidorlar kəp orunni igiliwaloqanidi.

⁶ Hanilar üq kəwətlik idi; biraq həyliqə tutax hanilarningkidək tüwrükliri bolmioqaqqa, üqinqi kəwəttiki hanilar astınki kəwəttiki wə otturidiki hanilardin tar idi. □

⁷ Sirttiki hanilarning yenidiki, yəni həylini hanilardin ayrip turidioqan sirtki tamning uzunluqi əllik gəz idi.

⁸ Sirtki həyliqə tutaxqan hanilarning bolsa, jəmiy uzunluqi əllik gəz idi; mana, mukəddəshaniqə qaraydioqan tərpining uzunluqi yüz gəz idi.

⁹ Bu hanilar astida, sirtki həylidin kiridioqan,

□ **42:4 «Hanilarning aldida on gəz kənglikdə, yüz gəz uzunlukta bir karidor bar idi»** — biz muxu yərdə grek tərjimisi (LXX) wə «Pexitta»ning tekistigə əgixip, «yüz gəz» dəp tərijimə qilimiz. «... **Hanilarning ixikliri ximaloqa qaraytti**» — pütün ayəttiki əyni tekistni qüxinix təs. Mumkinqliki barki, hər kəwəttə ikki karidor bar; xuning bilən hər bir hana karidorqə, yəni «ximaloqa» qaraytti. □ **42:6 «...həyliqə tutax hanilarningkidək tüwrükliri bolmioqaqqa, üqinqi kəwəttiki hanilar astınki kəwəttiki wə otturidiki hanilardin tar idi»** — bu jümlining mənisini ibariniy tilida qüxinix təs. Binadiki tüwrüklərnig kandaq orunlaxturuloqanlıqi enik əməs.

xərək tərəpkə qaraydioğan bir kirix yoli bar idi.□

¹⁰ İbadəthanining jənubiy tərəpidə, xərkiy tərəpigə qaraydioğan iğki həylidiki tamning kəngliki bilən təng boləqan, «box yər»gə tutaxqan, ibadəthanining əzigə qaraydioğan hanilar bar idi;

¹¹ Ularning aldidimu bir karidor bar idi; ular ximaloqa qaraydioğan hanilaroqa ohxaytti. Ularning uzunluğu wə kəngliki, barlıq qıqıx yolliri, xəkli wə ixikliiri ohxax idi.

¹² Jənubqə qaraydioğan bir yürüş hanilarning ixiki aldidiki karidorning bexida bir kirix yoli bar idi; bu kirix yolimu xərkkə qaraydioğan tamning yenida idi.

¹³ Wə u mangu: «*ibadəthanining həylidiki «box yər»gə tutaxlıq bu ximaliy wə jənubiy yürüş hanilar bolsa, mükəddəs hanilardur; Pərwərdigaroqa yeqinlixalaydioğan kaħinlar xu yərlərdə «əng mükəddəs hədiyələr»ni yəydu. Ular xu yərlərdə «əng mükəddəs hədiyələr»ni, yəni axlıq hədiyələrnı, gunah qurbanlıqlirini wə itaətsizlik qurbanlıqlirini qoyıdu; qünki xu yərlər mükəddəstur.*

¹⁴ Kaħinlar Huda aldioqa kirgəndin keyin, ular «mükəddəs jay»din biwasitə sirtki həylioqa qıqmaydu, bəlki xu yərgə hizmət kiyimini selip qoyıdu, qünki bu kiyimlər mükəddəstur. Ular pəkət baxqə kiyimlərnı kiyip, andin jamaət

---

□ 42:9 «... **sirtki həylidin kiridioğan, xərək tərəpkə qaraydioğan bir kirix yoli bar idi**» — bu binadin iğki həylioqa kiridioğan bir yolmu bolux kerək (13-, 14-ayət wə 44:19-ayətnimu kərüng).

turoqan yərgə qıqıdu» — dedi.□

15 U xundak qılıp ibadəthanining iqqi kəlimini əlqigəndin keyin, u meni xərkkə qaraydıoqan dərwezidin qıqardı wə ətrapidiki tamni əlqidi.

16 U xərkiy tərıpini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qıqti. □

17 U ximaliy tərıpini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qıqti.

18 U jənubiy tərıpini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qıqti.

19 U oqərbiy tərıpigə burulup, əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qıqti.

20 U tət tərıpini əlqidi; ətrapıda awam bilən pak-muqəddəs boləqan jaylarni ayrip turidioqan, uzunluqi bəx yüz *hada*, kəngliki bəx yüz *hada* tam bar idi.□

□ **42:14 «Kaşınlar ... xu yərgə hizmət kiyimini selip qoyidu...»** — «xu yər» yukirida təswirləngən «yürux hanılar»ni kərsitix kerək (44:19-ayətnimu kərüng). Iqqi həylining əzidə kiyim-keqəkni almacturux muwapıq əməstur. □ **42:16 «U xərkiy tərıpini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qıqti»** — ibadəthanidiki «sirtki həyola»ning uzunluqi wə kəngliki bəx yüz gəz idi (həsablaxqa asan bolsun üçün shemilarni kərüng). Buningə qarışanda, sirtki həyola temining sirtida yənə bir qong tosmə tam bolsa kerək. Xundak boləqanda, bu ibadəthana intayin qong boləqan bolidu. Təhmınən uzunluqi wə kəngliki bir kilometrđin exixi mumkin. Grek tərijimisi (LXX)ning tekistə «bəz yüz gəz» deyilidu. □ **42:20 «U tət tərıpini əlqidi... uzunluqi bəx yüz (hada), kəngliki bəx yüz (hada) tam bar idi»** — 16-ayəttiki izahətəni kərüng.

43

*Pərwərdigarning xan-xəripi Yerusalemoğa
qayıtip kelidu*

¹ U meni dərwaziya, yəni xərkkə qaraydioğan dərwaziya apardi;

² Mana, Israilning Hudasing xan-xəripi xərək tərəptin kəldi; Uning awazi uluq sularning xarkiriyağan sadasidək idi; yər yüzi uning xan-xəripi bilən yorutuldi.

³ Mən kərgən bu alamət kərünux bolsa, u xəhəni həlak qilixka kəlgən kətimda kərgən alamət kərünuxtək boldi; alamət kərünuxlər yənə mən Kewar dəryasi boyida turup kərgən alamət kərünuxtək boldi; mən düm yikildim. ■

⁴ Pərwərdigarning xan-xəripi xərkkə qaraydioğan dərwaza arkilik ibadəthanioğa kirdi;

⁵ Roh meni kətürüp, iqqi həyliya apardi; mana, Pərwərdigarning xan-xəripi ibadəthanini toldurdi. □ ■

⁶ Həlikə kixi yenimda turoğanda, ibadəthanining iqidin Birsining səzligən awazini anglidim;

⁷ U manga: — I insan oqli, bu Mening təhtim selinoğan jay, Mən ayaoq basidioğan, Mən Israillar arisida mənggügə turidioğan jaydur; Israil jəmətidikilər — ularning əzliri yaki padixahliri buzuklukə bilən yaki «yukiri jay-

■ 43:3 Əz. 1:4; 8:4 □ 43:5 «Roh meni kətürüp,...» — Hudaning Muxəddəs Rohi, əlwəttə. ■ 43:5 Əz. 3:14, Əz. 11:24

lar»da padixahning jəsətliri bilən Mening pak-mukəddəs namimni yənə heq buloqimaydu. □ ■

⁸ Ular öz bosuqisini Mening bosuqimning yenioqa, ixik kexikini Mening ixik kexikimning yenioqa saloqan, ular bilən Meni pəkət bir tamla ayrip turatti, ular Mening pak-mukəddəs namimni yirginqlikliri bilən buloqioqan. Xunga Mən oqəzipim bilən ularni yokitiwəttim.

⁹ Əmdi hazır ular buzuklukini, padixahlarning jəsətlirini Məndin yirak kılsun; wə Mən ular arisida mənggügə turimən.

¹⁰ — Əmdi sən, i insan oqli, Israil jəmətinin öz kəbihlikliridin hijalət boluxi üqün bu əyni ularoqa kərsitip bərgin; ular kallisida ibadəthanini əlqəp bəksun.

¹¹ Əgərdə ular öz kıloqanliridin hijil bolsa, əmdi sən muxu əyning xəklini, uning selinixini, qikix yollirini, kirix yollirini wə barlıq layihisini wə barlıq bəlgilimilirini, — xundak, barlıq xəklini wə barlıq qanunlirini ayan kılip bərgin; ularning pütkül xəklini esidə tutuxi həm uning bəlgilimilirigə əməl kılixü üqün, uni ularning kəz aldioqa yazoqin.

¹² İbadəthaninın qanuni xundak bolidu: U turoqan taqning qoqqisining bekitilgən pasiloqigə boləqan dairisi «əng mukəddəs» bolidu; mana, bu ibadəthaninın qanunidur.

□ 43:7 «padixahlarning jəsətliri bilən Mening pak-mukəddəs namimni yənə heq buloqimaydu» — Israillar kədimki zamanlarda bəkim padixahlirini «yukiri jaylar»da dəpnə kılip xu yərlərnı tawapqahlar kıliwaləqan. Bəzi alimlar «jəsətliri»ni «abidə taxlırı» dəp tərjimə kılidu. ■ 43:7 Yər. 16:18

Ibadəthanida kılıdioğan ibadətning bəlgilimiliri — kurbangah, •••• Shemini kərüng

¹³ Kurbangahning «qong gəz»də əlqəngən əlqəmliri xundak idi: — bu gəz bolsa bir gəz qoxulğan bir alıqan bolidu. Kurbangahning ətrapidiki ulining egizliki bir gəz, kəngliki bir gəz, ətrapidiki girwiki bolsa bir alıqan idi. Mana bu kurbangahning uli idi. □

¹⁴ Uning ulidin astinkı təkqıgıqə ikki gəz, kəngliki bir gəz idi; bu «kiqik təkqə»din «qong təkqə»gıqə tət gəz, kəngliki bir gəz idi;

¹⁵ kurbangahning ot supisining egizliki tət gəz idi; ot supisida tət münggüz qokqıyip qıqip turatti.

¹⁶ Kurbangahning ot supisining uzunluqı on ikki gəz, kəngliki on ikki gəz bolup, u tət qasilik idi.

¹⁷ Yukıri təkqıgıqımu tət qasilik idi, uzunluqı on tət gəz, kəngliki on tət gəz; ətrapidiki girwiki bolsa yerim gəz idi; astining kəngliki bir gəz idi; uningə qıkidioğan pələmpıyi xərkkə qaraytti.

¹⁸ U manga xundak dedi: — I insan oqlı, Rəb Pərwərdıgar xundak dəydu: Bu kurbangah üstıgə kəydürmə kurbanlıqlarnı sunux wə üstıgə qan sepıx üqün uni yasıoğan künidə, xular uning bəlgilimiliri bolidu: —

¹⁹ sən Lawıy kəbilisidin bolğan, yəni Mening hizmitimdə bolux üqün Manga yeqınlıxıdioğan Zadok nəslidıkilərdin bolğan kahınlarə qunah kurbanlıqı süpitidə yax bir torpaknı berısən;

²⁰ sən uning kənıdin azraq elıp kurbangahning

□ **43:13 «Mana bu kurbangahning uli idi»** — baxka birhil tərjimisi: «kurbangahning egizliki təwəndə: —...»

münggüzlirigə, qong təkqining tət burjikigə həm ətrapidiki girwəkliri üstigə sürisən; xuning bilən sən uni pakizlap wə uningoqa kafarət kilisən.□

21 Sən gunah qurbanliki bolğan torpaqni elip uning jəsitini «mukəddəs jay»ning sirtida bolğan, ibadəthanidiki alahidə bekitilgən jayda köydürisən;

22 ikkinqi künidə sən gunah qurbanliki süpitidə bejirim bir tekini sunisən; ular qurbangahni torpaq bilən paklanduroqandək tekə bilən uni paklaydu.

23 Sən uni pakliqandin keyin, sən bejirim yax bir torpaq, koy padisidin bejirim bir qoqkarni sunisən;

24 sən ularni Pərwərdigarning aldiqə sunisən; kaħinlar ularning üstigə tuz sepidu wə ularni Pərwərdigarqə atap köydürmə qurbanliq süpitidə sunidu.

25 Yəttə kün sən hər künni gunah qurbanliki süpitidə bir tekini sunisən; ular bejirim yax bir torpaqni, koy padisidin bejirim bir qoqkarnimu sunidu.

26 Ular yəttə kün qurbangah üqün kafarət kilip uni paklaydu; xuning bilən ular uni pak-mukəddəs dəp ayriydu.

27 Bu künlər tügigəndə, səkkizinqi küni wə xu kündin keyin, kaħinlar silərnin köydürmə qurbanliqliringlarni wə inakliq qurbanliqliringlarni qurbangah üstigə sunidu;

□ 43:20 «xuning bilən sən uni pakizlap wə uningoqa kafarət kilisən» — «kafarət kilix» toqruluk «Law.» 1:3 wə izahatni, xundakla «Təbirlər»nimu kərüng.

xuning bilən Mən siləрни qobul qilimən, —
dəydu Rəb Pərwərdigar.

44

Kahinlar wə ularning wəzipiliri, imtiyazliri

¹ Wə u meni ibadəthanining xərkkə qaraydioqan dərwezisiqə apardi; u etiklik idi.

² Pərwərdigar manga: — Bu dərwaza etiklik turidu; u eqilmaydu, heqkim uningdin kirməydu; qünki Pərwərdigar, Israilning Hudasi uningdin kirgən; xunga u etiklik qalidu.

³ Pəqət xahzadə, xahzadilik süpiti bilən xu dərwezining *karidorida* olturup Pərwərdigar al-dida nan yeyixkə bolidu; u *dərwaznining* dalinidin kiridu wə xu yoldin qıqıdu, — dedi.□

⁴ U meni ximaliy dərwezidin qıqirip ibadəthanining aldiqə apardi; mən kərdum, mana, Pərwərdigarning xan-xəripi Pərwərdigarning öyini toldurdi; mən düm yikildim.□

⁵ Pərwərdigar manga xundak dedi: — Insan ooqli, Mening sanga Pərwərdigarning öyining barlıq bəlgilimiliri həm qanunliri toqruluk eytidioqanlirimning həmmisini kəngül koyup kəzüng bilən kər, qulıqıng bilən angla;

□ **44:3 «u dərwezning dalinidin kiridu...»** — demək, xahzadə xərkiy dərwezning karodorioqə hoyla arkilik dalandin ötüp kiridu. Nan yegəndin keyin u xu yol bilən qıqıp ketidu. □ **44:4 «Pərwərdigarning öyi»** — pütkül ibadəthanini kərsitidu.

ibadəthanining kirix yoli wə mukəddəs jayning qıqıx yollirini kəngül qoyup esingdə tut.

⁶ Andin asiylarəqa, yəni Israil jəmətiğə xundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Yirginqlik qilmixliringlarəqa boldi bəs, i Israil jəməti!

⁷ Silər barlıq yirginqlik qilmixliringlardin sirt, Manga nan, qurbanlıq meyi wə kənini sunoqininglarda, silər yat adəmlərni, kəlbidə hətnə kilinmioqan, tenidə hətnə kilinmioqanlarni mening mukəddəs jayimda, yəni Mening öyümdə turup uni buloqaxka kirgüzdunglar; ular əhdəmni buzdi.

⁸ Silər Mening pak-mukəddəs nərsilirimgə məs'uliyət bilən sadıq bolmay, bəlki mukəddəs jayimda özünqlarning orniəqa məs'ul boluxka *yat adəmlərni* ixka qoydunglar».

⁹ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Israil arisida turoqan yat adəmlərdin, yəni kəlbidə hətnə kilinmioqan, tenidə hətnə kilinmioqan hərəkəndak yat adəmning Mening mukəddəs jayimoqa kirixigə bolmaydu

¹⁰ lekin Israilning Məndin ezip ketixi bilən, Məndin yiraqlixip azoqan, məbudlirioqa intilgən Lawiy jəmətidikilər öz kəbihlikining jazasini tartidu; □

□ **44:10 «... Israilning Məndin ezip ketixi bilən, Məndin yiraqlixip azoqan, məbudlirioqa intilgən Lawiy jəmətidikilər öz kəbihlikining jazasini tartidu»** — Lawiy jəmətidikilər, yəni Lawiyarning mukəddəs ibadəthanining hizmiti üçün alahidə məs'uliyiti bolqan. Təpsilatlıri Təwratning «Misirdin qıqıx», «Lawiyar» wə «Qel-bayawandiki səpər» degən qışmildin tepildu.

¹¹ Һalbuki, ular yənila muqəddəs ornumda, ɵy dərwarzilirida nazarətqilik qilidioqan wə ɵy hizmitidə bolidioqan hizmətkarlar bolidu; ular həlk üçün keydürmə wə baxqa qurbanlıqlarni soyidu; ular həlkning hizmitidə bolup ularning aldida turidu. □

¹² Əmma həlk məbudliriqə qokunoqanda, ular həlkning xu ixlirida, ularning hizmitidə bolqanliki, xuning bilən Israil jəmətini qəbihlikkə elip baridioqan putlikaxang bolqanliki tıpəylidin, xunga Mən ularqə qolumni kətürüp qəsəm iqqənmənk, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — ular qəbihlikining jazasini tartidu.

¹³ Xunga ular Mən üçün kaһinlik wəzipisini ətəxkə Mening yenimoqə yeqin kəlməydu, yaki Mening muqəddəs nərsilirimgə, «əng muqəddəs» nərsilirimgə yeqin kəlməydu; ular bəlki öz hijalitini wə yirginqlik qilmixlirining jazasini tartixi kerək.

¹⁴ Birəq Mən ularni ɵyning ɵzining mulazimitigə, uning barliq hizmitigə wə uningda qilinidioqan barliq ixlarqə məs'ul qilimən.

Zadok jəmətidiki Hudaqə sadıq bolqan kaһinlar toqrisida

¹⁵ Birəq Israil Məndin ezip kətkəndə, Əz muqəddəs jayimoqə qaraxqa sadıq kaһinlar, yəni Lawiylar bolqan Zadokning əwladilir —

□ **44:11 «muqəddəs ornum»** — muxu yərdə «muqəddəs jay» əməs, bəlki pütkül ibadəthanini kərsətsə kerək.

ular hizmitimdə boluxka yenimoqa yeqin kelidu; ular kurbanlikilarning meyini wə qenini sunuxka Mening aldimda turidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

16 Ular mukəddəs jayimoqa kiridu, Mening hizmitimdə boluxka dastihinimoqa yeqin kelidu; ular Mening tapxurukumoqa məs'ul bolidu.

17 Wə xundak boliduki, ular iqqi həyla dərwaziliridin kirgəndə, kanap kiyimni kiyixi kerək; iqqi həyla dərwazilirida yaki mukəddəshana aldida hizməttə bolqanda, ularda hərəkəndak yungdin bolqan nərsə bolmaydu;

18 bexioqa kanaptin tikilgən səllə, belining təwinigə kanaptin tambal kiyidu; ular adəmni tərlitidioğan həqkəndak nərsini kiyməsliki kerək. □

19 Ular həlkning aldioqa sirtki həylioqa qikkanda, ular hizmət kiyimlirini seliwetip, ularni mukəddəs «kiqik hanilar»qa qoyup qoyidu; ular həlkning bu kiyimlirining pak-mukəddəslikigə tegip ketip ziyanqa uqrimasliki

---

□ **44:18 «ular adəmni tərlitidioğan həqkəndak nərsini kiyməsliki kerək»** — «tərlitidioğan» yaki «tər aqquzidioğan» kiyim kaşınlar üqün bolmaydu. Okurmənləning esidə boliduki, Adəm'atimiz gunah sadir qiləandin keyin, Huda uningə: «Sən pəxanəngdin tər aqquzuxung bilən neningni yəysən» dəp lənət qiləanidi. Hudaning hizmiti Uning iltipati, küq-qudriti bilən qilinmisa bolmaydu; Hudaning nijatida yaki hizmitidə adəmnin öz «tirikəanlıki», yaki insaniyətnin gunahini əslitidioğan «aqquzoğan tər»ning həq orni yok.

üqün baxqa kiyimlərnı kiyixi kerək. □

²⁰ Ular qaqlirini qüxürüwətməsliki, yaki qaqlirini uzun qoyuwətməsliki lazim; ular pəkət kışka qağ qoyuxi kerək.

²¹ İqki həyliqə kirgəndə həqkaysi kaħin xarab iqməsliki kerək.

²² Ular tul yaki ajraxqan ayalni öz əmrigə almasliki kerək; ular İsrail nəslidin boləqan pak kizni, yaki kaħindin tul qaloqan ayalni elixqa bolidu. ■

²³ Ular həlkimgə pak-mukəddəs bilən addiyning pərkinı eġitidu, ularəqə həlal bilən həramni qandak pərək etixni kərsitidu.

²⁴ Ərz-dəwalarda ular həküm qikirix ornida bolidu; ular bularning üstigə öz həkümlirim boyiqə həküm qikiridu; Mən bekitkən barliq həyt-bayramlirim toqrisidiki kanun-bəlgilimilirimni tutidu; ular Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlixi kerək.

²⁵ Əzini napak kılmasliki üqün ular əlükning yeniqə həq barmasliki kerək; həlbuki, əlgən atisi, anisi, oqlı, kizi, aka-ukisi yaki eri yok aqasinglisi üqün ular əzini napak kılixqa bolidu.

²⁶ Əzini paklanduroqandin keyin, uningəqə yənə

□ **44:19** «Ular həlkning bu kiyimlirining pak-mukəddəslikigə tegip ketip ziyanoqə uqrimasliki üqün baxqa kiyimlərnı kiyixi kerək» — oqurmənlərnıng esidə boliduki, Musa pəyoqəmbərgə qüxürülgən kanun boyiqə addiy puqralarning kaħinlarning hizmət kiyimlirigə tegix həqukı yok idi. Ular təgküqi bolsa Hudaning jazasioqə uqraytti. Xunga bu bəlgilimə puqralarnı qoqdax üqün idi. Biz «qoxumqə sez»imizdimu yengi ibadəthanidiki kaħinlar wə wəzipiliri üstidə tohtilimiz. ■ **44:22** Law. 21:13,14

yəttə kün sanilixi kerək;

²⁷ u mukəddəs jayqa kirgəndə, yəni mukəddəs jayda hizməttə boluxka iqki həyliqə kirgən xu künidə, u əzi üqün gunah qurbanlığını sunuxi kerək, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

²⁸ Bu ularoqa miras bolidu: — Mən Əzüm ularoqa miras bolimən; silər ularoqa Israil zeminidin heqkandak igilikni təksim qilmaysilər; Mən ularning igiligi bolimən. ■

²⁹ Ular axliq hədiyə, gunah qurbanliqi wə itaətsizlik qurbanlikliridin yəydu; Israilda məhsus Hudaqa ataloqan hərəkəndak nərsə ularningki bolidu.

³⁰ Tunji qıqқан hərəkəndak məhsulatlarning esili, barliq wə hərəkəndak «kətürmə hədiyə»lər kaşınlar üqün bolidu. Silər *arpa-buoşdiynglarning* həsulining tunji hemirini kaşinoqa təkdım kılıxinglar kerək; xuning bilən bəht-bərikət öyünglərgə ata qilinidu. □ ■

³¹ Kaşınlar əzlügidin ölgən, yaki yirtkuqlar boşup qoyoqan heqkandak haywan yaki uqar-qanatların yeyixkə bolmaydu. ■

45

Zemindin Pərwərdigarəqa atap «kətürmə

■ **44:28** Qəl. 18:20; Qan. 18:1 □ **44:30** «**kətürmə hədiyə»lər** — Musa pəyoqəmbərgə qüxürülgən kanun boyiqə bəzi qurbanlıqların wə Hudaqa ataloqan bəzi baxka hədiyələrdin «kətürmə hədiyə»lərnı məhsus kaşınlar üqün ayrıx kerək idi («Mis.» 25:2-3ni kərüng). ■ **44:30** Mis. 13:2; 22:29,30; Qəl. 18:11 ■ **44:31** Law. 22:8

hədiyyə» boləqan parqə yər •••• 44:30-izahət, shemini wə hərətini kərüng

¹ Silər zeminni miras kəlip bəlüx üqün qək taxlap təkəsim kəloqininglarda, silər «kətürmə hədiyyə» süpitidə zemindiki mukəddəs bir ülüxni Pərwərdigarəqa atəp sunisilər. Uning uzunluqı yigirmə bəx ming *hada*, kənglikı yigirmə ming *hada* bolidu. Bu parqə yər hər tərəptiki qı-grisioiqə mukəddəs həsəblinidu. □

² U yərdin bəx ming *hada* uzunluqtiki, bəx ming *hada* kəngliktiki tət qasilik yər mukəddəs jayoqa ayrilidu; uning ətrapida box yər bolux üqün əllik gəzlik kəngliktiki yər bəlünidu. □

³ Bu ülüxtin sən uzunluqı yigirmə bəx ming *hada*, kənglikı on ming *hada* boləqan yərni əlqəp bəlisən; buning iqi mukəddəs jay, əng mukəddəs jay bolidu.

⁴ Bu yər zeminning mukəddəs ülüxi bolidu; u mukəddəs jayning hizmitidə boləqan, yəni Pərwərdigarning hizmitidə boluxqa yenioqa yekın kelidioqan kahınlar üqün bolidu; u ularning əyliri üqün, xundakla mukəddəs jayning orunlixixi üqün mukəddəs orun bolidu.

□ **45:1 «uzunluqı yigirmə bəx ming hada»** — təhminən 78 kilometr. Bəxqa birhil tərjimisi «uzunluqı yigirmə bəx ming gəz» — (yəni 13 kilometr) «**kənglikı yigirmə ming hada**» — təhminən 63 kilometr. Biz muxu yərdə grek tilidiki LXX tərjimisigə əgiximiz. Bəxqa birhil tərjimisi «uzunluqı yigirmə ming gəz» — (yəni 10.5 kilometr). □ **45:2 «U yərdin bəx ming hada uzunluqtiki, bəx ming hada kəngliktiki tət qasilik yər mukəddəs jayoqa ayrilidu»** — ibraniy tilida «U yərdin bəx ming hada uzunluqta, bəx ming hada kəngliktə tət qasilik yər mukəddəs jayoqa ayrilidu» deyilidu.

⁵ Uningdin sirt yənə uzunluğu yigirmə bəx ming gəz, kəngliki on ming gəz boləqan yər, öyning hizmitidə bolidioqan Lawiylarning igiliki, yəni əzliri turidioqan xəhərliri üqün bolidu.

⁶ Silər bu «kətürmə hədiyə» boləqan muqəddəs ülüxning yenidin xəhər üqün kəngliki bəx ming *hada*, uzunluğu yigirmə bəx ming *hada* yəni bəlüp bəkitisilər. Bu pütkül Israil jəməti üqün bolidu. ⁷ Xahzadining ülüxi bolsa, bu muqəddəs ülüxning ikki tərpiyə tutixidu, xundakla xəhərgə təwə jayning ikki tərpiyə tutixidu, yəni qərbiy tərpi qərbkə qaraydioqan, xərk tərpi xərkkə qaraydioqan ikki parqə yər bolidu; bu parqə yərləning jəmiy uzunluğu kəbililəarning ülüxining uzunluğu bilən parallel bolidu.

⁸ Bu yər xahzadining Israil zeminidiki igiliki bolidu; wə Mening xahzadilirim həlqimni yənə heq əzməydu; zemin Israil jəmətigə, kəbililiri boyiqə bəlüp təksim kəlinidu.

⁹ Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Boldi bəs, i Israil xahzadiliri! Jəbir-zulum wə bulangtalangni özünqlardin neri kəlip, toqra həküm qikərip adalət yürgüzünqlar; Mening həlqimni qayta yeridin həydiwətküqi bolmanglar, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

¹⁰ Silərdə toqra mizan, toqra əfah, toqra «bat»

□ 45:6 «xəhər üqü» — yəni Yerusalemlə üqün. «kəngliki bəx ming hada, uzunluğu yigirmə bəx ming hada» — yəki «kəngliki bəx ming gəz, uzunluğu yigirmə bəx ming gəz».

bolsun. □ ■

11 «Əfah» wə «bat» bolsa bir əlqəm bolsun; xuning bilən bat homirning ondin birigə, əfah homirning ondin birigə barawər bolsun; homir bolsa ular ikkisi üçün əlqəm bolsun. □

12 Bir xəkəl bolsa yigirmə «gərah» bolsun. Yigirmə xəkəl, yigirmə bəx xəkəl, on bəx xəkəl qoxulup silərgə «mina» bolidu. □ ■

Xahzadə üçün «kətürmə hədiyyə»

13 Bu silərning *xahzadə üçün* «kətürmə hədiyyə»nglar bolidu; bir «homir» buoqdaydin altidin bir əfah buoqday, bir «homir» arpidin altidin bir əfah arpa sunisilər;

14 zəytun meyi bolsa, «bat» bilən əlqinidu, hər bir «kor»din ondin bir bat sunisilər (bir «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidu, çünki on bat bir homir bolidu).

15 İsrailning süyi mol yaylaqliridin, hər ikki yüz tuyaq padioğa birdin pahlan sunisilər — bular bolsa, «axlik hədiyyə», «kəydürmə qurbanlik», «inaxlik qurbanlik»lar bolup, İsrailar üçün

□ **45:10 «əfah»** — quruk nərsilərgə əlqəm idi, təhminən 27 litr idi. **«bat»** — suyuq nərsilərgə əlqəm, əfahqa barawər bolup 27 litr idi. ■ **45:10 Law. 19:35,36** □ **45:11 «bat homirning ondin birigə, əfah homirning ondin birigə barawər bolsun»**

— «homir»ning əsliy mənisi «əxək kətürəliqüdək yük» idi — təhminən 220-300 litr. □ **45:12 «xəkəl»** — kümüxning (yaki altunning) əlqimi bolup, 11.4 gramğa barawər idi. **«mina»** — (yaki «manəh») birhil tənggə, 60 xəkəlgə barawər idi. Əmdi nemixka uning muxu yərdə «20, 25 wə 15 xəkəl»gə bəlünüxini anqə bilməymiz. Bəlkim muxu bəlünüxi birhil aldamqilikning aldini elix üçün boluxi mumkin. ■ **45:12 Mis. 30:13; Law. 27:25; Qəl. 3:47**

kafarət qılıx üqün bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

¹⁶ Zemindiki həlkning həmmisining Israilning xahzadisigə sunoqan bu «kətürmə hədiyə»gə təhpisi bolidu.

¹⁷ Xahzadining wəzipisi bolsa, həytlərgə, «yengi ay»laroqa, «xabat kün»lərgə, jümlidin Israil jəmätining barlıq «ibadət sorun»lirioqa köydürmə qurbanlıqlar, axlıq hədiyələr wə xarab hədiyələrnı təminləxtin ibarət; Israil jəmätı üqün kafarət elip kelidioqan gunah qurbanlıkı, axlıq hədiyə, köydürmə qurbanlıq wə inaklıq qurbanlıqlirini təminligüqi dəl xu bolidu.

Həyt-bayramlar tooqruluq bəzi bəlgilimilər

¹⁸ Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Birinqi aynıng birinqi künidə sən bejirim yax bir tor-pakni alısən, unıng bilən sən muqəddəs jayni paklaysən.

¹⁹ Kahın bu gunah qurbanlıqining qenidin elip ibadəthanining ixik kexəklirigə, qurbangahning yukiri təkqısidiki tət burjəkkə wə iqqi hoynıng dərwasisining kirix yolıng kexəklirigə sürıdu;

²⁰ xuningdək yoldin azoqanlar yaki nadanlar üqün sən xu aynıng yəttinqi künidə ohxax ix qılıxing kerək; xuning bilən sən ibadəthana üqün kafarət qılısən.

²¹ Birinqi aynıng on tətinqi künidə silər «ötüp ketix» həyti, yəttə künlük bir həytnı ötküsisilər;

petir nanni yeyix kerək. ■

²² Xu küni xahzadə əzi wə zemindiki barlıq həlk üçün gunah qurbanlıki süpitidə bir torpaqni sunidu.

²³ Heytning yəttə künining hərberidə u Pərwərdigarəyə köydürmə qurbanlıkni, yəni yəttə künning hərberidə yəttə torpaq wə yəttə qoçqarni, həmmisini bejirim həlda sunidu; hər küni gunah qurbanlıki üçün bir tekini sunidu.

²⁴ U hərber torpaqqa bir əfah axlık hədiyəni, hərber qoçqarəyə bir əfah axlık hədiyəni qoxup sunidu; hərber əfah unəyə u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. □

²⁵ Yəttinqi ayning on bəxinqi künidə baxlanəyan heyttə, heytning yəttə künining hərberidə u muxundak gunah qurbanlıkliri, köydürmə qurbanlıklar, axlık hədiyələrnə wə zəytun meyi qatarlıqlarnə ohxax sunuxi kerək. □ ■

46

«Xabat kün»liri wə «yengi ay»lar

¹ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — İqki həylining xərkkə qaraydıəyan dərwezisi altə «ix küni»də etiklik bolidu; birak xabat künidə

■ 45:21 Mis. 12:3; 23:15; Law. 23:5; Qəl. 9:3; 28:16,17; Qan. 16:1 □ 45:24 «bir hin zəytun meyini» — «bir hin» bəlkim təhminən 6 litr. □ 45:25 «Yəttinqi ayning on bəxinqi künidə baxlanəyan heyttə» — yəni «kəpilər heyti» yaki «kəpə tikix heyti»

■ 45:25 Law. 23:33; Qəl. 29:12; Qan. 16:13

u eqilidu; wə «yengi ay» bolıqan künliridə u eqilidu. □

² Xahzadə sirttin xu dərwezining dalinining yoli bilən kiridu, u kirix eqizining kexək temi tüwidə turidu; kaşınlar bolsa uning üqün köydürmə qurbanlıqını, inaklıq qurbanlıqlirini sunidu; u dərwezining bosuqisida səjdə qilidu andin qıqıdu; biraq dərwezaya kəqkiqə etilməydu.

³ Zemindiki həlkmu xabat künliridə wə «yengi ay»larda xu dərwezining kirix eqizining tüwidə turup Pərwərdigar aldida səjdə qilidu.

⁴ Xabat künidə xahzadə Pərwərdigarəya sunıqan qurbanlıq bolsa altə bejirim pahlan, bir bejirim qoqkar bolidu.

⁵ Bularəya qoxulidıqan axlıq hədiyələr qoqkarəya bir əfah, pahlanlarəya bolsa qamining yetixiqə bolidu; hər bir əfah unıqə u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu.

⁶ «Yengi ay»ning künidə u sunıqan qurbanlıq yax bir bejirim torpaq, altə pahlan, bir qoqkar bolidu; ularning həmmisi bejirim bolidu.

⁷ Bularəya axlıq hədiyələrini quxup sunidu; torpaqqa bir əfah, qoqkarəya bir əfah, pahlanlarəya qamining yetixiqə bolidu; hər bir əfah unıqə bir hin zəytun meyini qoxup sunidu.

⁸ Xahzadə kirgəndə, dərwezining dalini bilən kiridu, wə xu yol bilən qıqıdu.

⁹ Zemindiki həlk həyt künliridə bekitilgən «ibadət sorun»liriqə Pərwərdigar aldıqə kirgəndə, səjdə qilixqə ximaliy dərwezidin

---

□ **46:1 «xabat küni»** — oqurmənlərnin esidə barki, «xabat küni» xənbə küni, dəm elix künidur.

kirgən kixi jənubiy dərwarzidin qıqıdu; jənubiy dərwarzidin kirgən kixi ximaliy dərwarzidin qıqıdu; u kirgən dərwarzidin qıqımaydu, bəlki udulioqa mengip qıqıdu.

¹⁰ Həlq kirgəndə xahzadə ular bilən billə kiridu; ular qıqkanda, billə qıqıdu.

¹¹ Həyt-bayramlarda wə «ibadət sorun»lirida bolsa, u qoxumqə sunoqan axlıq hədiyələr tor-paqqa bir əfah, qoqkaroqa bir əfah, pahlanlaroqa bolsa qamining yetixiqə bolidu; hər bir əfah unoqa u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu.

¹² Xahzadə Pərwərdigaroqa halis köydürmə qurbanlıqni yaki halis inaklıq qurbanlıqlirini sunmaqı bolsa, əmdi xərkkə qaraydıoqan dərwaza uning üqün eqilidu; xabat künidə kıləandək, u öz köydürmə qurbanlıqini wə inaklıq qurbanlıqlirini sunidu; u qaytip qıqıdu; qıqkandin keyin dərwaza etilidu.

¹³ Hər kündə sən Pərwərdigaroqa köydürmə qurbanlıq süpitidə bir yaxlıq bejirim pahlanni sunisən; sən hər ətigini təyyarlap berisən.

¹⁴ Hər ətigəndə sən uningə qoxup axlıq hədiyə, yəni undin altidin bir əfah wə unni maylaxqa zəytun meyidin üqtin bir hin təyyarlaysən; bu Pərwərdigaroqa əbədiy bəlgilimə bilən bekitilgən axlıq hədiyə bolidu.

¹⁵ Ular hər ətigəndə pahlanni, uning axlıq hədiyəsini zəytun meyi bilən əbədiy köydürmə qurbanlıq süpitidə sunidu.

Miraslar tooqruluk bəzi bəlgilimilər

¹⁶ Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Xahzadə öz mirasidin oqullirining birsigə sowqa kılolan bolsa, əmdi u yənə axu oqlining öz oqul-əjdadliri üqün bolidu; miras yoli boyiqə u ularning igiliki bolidu.

¹⁷ Biraq u öz mirasidin uning hizmətkarlırining birigə sowqa bərgən bolsa, u uningki «halas kılix yili» oiqə bolidu; xu qaolda u xahzadigə qayturulidu; *xahzadining mirasi* əsli öz oqullirioqla mənsup bolidu. □

¹⁸ Wə xahzadə həlkə jəbir-zulum selip, ularni mirasidin həydiwətməydu; u oqullirioqa öz igilikidin miras təksim kılidu; xuning bilən Mening həlkim öz igilikidin tarkitilməydu.

Kahınlarning qurbanlıqlardin aloqan gəxni pixuruxi

¹⁹ Andin *həliki kixi* meni ximaloqa qaraydioqan, kahınlar üqün bololan muqəddəs «kiqik hanı-lar» oqa dərwezining yenidiki kirix yoli bilən apardı; mana, uning oqərb tərpidə məhsus bir jay bar idi;

²⁰ u manga: «Bu kahınlar itətsizlik qurbanlıqlirini wə gunah qurbanlıqlirini qaynitidioqan həm axlıq hədiyələрни pixuridioqan jaydur; bu jayni bekitixniki məqsət, həlkning bu axlarning pak-muqəddəslikigə

□ **46:17 «halas kılix yili»** — Musa pəyoqəmbərgə qüxürülqən qanun boyiqə, «halas kılix yili» yaki «buroqa qelix yili» hər 49 yilda bir bolidu, axu yilida hər adəmnıng kərzi halas kılınidu, baxqılaraqə setiloqan miras-zeminlar öz igisi yaki uning əwladlırioqa qayturulidu. («Law.» 25-babni kərüng).

tegip ketip ziyanəğa uqrimasliki üçün, ular bu *axlarni* sirtki həyliəğa elip qıkmaydu. □

²¹ U meni sirtki həyliəğa apirip, meni həylining tət bulungidin ötküzdi; mana, həylining hər bir bulungida *kiqik* həyola bar idi.

²² Həylining tət bulungida, uzunluqi kırık gəz, kəngliki ottuz gəz boləğan tosmə tamliq həytilar bar idi; bu tət həylining əlqəmliri ohxax idi.

²³ Bu tət həyola iqidə ətrapida tax tahtayliq təkqə bar idi; təkqə astida həmmə ətrapida kəzan kəy nitidioğan *ot qalaydioğan* jayliri bar idi.

²⁴ U mənə: «Bular «gəx kəy nitix əyliri», muxu yərlərdə əyning hizmitidə boləğanlar həlkning kərbənlikli rini kəy nitidu» — dedi. □

□ **46:20 «Bu kəhınlar itətsizlik kərbənlikli rini wə gunah kərbənlikli rini kəy nitidioğan həm axlik hədiyələri ni pixuridioğan jaydur... həlkning bu axlarning pak-mukəddəsligiğə tegip ketip ziyanəğa uqrimasliki üçün, ular bu axlarni sirtki həyliəğa elip qıkmaydu»** — okurmənlərnin esidə boliduki, kəhınlarning kəydürmə kərbənlikli rindin sirt, hər hil kərbənlikli rindin wə «hədiyə»lərdin bir ülüxnə elip yeyix həkuki bar idi. Ularning rəsmiy kirimi bolmioqəqqa, bu ülüxlər ularning jəninə bəqətti. Həlk kərbənlikli rini wə ülüxlirini Hudaəğa atəp sunoğəndin kəyin, «mukəddəs» dəp həsəblinip, Musa pəyoğəmbərgə qüxürülgən kərunəndə addiy pükralarning ularni yeyixi yəki uləroğə tegixi mən'i kəlinoğan. Biz «kəxumqə səz»imizdimu bu kərbənlikli rlar üstidə tohtilimiz. □ **46:24 «muxu yərlərdə əyning hizmitidə boləğanlar həlkning kərbənlikli rini kəy nitidu** — «kərbənlikli rni kəy nitix» toqruluk «Law.» 7:31-36, 8:31-ayətlərnə kərunğ. Lawiyilar wə kəhınlarning həlk aparəğan «inəklik kərbənlikli r»lar, «gunah kərbənlikli r»lar wə «itətsizlik kərbənlikli r»lərdin pərqə gəx elip yeyix həkuki bar idi. Bu ularning kərbənlikli rni soyup sunuxidiki «ix həkki» idi.

47

Həyatliq dəryasi

¹ *Həliki kixi* meni öyning dərwasisiöja qayta apardi. Mana, ibadəthanining bosuösisidin sular xərkkə qarap ekip qikiwatatti; qünki öyning aldi xərkkə qaraytti. Sular öyning astidin, ong tərpidin, qurbangahning jənubiy tərpidin ekip qüxətti. □ ■

² U meni ximalöja qaraydiojan dərwasisidin qikardi; u meni aylandurup xərkkə qaraydiojan dərwasining sirtioja apardi; mana, sular ong tərpidin ekip turatti.

³ Həliki kixi qolida əlqigüq tanini tutup, xərkkə qarap mangdi; u ming gəz əlqidi, andin meni sulardin ötküzdi; sular adəmning oxukiöja qikatti.

⁴ U yənə ming gəz əlqidi; andin meni sulardin ötküzdi; sular adəmning tizliriöja yətti. U yənə ming gəz əlqidi; andin meni sulardin ötküzdi; sular adəmning beligə qikatti.

⁵ U yənə ming gəz əlqidi; u mən etəlməydiojan dərya bolup qikti; qünki sular ərləp kətti; uningda su üzgili bolatti, u ötkili bolmaydiojan dərya bolup qikti.

⁶ U məndin: «İnsan oqli, buni kərgənsən?» dəp soridi; andin meni dəryaning kiroqikiöja qayturup apardi.

⁷ Kiroqakka qayttim, mana, dəryaning kiroqikida, u wə bu kətida, intayin kəp dərəhlər bar idi. ■

□ **47:1 «öyning dərwasisi»** — «öy» muxu yərdə pütkül ibadəthanini kərsitidu. ■ **47:1 Zək. 14:8** ■ **47:7 Wəh. 22:2**

8 U manga mundak dedi: «Bu sular yurtning xærkigæ qikidu; xu yærdin ular Arabah tüzlænglikigæ qüxüp, andin dengizöqæ kiridu. Ular dengizöqæ eküp kirixi bilæn, dengiz suliri sakaytilidu. □

9 Wæ xundak boliduki, bu «jüp dærya» kaysi yærgæ eküp kælsæ, xu yærdiki barlik su üzidiöqan janiwarlar yaxaydu; dengizda nuroqun beliklar bolidu; qünki sular xu yærgæ eküp kelidu, wæ dengiz suliri sakaytilidu; dærya nægæ aqsa, xu yærning hæmmisi hayatka igæ bolidu. □

10 Wæ xundak boliduki, belikqilar dengiz boyida turidu; Ən-Gædidin Ən-Əglaimgiqæ ularning torliri yeyilidiöqan jayliri bolidu; dengiz beliklirining «Ottura dengiz»dikidæk bæk köp sortliri bolidu;

11 birak uning zøy-sazlikliri sakaytilmaydu; ular xorluk boluxka tapxurulidu.

12 Dærya boyida, u wæ bu kætida, ozuk bolidiöqan hærhil dæræhlær øsidu. Ularning yopurmakliri solaxmaydu, ular mewisiz qalmaydu; ular hær ayda yengidin mewiløydu; qünki uni suoqiridiöqan sular mukæddæs jaydin qikidu;

□ **47:8 «Arabah tüzlængliki»** — hæritini kærung. «Arabah» degæn Iordan dæryasining jilöqisi. «**dengiz**» — «Ölük dengiz» — bügüngæ kædær u dengiz intayin tuzluk bolöqaqka, uningda hecqkandak janiwar yaximaydu. Birak bu sular bilæn uning suliri akar su bolup, nuroqun belik-haywanlar ularda yaxaydu. □ **47:9 «jüp dærya»** — yukiriki ayætlærdæ «bir dærya» tæsirlængændin keyin, nemixka «jüp dærya» deyilidu? Buning sirlik mænisi pækæt Tæwrattiki «Zæk.» 14:8-ayættæ yexilidu. Qünki yænæ bir dærya ibadæthanidin qikip öqærbiy tæræpkimu eküp «Ottura dengiz»öqæ kiridu. «Yo.» 3:18nimy kærung.

ularning mewisi ozuk, ularning yopurmakliri dora-dərmanlar bolidu.■

Zeminni kəbililər üçün bөлüx

¹³ Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Təwəndə İsrailning on ikki kəbilisigə zemin miras süpitidə bөлünüp təkşim kılınıp qeğralar ayrilidu; Yüsüpning kəbilisigə ikki ülüx bөлünidu. □

¹⁴ Mən kolumni kətürüp ata-bowiliringlaroqa kəsəm iqkəndək, silər bir-biringlaroqa barawərlik bilən zeminni miras boluxka bəlisilər; u silərgə miras bolidu. ■

¹⁵ Zeminning tət tərripining qeğrasi mundak: Ximaliy təripi, «Ottura dengiz»din baxlinip Hətlonning yolini boylap, Zədad xəhīrining kirix eǝziǝiqə bolidu;

¹⁶ u Hamat, Berotah, Sibraim (Dəməxk bilən Hamatning qeğrisining otturisida), Həwranning qeğrisida bolğan Hazar-Ĥattikon xəhərlirini öz iǝigə alidu;

¹⁷ xuningdək «Ottura dengiz»din baxlanğan qeğra Hazar-Enanǝiqə sozulidu; u Dəməxkning qeğrisini boylap, Hamatning ximaliy rayonining qeğrasioqa tutixidu; bu bolsa ximaliy təripi bolidu.

¹⁸ Xərk tərripining qeğrisi, Həwrən bilən Dəməxkning otturidın baxlinip, Gilead wə

■ 47:12 Wəh, 22:2 □ 47:13 «Yüsüpning kəbilisigə ikki ülüx bөлünidu» — Lawiy kəbilisi zeminoqa igə bolmaydu. Yüsüpning ikki oǝli, Əfrayim wə Manassəh, ikki kəbilə həsablinidu («Yar.» 48:17-20ni kərüng). ■ 47:14 Yar. 12:7; 17:8; 26:3; 28:13

Israil zeminini bөлüp turidioğan Iordan dəryasi bolidu. Silər buningdin «Əlük dengiz»oƣiqə miraslarni bөлüp əlqəysilər. Bu bolsa xərək təripi bolidu. □

¹⁹ Jənubiy təripi bolsa, Tamar xəhīridin Meribah- Kədəx dəryasining ekīnlirioƣiqə, andin Misir wadisidin «Ottura dengiz»oƣiqə sozulidu. Bu jənubiy qegra bolidu.

²⁰ Ƣərbiy təripi bolsa «Ottura dengiz»ning əzi, Hamat rayoniqa kirix eoƣizioƣiqə bolidu; bu ƣərbiy qegrisi bolidu.

²¹ Silər bu zeminni Israilning kəbilisi boyiqə öz-aranglarda ülūxūnglar kerək.

²² Xundak bolux kerəkki, silər öz-aranglar wə aranglarda olturaqlaxkan, aranglarda balilik boləğan musapirlarəqa uni miras boluxka qək taxlap bəlisilər; ular silərgə nisbətən wətinidə tuoƣuloğan Israillarəqa ohxax boluxi kerək. Ular silər bilən təng qək taxlap Israil kəbililiri arisidin miras alsun.

²³ Musapir kaysi kəbilə arisida olturaqlaxkan bolsa, silər xu yərdin uningəqa miras təkسيم kīlisilər, dəydu Rəb Pərwərdigar.

□ **47:18 «Əlük dengiz»** — ibraniy tilida «xərkiy dengiz». **«Xərək tərīpinin qegrisi, Həwran bilən Dəməxkning otturisdin baxlinip, Gilead wə Israil zeminini bөлüp turidioğan Iordan dəryasi bolidu. Silər buningdin «Əlük dengiz»oƣiqə miraslarni bөлüp əlqəysilər»** — baxka birhil tərjimisi: «Silər xərkiy qegrisdin, yəni Həwran bilən Dəməxkning otturisdin, Gilead wə Israil zeminidin wə Iordan dəryasidin «Əlük dengiz»oƣiqə miraslarni bөлüp əlqəysilər».

48

Ximaliy tərəptiki yəttə kəbila

¹ Təwəndə kəbililər nami boyiqə tizimlinidu; ximal tərīpidə Dan kəbilisining bir ülūxi bar. Uning qegrisi Israil zeminining ximaliy qegrisimu bolidu; u Hətlonning yolini boylap, Hamat rayoniqə kirix eʔizioʔiqə wə Hazar-Enan xəhīrigiqə sozulqan (Hazar-Enan Dəməxk qegrisioʔa yandax bolup, Dəməxkning ximaliy tərīpidiki Hamat xəhīrining yenida). Uning ülūxi xərktin ʔərbkiqə sozulqandur. □

² Danning qegrisioʔa yandax bolqan, xərktin ʔərbkə sozulqan zemin Axir kəbilisining bir ülūxidur.

³ Axirning qegrisioʔa yandax bolqan, xərktin ʔərbkə sozulqan zemin Naftali kəbilisining bir ülūxidur.

⁴ Naftalining qegrisioʔa yandax bolqan, xərktin ʔərbkə sozulqan zemin Manassəh kəbilisining bir ülūxidur.

⁵ Manassəhning qegrisioʔa yandax bolqan, xərktin ʔərbkə sozulqan zemin Əfraim kəbilisining bir ülūxidur.

⁶ Əfraimning qegrisioʔa yandax bolqan, xərktin ʔərbkə sozulqan zemin Rubən kəbilisining bir ülūxidur.

⁷ Rubəning qegrisioʔa yandax bolqan, xərktin ʔərbkə sozulqan zemin Yəhuda kəbilisining bir ülūxidur.

Otturidiki ülūx

□ **48:1 «Hamat rayoniqə kirix eʔizioʔiqə...»** — yaki «Libo-Hamat xəhīrigiqə...».

⁸ Yəhudaning qeğrisioğa tutaxқан, xərktin oğərbkiqə sozulğan zemin, silərning «kötürmə hədiyə»nqlar bolidu; uning kəngliki yigirmə bəx ming *hada*, uning uzunluqi kəbililərgə təksim qilinğan ülüxtikidək bolidu; muqəddəs jay uning dəl otturisida bolidu.

⁹ Silər Pərwərdigarğa alahidə atioğan «kötürmə hədiyə» bolsa, uzunluqi yigirmə bəx ming *hada*, kəngliki on ming *hada* bolidu.

¹⁰ Bu muqəddəs «kötürmə hədiyə» kaqılar üqün bolidu. Ximaliy tərripining uzunluqi yigirmə bəx ming *hada*, oğərbiy tərripining kəngliki on ming *hada*, xərkiy tərripining kəngliki on ming *hada*, jənubiy tərripining uzunluqi yigirmə bəx ming *hada* bolidu; Pərwərdigarning «muqəddəs jay»i uning dəl otturisida bolidu.

¹¹ Bu yər Zadok əwladliridin bolğan, pak-muqəddəs dəp ayriloğan kaqınlar üqün bolidu. Israil ezip kətkəndə, ular Lawiylar ezip kətkəndək ezip kətmigən, bəlki Mən tapxuroğan məs'uliyətkə sadik bolğanidi.

¹² Xuning bilən bu alahidə «kötürmə hədiyə» bolğan yər bolsa pütün «kötürmə hədiyə» bolğan zeminning iqidin bolup, ularğa nisbətən «əng muqəddəs bir nərsə» dəp bilinsun. U Lawiylarning ülüxigə tutaxқан bolidu.□

¹³ Kaqınlarning ülüxining qeğrisioğa tutax

□ 48:12 «Xuning bilən bu alahidə «kötürmə hədiyə» bolğan yər bolsa pütün «kötürmə hədiyə» bolğan zeminning iqidin bolup, ularğa nisbətən «əng muqəddəs bir nərsə» dəp bilinsun. U Lawiylarning ülüxigə tutaxқан bolidu» — Lawiylarning ülüxi bu yərning ximaliy tərripidə bolidu; hərətini kərüng.

boloqan yər Lawiylarning ülüxi bolidu. Uning uzunluğu yigirmə bəx ming *hada*, kəngliki on ming *hada*. Pütkül uzunluğu yigirmə bəx ming *hada*, kəngliki on ming *hada* bolidu.

¹⁴ Ular uningdin yərni heq satmaydu yaki almax-turmaydu. Ular bu zeminning esilini baxkilaroqa heq ötküzməydu; çünki u Pərwərdigaroqa mukəddəs dəp ataloqan.

¹⁵ Qaloqan yər, kəngliki bəx ming *hada*, uzunluğu yigirmə bəx ming *hada*, adəttiki yər bolup, xəhər üqün, yəni öylər wə ortaq box yər üqün bolidu. Xəhər uning otturisida bolidu.

¹⁶ Xəhərninğ əlqəmliri mundaq bolidu; ximaliy tərpi tət ming bəx yüz *hada*, jənubiy tərpi tət ming bəx yüz *hada*, xərkiy tərpi tət ming bəx yüz *hada*, wə şərbiiy tərpi tət ming bəx yüz *hada* bolidu.

¹⁷ Xəhərninğ box yərliri bolsa, ximaloqa qaraydioqan tərpi ikki yüz əllik *hada* kəngliktə, jənubka qaraydioqan tərpi ikki yüz əllik *hada* kəngliktə, xərkkə qaraydioqan tərpi ikki yüz əllik *hada* kənglikidə, şərbkə qaraydioqan tərpi ikki yüz əllik *hada* kəngliktə bolidu.

¹⁸ Qaloqan ikki parqə yər mukəddəs «kətürmə hədiyə» boloqan yərgə tutixip uningoa parallel bolidu. Ularning uzunluğu xərkkə qaraydioqan tərpi on ming *hada*, şərbkə qaraydioqan tərpi on ming *hada*; bular mukəddəs «kətürmə hədiyə» boloqan yərgə tutixidu; bularning məhsulatliri xəhərninğ hizmitidə boloqanlarni ozuklandıridu.

¹⁹ Uni teriydioqanlar, yəni xəhərninğ hizmitidə boloqanlar Israilning barlıq kəbililiri iqidin

bolidu.

²⁰ Pütkül «kötürmə hədiyyə» bolsa uzunluğu yigirmə bəx ming *hada*, kəngliki yigirmə bəx ming *hada* bolidu; silər bu tət qasilik mükəddəs «kötürmə hədiyyə»gə xəhərgə təwə jaylarnimu qoxup sunisilər.

²¹ Mukəddəs «kötürmə hədiyyə» bilən xəhərnin igidarqilikidiki yərning u wə bu tərpidiki qaloqan zeminlər xahzadə üqün bolidu. «Kötürmə hədiyyə»gə yandax xərktin xərkkə sozulqan yigirmə bəx ming *hada* kəngliktiki yər wə qərbtin qərbkə sozulqan yigirmə bəx ming *hada* kəngliktiki yər *kəbililərnin* ülüxlirigə parallel bolup, bular xahzadə üqündür; mukəddəs «kötürmə hədiyyə», jümlidin ibadəthanining mukəddəs jayi ularning otturisida,

²² xuningdək Lawiylarning ülüxi wə xəhərnin igilikimu xahzadining təwəlikining otturisida bolidu. Yəhudaning qegrisi wə Binyaminning qegrisinin otturisida bolqan bu zeminlar xahzadə üqün bolidu.

Jənubiy tərəptiki bəx kəbila

²³ Qaloqan kəbililərnin ülüxliri bolsa: — Binyamin kəbilisi üqün xərktin qərb tərəpkə sozulqan bir ülüxi bolidu.

²⁴ Binyaminning qegrisiqə yandax bolqan, xərktin qərbkə sozulqan zemin Ximeon kəbilisinin bir ülüxidur.

²⁵ Ximeonning qegrisiqə yandax bolqan, xərktin qərbkə sozulqan zemin Issakar

kəbilisining bir ülüxidur.

²⁶ Issakarning qegrisioqa yandax bolıqan, xərktin ıərbkə sozulıqan zemin Zəbulun kəbilisining bir ülüxidur.

²⁷ Zəbulunning qegrisioqa yandax bolıqan, xərktin ıərbkə sozulıqan zemin Gad kəbilisining bir ülüxidur.

²⁸ Gadning yan tərıpi, yəni jənubiy tərıpi, pütkül zeminning jənubiy qeğrisi Tamar xəhiridin Meribağ-Kədəx dəryasining ekınlirioııqə, andin *Misir* wadisini boylap «Ottura dengiz»ıııqə sozulıdu.

²⁹ Bu silər İsrailning kəbililirigə miras boluxqa qək taxlap bəlidioqan zemin bolıdu; bular ularning ülüxliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

Xəhərning dərweziliri

³⁰ Təwəndə xəhərning qıqıx yolliri bolıdu; uning ximaliy tərıpining kəngliki tət yüz əllik *hada* bolıdu;

³¹ xəhərning kəwukliri İsrailning kəbililirining nami boyıqə bolıdu; ximaliy tərıpidə üq kəwuk bolıdu; biri Rubənnıng kəwukı bolıdu; biri Yəhudaning kəwukı bolıdu; biri Lawiyning kəwukı bolıdu;

³² xərkiy tərıpining kəngliki tət yüz əllik *hada*, uningda üq kəwuk bolıdu; biri Yüsüpning kəwukı bolıdu; biri Binyamınnıng kəwukı bolıdu; biri Danning kəwukı bolıdu.

³³ Jənubiy tərıpining əlqimi tət yüz əllik *hada*, uningda üq kəwuk bolıdu; biri Ximeonning kəwukı bolıdu; biri İssakarning kəwukı bolıdu; biri Zəbulunning kəwukı bolıdu.

³⁴ Xərkiy tərripining kəngliki töt yüz əllik *hada*, uningda üç qowuk bolidu; biri Gadning qowuki bolidu; biri Axirning qowuki bolidu; biri Naftalining qowuki bolidu.

³⁵ jəmiy bolup uning aylanmisi on səkkiz ming *hada* bolidu; xu kündin baxlap xəhərning nami: «Pərwərdigar xu yərdə» bolidu.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5